

MII' ISSÄNDÄ JEESUSÕ KRISTUSÕ

PÜHÄ EVANGEELIUM

MATTEUSÕ, MARKUSÕ, LUUKASÕ ja JOHANNÕSÕ
kirotõit

Seto kiilde ümbre pannu'
ERNST PUUSEPP

Keele poolõst õiõnduisi tennü'
P. VOOLAIN

TARTOH

Akadeemilise Emakeele Seltsi toimetused XIV

1926

MIT ISSÄNDÄ JESUSO KRISTUSO

PÜHÄ

EVANGELIUM

MATTESO, MARKUSO, LUUKASO JA IOHANNESO
KÄÄNTE

464 620

Trükkikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Sisukõrd.

	lhk
Matteusõ evangeelium	9
Markusõ evangeelium	94
Luukasõ evangeelium	147
Johannõsõ evangeelium	236

Evangeelium

vai

Hüä sõnnom maailma Lunastajast
Jeesusõst Kristusõst,
Pühä Matteusõ kirotõf.

1. Päätükk.

Jeesusõ suguvõsa, nimi ja sündümine.

(S. 1—17. Luuk. 3, 23—38.)

Jeesusõ Kristusõ sündü-
mise raamat, kiä om
Abrahami puja Taavedi
poig.

2. Abraham sünnüt li-
saki, ja lisak sünnüt
Jaakobi, ja Jaakob sün-
nüt Juuda ja tää vele'.
1 Moos. 21, 3. 12; 25, 26; 29, 35; 49, 10.

3. Ja Juudas sünnüt Pee-
retsi ja Saara Taama-
riga', ja Peerets sünnüt
Esromi, ja Esrom sün-
nüt Aarami. 1 Moos. 38, 29. 30.

1 Aja r. 2, 5. 9. Rut. 4, 18—22.

4. Ja Aaram sünnüt
Aminaadabi, ja Amina-
adab sünnüt Naassoni, ja
Naasson sünnüt Sal-
moni. 1 Aja r. 2, 10. 11.

5. Ja Salmon sünnüt
Poasõ Rahabiga', ja Poas
sünnüt Oobedi Rutiga',
ja Oobed sünnüt lisai.

6. Ja lisai sünnüt ku-
ninga Taavedi, ja ku-
ningas Taavet sünnüt
Saalomoni Uuria naa-
sega'. 1 Aja r. 2, 15.

7. Ja Saalomon sün-
nüt Roboami, ja Roboam
sünnüt Aabia, ja Aabia
sünnüt Aasa.

1 Kun. 11, 43. 1 Aja r. 3, 10—16.

8. Ja Aasa sünnüt Joo-
savati, ja Joosavat sün-
nüt Joorami, ja Jooram
sünnüt Uusia.

1 Kun. 15, 24; 22, 51. 1 Aja r. 3, 11. 12.

9. Ja Uusia sünnüt Joo-
tami, ja Jootam sünnüt
Ahasõ, ja Ahas sünnüt
Hiskia. 2 Kun. 15, 7; 16, 1. 20.

10. Ja Hiskia sünnüt
Manassõ, ja Manassõ
sünnüt Aamoni, ja Aa-
mon sünnüt Joosia.

2 Kun. 20, 21; 21, 18. 24.

11. Ja Joosia sünnüt
Jekonja ja tää vele' Paa-
belihe vangiviimise aol.
1 Aja r. 3, 15.

12. Aga pärast Paabeli vangiviimist sündinut Jekonja Sealtjeli, ja Sealtjel sündinut Serubabeli. 1 Aja r. 3, 17. Esr. 5, 2. ku nää' kokko sai', löüti tääd rasõhõt olõvat Pühäst Vaimust. Luuk. 1, 27. 34. 35; 2, 5.

13. Ja Serubaabel sündinut Abiudi, ja Abiud sündinut Eljakimi, ja Eljakim sündinut Aasori.

14. Ja Aasor sündinut Saadoki, ja Saadok sündinut Aahimi, ja Aahim sündinut Eliudi.

15. Ja Eliud sündinut Eleatsari, ja Eleatsar sündinut Mattani, ja Mattan sündinut Jaakobi.

16. Ja Jaakob sündinut Joosõbi, Maarja mehe, kellest, Maarjast, om sündinü' Jeesus, kedä kutsutas Kristusõs.

17. Kõiki põlvi nüüd Abrahamist Taavetini' om nelitõiskümme põlvõ; ja Taavetist Paabelihe vangiviimiseni' om nelitõiskümme põlvõ; ja Paabelihe vangiviimisest Kristusõni' om nelitõiskümme põlvõ.

18. Aga Jeesusõ Kristusõ sündimine oll nii: Sest ku tää imä Maarja Joosõpilõ kihlat oll, inne

19. Aga et tää miis Joosõp õigõ oll ja es taha' tääd häü sisse saata', võt't tää nõvvo salahusi tää mant är' minnä'.

20. Aga ku täl tuu nõu oll, kae', sis näüdas hinnäst tälle Issändä engli unõh ja üteli: Joosõp, Taavedi poig, är' peläku' Maarjat, umma naist, hindä mano võtta', sest miä tää sisse om sündinü', tuu om Pühäst Vaimust.

21. Aga tää tuu puja ilma ja sa' panõt tälle nimes Jeesus, sest tää päst uma rahva näide patast.

22. Aga seo kõik om sündinü', et tõtõs saasi', miä Issänd om ülnü' prohvedi läbi:

23. Kae', neitsi saa käümä pääle ja tuu puja ilma, ja nää' panva' tälle nimes Immanuel, seo om är' seletedült: Jummal miika'. Jees. 8, 8, 10.

24. Aga ku Joosõp unõst üles tull, tegi tää

nii, kuis Issändä engli tääd oll käsknü', ja võt't uma naase hindä mano;

25. Ja tää es putu' tää külge, kooni' tää uma edimätse puja oll ilma toonu', ja tää pan'd tälle nimes Jeesus.

2. Päättukk.

Targa' hummogumaalt; Egiptlusemaalo pagõmine; Petlemmä latsi tapmine; Jeesusõ tagasi-tulõk ja Naatsaretti minek.

Aga ku Jeesus oll sündünü' Petlemmä, Juudamaal, kuninga Heroodösõ aol, kae', sis tulli' targa' hummogumaalt Jeruusalemma ja ütli':

2. Koh om seo sündünü' Juuda rahva kuningas? Sest mii' olõmi' tää tähte nännü' hummogumaal ja olõmi' tulnu' tääd kumardama.

4 Moos. 24, 17.

2 Peetr. 1, 19. Jees. 60, 3.

3. Aga ku kuningas Heroodös sedä kuul'd, heitü tää väega' är' ja kõik Jeruusalem üteh tääga'.

4. Ja tää kut's kokko kõik ülembä' preestri' ja kirätunja' rahva siäst

ja kuisse noidõ käest, koh pidi Kristus sündümä.

Joh. 5, 39. 40.

5. Aga nää' ütli' tälle: Petlemmä, Juudamaal, sest nii om prohvedi läbi kirotõt:

6. Ja sa' Petlem, Juudamaal, sa' ei olõ' mändselgi' kumbõl vähämb Juuda vürste siäst, sest su'st tulõ vällä tuu valitsõja, kiä mu' lisraeli rahvast kui karüs hoit.

7. Sis kut's Heroodös targa' salahusi ja nõusõ näidekäesthoolõga' tuud aigu, kunas täht oll paistnu'.

8. Ja tää saat' näid Petlemmä ja üteli: Minke' ja kullõlgõ' õigõ hõste latsõköist perrä, ja ku tii' tääd lövvät, sis kuulutagõ' mullõ, et kah ma' tulõ tääd kumardama.

Matt. 15, 8.

9. Aga ku nää' olli' kuningat kuulnu', lätsi' nää' är', ja kae', täht, midä nää' hummogumaal olli' nännü', käve näide iih, kooni' tää tull ja sais' õkva sääl üleväh, koh latsõkönõ oll.

10. Aga ku nää' tähte näi', sai' nää' väega' rōõmsas. Laul 119, 105, 130.

11. Ja ku nää' sinnä' maija sai', löüse' nää' latsõkõsõ tää imä Maarjaga' ja heidi' maaha ja kumardi' tääd ja võti' uma varandusõ vallalõ ja vei' kingitüisi: kulda ja viirokit ja mirri.

Laul 72, 10. 15. Jeess. 60, 6.

12. Ning et Jummal näid käs'k unõh, et nää' es lääsi' Heroodõsõ mano tagasi minemä, lätsi' nää' tõist tiid tagasi umalõ maalõ.

Laul 32, 8.

13. Aga ku nää' olli' tagasi lännü', kae', sis näüdas hinnäst Issändä engli unõh Joosõpilõ ja üteli: Tulõ' üles ja võta' latsõkõnõ ja tää imä hindäga' ja pakõ' Egiptüsemaalõ ja olõ' säääl, kooni' ma' sullõ ütle, sest Heroodõs püüdi last är' hukada'.

14. Aga tää tull üles ja võt' latsõkõsõ hindäga' ja tää imä üüse ja pagõsi Egiptüsemaalõ.

15. Ja oll säääl, kooni' Heroodõs oll är' koolnu', et tõtõs saasi', miä

Issänd om kõnõlnu' prohvedi läbi: Egiptüsemaalalt olõ ma' uma puja kutsnu'.

16. Ku nüüd Heroodõs nägi, et targa' olli' tääd petnü', sai tää väega' vihatsõs ja saat' vällä ja las'k är' tappa' kõik poisslatsõ' Petlemmäh ja kõgõh tää ümbrüseh, kiä olli' katõaastatsõ' ja noorõmba', tuu aoperrä, miä tää tarko käest hõste kuulda' oll saanu'.

Kaal. 4, 29.

17. Sis om tõtõs saanu', miä prohvet Jeeremias om kõnõlnu':

18. Raamah kuulti hellü, pallõ kaibamist ja ikmist ja rüükmist. Rael ik'k ummi latsi ja es taha' hinnäst laskõ' rōõmustada', sest nää' es olõ inäp eloh.

19. Aga ku Heroodõs oll är' koolnu', kae', sis näüdas hinnäst Issändä engli Joosõpilõ unõh Egiptüsemaal.

20. Ja üteli: Tulõ' üles ja võta' latsõkõnõ ja tää imä hindäga' ja mine' Iisraelimaalõ, sest nuu'

omma' koolnu', kiä lat-sökösö hinge püüse'.

21. Sis tull tää üles ja võit' latsökösö ja tää imä hindäga' ja tull Iisraelimaalõ.

22. Aga ku tää kuul'd, et Arkelaus Juudamaal oll kuningas uma esä Heroodösö asömöl, peläs tää sinnä' minnä'. Aga ku tää Jumala käest käsu oll saanu' unõh, pagösi tää Kaalileamaalõ,

23. Ja tull ja elli üteh liinah, midä kutsutas Naatsaretis, et tötös saasi', miä kõnõld om prohvette läbi, et tääd kutsutas Naatsareflasös.

3. Päätükk.

Ristjä Johannös ütles meeleeparandamise jutust ja rist Jeesust.

(S. 1—12. Mark. 1, 1—8.
Luuk. 3, 1—18.)

Aga noil päivil tull Ristjä Johannös ja pidi jutust Juuda laanõh

2. Ja ütlet: Parandagõ' miilt, sest taivariik om lähkeste tulnu'. p. 4, 17.

3. Sest tää om tuu, kel-
lest prohvet Jeesajas om
kõnõlnu' ja ülnü': Hõika-
kaja helü om laanõh:
valmistagõ' Issändä tiid,
tekke' tää tiiraa' tasatsös.

4. Aga Johannösöl oll
särk kaamõli karvost ja
nahkvüü vüül; aga tää
süüik oll hainaritsige' ja
mõtsmesi.

5. Sis läts tää mano
vällä Jeruusalem ja kõik
maa Jordani ümbrelt;

6. Ja tää riste noid
Jordanih, kiä uma' patu'
üles tunisti'. Mark. 1, 5.

7. Aga ku tää pallõ
varisere ja sadusere
nägi uma ristmise mano
tulõvat, ütlet tää näile:
Tii' vihatsõmpi hussõ
sugu, kiä om teile näü-
dänü', et võit är' paeda'
tulõvatsõ viha iist?

8. Tuuperäst kankõ'
õigõt meeleeparandamise
viljä

9. Ja är' mõtõlgu' esi-
hindäh üldä': Meil om
Abraham esäs; sest ma'
ütlet teile, et Jummal vöi
neistsamost kivist Ab-
rahamilõ latsi saata'.

Room. 2, 28. 29; 4, 12. Joh. 8.33. 39.

10. Aga kirvõs om kah jo' puiõ juurõ külge pant: tuuperäst ega puu, miä hüvvä viljä ei kannä', raotas maaha ja visatas tullõ. p. 7, 19. Luuk. 13, 7—9. Joh. 15, 2. 6.

11. Ma' risti teid kül' viiga' meeleparandamises, a' kiä peräst minno tulõ, tuu om vägevämp mu'st, kelle kängitsit kanma ma' väärt ei olõ'. Tuusama rist teid Pühä Vaimu ja tulõga'. Joh. 1, 26. 27. 33. Ap. teg. 1, 5.

12. Tää visklapjo om tää käeh, ja tää võtt umma rehealost pühki' ja uma' nisu' aita kokko panda', a' agana' võtt tää kistutamalda' tulõga' är' palotada'. p. 13, 30.

(S. 13—17. Mark. 1, 9—11. Luuk. 3, 21. 22. Joh. 1, 31—34.)

13. Sis tull Jeesus Kaalileamaalt Jordani jõõlõ Johannõsõ mano, et tää tääd ristisi'.

14. Aga Johannõs kiil'd tääd väega' ja üteli: Mullõ om vaja, et minno sa' ristisi', ja sa' tulõt mu' mano.

15. Aga Jeesus kos't ja üteli tälle: Olgu' nüüd

nii; sest nii om mii' kohus kõikõ õigust tävveste tetä'. Sis jät't tää tääd.

16. Ning ku Jeesus oll ristit, tull tää sissama viist vällä ja kae'! taiva' tetti' tälle vallalõ, ja Johannõs nägi Jumala Vaimu kui tuvikõist hinnäst maaha laskvat ja tää pääle tulõvat.

17. Ja kae', üts helü taivast üteli: Seosama om mu' armas Poig, kellest mul hüä miil om.

4. Päätükk.

Kurat kiusas Jeesust; Jeesus alostas umma aimõit, kuts ummi edimäidsi opjit ja tege haigiti terves.

(S. 1—11. Mark. 1, 12. 13. Luuk. 4, 1—13.)

Sis vei Pühä Vaim Jeesusõ laandõ, et kurat kiusasi' tääd.

2. Ja ku tää nelikümend päivä ja nelikümend üüd oll paastnu', sis tull tälle peräst nälgi kätte.

3. Ja kiusaja tull tää mano ja üteli: Ku sa' Jumala poig olõt, sis ütli', et neosama' kivi' leeväs saasi'.

1 Moos. 3, 1—7

4. Aga tää kos't ja ütél: Kiroto't om: Inemine ei elä' õnõ leeväst, a' egast-ütest sõnast, miä Jumala suust vällä tulõ.

5. Sis võt't tääd kurat hindäga' pühhä liina ja pan'd tää pühä kua harä pääle saisma.

6. Ja ütél tälle: Ku sa' Jumala poig olõt, sis viska' hinnäst maaha, sest kiroto't om: Tää taht uma' engli' su' peräst käske', ja nää' võtva' sinno kässi pääle, et sa' umma jalga vasta kivvi es toukasi'.

7. Jeesus ütél tälle: Jäl' om kiroto't: Är' kiusaku' Issändät, umma Jumalat.

8. Sis võt't tääd kurat hindäga' üte väega' korgõ mäe pääle ja näüdäs tälle kõiki maailma kuningriike ja noidõ avvu

1 Joh. 2, 16.

9. Ja ütél tälle: Sedä kõikõ taha ma' sullõ anda', ku sa' maaha heidät ja minno kumardat.

10. Sis ütél Jeesus tälle: Taganõ' mu' mant, saadan; sest kiroto't om: Kumarda' Issändät, umma Jumalat ja teeni' õnõ tääd.

11. Sis jät't kurat tääd maaha, ja kae', engli' tulli' tää mano ja teene' tääd.

(S. 12—17. Mark. 1, 14. 15.
Luuk. 4, 14. 15.)

12. Aga ku Jeesus kuul'd, et Johannõs oll vangi är' ant, läts tää tagasi Kaalileamaalõ,

13. Ja jät't Naatsareti liina maaha, tull ja elli Kapernauma liinah, miä järve veereh, Sabuloni ja Nevtaloni piire pääl,

Luuk. 4, 31.

14. Et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi Jeesaja läbi:

15. Sabulonimaa ja Nevtalonimaa, miä järve veereh om tõsõl puul Jordani ja paganidõ Kaalileamaa,

16. Rahvas, kiä püme-hüseh istus, om suurt valgust nännü', ja noilõ, kiä istõ' surma maal ja

varõh, noilõ om valgus üles nõsnu'. Jees. 60, 1, 2, 3.

17. Tuust aost pääle nakas' Jeesus jutust pidämä ja ütlemä: Parandagõ' miilt, sest taivariik om lähkeste tulnu'. p. 3, 2.

(S. 18—22, Mark. 1, 16—20.
Luuk. 5, 1—11.)

18. Aga ku Jeesus Kaalilea järve veereh käve, nägi tää kats veljä, Siimoni, kedä kutsutas Peetrusõs, ja Andreasõ, tää vele, nuufa järve heitvät, sest nää' olli' kalamehe'.

19. Ja tää üteli näile: Tulkõ' mu' perrä, ja ma' taha teid inemise püüdjis tetä'. p. 13, 47. Eesek. 47, 10.

20. Ja sissama jäti' nää' nooda' maaha ja käve' tää perrä. p. 19, 27.

21. Ja ku tää säält edesi läts, nägi tää kats veljä, Jaakobusõ, Sebedeusõpuja, ja Johannõsõ, tää vele, laivah uma esä Sebedeusõga' nuutõ parandavat; ja tää kut's näid.

22. Ja sissama jäti' nää' laiva ja uma esä maaha ja käve' tää perrä.

23. Ja Jeesus käve kõik Kaalileamaa läbi ja opas näide kogodusõ kuõh ja kuulut kuningriigi armuoppust ja parand kõikõ tõpõ ja kõikõ vika rahva siäh.

24. Ja tääst läts kõnõ' vällä üle kõgõ Siiriamaa, ja nää' tõi' tää mano kõik vigadsõ, mõnõsugudsõ tõbõ ja haluga' vaivadu', kuräst vaimust vaivadu' ja kuutõbidsõ- ja kiä olli' hälvädü' ja tää tegi nuu' terves.

25. Ja pallõ rahvast käve tää perrä Kaalileamaalt ja Kümneliinamaalt ja Jeruusalemaast ja Juudamaalt ja tõsõlt puult Jordani jõkõ.

5. Päätükk.

Kristusõ mäejutus: Õnsaskitmisest ja õigõ käsutäitmine.

(Päätt. 5—7. Kae' Luuk. 6, 20—49.)

Aga ku tää rahvast nägi, läts tää üles üte mäe pääle; ja ku tää oll maaha istnu', tulli' tää opja' tää mano.

2. Ja tää tegi uma suu vallalõ, opas näid ja üteli:

3. Õnsa' omma' nuu',
kiä vaimust vaesõ', sest
noidõ perält om taiva-
riik. Jeos. 57, 15.

4. Õnsa' omma' nuu',
kiä kurva' omma', sest
nuu' rõomustõdas.

Laul. 126, 5. 6.
Jees. 61, 2. Ilm. 7, 17.

5. Õnsa' omma' ta-
sadsõ', sest nuu' pe-
rivä' maa. Laul. 37, 11.

6. Õnsa' omma' nuu',
kellel nalg ja jano om
õigusõ perrä, sest nuu'
saava' täüs.

Jees. 49, 10; 55, 1, 2; 65, 13. 14.

7. Õnsa' omma' armu-
lise', sest nuu' saava'
armu.

Op. sön. 21, 21.
Jaak. 2, 13.

8. Õnsa' omma' nuu',
kiä puhta' süämeest, sest
nuu' nägevä' Jumalat.

Laul 51, 12. 1 Joh. 3, 2. 3.

9. Õnsa' omma' rahu
tegijä', sest noid kut-
sutas Jumala latsis.

Eebr. 12, 14.

10. Õnsa' omma' nuu',
kedä takah kiusatas õi-
gusõ peräst, sest noidõ
perält om taivariik.

Room. 8, 17. 1 Peetr. 3, 14.

11. Õnsa' olõt tii', ku
inemise' teid mu' peräst
laitva' ja takah kiusasõ'
ja kõnõlösõ' kõgõsugust

kurja petmisega' tii'
pääle. 1 Peetr. 4, 14.

12. Rõomustagõ' ja ilo-
tõlgõ', sest tii' palk om
suur taivah; niisama om-
ma' nää' prohvette takah
kiusanu', kiä inne teid
olli'.

13. Tii' olõt maa suul,
a' ku suul tuimas saa,
minka' tiit sedä soolat-
sõs? Tuu ei kõlba' inäp
muialõ kui vällä visada'
ja inemiisist är' sõkku'
jalgoga'.

Mark. 9, 50. Luuk. 14, 34. 35.

14. Tii' olõt maailma
valgus; liin, miä mäe
pääl om, ei vôi' varõh
olla'.

Joh. 8, 12.

Eeves. 5, 8. Viil. 2, 15.

15. Ei panõ' kah kiäki'
küünält palama ja ei
panõ' tuud vaka ala, a'
küündlejala pääle, sis
paist tää kõigilõ, kiä
kuah omma'.

Mark. 4, 21.

16. Nii paistku' tii' val-
gus inemiisi iih, et nää'
tii' hüvvi teka näesi' ja
avvustasi' tii' Essä, kiä
taivah om.

Eeves. 5, 8. 9. 1 Peetr. 2, 12.

17. Är' mõtõlgu', et
ma' olõ tulnu' käsku ja

prohvette kaotama; ma' ei olõ' tulnu' näid kaotama, a' är' täitmä. p. 3, 15. Laul. 40, 8. 9. Room. 3, 31; 10, 4.

18. Sest ma' ütle teile tötöstõ: Kooni' taivas ja maa hukka läft, ei lää' hukka käsust kõgõ vähämb kiri vai tähekenegi', seeni' ku kõik sünnüs. Luuk. 16, 17; 21, 25.

19. Kiä nüüd kunagi' üte neist vähämbist käsu sõnost kaotas ja oppas nii inemiisi, tuud kutsutas kõgõ vähämbäs taivariigih; a' kiä kunagi' tege ja oppas, tuud kutsutas suurõs taivariigih.

20. Sest ma' ütle teile: Ku tii' õigus ei olõ' pallõ ülemb kui kirätunjidõ ja varisere õigus, sis ei saa' tii' taivariiki.

p. 25, 27, 28. Luuk. 11, 39.

21. Tii' olõt kuulnu', et vanõmbilõ om kõnõld: Är' tapku'; aga kiä tapp, om kohtu väärt.

2 Moos. 20, 13; 21, 12.
3 Moos. 24, 17. 5 Moos. 17, 8.

22. Aga ma' ütle teile, et egaüts, kiä uma vele

pääle ilmaasända' vihha kand, om kohtu väärt; aga kiä ütles: uma velele Raka*! tuu om suurõ kohtu väärt; aga kiä ütles: Sa' ull! tuu om põrgu tulõväärt.

1 Joh. 3, 15. Jaak. 3, 9, 10.

23. Tuuperäst ku sa' umma annõt altri pääle tuut ja sää'l sullõ miilde tulõ, et su' velel midägi' om su' vasta, Mark. 11, 25.

24. Sis jätä' sinnä' uma annõ' altri ette ja mine' ja lepü' inne uma velega' är' ja sis tulõ' ja tuu' uma annõ'.

Kol. 3, 12, 13.

25. Olõ' rutõmb lepik uma vihamehe vasta, nii kavva ku sa' viil tääga' tii' pääl olõt, et vihamiis sinno es annasi' är' kohtumõistja kätte, ja kohtumõistja sinno es annasi' är' sulasõ kätte, ja sinno es visatasi' vangitorni. p. 6, 14, 15; 18, 34, 35.

Luuk. 12, 58, 59.

26. Tötöstõ ma' ütle sullõ, sa' ei päse' säält vällä, inne ku sa' kah viimädse tingä olõt är' massnu'.

*) Raka tähendäs tühjä inemist.

27. Tii' olõtkuulnu', et vanalõ rahvalõ om ült: Är' rikku' abiello.

2 Moos. 20, 13. Eebr. 13, 4.

28. Aga ma' ütle teile, et egaüts, kiä naase pääle kaes tääd himostadõh, om jo' abielo tääga' är' riknu' umah süämeh.

Hiiob. 31, 1. Laul 119, 37.
2 Peetr. 2, 14.

29. Aga ku su' hüä silm sinno pahandas, sis kisu' tää vällä ja viska' hindäst är'; sest sullõ om paremb, et üts su' liikmist hukka lätt, ku et kõik su' iho visatas põrguhe.

p. 18, 8, 9.
Mark. 9, 43, 47. Kol. 3, 5.

30. Ja ku su' hüä käsi sinno pahandas, sis rao' tää maaha ja viska' hindäst är'; sest sullõ om paremb, et üts su' liikmist hukka lätt, ku et kõik su' iho visatas põrguhe.

31. Kah om ült, et kiä umast naasest hinnäst lahotas, tuu angu' tälle lahotamise raamat.

5 Moos. 24, 1. p. 19, 3—9.
Mark. 10, 4.

32. Aga ma' ütle teile, et kiä umast naasest hinnäst lahotas, muido

ku hooratüü peräst, tuu tege, et tää abielo är' rikk; ja kiä tuu är' lahotõdu naases võtt, tuu rikk abielo är'.

Luuk. 16, 18. 1 Kor. 7, 10, 11.

33. Jäl' olõtkii' kuulnu', et vanalõ rahvalõ om ült: Är' vanku' võlssi, a' piä' Issändäle uma' vandõ'.

2 Moos. 20, 7.

3 Moos. 19, 12. 4 Moos. 30, 3.

34. Aga ma' ütle teile: Är' vanku' sukugi', ei taiva man, sest tuu om Jumala avvujärg,

35. Ega' maa man, sest tuu om tää jalgoalonõ järg, ega' Jeruusalemma man, sest tuu om suurõ kuninga liin.

36. Är' vanku' kah uma pää man, sest et sa' ei või' ütte ainust hiusõ karva ei valgõs ega' mustas tetä'.

37. Aga tii' kõnõ' olgu': jah, jah—ei, ei; a' miä üle tuu om, tuu om tikõst.

2 Kor. 1, 17. Jaak. 5, 12.

38. Tii' olõtkuulnu', et ült om: Silm silmä

vasta ja hammas hamba
vasta.

2 Moos. 21, 23. 24.
3 Moos. 24, 19, 20.

39. Aga ma' ütle teile:
Är' pangu' tikolõ vasta;
a' ku kiäki' sinno lüü
hüä pösõ pääle, sis
käänä' kah tõnõ tää
poolõ.

3 Moos. 19, 18. Jeer. Iku Iaul 3, 30.
Joh. 18, 22, 23. 1 Peetr. 3, 9.

40. Ja toolõ, kiä su'ka'
taht kohut kävvü' ja su'
särki võtta', toolõ jätä'
kah päälmäne särk.

Luuk. 6, 29. 1 Kor. 6, 7.

41. Ja ku kiäki' sinno
sund ütte tuhandat sam-
mu käümä, sis mine'
tääga' kats.

42. Anna' toolõ, kiä
su' käest pallõs; ja är'
käängu' hinnäst tuust är',
kiä su' käest taht võlgu
võtta'.

43. Tii' olõt kuulnu',
et ült om: Armasta'
umma lähemäist ja vihka'
umma vihamiist.

3 Moos. 19, 18.

44. Aga ma' ütle teile:
Armastagõ' ummi viha-
miihi, õnistagõ' noid,
kiä teid är' vannusõ',
tekke' hüvvä noilõ, kiä
teid vihkasõ', ja pallõlgõ'
noidõ iist, kiä teile liiga

tegevä' ja teid takah
kiusasõ',

45. Et tii' võisi' saia'
uma Esä latsis, kiä tai-
vah om; sest tää lask
umal pääväl üles tulla'
kurjo ja hüvvi üle ja lask
vihmasata' õigidõ ja üle-
kohtuistõ pääle.

46. Sest ku tii' noid
armastat, kiä teid armas-
tasõ', mis palga saat tii'
tuust? Kas ei tii' tõlneri'
kah tuudsamma?

47. Ja ku tii' õnõ
ummi veljo vasta sõbra'
olõt, miä hüvvä tiit tii'
inämb kui tõsõ'? Kas
ei tii' tõlneri' kah tuud-
samma?

48. Tuuperäst olkõ'
tävvelitse' nigu' tii'
Esä taivah tävveline
om.

6. Päätükk.

Mäejutusõ järg: Vaestõandõ', palvõ
ja paastmine; ilmaliku meele iist
hoiatamine.

Kaegõ', et tii' ummi
vaestõ andit inemiisi
näteh ei anna', et nää'
näesi' teid, muido ei olõ'
teil palka tii' Esä man,
kiä taivah om.

2. Tuuperästä, ku sa' vaesilö andit annat, är' aagu' hindä iih piibarit, nigu' salaliku' tegevä' kogodusö kuöh ja huulitsidö pääl, et inemise' avvustasi' näid. Tötöstö ma' ütle teile: Näil om uma palk käeh.

1 Kor. 13, 3.

3. Aga ku sa' vaesilö andit annat, sis är' tiitku' su' kura käsi, miä su' hüä käsi tege.

p. 25, 37—40. Room. 12, 8.

4. Et su' vaestö andö' vöisi' salajah olla', ja su' Esä, kiä salajahe näge, kül' tää sullö mass avalikult.

Luuk. 14, 14. Joh. 3, 21.

5. Ja ku sa' Jumalat pallöt, är' olgu' kui salaliku'; sest nää' armastasö kogodusö kuöh ja huulitsidö nulkö pääl saistöh Jumalat pallölda', et inemiisile hinnäst näüddä'. Tötöstö ma' ütle teile: Näil om uma palk käeh.

Luuk. 18, 11.

6. Aga sa', ku sa' Jumalat pallöt, sis mine' umma kambröhe ja panö' uss kinni' ja pallö' umma Essä, kiä salajah

om, ja su' Esä, kiä salajahe näge, mass sullö avalikult.

7. Aga ku tii' Jumalat pallöt, sis är' tekku' pallö sönno, nigu' pagana', sest nää' arvasö', et näid kuuldas näide suurö lobisömise peräst.

8. Tuuperästä är' saagu' tii' näide sugu-matsis, sest tii' Esä tiid, miä teile vaja om, innegu tii' tääd pallöt.

9. Tuuperästä pallölgö nii: Mii' Esä, kiä sa olöt taivah, pühendedüs saagu' su' nimi.

10. Su' riik tulgu', su' tahtmine sündügu' kui taivah nii kah maa pääl.

11. Mii' egapääväst leibä anna' meile täämbätsel pääväl.

p. 4, 4.

Joh. 6, 48. 49. 50.

12. Ja anna' andis meile mii' völa', nigu' miiki' andis annami' umilö völglaisilö.

Laul. 32, 1. 2. 5. s. 14. 15. p. 18, 21—35.

13. Ja är' saatku' meid kiusatustö, a' päästä' meid är' kuräst! sest su' perält om riik ja

vägi ja au igäveste.
Aamen.

14. Sest ku tii' inemii-
sile näide essümise' andis
annat, sis and kah tii'
taivanõ Esä teile andis.

Mark. 11, 25, 26.

15. Aga kui tii' ine-
miisile näide essümiisi
andis ei anna', sis ei
anna' kah tii' Esä tii'
essümiisi andis.

p. 18, 35.

16. Aga ku tii' paastut,
sis är' teku' kurba
näko nigu' salaliku';
sest nää' tegevä' uma
palgõ näotumbas, et
näudädä' hinnäst ine-
miisile paastmisega'. Tõ-
tõstõ ma' ütle teile:
Näil om uma palk käeh.

Jees. 58, 5—9.

17. Aga ku sa' paastut,
sis võia' umma pääd
ja mõsõ' ummi silmi,

18. Et inemise' es näesi'
sinno paastmah, a' su'
Esä, kiä salajah om;
ja su' Esä, kiä salajahe
näge, taso sullõ ava-
likult.

19. Är' koräku' hin-
däle varandust maapääl,
koh kari ja rostõ' sedä

är' rikk' ja kohe varga'
läbikaivva' ja varastasõ'.

p. 19, 21. 1 Tiim. 6, 9.

20. Aga kogogõ' hin-
däle varandust taivah,
koh ei kari ega' rostõ'
ei riku' ja koh varga'
läbi ei kaiva' ega' va-
rasta'.

p. 19, 21. Luuk. 12, 33, 34.

Kol. 3, 1. 2. 1 Tiim. 6, 17—19.

21. Sest koh tii' varan-
dus om, sääl om kah
tii' süä.

Joh. 20, 11. 15. 16.

22. Silm om iho küü-
näl. Ku nüüd su' silm
selge om, sis om kõik
su' iho selge.

Laul 32, 2.

Luuk. 11. 34—36.

23. Aga ku su' silm
kuri om, sis om kõik
su' iho pümme. Ku nüüd
valgus su' h pümehüs
om, kui suur om sis
pümehüs?

24. Kiäki' ei vōi' kattõ
esändät tiini', sest kas
tää vihkas tõist ja ar-
mastas tõist, vai hoit
tõsõ poolõ ja põlg tõsõ
är'. Tii' ei vōi' tiini'
Jumalat ja mammonat.

Luuk. 16, 9. 13.

(S. 25—33. Luuk. 12, 22—31.)

25. Tuuperäst ütle ma'
teile: Är' murõhtagu'
uma elo iist: midä

teil süvvä' ja midä teil juvva', ega' uma iho iist: midä teil sälgä panda'? Kas elo inämb ei olõ' kui toit ja iho inämb kui rõiva'?

26. Pankõ' tähele tsirka taiva all: nää' ei külvä', ega' põima' ega' panõ', kokko aito sisse, ja tii' taivanõ Esä toit näid. Kas tii' ei olõ' pallõ ülembä' kui nuu'?

p. 10, 29—31.

27. Aga kiä om tii' siäst, kes uma murõga' umalõ pikkusõlõ mano või üte küündre jakada'?

28. Ja miä murõhtat tii' rõividõ peräst? Pankõ' tähele lillikeisi välä pääl, kuis nää' kasusõ'; nää' ei tii' tüüd ega' keträ'.

Luuk. 21, 3, 4.

29. Aga ma' ütle teile, et Saalomongi' kõgõh umah avvuh es olõ' joht nii ehitet kui üts noistsinätsist.

30. Ku nüüd Jummal haina välä pääl, mis täambä om ja hummõn ahjo visatas, nii ehitäs,

kas sis ei rohkõmb teid, tii' nõrgausulise'?

31. Tuuperästär' murõhtagu' tii' ja är' ülgu': Midä meil süvvä' vai midä meil juvva'? vai minka' hinnäst katta?

32. Sest kõikõ sedä nõudva' pagana' takah, sest tii' taivanõ Esä tiid, et teile sedä kõikõ vaja lätt.

1 Peetr. 5, 7.

33. Aga nõutkõ' inne Jumala riiki ja tää õigust, sis sedä kõikõ andas teile päälegi'.

34. Tuuperäst är' murõhtagu' hummõnitsõ ette, sest kül' hummõninõ päiv hindä iist murõht pidä. Egal pääväl saa külät umast vaivast.

s. 11. 2 Moos. 16, 19

7. Päätükk.

Mäejutusõ ots: Tõsõ pääle kohtumõistmisest, palvõ väest ja Jumala tahtmise perrä tegemisest.

Är' mõistku' kohut, et tii' pääle kohut es mõistõtasi'?

Luuk. 6, 37.

Room. 2, 1 1 Kor. 4, 5.

2. Sest mändse koh-tuga' tii' kohut mõistat, tuuga' mõistõtas tii' pääle kah kohut; ja mändse mõöduga' tii' mõõdat, tuuga' mõõdõtas jäl' teile.

Mark. 4, 24.

3. Aga miä sa' pindu näet uma vele silmäh, a' palki umah silmäh ei panõ' sa' tähele?

4. Vai ku tahat sa' üldä' umale velele: Lasõ', ma' kisu pinnu su' silmäst vällä! ja kae', su' hindä silmäh om palk.

5. Oh sa' salalik! kisu' inne palk umast silmäst vällä ja sis seletät sa' pindu vällä kisku' uma vele silmäst.

6. Är' angu' pühhä pinele ja är' visaku' ummi pärlit tsiko ette, et nää' noid är' es sõkusi' ummi jalgoga' ja hinnäst ümbre es käänäsi' ja teid purus es kisusi'.

7. Pallõlgõ', sis andas teile; otskõ', sis lövvät tii'; koputagõ', sis tetäs teile vallalõ.

Mark. 11, 24.

Luuk. 11, 5—13. Jeer. 29, 13. 14.

8. Sest egaüts, kiä pallõs, tuu saa ja kiä

ot's, tuu löüd ja kiä ko-putas, toolõ tetäs vallalõ.

9. Ja määne inemine om tii' siäst, ku tää poig tää käest leibä pallõs, kas tää tälle kivi annasi'?

10. Ja ku tää kalla pallõs, kas tää annasi' tälle hussi?

11. Ku nüüd tii', kiä tii' kurä' olõt, mõistat hüvvi andit anda' umilõ latsilõ, kui pallõ inämb and tii' Esä taivah hüvvi andit noilõ, kiä tääd pallõsõ'?

Jaak. 1, 5. 17. Laul 10, 17.

12. Kõik nüüd, miä tii' tahat, et inemise' teile teesi', niisama tekke' kah tii' näife; sest seo om käsk ja prohvedi'.

p. 22, 39. 40. Room. 13, 8—10.

13. Minke' sisse kitsast värehtist; sest tuu väreht om lagä ja tuu tii om suur, miä hukatustõ vii, ja pallõ om noid, kiä säält sisse läävä'.

Luuk. 13, 24.

14. Sest tuu väreht om kitsas ja tuu tii om vai-valine, miä ello vii, ja veidü' om noid, kiä tuud löüdvä'.

p. 19, 24. Ap. teg. 14, 22.

15. Aga hoitkõ' võlss-prohvette iist, kiä tii' mano tulõva' lammastõ rõivih, a' seestpidi omma' nää' kiskjä' soe'.
1 Joh. 4, 1. p.

16. Näide viläst tunkõ näid. Kas viinamarjo korätas orävitstost, vai viigimarjo ohtjist.

p. 12. 33. Kaal. 5, 19—22.
Jaak. 3, 12.

17. Nii ega hüä puu kand hüvvä viljä, a' halv puu kand halva viljä.
p. 12, 33.

18. Hüä puu ei vôi' halva viljä kanda', ega' halv puu ei vôi' hüvvä viljä kanda'.

19. Ega puu, miä hüvvä viljä ei kannä', raotas maaha ja visatas tullõ.
p. 3, 10. Joh. 15, 2. 6.

20. Tuuperäst näide viläst tunkõ'näid.

21. Ei saa' kõik, kiä mullõ üttese': Issänd, Issänd, taivariiki, a' kiä tegevä' mu' Esä tahtmise perrä, kiä taivah om.

22. Pallõ üttese' mullõ seolsamal pääväl: Issänd, Issänd, kas ei olõ' mii' su' nimel prohvedi viisi kõnõlnu' ja

su' nimel kurjo vaimõ vällä ajanu' ja su' nimel pallõ vägevit teka ten-nü' ?
p. 25, 44. Luuk. 13, 25—27.
1 Kor. 13, 1. 2.

23. Ja sis tunista ma' näile: Ma' ei olõ' teid elleh tunnu', taganõgõ' mu' mant kiä tii' üle-kohut tiit.
p. 25, 41. 2 Tiim. 2, 19.

24. Tuuperäst egaüts, kiä neidmu' sõnno kuuld ja tege neide perrä, tuud piä ma' üte mõistliku mehe sugutsõs, kiä uma maja kaljo pääle om ehitänü'.
s. 21. Joh. 13, 17.

25. Ja rassõ sado tull maaha ja juuskja vesi tull, ja tuulõ' puhe' ja käve' tuu maja pääle, ja tää es sata' kokko, sest tää alos oll kaljo pääle pant.

26. Ja egaüts, kiä neid-sinälsit mu' sõnno kuuld, ja neide perrä ei tii', tuu om ulli mehe sugunõ, kiä uma maja liiva pääle om ehitänü'.

27. Ja rassõ sado tull maaha ja juuskja vesi tull, ja tuulõ' puhe' ja lei' vasta sedä maia; ja tää sattõ maaha, ja tää sadamine oll suur.

Esek. 13, 10. 11. Matt. 13, 21

28. Ja sündü, ku Jeesus neosinädse' kõnnõ' oll lõpõtanu', heitü rahvas tää oppusõ peräst.

29. Sest tää opas näid kui tuu, kellel võim oll, mitte nii kui kirätunja'.

Joh. 7,46.

8. Päätükk.

Jeesus tege tõbitsit terves, nuum kättõ opjat, vaigistas tuult ja merd, avitas kuräst vaimust vaivatuid.

Aga ku tää mäe päält alla läts, käve pallõ rahvast tää perrä.

2. Ja kae', üts pidalitõbinõ tull ja kumard tääd ja ütel: Issänd, ku sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

3. Ja ku Jeesus uma käe oll sirotanu', puttõ tää tää külge ja ütel: Ma' taha, saa' puhtas! Ja sedämaid sai tää pidalitõbõst puhtas. p. 11, 5.

4. Ja Jeesus ütel tälle: Kae', et sa' sedä kellelegi' ei ütle', a' mine, näüdä' hinnäst preestrile, ja vii' näile tunistusõs kingitüs, miä Moosõs om käsknü'.

(S. 5—13. Luuk. 7, 1—10.)

5. Aga ku Jeesus Kaper-nauma sisse läts, tull üts sõapäälik tää mano, pallõl tääd

6. Ja ütel: Issänd, mu' sulanõ om hälvät kotoh maah suurõh haluh.

7. Ja Jeesus ütel tälle: Ma' taha tulla' ja tääd terves tetä'.

8. Ja sõapäälik kos't ja ütel: Issänd, ma' ei olõ väärt, et sa' mu' katusõ ala tulõt, a' ütle õnõ üts sõna, sis saa mu' sulanõ terves.

Luuk. 15, 21. Laul 33, 9.

9. Sest ma' olõ kah inemine valitsusõ all, ja mu' all om sõamiihi, ja ma' ütle ütele: Mine', sis lätt tää; ja tõsõlõ: Tulõ', sis tulõ tää: ja uma sulasõlõ: Tii' sedä, sis tege tää.

10. Aga ku Jeesus sedä kuul'd, pan'd tää immes ja ütel noilõ, kiä peräh käve': Tõtõstõ ma' ütle teile, Israelistki ei olõ' ma' nii suurt usku löüd-nü'. p. 15, 28.

11. Aga ma' ütle teile: Mitu tulõva' hummogu ja õdagu puult ja istusõ'

lavvah Abrahami ja latsagi ja Jaakobiga' taivariigih.

12. Aga kuningriigi latsõ' tougatasõ' vällä kõgõ sügävämpä püme-hüste, sää'l saa olõma undamine ja hammastõ käristamine.

p. 21, 45.

13. Ja Jeesus üt'el sõa-päälikulõ: Mine', ja sullõ sündügu' nii kuiss' sa' olõt usknu'. Ja tää sulanõ sai terves tuulsamal tunnil.

(S. 14—17. Mark. 1, 29—34.
Luuk. 4, 38—41.)

14. Ja Jeesus tull Peetrusõ maija, ja nägi, et tää naaseimä maah oll ja kuumah tõbõh.

15. Sis võt't tää tää käest kinni', ja kuum tõbi läts tääst är'; ja tää tull üles ja tiine näid. p. 9, 25.

16. Aga ku õtak tull, tõi' nää' tää mano pallõ, kiä kuröst vaimöst vavadu' olli'; ja tää ai vaimu' vällä sõnaga' ja tegi kõik haigusõ' terves.

Mark. 1, 32. Luuk. 4, 40.

17. Et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi Jeesaja läbi, kiä ütles: Tää om mii' nõrkuõs

hindä pääle võtnu', ja mii' tõbõ' om tää kannu'.

18. Ja ku Jeesus pallõ rahvast hindä ümbre nägi, käs'k tää tõsõlõ poolõ järve är' minnä'.

Mark. 4, 35. Luuk. 8, 22.

(S. 19—22. Luuk. 9, 57—60.)

19. Ja tää mano tull üts kirätunja, tuu üt'el tälle: Opetaja, ma' taha su' perrä kävvü', kohe sa' läät.

20. Ja Jeesus üt'el tälle: Rebäsil omma' oosõ' ja tsirgal taiva all pesä'; a' inemise pujal ei olõ', kohe tää pää võis panda'.

21. Ja üts tõnõ tää opjist üt'el tälle: Issänd, anna' mullõ luba inne är' minnä', ja uma esä maaha matta'.

1 Kun. 19, 20.

22. Aga Jeesus üt'el tälle: Käu' sa' mu' perrä, ja lasõ' kuuluil uma kuulu' maaha matta'?

1 Tim. 5, 6. Ilm. 3, 1. 2.

2 Kor. 6, 17. 28.

(S. 23—27. Mark. 4, 36—41.
Luuk. 8, 23—25.)

23. Ja ku tää laiva läts, siskäve' opja' tää perrä.

24. Ja kae', sis nõssi suur lainõtamine mere

pääl, nii et laiv laini-
dōga' üle katōti: a' tää
magasi. Joon 1, 4. 5. Laul 46, 2. 4

25. Ja tää opja' tulli'tää
mano, ja ai' tää üles, ja
ütli': Issänd, avida' meid!
mii' läämi' hukka.

Laul 35, 23.

26. Ja tää üteli näile
Minkperäst olōt tii'
pelgliku', tii' nōrga-
usulise'? Sis tull tää
üles ja ähvārd tuult ja
merd; ja kõik jäi kogoni'
vagatsōs.

27. Aga inemise' imeh-
teli' ja ütli': Määne miis,
et kah tuulō' ja meri tää
sōnna võtva' kuulda'?

(S. 28—34. Mark. 5, 1—17.

Luuk. 8, 26—37.)

28. Ja ku tää sai tō-
sōlō poolō järve Kerge-
sea rahva maalō, tulli'
tää vasta kats kuräst vai-
must vaivatut, nuu' tulli'
kuuljidō havvost vällä
ja olli' väega' hirmsa',
nii et ütski' es vōi' tuud
tiid kävvü'.

29. Ja kae', nää' tänidi' ja
ütli': Jeesus, Jumala Poig,
miä om meil su'ka tege-
mist? Olōt sa' siiä'
tulnu' meid inne aigu
vaivama?

30. Aga kavvōh näist
oll suur tsiakari söömäh.

31. Ja kurä' vaimu'
palssi' tääd ja ütli': Ku
sa' meid vällä ajat, sis
anna' meile luba tsia-
karä sisse minnä'.

32. Ja tää üteli näile:
Minke'. Sis lätsi' nää'
vällä, ja lätsi' tsiakarä
sisse. Ja kae', kõik tsia-
kari visas hinnäst üle
kaala perve päält järve
ja nää' uppu' är' vette.

33. Aga tsiakarüsō' pa-
gōsi', ja lätsi' är' liina
ja kōnōli' kõik vällä, ja
miä noidōga' oll sün-
dünü', kiä olli' kuräst
vaimust vaivadu'.

34. Ja kae', sis läts kõik
liin vällä Jeesusōlō vasta.
Ja ku nää' tääd näi',
palssi' nää', et tää näide
piiri päält är' lääsi'.

9. Päätükk.

Hälvät inemine. Matteus. Johannōsō
opja? Jaiirusō tütar ja veretōbinō
naane. Kats pümmet ja üts keeleldä.
Jeesus oppas ja tege tōbitsit terves:
kask tüütēgijit pallōlda?

(S. 1—8. Mark. 2, 1—2.

Luuk. 5, 17—26.)

Ja tää läts laiva ja tull
üle järve ja sai umma
liina.

2. Ja kae', nää' tõi' tää mano üte hälvädü, kiä sängü pääl maah oll. Ja ku Jeesus näide usku nägi, üt'el tää hälvätüle: Olõ' julgõ mu' poig, su' patu' omma' sullõ andis antu'.

3. Ja kae', mõnõ' kirä-tunjidõ siäst kõnõli' hindävahel: Seosinäne teotas Jumalat.

4. Aga ku Jeesus näide mõttit nägi, üt'el tää: Minkperäst mõtlõt tii' kurjä hindä süämeh?

p. 12, 25. Joh. 2, 25.

5. Sest miä om kergemp üldä': Patu' omma' sullõ andis antu', vai üldä': Tulõ' üles ja käü'?

6. Aga et tii' tunnõsi', et inemise pujal võim om pattõ maa pääl andis anda', sis üt'el tää hälvädü vasta: Tulõ' üles, võta' uma säng ja mine' umma maija!

p. 28, 18. Joh. 5, 8. 2. Ap. teg. 9, 34.

7. Ja tää tull üles, ja läts umma maija.

Mark. 2, 12.

8. Aga ku rahvas tuud nägi, panni' nää' tuud immes ja avvusti' Jumalat, kiä sändse võimu inemiisile and.

(S. 9—13. Mark. 2, 13—17. Luuk. 5, 27—32.)

9. Ja ku Jeesus säält är' läts, nägi tää inemist tolli man istvat, Matteus nimi, ja üt'el tälle: Käü' mu' perrä. Ja tää saist üles ja käve tää perrä.

10. Ja tuu sündü, ku tää Matteusõ majah lav-vah istõ, kae', sis tull pallõ tõlnere ja patatsit, ja istõ' sinnä' lauda Jeesusõ ja tää opjidõga'.

Luuk. 15, 1. n. t. s.

11. Ja ku variseri' sedä näi', ütli' nää' tää opjilõ: Minkperäst süü tii' ope-taja tõlnere ja pata-tsidoğa'?

12. Aga ku Jeesus tuud kuuld, üt'el tää näile: Noilõ, kiä terve' omma', ei olõ' tohtret vaja, a' haigilõ.

Luuk. 5, 31. 32.

13. Aga minke' ja opkõ', miä seo om: Ma' taha halõstust, a' mitte ohvrit; sest ma' ei olõ' tulnu' õigit, a' patatsit meele-parandamisele kutsma.

(S. 14—17. Mark. 2, 18—22. Luuk. 33—38.)

14. Sis tulli' Johannõsõ opja' tää mano ja ütli': Minkperäst paastumi'

mii' ja variseri' nii pallõ'
ja' su' opja' ei paastu'?

15. Aga Jeesus ütelnäi-
le: Kas võiva' sajarah-
vas kurva' olla', kooni'
kosilanõ' näide man om?
Aga päävä' tulõva', kuna
kosilanõ näide käest är'
võetas; sis paastva' nää'.

16. Aga ütski' ei panõ'
vannutamalda' rõiva tük-
kü vana sargi pääle, sest
paik kisk midägi' sargist
är', ja mulk saa halvõm-
bas.

Joh. 1, 17.

17. Ei panda' kah värskit
viina vanno nahk-
anomidõ sisse: muido
lahkõsõ' nahkanoma'
ja viin juusk lakkä ja
nahkanoma saava' huk-
ka; a' värski viin valõtas
vahtsidõ nahkanomidõ
sisse, sis saisva' mõ-
lõmba' terve'.

(S. 18—26. Mark. 5. 22—43.

Luuk. 8. 41—56.)

18. Ku tää sedä näile
kõnõl, kae', sis tull üts
ülemb ja kumard tääd
ja ütelnäi: Mu' tütar om
parhilla' är' koolnu'; aga
tulõ' ja panõ' uma käsi
tää pääle, sis saa tää
eläväs.

19. Ja Jeesus tull üles
ja käve tää perrä ja tää
opja',

Laul. 145, 18.

20. Ja kae', üts naa-
ne, kellel katstõiskümme
aastakka veretõbi oll
olnu', tull tää sälä taadõ
ja puttõ tää sargi palis-
tusõ külge.

21. Sest tää ütelnäi esi-
hindäh: Ku ma' saas
aga tää sarki puttu', sis
saas ma' terves.

22. Aga Jeesus käänd
hinnäst ümbre ja nägi
tääd ja ütelnäi: Olõ' julgõ,
tütar, su' usk om sinno
avitanu'. Ja naane sai
terves tuulsamal tunnil.

Luuk. 17, 19.

23. Ja ku Jeesus ülembä
maija sai ja nägi pilli-
puhkjit ning rahvast
mässävät,

24. Sis ütelnäi tää näile:
Taganõgõ', sest lats'-
kõnõ ei olõ' koolnu', a'
tää maka. Ja nää' naari'
tääd.

Joh. 11, 11. 14. 25.

25. Aga ku rahvas oll
vällä aet, läts tää sisse
ja võt't tää käest kinni';
ja lats'kõnõ tull üles.

Ap. teg. 9, 41.

26. Ja seosinäne kõnõ'
läts lakkä läbi kõgõ seo
maa.

Luuk. 7, 17.

27. Ja ku Jeesus säält edesiläts, käve' tää peräh kats pümme, nuu' tänidi' ja ütli': Taavedi poig, heidä' armu mii' pääle.

28. Aga ku tää kodo tull, astõ' pümme' tää mano. Ja Jeesus üteli näile: Kas tii' usut, et ma' sedä vöi tetä'? Nää' ütli' tälle: Jah, Issänd.

p. 8, 2.

29. Sis puttõ tää näide silmi külge ja üteli: Teile sündügu' tii' usu perrä.

30. Ja näide silmä' sai' vallalõ; Ja Jeesus ähvärda näid kõvastõ ja üteli: Kaegõ', et ütski' sedä tiidä' ei saa'.

p. 8, 4.

31. Aga nää' lätsi' vällä ja tei' tääd kuulsas kõgõl tuulsama maal.

Mark. 7, 36.

32. Ku nuusama' olli' vällä lännü', kae', sis tõi' nää' tää mano üte inemise, tuu oll keeleldä' ja kuräst vaimust vaivat.

Luuk. 11, 14. n. f. s.

33. Ja ku kurivaim oll vällä aet, kõnõl keeleldä'. Ja rahvas imeht ja üteli: Sedä ei olõ' viil kunagi' Israelih nätt.

34. Aga variseri' ütli':

Kurjo vaimõ ülembä läbi aja tää kurä' vaimu' vällä.

p. 12, 24. Mark. 3, 22.

35. Ja Jeesus käve kõik liina' ja alõvi' läbi, opas näide kogodusõ kuõh ja kuulut armuoppust Jumala riigist ja parand kõikõ tõpõ ja kõikõ vika rahva siäh.

36. Aga ku tää rahva hulka nägi, oll täl hallõ miil näide peräst; sest nää' olli' ramõhunu' ja är' pilludu' nigu' lamba', kellel ei olõ' karüst.

37. Sis üteli tää umilõ opjilõ: Põimmist om pallõ, a' veidü' tüütegijit.

Luuk. 10, 2

38. Tuuperäst pallõlgõ' põimu Issändät, et tää tüütegijit uma põimmise mano vällä ajas.

2 Tess. 3, 1

10. Päätükk.

Jeesus saat uma' katstõiskümme apostlit vällä ja and nollõ võimu ja juhatusi.

(S. 1—15. Mark. 6, 7—13.

Luuk. 9, 1—5).

Ja tää kut's uma' katstõiskümme opjat hindä mano ja an'd näile võimu roojatsidõ vaimõ üle, noidsammo vällä aia',

ja kõikõ tõpõ ja kõikõ vika parandada'.

Mark. 3, 13.

(S. 2—4. Mark. 3, 14—19. Luuk. 6, 13—16. Kae' Joh. 1, 40—49.)

2. Aga noidõ katõtõis-kümne apostli nime' omma' neosinädse': Edimäne Siimon, kutsutas Peetrusõs, ja Andreas, tää veli; Jaakobus, Sebedeüse poig, ja Johannõs, tää veli;

3. Viilippus ja Partolomeus; Toomas ja Matteus, tõlner; Jaakobus, Alveuse poig ja Lebeus, kelle liignimi Taddeus;

4. Siimon Kaanast ja Juudas Iskariot, kiä tääd kah är' an'd.

5. Noid kattõtõiskümmend saat' Jeesus, käs'k näid ja üteli: Är' mingu' paganidõ tii pääle, ja är' mingu' Samaria rahva liina;

6. Aga minke' innemb Iisraeli suu är' kaonu' lambidõ mano.

p. 15, 24. Ap. teg. 13, 46.

7. Aga minke' ja kuulutagõ' ja üteli: Taavriik om lähkeste tulnu'.

p. 3, 2; 4, 17. Luuk. 10, 9.

8. Tõake' haigit terves, puhastag' õpidalitõbitsit,

ajagõ' kuuluid üles, ajagõ' kurjo vaimõ vällä; ilma olõt tii' saanu', ilma ankõ'.

Ap. teg. 20, 33.

9. Är' pidägu' kulda ega' hõbõhõt, ega' vaskõ hindä vüül,

10. Ega' pauna tii pääl; ega' kattõ särki, ega' kangitsit, ega' keppi, sest tüütegiä om uma toidu vääriline.

11. Aga ku tii' iäl üteli liina vai alevihe läät, sis kullõlgõ', kiä sääli sedä väärt om; ja sinnä' jääge', seeni' ku tii' säält är' läät.

12. Aga ku tii' üteli maija sisse läät, sis tereäge' sedä.

13. Ja ku tuu maja sedä väärt om, sis tulgu' tii' rahu tää pääle; agu ku tää ei olõ' väärt, sis käängu' tii' rahu tii' poolõ tagasi.

14. Ja kiä iäl teid vasta ei võta', ega' tii' sõnno ei kuulõ', tuust majast vai tuust linnast minke' vällä ja puistagõ' tolm ummi jalgo päält är'.

15. Tõtõlikult, ma' ütle teile: Soodoma ja Komorra maal piät kohtupääväl hõlpsamp põlv olõma, kui sändsel liinal.
p. 11, 24. Luuk. 20, 47.

16. Kae', ma' saada teid kui lambit sussõ sekkä; tuuperäst olkõ' mõistliku' kui hussi' ja vaa' kui tuvikõsõ'.

(S. 17—22. Mark. 13, 9—13.
Luuk. 21. 12—17.)

17. Aga hoitkõ' inemiisi iist, sest nää' anva' teid är' suuri kohtidõ kätte, ja pessvä' teid piid-saga' kogodusõ majoh.
p. 24, 9.

18. Ja teid viiäs mu' peräst kah maavalit-sõjidõ ja kuningidõ ette, näile ja paganilõ tunnis-tusõs.

19. Ku nää' nüüd teid är' anva', sis är' murõh-tagu' tii', kuis vai miä kõnõlda', sest sedä andas teile tuul tunnil, miä teil kõnõlda'.

Luuk. 12, 11, 12.

20. Sest tii' ei olõ' nuu', kiä kõnõlõsõ', a' tuu om tii' Esä Vaim, kiä tii' seest kõnõlõs.

Room. 15, 18. 1 Kor. 2, 4.

21. Aga veli and vele är' surma ja esä uma puja; ja latsõ' panva' vanõmbilõ vasta ja tapva' näid.
s. 35. Miik. 7, 6

22. Ja teid vihatas kõigist mu' nime peräst; aga kiä otsani' jääs kannahutama, tuu saa õndsas.
p. 24, 9, 13.

23. Aga ku nää' teid siih liinah kiusasõ', sis paekõ' tõistõ. Sest tõtõlikult, ma' ütle teile: Tii' ei saa' Israeli liino kõiki opatõh läbi kävvü', inne ku Inemise Poig om tulnu'.

24. Opja ei olõ' ülemb oppajast ega' sulanõ ülemb umast esändäst.
Luuk. 6, 40. Joh. 13, 16; 15, 20.

25. Kül' saa opjalõ tuustki', et tää om kui tää oppaja ja sulanõ kui tää esänd. Ku nää' perre-vanõmbat Peltsebulis omma' kutsnu', kui pallõ inämb tää pereht?

(S. 26—33. Luuk. 12, 2—9.)

26. Tuuperäst är' peläku' tii' näid, sest midägi' ei olõ' kinni' katõt, miä ei saa' avaldõdus, ja mi-

dägi' ei olõ' salajah,
midä ei saia' teedä'.

Mark. 4, 22. Luuk. 8, 17.

27. Miä ma' teile kõ-
nõlõ pümmeh, sedä kõ-
nolgõ' valgõh; ja miä
tii' kuulõt kõrva sisse
ültävät, tuud kuulutagõ'
katustõ pääl.

28. Ja är' peläku' tii' noid'
kiä iho är' tapva'; a'
peläke' inämb tuud, kiä
hinge ja iho või är' rikku'
põrguhe.

29. Kas kats varblaist
ei müvvä' tingä iist är'?
ja ei sata' üts ainus
näist maaha ilma tii'
Esäldä'.

30. Aga kah tii' hiusõ
karva' kõik omma' är'
loedu'. Luuk. 21, 18.

31. Tuuperästär' peläku'
tii': tii' olõt paremba'
kui pallõ varblaisi.

32. Tuuperäst egäüts,
kiä minno tunistas ine-
miisi iih, tuud taha kah
ma' tunistada' uma Esä
iih, kiä taivah om.

33. Aga kiä iäl minno
är' salgas inemiisi iih,
tuud taha kah ma' är'
salada' uma Esä iih,
kiä taivah om. Mark. 8, 38.

Luuk. 9, 26. 2 Tilm. 2, 12.

(S. 34—36. Luuk. 12, 51—53.)

34. Är' mõtõlgu' tii', et
ma' olõ tulnu' rahhu
tuuma maa pääle. Ma'
ei olõ' tulnu' rahhu tuuma,
a' mõõka.

35. Sest ma' olõ tulnu'
inemisele tüllü tuuma tää
esä vasta ja tütrele tää
imä vasta ja pujanaa-
selõ tää meheimä vasta.

s. 21. Luuk. 14, 26.

26. Ja inemiisi vainlasõ'
omma' tää uma' ko-
dodsõ'. Mlik. 7, 6. Joh. 13, 18.

37. Kiä essä vai immä
rõhkõmp armastas kui
minno, tuu ei olõ' mu'
väärt; ja kiä poiga vai
tütärt inämb armastas
kui minno, tuu ei olõ'
mu' väärt.

5 Moos. 33, 9. Luuk. 14, 26. 27

38. Ja kiä ei võta' umma
risti hindä pääle, ja ei
kää' mu' perrä, tuu' ei olõ'
mu' väärt. p. 16, 24. 25.

39. Kiä uma elo löüd,
tuu kaotaks sedä är'; ja
kiä uma elo är' kaotas
mu' pärast, tuu löüd
sedä. p. 16, 25.

Luuk. 17, 33 Joh. 12, 25.

40. Kiä teid vasta võtt,
tuu võtt minno vasta;
ja kiä minno vasta võtt,

tuu võtt tuud vasta, kiä minno om saatnu'.

p. 18. 5. Luuk. 10, 16. Joh. 13, 20.

41. Kiä üte prohvedi vasta võtt prohvedi nime pääle, tuu saa prohvedi palga; ja kiä üte õigõ vasta võtt õigõ inemise nime pääle, tuu saa õigõ inemise palga.

1 Kun. 17, 10. n. t. s.

42. Ja kiä iäl ütele neistsinätsist vähämbist jaotas pikri tävve külma vett opja nime pääle, tõtõlikult, ma' ütle teile, tuu ei jää' umast palgast ilma.

p. 25, 40. Mark. 9, 41.

11. Päätükk.

Ristjä Johannõsõ küsümine ja Jeesusõ kostus ning tunistus. Häädä tänitamine patust käänmäldä' liino üle. Esä kitmise. Ohullisi ja vaivatuidõ hingi kutsumine.

Ku Jeesus nii umma kattõtõiskümmend opjat oll käsknü', läts tää sääht är' edesi oppama ja jutust ütlema liino sisse.

(S. 2—19; Luuk. 7, 18—35.)

2. Aga Johannõs, ku tää vangitornih kuul'd Kristusõ teka, sis saat' tää kats umist opjist,

3. Ja üteli tälle; Kas olõt sa' tuu, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

5 Moos. 18, 15.
Laul 40, 8.

4. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Minke' ja kuulutagõ' Johannõsõlõ, miä tii' kuulõt ja näet:

5. Pümme' nägevä' jäl', ja jalolda' käüvä', pidalitõbidsõ' tetäse' puhtas, ja kõrvolda kuulva', kuulu' aetasõ' üles, ja vaesilõ kuulutõdas armuoppust.

Jees. 35, 5. 6; 61, 1. 2. 3.

6. Ja õnis om kiä ei pahanda' hinnäst mu' perast.

7. Aga ku nuu' är' lätsi', nakas' Jeesus rahvalõ kõnõlõma Johannõsõst: Midä tii' olõt kaema lännü vällä laandõ? kas pilliruugu, midä tuul liigutas?

8. Vai midä tii' olõt kaema vällä lännü? inemist, kiä om pehmide rõivastõga' ehitet? Kae', kiä pehmit rõivit kanva', nuu' omma' kuningidõ kuõh. Luuk. 16, 19. Kaalat. 6, 14.

9. Vai midä olõt tii' kaema lännü' vällä? ütte

prohvetit? Tötölikult, ma' ütle teile, kiä viil ülemb om kui prohvet;

10. Sest tää om tuu-sama, kellest kirjötot om: Kae' ma' saada uma engli su' palgõ ette, kiä su' tiid su' iih valmis-fas.

Maal. 3, 1.

11. Tötölikult, ma' ütle teile: Noidõ siäst, kiä naasest omma' sündünü', ei olõ' suurembat nõsnu' kui Ristjä Johannõs, a' kiä vähämb taivariigih, om tääst suurõmb.

p. 13, 17.

12. Ristjä Johannõsõ päivist siiä' maani' käüdäs vägühüsi taivariigi pääle ja kiä vägühüsi pääle käüvä', kiskva' sedä hindä poolõ.

13. Ja kõik prohvedi' ja käsk omma' ette kuulutanu' Johannõsõst saani'.

Maalak. 3, 22.

14. Ja ku tii' tahat vasta võtta', tää om Eelias, kiä pidi tulõma.

p. 17, 10—13. Maalak. 3, 23.

15. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'!

lim. 2, 17.

16. Aga kelle sugutsõs piä ma' sedäsinäst suku pidämä? Tää om pois-

kõistõ sugunõ, kiä turgõ kää' istusõ' ja hõikasõ' uma seldsi vasta,

17. Ja ütlesõ': Mii' olõ-mi' teile villu ajanu' ja tii' ei olõ' tandsnu'; mii' olõmi' teile ikulaulu laulnu', ja tii' ei olõ' iknu'.

Õp. sön. 29, 9.

18. Sest Johannõs om tulnu', es süü' ega' juu', ja nää' ütlesõ': Täl om kuri vam.

19. Inemise Poig om tulnu', süü ja juu; ja nää' ütlesõ': Kae', seo inemine om söödik ja joodik, tõlnere ja patat-sidõ sõbõr. Siiski mõis-tõtas tarkus õigõs tää latsi puult.

(S. 20—24. Luuk. 10, 12—15.)

20. Sis nakas tä noid liino nuumma, koh kõgõ inämb tää vägevä' teo' olli' sündünü', sest et nää' es olõ' miilt pa-randanu'.

21. Hädä sullõ, Korat-sin, hädä sullõ, Petsaida! Sest ku neo' vägevä' teo' olõs Tiirusõh ja Siidonih sündünü', miä tii' man omma' sündünü', kül' nää' olõs ammu kotih ja tuhah miilt pa-randanu'.

22. Siski' ütle ma' teile: Tiirusõl ja Siidonil saa paremb põlv olõma kohtupääväl, kui teil.

Jeer. Iku Laul 4, 6.

23. Ja sa', Kapernaum, kiä sa' taivani' olõt ülen-det, sinno tougatas pör-guni' maaha; sest ku Soodomah olõs neo' vä-gevä' teo' sündünü', miä su' seehomma' sündünü', tää saisas viil terve' täämbä.

24. Siski' ütle ma' teile: Soodoma maal saa pa-remb põlv olõma kohtu-pääväl, kui sul. p. 10, 15.

(S. 25—27. Luuk. 10, 21, 22.)

25. Tuulsamal aol kos't Jeesus ja üteli: Ma' kitä Sinno, Esä, taiva ja maa lssänd, et sa' sedä tarko ja mõistlikka iist olõt är' käcknü' ja olõt sedä vähämbile teedä' annu'.

1. Kor. 1, 26—29.

26. Tõtõstõ, Esä, seo om nii su' meele perrä olnu'.

27. Kõik om mu' kätte ant mu' Esäst, ja ütski' muu ei tunnõ' Poigä pääle Esä; ja ütski' ei tunnõ' Essä pääle Puja,

ja kellele Poig taht sedä' teedä' anda'.

28. Tulkõ' mu' mano kõik, kiä tii' vaivadu' ja rassõt kannat, ja ma' taha teile hingämist saata'. p. 12, 20. Jee. 31, 25.

29. Võtkõ' hindä pääle mu' ike' ja opkõ' mu'st; et ma' olõ tasanõ ja süämeest alandlik, sis lõvvat tii' hingämist hin-dä hingile.

Ioh. 16. 33. Viil. 2, 7. 8.

30. Sest mu' ike' om hüä ja mu' kuurma om kerge. Viil. 4, 13.

12. Päätükk.

Kristus vabandas opjidõ viläpäie kakmist ja kost hindä iist, et tä hingämispääväl terves tegi, tege üte kuräst vaimust vaivadu inemise terves, karistas varisere Jumala teotamist, toukas immetähe nõud-mise tagasi ja nälitäs, kiä tää õigõ' sugulasõ' omma'.

(S. 1—8; Mark. 2, 23—28; Luuk. 6. 1—5).

1. Tuul aol läts Jeesus viläst läbi hingämise-pääväl; a tää opjil oll iso ja naksi' päid kakkma ja süümä.

2. Ku nüüd variseri' sedä näi', ütli' nää' tälle: Kae', su' opja' tegevä',

midä ei sünnü' hingamisepääväl tetä'.

2 Moos. 20, 10.

3. Aga tää üteli näile: Kas tii' ei olõ' lugõnu', miä Taavet tegi, ku täl nälgi oll ja noil, kiä täaga' olli'?

4. Kuis tää Jumala kotta läts ja sei ettepanemise leibo, midä täl es olõ' luba süvvä', ega noil, kiä täaga' olli', a' õnõ preestridöl.

5. Vai, kasei olõ' tii' käsuhi lugõnu', et preestri' hingamisepääväl pühäh kuahi hingamise päivä teotasõ', ja siski' süüldä' omma'?

4. Moos. 28, 9.

6. Aga ma' ütle teile, et siih om tuu, kiä suurõmb om kui pühä koda.

7. Aga ku tii' tiiäsi', miä seo om: Ma' taha halõstust a' mitte ohvrit, sis ei olõs tii' joht hukka mõista noid, kiä süüldä' omma'.

8. Sest inemise Poigi om kah hingamisepäävä Esänd.

(S. 9—14. Mark 3, 1—6. Luuk. 6, 6—11.)

9. Ja ku tää säält edesi läts, tull tää näide kogudusõ kotta.

10. Ja kae', sääll oll üts inemine, kelle käsi oll är' kuionu'. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Kas sünnis hingamisepääväl terves tetä'? et nää võisi' tää pääle kaivada'.
Luuk. 14, 3

11. Aga tää üteli näile; Määne inemine om tii' siäst, kellel om üts lamm, ja ku tuu hingamise pääväl hauda satas, kas tää tääd kinni' ei haara', ja tääd vällä ei tõmba'?

12. Ku pallõ ülemb om nüüd inemine kui lamm? seoperäst sünnüs kül' häädtetä' hingamisepääväl.

Luuk. 13, 10—16; 14, 5.

13. Sis üteli tää toolõ inemisile: siroda' uma käsi, ja tää sirot tuu: ja tuu sai jäl' ierves nigu' tõnõ.

14. Sis lätsi' variseri' vällä, ja pei' nõvvo tää vasta, kuis tääd hukka saasi' saata.
Joh. 5, 16.

15. Aga ku Jeesus sedä teedä' sai, läts tää säält

är'; ja pallõ rahvast käve
tää peräh ja täa tegi
näa' kõik terves,

Mark. 3, 7—12.

16. Ja kiil'd näid kõ-
vastõ, et näa' sedä vällä
es kuulutasi'.

p. 8, 4. Joh. 8, 50.

17. Et täüde lääsi', miä
ült om prohvedi Jeesaja
läbi, kiä ütles:

18. Kae', seo om mu'
sulanõ, kedä ma' olõ
är' valinu', mu' armas,
kellest mu' hingel hüä
miil om. Ma' taha uma
Vaimu täa pääle panda'
ja täa kuulutas paganilõ
kohut. p. 3, 17; 17, 5. Jees. 11, 2.

19. Tää ei tülüdse' ega'
tänidä', ja täa hellü ei
kuulda' huulitsidõ pääl.

20. Maahapainutõttu
pilliruugu ei murra' täa
katski' ja tahti, miä viil
savvas, ei kistuda' täa
är'; kooni' täa kohtulõ
võimusõ om saatnu'.

Jees. 61, 1; 66, 2,

21. Ja pagana' luutva,
tää nime pääle.

Room. 15, 12.

(S. 22—45 Mark. 3, 22—30

Luuk. 11 14—26; 29—32.)

22. Siis tuudi täa mano
ütskurästvaimustvaivat,
kiä oll pümme ja kee-

leldä'; ja täa tegi tuu
terves, nii et pümme ja
keeleldä nii häste kõnõl
kui nägi.

23. Ja kõik rahvas heitü
ja üteli: Kas seosinäne ei
olõ' Taavedi poig?

24. Aga ku variseri'
sedä kuuli', ütli' näa':
Seosinäne ei aja' kurjo
vaimõ muido vällä, kui
kurjo vaimõ ülembä
Peeltsebuli läbi.

25. Aga ku Jeesus näi-
de mõttit mõist, üteli täa
näile: Ega kuningriik,
miä hindä vahe tülüh
om, lätt hukka; ja ütski'
liin vai koda, miä hindä
vahe tülüh om, ei vöi'
saista'. Luuk. 11, 17.

26. Ku nüüd saadan
saadani vällä aja, sis
om täa esihindäga' tü-
lüh; kuis vöi sis täa
riik saista'?

27. Ku nüüd ma' Peelt-
sebuli läbi kurjo vaimõ
vällä aja, kelle läbi aja-
va' tii' latsõ' näid vällä?
seoperäst saava' näa'
teile kohtumõistjis.

28. Aga ku ma' Jumala
Vaimu läbi kurjo vaimõ
vällä aja, sis om jo' Ju-
mala riik tii' mano tulnu'.

29. Vai kuis või kiäki' tugõva maija minnä, ja tää riisto riisu', ku tää sedä tugõvat inne kinni' ei köüdä' ja sis või tää tää maija riisu'?

30. Kiä mu'ka' ei olõ', tuu om mu' vasta; ja kiä mu'ka' ei korja' tuu pill lakkä. Mark. 9, 40.

31. Seoperäst ütle ma' teile: Ega patt ja teotamine andas inemiisile andis, a' teotamist Püha Vaimu vasta ei anda' inemiisile andis.

32. Ja kiä iäl sõna kõnõlõs inemise Puja vasta, toolõ andas tuu andis; a' kiä iäl kõnõlõs Pühä Vaimu vasta, toolõ ei anda' tuud andis, ei seol ega' fulõval aol.

Luuk. 12, 10. 1. Tiim. 1, 13.

33. Vai istutagõ' hüä puu, sis om kah tää vili hüä; vai istutagõ' halv puu, sis om kah tää vili halv; sest puud tundas tää viläst. p. 7, 17.

34. Tii'vihatsõmpihusõ sugu, kuis võit tii' hüvvä kõnõlda', kiä tii' kurä' olõt? sest miä süämeh om, tuust kõnõlõs suu. Luuk. 6, 45.

35. Hüä inemine saat hüvvä ette hüäsüämevarandusõst; ja kuri inemine aja kurja vällä kuräst varandusõst. p. 15, 19.

36. Aga ma' ütle teile, et inemise' vastutasõ kohtu pääväl egast ütest tühäst sõnast, midä nää' omma' kõnõlnu'. 2 Kor. 5, 10.

37. Sest su' sõnost arvatas sinno õigõs ja su sõnost mõistõtas sinno hukka.

38. Sis kosti' mõnõ' kirätunjidõ ja varisere siäst ja ütli': Opetaja, mii' tahami' immetähte su' käest nätä'.

39. Aga tää kos't ja üteli näile: Seo kuri ja abielorikja sugu ot's tähte, ja ei anda' tälle muud tähte ku aga prohvedi Joonas täht.

40. Sest nigu' Joonas oll kolm päivä ja kolm üüd valaskala kõtuh, nii om Inemise Poig kolm päivä ja kolm üüd maa mullah. Joon. 2, 1. 2.

41. Niinevi liina mehe' tulõva' kohtuhe seosinädse suuga' ja mõistva' sedä hukka; sest nää'

parandi' miilt Joonas ju-
tusõ pääle. Ja kae', siih
om inämb kui Joonasõl.

Joon. 3, 5

42. Kuninga imänd lõu-
na puult tulõ kohtuhe seo
suuga' ja mõist sedä
hukka; sest tää tull maa-
ilma otsast Saalomoni
tarkust kullõma. Ja kae',
siih om inämb kui Saa-
lomonil.

1 Kun. 10, 1—10.

43. Aga ku ropunõ
vaim inemisest om vällä
lännü', sis käü tää kuivõ
paiko läbi ja ots hingä-
mist ja ei lövvä'.

Luuk. 11, 24.

44. Sis üteli timä: Ma'
taha ümbre käändä' um-
ma maija, kost ma' olõ
vällä tulnu'; ja ku tää
tulõ, sis löüdi tää tuu
tühä olõvat, luvvaga' pü-
hidü ja ehitedü.

45. Sis lätti tää ja võtti
hindäga' tõsõ säidse vai-
mu, kiä kurõmba' omma'
tääst hindäst, ja, ku nää'
sinnä' sissetulõva', eläse'
sääl: sis lätti tuu inemise
perämäne lugu pallõ hal-
võmbas kui edimäne. Nii
sünnüs kah seolõ kuräle
suulõ.

(S. 46—50. Mark. 3, 31—35.
Luuk. 8, 19—21.)

46. Aga ku tää viil
rahvalõ kõnõl, kae', sis
saisi' tää imä ja tää vele'
moro pääl ja tahtsõ'
tääga' kõnõlda'. p. 13, 55.

47. Sis üteli üts tälle:
Kae', su' imä ja su' vele'
saisva' moro pääl ja
püüdvä' su'ka' kõnõlda'.

5 Moos. 33, 9. 10.

48. Aga tää kos't ja
üteli toolõ, kiä sedä tälle
oll ülnü': Kiä om mu'
imä ja kiä omma' mu'
vele'? Luuk. 2, 49. 1 Kor. 1, 26. 27.

49. Ja tää sirot uma
käte opjido üle ja üteli:
Kae', mu' imä ja mu'
vele'.

50. Sest, kiä tege mu'
taiva Esä tahtmise perrä,
tuu om mu' veli ja sõ-
sar ja imä.

Joh. 15, 14.

13. Päätükk.

Säidse tähendämise sõnna Jumala
riigist. Kristust põlõtas tää peris-
maal.

(S. 1—23. Mark. 4, 1—20.
Luuk. 8, 4—15.)

Tuulsamal pääväl läts
Jeesus säält majast
är' ja istõ maaha järve
viirde.

2. Ja pallõ rahvast tull
kokko tää mano, nii et

tää läts laiva pääle ja istõ maaha ja kõik rahvas sais' järve veereh.

3. Ja tää kõnõl näile pallõ tähendüse sõnno läbi ja üteli: Kae', üts külvjä läts vällä külvmä.

4. Ja ku tää kül'v, sattõ mõni tii viirde; sis tulli' tsirgu' ja sei' sedä är'.

5. Aga mõni sattõ pae päälse maa pääle, koh täl es olõ' pallõ mulda: ja tull pia üles, selle et täl es olõ' süvvä mulda.

6. Aga ku päiv üles tull, võit'põudsedä kinni', ja, et täl juurt es olõ', kuivi tää är'.

7. Aga mõni sattõ ohtjido sekkä ja ohtja' kasv' üles ja ummisti' sedä är'.

8. Aga mõni sattõ hüä maa pääle ja mõni kan'd saa võrra, mõni kuvvõkümne võrra, aga mõni kolmõkümne võrra viljä.

9. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kullõlgu'.

Jees. 53, 1.

10. Ja opja' astõ' tää mano ja ütli' tälle: Minkperäst kõnõlõt sa' näile tähendämise sõnno läbi?

11. Aga tää kos't ja üteli näile: Teile om ant taivariigi saladuisi mõista', a' näile ei olõ' ant.

12. Sest kellel om, toolõ andas, ja täl om külät; a' kellel ei olõ', tuu käest võetas tuugi' är', miä täl om.

13. Seoperäst kõnõlõ ma' näile tähendämise sõnno läbi, sest et nää' näteh ei näe' ja kuuldõh ei kuulõ' ega' mõista'.

5 Moos. 21, 3. Joh. 9, 40. 41.

14. Ja näile saa tõtõs Jeesaja prohvedi kuulutamine, miä ütles: Kuuldõh tii' kuulõt ja ei mõista', ja näteh tii' näet ja ei tunnõ'.

15. Sest seo rahva süä om tuimas lännü' ja nää' kuulva' rassõhe kõrvuga' ja panva' uma' silmä' kinni', et nää' vast silmiga' ei näe' ja kõrvoga' ei kuulõ' ja süämega' ei mõista' ja ümbre ei pöörä' ja ma' näid ei paranda'.

Jees. 6, 9. 10.

16. Aga õnsa' omma' tii' silmä', et nää' nägevä', ja tii' kõrva', et nää' kuulva'.

Luuk. 10, 23. 24.

17. Sest tõtõstõ ma' ütli teile: Pallõ prohvette

ja õigit omma' tahtnu' nätä', miä tii' näet, ja ei olõ' sedä nännü', kuulda', miä tii' kuulõt, ja ei olõ' sedä kuulnu'. Eebr. 11, 13.

18. Sis kullõlgõ' nüüd tii' tähendämise sõnna külvjäst.

19. Ku kiäki' kuning-riigi sõnna kuuld ja ei mõista' sedä, sis tulõ tikõ ja kisk sedä är', miä tää süäme sisse oll külvet. Seo om tuu, miä tii viirde om külvet.

20. Aga pae päälse maa pääle külvet om tuu, kiä sõnna kuuld ja varsti rōõmuga' vasta võtt;

21. Aga täl ei olõ' juurt hindäh ja sais veitkese aigu; ku viletsüs ja kiusatus tulõ sõna pärast, sis pahandõdas pia tääd.

22. Aga miä ohtjidõ sekkä külvet, seo om tuu, kiä sõnna kuuld; ja seosama maailma murõ ja rikkusõ petüs ummistas sõna är' ja tää jääs viläldä'.

23. Aga miä hüä maa pääle külvet, seo om tuu, kiä sõnna kuuld ja mõist, kiä kah viljä kand; ja

mõni kand saa võrra, aga mõni kuvvökümne, aga mõni kolmökümne võrra viljä.

Jaak. 1, 25. Ap. teg. 17, 11, 12

24. Üte tõsõ tähendämise sõnapan'd tää näide ette ja üteli: Taivariik om üte inemise sugunõ, kiä hüvvä seemend uma põllu pääle kül'v.

S. 36—43. Mark. 4, 26

25. Aga ku inemise' magari', tull tää vainlanõ ja kül'v umbrohtu nisu sekkä ja läts är'.

Eebr. 4, 2. 1 Tess. 5, 6, 7. Eeves. 5, 14.

26. Ku oras kasvi ja viljä kan'd, sis nätti kah umbrohtu.

27. Aga maja esändä sulasõ' tulli' tää mano ja ütli' timäle: Esänd, kas sa' ei olõ' hüvvä seemend uma põllu pääle külvnü', kost tälle nüüd umbrohi tulõ?

28. Aga tää üteli näile: Sedä om tennü' üts vainlanõ inemine. Sis ütli' sulasõ' tälle: Kas sa' sis tahat, et mii' piämi' minemä ja sedä kokko korjama?

29. Aga tää üteli: Ei, et tii' üteh seoga' nissu

vällä es kisusi', ku tii' umbrohto korjat.

30. Laskõ' mōlōmbil üteh kasva' pōimuni'; ja pōimuaol taha ma' pōimjilō üldä': Kogogõ' inne umbrohi ja köütke' vihko, et sedä är' palotada', a' nisu pankõ' kokko mu' aita.

(S. 31, 32. Mark. 4, 30—32.
Luuk. 13, 18, 19.)

31. Üte tõsõ tähendämise sõna pan'd tää näide ette ja üteli: Taivariik om sinebi terä sugunõ, midä üts inemine võt't ja kül'v uma põllu pääle,

32. Miä kül' kõigõ vähämb om kõigist siimnist, a' ku tää üles kasus, sis om tää kõigõ suurõmb aia puiõ siäst ja saa puus, nii et tsirgu' taiva alt tulõva' ja tegevä' pesä' tää ossolõ.

Miik. 4, 1.

33. Üte tõsõ tähendämise sõna üteli tää näile: Taivariik om hapnõkohetusõ sugunõ, midä üts naane võt't ja siäs kolmõ vakajahusekkä, kooni' kõik läts hapnõma.

Luuk. 13, 20, 21.

34. Sedä kõikõ kõnõl Jeesus tähendämise sõn-

no läbi rahvalõ ja ilma tähendämise sõnolda' es kõnõlõ' tää näile,

35. Et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi läbi, kiä kõnõlõs: Ma' taha uma suu vallalõ tetä' tähendämise sõnno läbi ja taha pallõ kuulutada' salajit asjo maailma alostusõst.

36. Sis las'k Jeesus rahval är' minnä' ja tull kodo. Ja tää opja' astõ' tää mano ja ütli': Seledä' meile tähendämise sõna umbrohist põllu pääl.

37. Aga tää kos't ja üteli näile: Kiä hüvvä seemend külv, om Inemise Poig.

38. Aga põld om maailm; hüä seeme om kuningriigi latsõ', umbrohi om tikõ latsõ',

39. Vainlanõ, kiä sedä külb, om kurat; aga pōimmine om maailma otsasaamine, pōimja' omma' engli'. Ilm. 14, 15.

40. Nigu' umbrohi kokko korätas ja tulõga' är' palotõdas, nii saa kah seo maailma otsasamisel.

41. Inemise Poig saat uma' engli' ja nää' korjasõ' kokko kõik pahan-dusõ' tää kuningriigist ja muu', kiä tegevä' käsu vasta,

42. Ja viskasõ' näid tulitsõhe ahjo; sää'l saa undamine ja hammastõ käristamine. p. 8, 12.

43. Sispaistva' õigõ' kui päiv uma Esä kuningriigih. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'!

44. Sis om taivariik üte varandusõ sugunõ, miä põllu pääle hauda om pant, midä üts inemine löüse ja salahusi pidi ja läts är' säält iloline tuu üle ja möi är' kõik, miä täl oll, ja os't tuu põllu.

45. Sis om taivariik üte kaupmehe sugunõ, kiä hüvvi pärlit os't.

46. Ku tää üte kalli pärl löüse, läts tää ja möi kõik är', miä täl oll, ja os't tuu hindäle.

47. Sis om taivariik üte nooda sugunõ, miä merde heidetäs ja kõgõ sugumaidsi kallo kokko vidä; p. 22, 9. 10.

48. Midä nää', ku tää täüs om, vidävä' üles mäele ja istusõ' maaha ja korjasõ' hüä' anomihe, a halva' viskasõ' nää' är'.

49. Nii saa seo sündümä maailma ao otsa-saamisel; engli' läävä' vällä ja erätäse' kurä' õigidõ siäst är'.

50. Ja heidetäs näid tulitsõhe ahjo, sää'l saa undamine ja hammastõ käristamine.

51. Jeesus üteli näile: Kas tii' olõt sedä kõikõ mõistnu'? Nää' ütli' tälle: Olõmi' kül', Issänd.

52. Sis üteli tää näile: Seoperäst om ega kirä-tunja, kiä taivariigi poo-lõ opat, perremehe sugunõ, kiä umast varandusõst vahtsõt ja vanna ette tuu.

(S. 53—58. Mark. 6, 1—6.
Kae' Luuk. 4, 15—30.)

53. Ja seo sündü, ku Jeesus neo' tähendamise sõna' oll lõpõtanu', läts tää säält är'.

54. Ja tull umma peris-maalõ ja opas näid näide kogodusõkuõh, nii et nää' är' heitü' ja ütli': Kost om seol seo tar-kus ja neo' vägevä' teo'?

55. Kas seo ei olõ' puusepä poig? Kas tää imä ei kutsuta' Maarjas ja tää veljo Jaakobusõs ja Joosõsõs ja Siimonas ja Juudas?

56. Ja kas tää sõsarõ' kõik ei olõ' mii' man? Kost tää sis seo kõik om saanu'? Joh. 7, 15, 52.

57. Ja nää' pahandi' hinnäst tää peräst. Aga Jeesus üteli näile: Prohvet ei olõ' nii avvulda' kohki' kui umal perismaal ja umah kotoh.

58. Ja tää es tii' sääl pallõ vägevit teka näide umbusu peräst.

14. Päätükk.

Ristijä Johannosõ surm. Kristusõ imeline sliütmine, kõndmine järve pääl ja abianmine Peetrusõlõ ja tõbitsilõ.

(S. 1—12; Mark. 6, 14, 17—30. Luuk. 9, 7—9; 3, 19, 20.)

Tuul aol kuul'd neli-vüerst Heroodõs kõnõt Jeesusõst.

2. Ja tää üteli umilõ sulasilõ: Seo om Ristijä Johannosõ; seo om koolnust üles tulnu ja selle tege vägi tääh imetähti.

3. Sest Heroodõs oll Johannosõ kinni' võtnu',

tääd köötnü' ja vangitorni heitnü' Heroodia, uma vele Viilipusõ naase peräst.

4. Sest Johannosõ oll tälle ülnü': Sul ei olõ' luba tääd hindäle pitä'.

5. Ja ku tää tääd tahtsõ tappa', peläs tää rahvast, sest nää' pei' tääd prohvetis.

6. Aga ku Heroodõs sündümise päivä pidi, sis tandsõ Heroodia tütar näide iih: ja seo oll Heroodosõ meele perrä.

7. Seoperäst tööt tää vandõga' tälle anda', miä tää igänes pallõs.

P 5, 34.

8. Aga tää, kuis tää inne umast imäst oll opat, üteli: Anna' mullõ livva pääl Ristijä Johannosõ pää.

9. Ja kuningas sai kurvas; vandõ ja noidõ peräst, kiä tääga' lavvah istõ', käs'k tää tälle sedä anda',

10. Ja saat' ja las'k Johannosõ pää otsast är' rako' vangitornih.

11. Ja tää pää tuudi livva pääl ja anti tütrekulõ; ja tää vei sedä umalõ imäle.

1 Kor. 4, 9.

12. Ja tää opja' tulli' ja vōti' tää kihä ja mati' sedä maaha; ja tulli' ja kuuludi' sedä Jeesusōlō.

(S. 13–21. Mark. 6, 31–44.
Luuk. 9, 10–17. Joh. 6, 1–13.)

13. Ku Jeesus sedä kuul'd, läts tää säält är' laivaga' ütte tühja paika kõrvalō. Ja ku rahvas seda kuul'd, lätsi' nää' jalksi liinast tää perrä.

14. Ja Jeesus läts vällä ja nägi pallō rahvast; ja täl oll näide peräst hūā miil ja tää tegi näide tōbitsit terves.

15. Aga ku ōdag tull, astō' tää opja' tää mano ja ütli': Seo om tühi paik ja aig om joba müüdä lännü': lasō' rahvas är', et nää' vōisi' alōvidō sisse minnä' ja hindäle süvvä' osta'.

16. Aga Jeesus üteli näile: Näil ei olō' vaja är' minnä'; ankō' tii' näile süvvä'.

17. Aga nää' ütli' tälle: Meil ei olō' siih ināmb kui viis leibä ja kats kalla.

18. Aga tää üteli: Too-gō' nuu' mullō siiä'.

19. Ja tää käs'k rahval maaha istu' haina pääle

ja vōt't nuu' viis leibä ja kats kalla, kai üles taiva poolō ja ōnnist ja mur'd ja an'd leevä' op-jilō, a' opja' rahvalō.

20. Ja nää' sei' kōik ja näide kōtu' sai' täüs ja korssi' kokku sedä, miä raasakōisi üle jäi, kats-tōiskümme korvi täüt.

2 Kor. 4, 44.

21. Aga noid, kiä olli' söömäh, oll ligi viis tu-hat miist ja naase' ja latsō' pääle.

(S. 22–36. Mark. 6, 46–56.
Joh. 6, 15–21.)

22. Ja sedämaid sundō Jeesus uma' opja' laiva pääle minemä ja tää ette tōsōlō poolō minemä, kooni' tää rahva är' las'k.

23. Ja ku tää rahva oll är' lasknu', läts tää üles üte mäe pääle üt-sindä' pallōma. Ja ku ōdag sai, oll tää ütsindä' säälsamah. Luuk. 6, 12; 9, 18.

24. Aga laiv oll jo' keset järve ja oll peris hädäh lainidō peräst, sest tuul oll vasta.

Jaak. 1, 2.

25. Aga neländäl üü-vahi kõrral läts Jeesus näide mano ja käve järve pääl.

26. Ja ku opja' tääd näi' järve pääl käüvät, heitü' nää' ja ütli': Seo om tont; ja tänidi' hirmu peräst.

27. Aga sedämaid kõnöl Jeesus näidega' ja üteli: Olkõ' julgõ', ma' olõ seo; är' peläku'.

28. Aga Peetrus kos't tälle ja üteli: Issänd, ku sa' seo olõt, sis käse' minno hindä mano tulla' vii pääle.

29. Aga tää üteli: Tulõ! Ja Peetrus tull laiva päält är' ja käve vii pääl, et Jeesuso mano minnä'.

30. A' ku tää tuulõ nägi kangõ olõvat, sis peläs tää ja nakas' vaoma, tänit ja üteli: Issänd, avida' minno!

31. Aga Jeesus sirot pia uma käe vällä, võt'i täst kinni' ja üteli tälle: Oh sa' nõrgausuline! minkperäst olõt sa' katõ vaihhõl?

32. Ja nää lätsi' laiva pääle ja tuul taldu är'.

33. Aga kiä laivah olli', tulli' ja kumardi' tääd ja ütli': Tõtõstõ sa' olõt Jumala Poig.

p. 16, 16.

34. Ja ku nää' üle järve sai', tulli' nää' Kenetsareti maalõ.

35. Ja ku mehe' säälsamah paigah tääd tunsõ', saadi' nää' vällä läbi kõigõ maa ümbretsõori ja tõi' kõiksugutsit haigit tää mano.

36. Ja palssi' tääd, et nää' tää särgi palistusõ külge saasi' puttu'. Ja nii pallõ kui puttõ', nuu' sai' terves.

15. Päätükk.

Inemlisi säädmisist. Kaananiamaa naane. Haigidõ tervestegemine. Nelätuhanda mehe süültmine.

(S. 1—20. Mark. 7, 1—23.)

Sis tulli' Jeesusõ mano kirätunja' ja variseri' Jeruusalemmäst ja ütli':

2. Minkperäst tegevä' su' opja' vanõmbidõ säädüse vasta? Sest nää' ei mõsõ' kässi, ku nää' leibä võtva'.

3. Aga tää kos't ja üteli näile: Minkperäst tiit tii' Jumala käsusõna vasta uma säadmise peräst? Tiit. 1, 14. Kol. 2, 22.

4. Sest Jummal om käsknü' ja ülnü': Avvusta' umma essä ja

immä; ja kiä essä vai immä vannus, tuu koolõs surma.

5. Aga tii' ütlet: Kiä esäle vai imäle ütles: Seo om ohvriannõ', miä sullõ mu' käest võisi' kasus fulla', tuu tege hõste, vai tää kül' umma essä vai immä ei avvusta'. Op. sön. 28, 24.

6. Ja olõt nii Jumala käsusõna tühäs tennü' uma säädüse peräst.

7. Tii' salaliku', Jeesaja om teist hõste prohvedi viisi kõnõlnu' ja ülnü':

8. Seo rahvas tulõ mu' lähkeste uma suuga' ja avvustas minno ummi huuliga', a' näide süä om kavvõh mu'st.

9. Aga ilmaaigu tiinvä' nää' minno, et nää' oppasõ' oppuisi, miä inemiisi käskmise' omma'.

5 Moos. 4, 2. Kol. 2, 18.

10. Ja tää kut's rahva hindä mano ja üteli näile: Kuulkõ' ja mõistkõ'!

11. Ei tuu, miä suust sisse lätt, ei tii' inemist roojatsõs, a' tuu, miä suust vällä tulõ, tuu tege nemise roojatsõs.

12. Sis astõ' tää opja' tää mano ja ütli' tälle: Kas sa' tiiät, et variseri' hinnäst pahandi', ku nää sedä sõnna kuuli'?

13. Aga tää kos't ja üteli: Ega luum, midä mu' taivanõ Esä ei olõ' istutanu', kidsotas vällä.

Joh. 15, 2.

14. Jätke näid; nää' omma' pümme' pümehidõ' tiijuhi'. Aga ku pümme pümmele tiid juhata, sis satasõ' nää' mõlõmba' kaivanduhe.

15. Sis kos't Peetrus ja üteli tälle: Seledä' meile seo tähendamise sõna.

16. Ja Jeesus üteli: Kas tii' kah viil olõt rumala'? p. 16, 9.

17. Kas tii' viil ei mõista', et kõik, miä suust sisse lätt, tuu lätt kõttu ja heidetäs vällä umma paika.

18. Aga miä suust vällä tulõ, tuu tulõ süämešt vällä ja tuu tege inemise roojatsõs. Jaak. 3, 6. 10.

19. Sest süämešt tulõva' vällä kurä' mõtlõmise', tapmise', abielo-

rikmise, huumamise, vargusõ, võlsstunistusõ, teotamise.

20. Neo omma asä, miä inemise roojatsõs tegevä; aga mõskmalda kässiga süümine ei tii inemist roojatsõs.

(S. 21—28. Mark. 7, 24—30.)

21. Ja Jeesus tull säält är', ja läts Tiirusõ ja Siidoni poolõ.

22. Ja kae', üts Kaaniamaa naane tull säält piirist vällä ja tänit ja ütelt tälle: Issänd, Taa-vedi poig, halõsta' mu' pääle, mu' tüdärt vaivatas kuräst vaimust kurästõ.

Jees. 28, 19; 26, 16.

23. Aga tää es kosta' tälle sõnnagi'. Sis astõ' tää opja' tää mano ja palssi' tääd ja ütli': Saada' tääd är'; sest tää tänitäs mii' perrä.

24. Aga tää kos't ja ütelt: Ma' olõ saadõt õnõ Iisraeli suu är'kaonu' lammastõ mano.

25. Aga naane tull ja kumard tääd ja ütelt: Issänd, avida' minno!

26. Aga tää kos't ja ütelt: Seo ei olõ' hüä, et

lastõ leib võetas ja pinnete heidetäs. Room. 3, 1, 2.

27. Aga tää ütelt: Jah Issänd, siski' söövä' pinikese' noist raaskõisist, miä näide esän dide lavva päält maahasatasõ'.

28. Sis kos't Jeesus ja ütelt tälle: Oh naanel su' usk om suur, sullõ sündügu' nii kuis sa' tahat. Ja tää tüdär sai terves seostsamast tunnist.

29. Ja Jeesus läts säält edesi ja tull Kaalilea järve viirde ja tää läts üte mäe pääle ja istõ sinnä' maaha.

30. Ja pallõ rahvast tull tää mano ja tõi' hindäga' jaloldaid ja pümehit, keeleldäid, vigatsit ja pallõ tõiisi ja heidi' noid Jeesusõ ja'go ette ja tää tegi nuu' terves.

p. 11, 5.

31. Nii et rahvas immes pan'd, ku nää näi', et keeleldä' kõnõli', vigatsõ' terves sai', jalolda' käve' ja pümme' näi'; ja nää' kiti' Iisraeli Jumalat.

Mark. 7, 37.

(S. 32—39. Mark. 8, 1—10.)

32. Ja Jeesus kut's uma' opja' hindä mano ja üteli: Mul om väega' hallõ miil rahva peräst, sest nää' omma' jo' kolm päivä mu' man olnu' ja näil ei olõ' midägi' süvvä' ja ma' ei taha' näid laskõ' minnä' ilma söömäldä', et nää' tii pääl är' es nõrkosi'.

33. Sis ütli' tää opja' tälle: Kost meil nii pallõ leibo om siih laanõh, et mii' nii pallõ rahvast söödämi'.

Luuk. 12, 22. 4 Moos. 11, 21—23.

34. Ja Jeesus üteli näile: Mitu leibä teil om? Ja nää' ütli': Säidse ja veitkese kalakõisi. Laul 37, 16.

35. Ja tää käs'k rahva maaha istu' maa pääle.

1 Kor. 14, 40.

36. Ja ku tää nuu' säidse leibä ja kala' oll võtnu', tenäs tää, mur'd ja an'd opjilõ, a' opja' anni' rahvalõ.

37. Ja nää' sei' kõik ja näide kõtu' sai' täüs ja korssi' kokko sedä, miä üle jäänu' palakõsist, säidse korvitäüt.

Laul. 145, 16.

38. Aga noid, kiä olli' söönü', oll neli tuhat miist, naase' ja latsõ' pääle.

39. Ja ku tää rahval oll är' lasknu' minnä', läts tää laiva ja tull Mahdala piiri pääle.

16. Päätükk.

Varisere immetähe nõudmine ja näide hapnõkohetusõ iist hoiafamine. Peetrusõ tunistus ja taivariigi võimõ töötamine. Edimäne kannaatamise ettekuulutamine ja Kristusõ perräkäümine.

(S. 1—12; Mark. 8, 11—21.)

Sis tuli' variseri' ja saduseri' tää mano, nuu' kiussi' tääd ja küsse' tää käest, et tää näütäsi' immetähte taivast.

p. 12, 28.

2. Aga tää kos't ja üteli näile: Ödagu ütlet tii': Meil: tulõ hüä ilm, sest taivas om verrev.

Luuk. 12, 54—56.

3. Ja hummogu ütlet tii': Täambä tulõ meile kuri ilm, sest taivas veretäs ja om pilveh. Tii' salaliku', kül' taiva näko mõistat är' arvada', kas sis ei vöi' tii' kah aigõ tähti är' arvada'?

4. Seo kuri ja abieli-rikja sugu ots immetähte,

ja tähte ei anda' tälle pääle prohvedi Joona tähe. Ja tää jät't nää' maaha ja läts är'.

5. Ja ku tää opja' sai' tösölõ poolõ viirde, olli' nää' är' unõhtanu' leibä üteh võtta'.

6. Aga Jeesus üteli näile: Kaegõ' ja hoitkõ' varisere ja sadusere hapnõkohetusõ iist.

Luuk. 12, 1. Kal. 5, 9. 1 Kor. 5, 6.

7. Sis mõtli' nää' esihindäh ja ütli': Seo om, et mii' es olõ' leibä üteh võtnu'.

8. Aga ku Jeesus sedä mõis't, üteli tää näile: Tii' nõrgausulise', miä tii' mõtlõt esihindäh, et tii' ei olõ' leibä üteh võtnu'?

9. Kas tii' viil ei mõista'? Kas tii' ei mälehtä' noid viit leibä viiele tuhandalõ, ja mitu korvi täüt tii' säält sai'?

10. Ja noid säidset leibä neläle tuhandalõ, ja mitu korvitäüt tii' sis sai'?

11. Kuis ei mõista' tii' sis, et ma' leeväst teile es kõnölõ', ku ma' käsi teid hoita' varisere ja

sadusere hapnõkohetusõ iist?

12. Sis mõisti' nää', et tää es üteli' näile, et nää' hoias'i leevä hapnõkohetusõ iist, a' varisere ja sadusere oppuistõ iist. 1 Tim. 6, 5. 2 Tim. 2, 17.

(S. 13—20. Mark 8, 27—30. Luuk. 9, 18—21.)

13. Aga ku Jeesus tuli Keisarea Viilipusõ liina piirile, küsse tää opjilt ja üteli: Kedä ütles'e inemise' minno olõvat?

14. Aga nää' ütli': Mõnõ' ütles'e, et sa' olõt Ristjä Johannõs, a' tösõ' Eelias, a' tösõ' Jeeremias vai üts prohvetest.

15. Tää üteli näile: A' kedä tii' minno ütlet olõvat? Joh. 10, 14.

16. Sis kos't Siimon Peetrus ja üteli: Sa' olõt Kristus, elävä Jumala Poig.

17. Ja Jeesus kos't ja üteli tälle: Önnis olõt sa', Siimon, Joona poig, sest liha ja veri ei olõ sullõ sedä teedä' annu', a' mu' Esä, kiä tai vah om.

18. Ja ma' üteli sullõ kah: Sa' olõt Peetrus

ja seo kaljo pääle taha ma' ehitädä' uma kogo-
dusõ ja põrgu värehti'
ei võida' sedä är'.

19. Ja ma' taha sullõ
taivariigi võtmõ' anda'
ja miä sa' maa pääl
kinni' köüdat, tuu om
taivah kinni' köüdet, ja
miä sa' maa pääl päs-
tät, om kah taivah päs-
tet.

20. Sis kiil'd tää ummi
opjit, et nää' ütelegi' es
ütlesi', et tää om Jeesus
Kristus.

p. 17, 9.

(S. 21—28. Mark. 8, 51—9, 1. Luk. 9,
22—27)

21. Tuust aost pääle na-
kas' Jeesus teedä' anma
umilõ opjilõ, et tää lätt
Jeruusalemmä ja pallõ
kannahtas vanõmbist ja
ülembist preestridõst ja
kirätunjist ja et tääd
tapõtas ja et tää kolma-
dal pääväl üles nõsõs.

p. 12, 40. 17, 22. Joh. 2, 19.

22. Ja Peetrus võt't
tääd esierälde ja nakas'
nuumma ja üteli: Issänd,
heidä' hindä pääle armu;
är' sündugu' sullõ sedä!

23. Aga tää kää'n'd
hindä ümbre ja üteli Peet-
rusõlõ: Taganõ' mu'st,
saadan, sest sa' ei mõtlõ

tuu pääle, miä Jumala,
a' miä inemiisi meele
perrä om.

2 Saam. 19, 23.

24. Sis üteli Jeesus
umilõ opjilõ: Ku kiäki'
mu' perrä taht tulla', seo
salaku' esihinnäst är' ja
võtku' uma rist hindä
pääle ja käügu' mu'
perrä.

p. 10, 38, 39.

25. Sest, kiä umma ello
taht hoita', tuu kaotas
sedä är'; aga, kiä uma
elo är' kaotas mu' pe-
räst, tuu löüd sedä.

Luuk. 17, 33.

26. Sest mis kasu om
inemisel tuust, ku tää
kõik maailma kasus
saas, a' umalõ hingele
kaiho tiis; vai mis lu-
nastamise hinda või ine-
mine anda' uma hinge
iist.

1 Joh. 2, 15.

27. Sest tuu saa sün-
dümä, et Inemise Poig
tulõ umah Esä avvuh
ummi englidõga' ja sis
taso tää egalõ ütele
kätte tää tüü perrä.

28. Tõtõstõ ma' ütle
teile: Neist, kiä siih
saisva', omma' mõnõ',
kiä ei maidsa' surma,
inne kui nää' Inemise
Puja nägevä' tulõvat
umah kuningriigih. p. 10, 23.

17. Päätükk.

Kristusõ muutmine. Kuutõbidsõ tervestegemine. Tõnõ kannatusõ effekuulutus. Massuraha masmine.

(S. 1—13. Mark. 9, 2—13. Luuk. 9, 28—36.)

Ja kuvvõ päävä peräst võt' Jeesus hindäga' Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ, tää vele, ja vei näid üles üte korgõ mäe pääle esi-paika.

2. Ja tääd muudõti näide iih ja tää nägo pais't õkva kui päiv ja tää rõiva' sai' valgõs õkva kui valgus.

Viil. 3, 21. 2 Peetr. 1, 15—18.

3. Ja kae', Moosõs ja Eelias näüti' hinnäst näile ja kõnõli' tääga'.

4. Aga Peetrus kos't ja üteli Jeesusõlõ: Issänd, siih om meil hüä olla'; ku sa' tahat, sis teemi' siiä' kolm maia, üte sullõ ja üte Moosõsõlõ ja üte Eelialõ.

5. Ku tää viil kõnõl, kae', sis varäs näide üle üts selge pilv. Ja kae', üts helü pilvest üteli: Seo om mu' armas Poig, kiä mu' meele perrä om, tääd kuulko'!

6. Ja ku opja' sedä kuuli', heidi' nää' kum-

malõ maaha ja pelksi' väega'.

7. Ja Jeesus tull näide mano, puttõ näide külge ja üteli: Tulkõ' üles ja är' peläku'.

8. Aga ku nää' uma' silmä' üles nõsti', es näe' nää' kedägi', pääle Jeesusõ ütsindä'.

9. Ja ku nää' mäe päält alla lätsi', käs'k näid Jeesus ja üteli: Är' ülgus sedä nägemist kellelegi', kooni' Inemise Poig koolnust om üles nõsnu'.

10. Ja tää opja' küsse' tält ja üteli: Mis sis kirä-tunja' ütles, et Eelias tulõ inne?

11. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Eelias tulõ kül' inne ja saat kõik jäl' kõrda.

Luuk. 1, 17.

12. Aga ma' üteli teile, et Eelias om jo' tulnu' ja nää' ei olõ' tääd tunnu', a' omma' tälle tennü', miä nää' tahtnu'. Nii saa kah Inemise Poig näide puult kannatama.

13. Sis mõistsõ' opja', et tää Ristjä Johannõsõst näile oll kõnõlnu'.

Luuk. 1, 17.

(S. 14—21. Mark. 9, 14—29. Luuk. 9, 37—42.)

14. Ja ku nää' rahva mano tulli', astõ tää mano üts inemine ja heit põlvilõ maaha tää ette

15. Ja üteli: Issänd, halõsta' mu' puja pääle, et tää kuutõbinõ om ja kurästõ vaivat; sest tää satas sakõhe tullõ ja sakõhe vette;

16. Ja ma' olõ täädsu' opjidõ mano toonu' ja nää' es või' tääds terves tetä'.

17. Aga Jeesus kos't ja üteli: Oh sa' uskmalda' ja hull sugu! Kui kavva piä ma' tii'ka' kannahama? Toogõ tääds mu' mano sii'.

18. Ja Jeesus tõrõl tääds ja kuri vaim läts täst vällä ja poiskõnõ sai terves seostsamast tunnist.

19. Sis lätsi' opja' Jeesusõ mano esierälde ja ütli': Mille mii' es või' tääds vällä aia? p. 10, 1.

20. Aga Jeesus üteli näile: Tii' uskmalda' süäme peräst. Sest tõtõstõ ma' ütle teile: Ku tii' usk olõs kui sinebi

teräkene, sis tii' võis üldä' seosamalõ mäele: Mine' siist sinnä', sis lätt tää sinnä'; ja midägi' es olõs teil võimalda'.

21. Aga seo sugu ei lää' muido vällä kui palvõ ja paastmise läbi.

(S. 22. 23. Mark. 9, 30—32. Luuk. 9, 43—45.)

22. Aga ku nää' ummi asjo ai' Kaalilea maal, üteli Jeesus näile: Inemise Poig andas är' inemiisi kätte. p. 20, 17. 18; 16, 21.

23. Ja nää' tapva' tääds är' ja kolmadal pääväl herändedäs tääds üles. Ja nää' sai' väega' kurvas.

Luuk. 18, 33; 24, 7.

24. Aga ku nää' Kaper-nauma sai', tulli' Peetrusõ mano nuu', kiä kohturahha vasta või' ja ütli': Kas tii' opõtaja kohtu rahha är' ei massa'?

25. Tää üteli: Jah, mass. Ja ku tää sai kodo, tuli Jeesus tää ette ja üteli: Mis arvat sa', Siimon? Kelle käest võtva' kuninga' maa pääl tolli vai päarahha? Ummi latsi vai võõridõ käest?

22, 21. Room. 13, 7.

26. Sis ütël Peetrus tälle: Võõridõ käest. Jeesus ütël tälle: Sis omma' latsõ' seost prii.

27. Aga et mii' näid ei pahanda', sis mine' järve viirde ja heidä' õng sisse ja võta' edimäne kala, miä üles tulõ; ja ku sa' timä' suu vallalõ tiit, sis lövvät sa' üte raha; tuu võta' ja anna' näile mu' ja su' iist.

Luuk. 23, 2.

18. Päätükk.

Latsõmeelest ja pahandamisest. Pattõ andisandmise võimust ja tikõst sulasõst.

(S. 1—9. Mark. 9, 33—47. Kae' Luuk. 9, 46—48.)

Tuulsamal tunnil tulli' opja' Jeesusõ mano ja ütli': Kiä om kül' kõigõ suurõmb taivariigih?

2. Ja Jeesus kut's üte latsõkõsõ hindä mano ja pan'd tuu saisma näide keskele

3. Ja ütël: Tõtõstõ ma' ütle teile: Ku tii' ei käänä' ümbre ja ei saa' kui latsõkõnõ, sis ei saa' tii' taivariiki.

p. 19, 14.

4. Kiä nüüd esihinnäst alandas kui seo latsõkõnõ, tuu om suurõmb taivariigih.

5. Ja ku kiäki' üte sändse latsõkõsõ mu' nimel vasta võtt, tuu võtt minno vasta.

p. 10, 40.

6. Aga kiä pahandas üte neist väikesist, kiä mu' sisse uskva', toolõ olõs paremb, et veski-kivi tää kaala puvvasi' ja et tääd är' uputõdasi' kõigõ süvambähe merde.

Luuk. 17, 1. 2.

7. Hädä maailma pahandusõ peräst; sest pahandusõ' tulõva', a' hädä toolõ inemisele, kelle läbi pahandus tulõ.

1 Kor. 11, 19.

8. Aga ku su' käsi vai jalg sinno pahandas, sis rao' nuu' är' ja heidä' hindäst är'; paremb om sullõ, et sa' jalolda' vai viganõ ello läät, ku et sul kats kätt vai kats jalga om ja sinno igävetse tullõ heidetäs.

p. 5, 29. 30. Kol. 3, 5.

9. Ja ku su' silm sinno pahandas, kisu' tää vällä ja viska' hindäst är'; paremb om sullõ, et sa' üte silmäga' ello läät,

ku et sul kats silmä om ja sinno põrgu tullõ hei-detäs.

10. Kaegõ', et tii' ütte neist väikeisist är' ei põlõ'; sest ma' ütle teile, et näide engli' taivah alati nägevä' mu' Esä palõht, kiä taivah om.

11. Sest Inemise Poig om tulnu' õnsas te-gemä, miä om är' kaonu'.
p. 9, 13. Luuk. 19, 10.

(S. 12—14. Luuk. 15, 4—7.)

12. Mis tii' arvat? Ku ütél inemisel sada lam-mast olõsi' ja üts noist är' essüs: kas tää es jätäsi' nuu' ütesä-kümmend ütesä ja lääsi' mäki pääle ja otsisi' tuud, miä är' essünü'.

13. Ja ku seo johtus, et tää tuud löüd, tõtõstõ ma' ütle teile, et tää tuu-peräst röömsamb om kui noidõ ütsäkümne ütsä peräst, miä es olõ' är' essünü'.

14. Nii ei olõ' kah tii' Esä tahtmine, kiä taivah om, et üts neist väikei-sist piäsi' hukka saama.

Esek. 33, 11. 1 Tim. 2, 4.

15. Aga kui su' veli su' vasta essüs, sis mine' ja noomi' tääd hindä-

vaihhol; ku tää sinno kuuld, sis olõ't sa' umalõ velele kasus saanu'.

3 Moos. 19, 17. Luuk. 17, 3. Kal. 6, 1.

16. Aga ku tää sinno ei kuulõ', sis võta' viil üts vai kats hindäga', et kõik asi katõ vai kolmõ tunistaja suuh saisasi'.

17. Aga ku tää noid ei kuulõ', sis anna' kogo-dusolõ teedä'. Aga ku tää kogodust kah ei kuulõ', sis olgu' tää su meelest kui pakan ja tõlner.

18. Tõtõstõ ma' ütle teile: Mis tii' maa pääl köüdat, om kah taivah köüdet, ja mis tii' maa pääl pästät, om kah taivah pästet.

p. 16, 19. Joh. 20, 23.

19. Sis ütle ma' teile: Ku kats tii' siäst ütél nõul omma' maa pääl mändsegi' asäperäst, miä nää' pallõsõ', tuu saa näile mu' Esä käest, kiä taivah om.

Mark. 11, 24.

20. Sest koh kats vai kolm mu' nimel omma' üteh kuuh, sääl olõ ma' näide keskel.

p. 28, 20. Luuk. 24, 15. 36.

21. Sis astõ Peetrus tää mano ja ütél: Issänd,

mitu kõrd piä ma' sis, ku mu' veli mu' vasta essüs, tälle andis anma? Kas om säitsmest kõrast viländ? Luuk. 17, 4.

22. Ja Jeesus üteli tälle: Ma' ei ütle' sullõ: säidse kõrd, a' säidsekümmend kõrda säidse kõrda.

p. 6, 14. Kol. 3, 13.

23. Seoperäst om taivariik üte kuninga sugunõ, kiä ummi sulastõga' tahtsõ rehknomi pitä'.

24. Aga ku tää nakas' arvama, tuudi üts tää ette, tuu oll tälle kümme tuhat nakla võlgu.

Laul. 130, 3.

25. Aga ku täl es olõ' massa', käs'k tää esänd müvvä' tää hindä ja tää naase ja latsõ' ja kõik, miä täll oll, ja massa'.

26. Sis heit sulanõ maaha, kumard tääd ja üteli: Esänd, kannahtha' mu'ka', ja ma' taha sullõ kõik massa'. Laul, 5, 3.

27. Sis oll esändäl hallõ miil seo sulasõ peräst, tää las'k tääd vallalõ ja võla jät't tää tälle maaha.

Miik. 7, 18. Luuk. 7, 42.

28. Aga tuusama sulanõ läts vällä ja lüös

üte kaassulasist, tuul oll tälle sada teenari-raha võlgu; ja tää võt't tääd kinni', kägist tääd ja üteli: Massa' mullõ, miä sul võlgu om mullõ.

Joh. 5, 14. Eeves. 4, 32.

29. Sis heit kaassulanõ tää jalgo ette maaha, pallõl tääd ja üteli: Kannahta' mu'ka' ja ma' taha sullõ kõik massa'.

30. Aga tää es taha', a' läts är' ja heit tää vangitorni, kooni' tää uma võla är' mass.

31. Aga ku tää kaassulasõ' näi', miä sündü, sai' nää' väega' kurvas ja tulli' ja seledi' umalõ esändäle kõik, miä oll sündünü'.

32. Sis kut's tää esänd tääd hindä ette ja üteli tälle: Sa' tikõ sulanõ, kõik võla olõ ma' sullõ maaha jätnü', sest et sa' minno palssi'.

33. Kas es olõsi' pidänü' kah sa' armu heitmä uma kaassulasõ pääle, nigu' ma' kah su' pääle olõ armu heitnü'?

Jaak. 2, 13.

34. Ja tää esänd sai vihatsõs ja an'd tää är' vaivajidõ kätte, kooni'

tää pidi masma kõik, miä täl tääga' võlgu oll.

35. Nii tege kah mu' taivanõ Esä teile, ku tii' egaüts umast süäimest andis ei anna' umalõ velele tää essümiisi.

p. 6, 14. 15.

19. Päätükk.

Abielo lahotamisest; latsi õnnistamisest; rikkast noorõst mehest.

(S. 1—9; Mark. 10, 1—12.)

Ja seo sündü, ku Jeesus neo kõnnõ' oll lõpõtanu', läts tää Kaalileamaalt är' ja tull Juudamaa piiri pääle tõsõlõ poolõ Jordani.

2. Ja pallõ rahvast käve tää perrä ja tää tegi näid sääl terves.

3. Sis tuli' tää mano variseri', kiussi' tääd ja ütli' tälle: Kas om inemisel luba, olgu' mis süü peräst taht, umast naasest hinnäst lahotada'?

p. 5, 31. 32.

4. Aga tää kos't ja üteli' näile: Kas tii' ei olõ lugõnu', et tuu, kiä alostusõh inemise om tennü', om näid mehes ja naases tennü'

1 Moos. 1, 27.

5. Ja ülnü': Seoperäst jätt inemine esä ja imä maaha ja jääs kinmähe uma naase mano, ja nuu' kats omma' üts liha.

6. Selle ei olõ' nää' inäp kats, a' üts liha. Miä nüüd Jummal om ütte pannu', sedä är' lahotagu' inemine.

7. Nää' ütli' tälle: Mille om sis Moosõs käsknü' lahotamise raamadu anda' ja hinnäst tääst lahotada'?

5 Moos. 24, 1.

8. Tää üteli' näile: Moosõs om teile luba annu' tii' süäme kangusõ peräst umast naasest hinnäst lahotada', a' alostusõst ei olõ' seo nii olnu'.

9. Aga ma' üteli' teile: Kiä umast naasest hinnäst lahotas, muido kui hooraelo peräst, ja võtt tõsõ, tuu rikk abielo är', ja kiä lahotõdu' naase võtt, tuu rikk abielo är'.

10. Sis ütli' tää opja' tälle: Ku inemise lugu naasega' nii om, sis ei olõ' hüä naita'.

11. Aga tää üteli' näile: Ei mõista' kõik sedä sõnna, a' nuu', kelleleseo ant om.

1 Kor. 7, 7. 17.

12. Sest kohitsõtuud om, kiä imä ihost nii omma' sündünü'; ja kohitsõtuud om, kiä inemistest omma' kohitsõdu'; ja kohitsõtuud om, kiä esihindit kohitsõnu' taivariigi pärast. Kiä jõud mõista', tuu mõistku'!

1 Kor. 7, 32. 34.

(S. 13—15. Mark. 10, 13—16. Luuk. 18, 15—17.)

13. Sis tuudi latsõköisi tää mano, et tää uma' kae' näide pääle panõsi' ja palvust tiisi'; a' opja' tõrõli' näid.

14. Aga Jeesus üteli: Jätke' latsõköösõ' ja är' kiilku' näid mu' mano tulõmast; sest sändside perält om taivariik.

p. 18, 2. 3.

15. Ja pan'd uma' kae' näide pääle ja läts säält är'.

(S. 16—30. Mark. 10, 17—31. Luuk. 18, 18—30.)

16. Ja kae', üts astõ tää mano ja üteli tälle: Hüä opõtaja, mis hüvvä piä ma' tegemä, et ma' igävetse elo saasi'?

17. Aga tää üteli tälle: Mille sa' minno hüäs kutsut? Ütski' ei olõ hüä, õnõ üts: tuu om Jummal. Aga tahat sa'

ello minnä', sis piä' käsu-sõnno.

Luuk. 10, 26—28.

18. Tää üteli tälle: Mändsit? Aga Jeesus üteli: Är' tapku'; är' rikku' abiello; är' varas-tagu'; är' tunistagu' üle kohut.

2 Moos. 20, 12—16. Room. 13, 9

19. Avvusta' umma essä ja immä; ja armasta' umma lähemäist kui esihinnäst.

20. Nuurmiis üteli tälle: Sedä kõikõ olõ ma' pidänü' umast noorõst põlvõst saani'; miä mullõ viil vaja om?

21. Jeesus üteli tälle: Tahat sa' tävveste vaga olla', sis mine', müü' uma varandus är' ja anna' vaesilõ, sis om sul varandus taivah, ja tulõ' ja käü' mu' perrä.

p. 6, 20. Luuk. 12, 33.

22. Aga ku nuurmiis sedä sõnna kuul'd, läts tää kurva meelega' är'; sest täl oll pallõ varra.

Laul 62, 11

23. Aga Jeesus üteli opjilõ: Tõtõstõ ma' ütle teile, et rikas saa vaivalta taivariiki.

1 Tim. 6, 9. 10. 19.

24. Ja sis ütle ma' teile: Tuu om hõlpsamb, et üts

kaamõl nõgla silmäst läbi lätt, kui et rikas Jumala riiki lätt.

25. Aga ku tää opja' sedä kuuli', heitü' nää' väega' är' ja ütli': Kiä vöi sis õnsas saia'?

Vii. 2, 12, 13.

26. Aga Jeesus kai näide pääle ja üteli näile: Inemiisi man om seo võimalda'; aga Jummal vöi kõik tetä'.

27. Sis kos't Peetrus ja üteli tälle: Kae', mii' olõmi' kõik maaha jätnü' ja su' perrä käünü', miä meil nüüd seost om?

28. Aga Jeesus üteli näile: Tõtõstõ ma' üteli teile, et tii', kiä tii' mu' perrä olõt käünü', jäl' sündümiseh, ku Inemise Poig istus uma avvujäre pääl, istut kah tii katõ-tõiskümne järe pääl ja mõistat katõtõiskümne Iisraeli suguharo pääle kohut.

Luuk. 22, 30.

29. Ja egaüts, kiä om maaha jätnü' maja ja vele' vai sõsarõ' vai esä vai imä vai naase vai latsõ' vai põllu mu' nime pärast, saa seda saa võrra ja peri igävetse elo.

Eebr. 10, 34.

30. Aga pallõ, kiä omma' edimätse', saava' perämätsis, ja perämätse' saava' edimätsis.

20. Päätükk.

Tüütegiijä' viinamäel; kolmas kannatamise ettekuulutus; Sebedeusõ puja'; opjido avvuahtus; kats plümme.

Sest taivariik om üte majaesändä sugunõ, kiä varra hummogu vällä läts tüütegiijit pal-kama uma viinamäe pääle.

2. Aga ku tää tüütegi-jidõga' leppe üte teenari- raha pääle pääväs, sis saat' tää näid umalõ viinamäele.

Eebr. 6, 10.

3. Ja tää läts vällä kolmadal tunnil ja nägi tõisi turu pääl tüüldä' saivat.

Laul 50, 1.

4. Ja üteli noilõ: Minke' kah tii' viinamäele ja, miä õigõ om, taha ma' teile anda'. Ja nää' lätsi' är'.

1 Kor. 3, 8.

5. Sis läts tää vällä kuv-võdal ja ütsändäl tunnil ja tegi niisama.

Op. sõn. 8, 1—4.

6. Aga ütetiõiskümnen-däl tunnil läts tää vällä ja löüs tõisi tüüldä' saivat.

vat ja üteli noilõ: Miä tii' siih kõgõ päävä tüüldä' saisat?

7. Nää' ütli' tälle: Meid ei olõ' kiäki' palganu'. Tää üteli näile: Minke' tii' kah viinamäele ja, miä õigõ om, saat tii'.

8. Aga ku õdag sai, üteli viinamäe esänd uma ülekaejalõ: Kutsu' tüütegijä' ja anna' näile näide palk ja naka' perämätsest edimätseni'.

9. Ja ku nuu' tulli', kiä üteltõiskümnendäl tunnil olli' palgadu', sai nää' egaüts üte teenariraha.

10. Aga ku edimäts'e' tulli', mõtli' nää', et nää' inämb saava'; ja nuu' sai' kah egüts üte teenariraha.

11. Aga ku nää' sedä saanu' olli', nurisi' nää' majaesändä pääle

Luuk. 15, 28.

12. Ja ütli': Neosinädse' viimädse' omma' õnõ üte tunni tüüd tennü' ja sa' olõt näid mii' arvotlises tennü', kiä mii' päävä kuurmat ja kuuma olõmi' kannu'.

13. Aga tää kos't ja üteli ütele näide siäst:

Sõbõr, ma' ei tii' sullõ liiga. Kas sa' ei olõ' mu'ka' üte teenariraha pääle lepnü'?

14. Võta' hindä uma ja mine' umma tiid; aga ma' taha seolõ viimätsele anda' nii sama kui sullõgi'.

15. Kas ei olõ' mul luba hindä umaga' tetä', miä ma' taha? Kas om su' miil paha, et ma' hüä olõ?

16. Nii saava' perämätse' edimätsis ja edimatse' perämätsis; sest pallõ om kutsut, a' veitkese är' valitsõt.

(S. 17—19. Mark. 10, 32—34. Luuk. 18, 31—33.)

17. Ja Jeesus läts üles Jeruusalemma ja võt't nuu' katstõiskümme opjat tii pääl hindä mano esipaika ja üteli näile:

p. 17, 22.

18. Kae', mii' läämi' üles Jeruusalemma ja Inemise Poig andas är' ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ kätte ja nää' mõistva' tääd surma.

p. 16, 21; 17, 22. 23. Mark. 9, 31.

19. Ja anva' tääd paganidõ kätte naarda' ja piidsaga' pessä' ja risti

pääle puvva'; ja kolmal pääväl nōsōs tää jäl' üles.

(S. 20—28. Mark. 10, 35—45.)

20. Sis astō Sebedeusō poigōimä tää manoummi poigōga', kumard ja pal-lōl tält midägi'.

21. Aga tää üteli tälle: Mis sa' tahat? Tää üteli tälle: Käse' neil mu' katōl pujal istu', tōsōl su' hüäl ja tōsōl su' kural käel su' kuningriigih.

p. 19, 28.

22. Aga Jeesus kos't ja üteli: Tii' ei tiiä', miä tii' pallōt; kas tii' võit tuust pikrist juvva', minkast ma' juu, ja tuu ristimisega' hinnäst laskō' risti', minka' minno ristitäs? Nää' ütli' tälle: Jah võimi'.

23. Ja tää üteli näile: Mu' pikrit tii' kül' juut ja tuu ristimisega', minka' minno ristitäs, ristitäs teid: aga mu' hüäl ja mu kural käel istu' ei olō' mu' käeh teile anda', a' kellele tuu om valmistōt mu' Esäst.

24. Ja ku nuu' kümme sedä kuuli', sai näide

miil pahatsōs noidō katō vele pääle.

25. Aga Jeesus kut's näid hindä mano ja üteli: Tii' tiiät, et paganidō ülembä' valitsōsō' noidō üle ja suurō' võtva' võimust noidō pääle.

Luuk. 22, 24—26.

26. Aga tii' siäh är' olgu' seo nii, a' kiä taht tii' siäst suurōs saia', tuu olgu' tii' tiindri.

p. 23, 11. 1 Peetr. 5, 3.

27. Ja kiä tii' siäst kõgō ülemb taht olla', tuu olgu' tii' sulanō.

Mark. 9, 35

28. Nigu' Inemise Poig ei olō' tulnu' hinnäst laskma tiini', a' esi' tiinmä ja umma hinge anma lunastamise hinnas mitmō iist.

(S. 29—34. Mark. 10, 46—52. Luuk. 18, 35—43.)

29. Ja ku nää' Jeeriko liinast vällä lätsi', käve pallō rahvast tää perrä.

30. Ja kae', kats pümmet istō' tii veereh ja, ku nää' kuuli', et Jeesus müüdä läts, tänidi' nää' ja ütli': Issänd, Taavedi Poig, heidä' armu mii' pääle!

31. Aga rahvas törō näid, et nää' vaik olōsi'. Aga nää' tänidi' v

inämb ja ütli': Issänd, Taavedi Poig, heidä' armu mii' pääle!

Luuk. 18, 1.

32. Ja Jeesus jäi saisma ja hõigas näid ja üteli: Mis tii' tahat, et ma' teile tiisi'? Laul 50, 15.

33. Nää' ütli' tälle: Issänd, et mii' silmä' saasi' vallalõ.

34. Aga Jeesusõl oll hallõ miil ja tää puttõ näide silmi külge; ja sedämaid näi' näide silmä' jäl' ja nää' käve' tää perrä.

21. Päätükk.

Kristus lätt Jeruusalemma ja puhastas templit. Viläkanmalda viigipuu. Jeesusõ kõnnõ' templih.

(S. 1—11. Mark. 11, 1—10. Luuk. 19, 29—38. Joh. 12, 12—19.)

1. Ja ku nää' Jeruusalemma lähkeste sai' ja Petvagõ poolõ Õlimäe mano tulli', sis saat' Jeesus kats opjat ja üteli näile:

2. Minke' sinnä' alõvihe, miä tii' kotal om; ja sedämaid lövvät tii' üte kinni' köüdedü imäeesli ja varsa timä man; pästke' noid vallalõ ja toogõ' mu' mano.

3. Ja ku teile kiäki' midägi' ütles, sis ülge': Issändäle om neid vaja; sis saat' tää näid sedämaid. p. 26, 13.

4. Aga seo om kõik sündünü', et tõtõs saasi', miä ült om prohvedi läbi, kiä ütles:

5. Ülge' Siioni tütrele: Kae', su' Kuningas tulõ sullõ tasanõ ja istus imäeesli säläh ja varsa säläh, miä om kuurmanja imäeesli poig.

6. Sis lätsi' opja' är' ja tei' nii, kuis Jeesus näid oll käsknü'.

7. Ja tõi' imäeesli ja varsa ja panni' uma' rõiva' tuu pääle ja panni' tää noidõ pääle istma.

2. Kun. 9, 13. Joh. 1, 50.

8. Aga suurõmb hulk laodi' uma' rõiva' tii pääle, aga tõsõ' rai' ossõ puist ja heidi' tii pääle.

9. Aga rahvas, kiä iih ja takah käve, tänit ja üteli: Hosianna Taavedi Pujalõ! kitet olgu', kiä tulõ Issändä nimel, Hosianna korgõh!

10. Ja ku tää Jeruusalemma sisse läts, oll kõik liina rahvas liiku-

mah ja üteli: Kiä seo om?

Joh. 5, 39.

11. Aga rahvas üteli: Seo om Jeesus, prohvet, kiä Naatsaretist Kaalilea-maalt om.

p. 2, 23.

(S. 12—22. Mark. 11, 11—24. Luuk. 19, 45—48.)

12. Ja Jeesus läts Jumala pühhäkotta ja ai vällä kõik, kiä möi' ja osti' pühähkuah, ja visas rahavahetajidõ lavva' ümbre ja noidõ pingi', kiä möi' tuvikõisi

Joh. 2, 14—16.

13. Ja üteli näile: Kiro-tõt om: Mu' kota kut-sutas palvõkuas, a' tii' olõft sedä rüüvlihavvas tennü'.

14. Ja pühähkuah tulli' tää mano pümme' ja jalolda' ja tää tegi näid terves.

15. Aga ku ülembä' preestri' ja kiratunja' näi' imeteka, miä tää tegi ja latsi, kiä pühähkuah tänidi' ja ütli': Hosianna Taavedi Pu-jalõ! sis sai näide miil pahas

16. Ja ütli' tälle: Kas sa' kuulõft, miä neo' üt-lese'? Aga Jeesus üteli näile: Külät: kas tii' ei

olõ lugõnu': Väikeste ja imevidõ latsi suust olõft sa' hindäle kitüst val-mistanu'?

17. Ja tää jät't näid maaha ja läts liinast vällä Petaaniahe ja jäi sinnä' üüses.

18. Aga ku tää varra hummogu jäl' liina läts, oll täl nälgi.

19. Ja tää nägi üte viigipuu tii veereh ja läts sinnä' mano ja es lövvä' midägi' säält päält kui aga lehti ütsindä'; ja tää üteli puulõ: Är' kasugu' inäp ilmahki' su' pääl viljä. Ja viigipuu kuivi pia är'. Luuk. 13, 6. 7.

20. Ja ku opja' sedä näi', panni' nää sedä immes ja ütli': Kuis om viigipuu nii ruttu är' kuionu'?

Laul 33, 9.

21. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Tõtõstõ ma' ütle teile, ku teil usk olõsi' ja tii' es mõt-lõsi' katsildõ, sis es tiisi' tii' ütsindä' sedä, miä viigipuulõ om sündünü', a' ku tii' kah ütlesi' seosama mäe vasta: Saagu' sa' ülesnõstõtus ja merde heidetüs! sissünnüsi' seo.

p. 17, 20. Luuk. 17, 6.

22. Ja kõik, miä tii' palvõh pallõt, ku tii' usut, saat tii'.

(S. 23—27. Mark. 11, 27—33. Luuk. 20, 1—8.)

23. Ja ku tää pühhä-kotta tull, astõ' tää mano, ku tää opas, ülembä' preestri' ja rahva vanõmba' ja ütli': Mändse võimuga' tiit sa' sedä? ja kiä om sullõ seo võimu annu'? Joh. 2, 18.

24. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Ma' taha kah tii' käest ütte asja küssü'; ku tii' sedä mullõ ütlet, sis taha ma' kah teile üldä', mändse võimuga' ma' neid asjo tii.

25. Kost oll Johannõsõ ristmine, taivast vai inemisist? Aga nää' mõtli' esihindäh ja ütli': Ku mii' ütlemi': taivast, sis ütles tää meile: Mille ei olõ' tii' sis tääd usknu'?

26. Aga ku mii' ütlemi': inemisist, sis tulõ meil rahvast pelädä': sest nää' pidävä' kõik Johannõst prohvetis.

27. Ja nää' kosti' Jeesusõlõ ja ütli': Mii' ei tiiä'. Sis üteli tää kah näile: Ega ma' kah teile ei ütli', mändse võimuga'

ma' neid asjo tii.

28. Aga mis tii' arvat? Ütel inemisel oll kats poiga. Ja tää läts edimätse mano ja üteli: Mu poig, mine' täämbä tüühü mu' viinamäele.

29. Aga tää kos't ja üteli: Ei, ma' ei taha'; pärast kahits tää sedä ja läts.

30. Ja tää läts tõsõ mano ja üteli niisama. Aga tuu kos't ja üteli: Ma' lää, esänd! ja es lää' poolõgi'. p. 7, 21.

31. Kumb neist om esä tahtmise perrä tennü'? Nää' ütli' tälle: Edimäne. Jeesus üteli näile: Tõtõstõ ma' ütli teile: Tölneri' ja hoora' saava' kül' innemb taivariiki kui tii'.

32. Sest Johannõs tull tii' mano õigusõ tii pääl, ja tii' es usu' tääd; aga tõlneri' ja hoora' usksõ' tääd; aga tii', vai tii' sedä kül' näi, ei olõ' pärast ki' kahitsõnu', et tii' olõsi' tääd usknu'.

Luuk. 7, 29.

(S. 33—46. Mark. 12, 1—12. Luuk. 20, 9—19.)

33. Kullõlgõ' tõist tähendüse sõnna: Üts ine-

mine oll maja esänd, kiä istut viinamäe ja tegi aia ümbre ja kaiv' surbtõrdu sinnä' sisse ja ehit torni ja an'd sedä rendi pääle vällä maameestele ja läts võõralõ maalõ.

34. Aga ku viinamarä korjamise aig lähkeste tull, saat' tää uma' sulasõ' maameeste mano umma viljä saama.

35. Sis võti' maamehe' tää sulasõ' kinni', mõnt pessi' nää', mõnt tapi' nää' är', mõnt pilli' kivvega'.

36. Sis lähät tää tõisi sulasit inämb kui edimäidsi; ja nää' tei' noilõ niisama.

37. Aga peräkõrd lähät tää uma puja näide mano ja üteli: Kül' nää' võtva' mu' poiga häbenedä'.

38. Aga ku maamehe' poiga näi', ütli' nää' hindävaihhõl: Seosama om seo perijä; tulkõ' tapkõ' tää är' ja sis saami' tää perändüse hindäle.

39. Ja nää' võti' ja touksi' tää viinamäelt vällä ja tapi' tää är'.

40. Ku nüüd viinamäe esänd tulõ, miä võtt tää noilõ maamehile tetä'?

41. Nää' ütli' tälle: Nuu' kurä' hukkas tää kurästõ är' ja and viinamäe tõistõ maameeste kätte, kiä tälle umal aol viljä kätte saatva'.

42. Ja Jeesus üteli näile: Kas tii' ei olõ' elleh kirjä lugõnu': Tuu kivi, miä huunõ ehitäja' kui kõlbmalda' omma' är' visanu', tuu om nulgakivis saanu: Issändäst om seo sündünü' ja om üts immeasi mii' silmi iih.

43. Seoperäst üteli ma' teile: Jumala riik võetas tii' käest är' ja andas toolõ rahvalõ, kiä tää viljä kand.

44. Ja kiä seo kivi pääle satas, saa pōrotõdus; a' kelle pääle tää satas, tuu tege tää purus.

45. Ja ku ülembä' preestri' ja variseri' tää tähendamise sõnno kuuli', tunsõ' nää', et tää näist kõnõl.

46. Ja nää', püüse' tääd kinni' võtta': a' nää' pelksi' rahvast, sest et nää' tääd prohvetis pei'.

Joh. 7, 40.

22. Päätükk.

Kuningliku' pulma'. Kohturahast.
Kuuluidõ ülesnõsõmisest. Kõgõ
ülemb käsk. Kristus Taavedi Poig
ja Issänd.

Ja Jeesus kos't ja kõnõl
näile sis tähendamise
sõnno läbi ja üteli:

(S. 2—14. Luuk. 14, 16—24.)

2. Taivariik om üte
kuninga sugunõ, kiä
umalõ pualõ saja' tegi.
Joh. 3, 29.

3. Ja timä lähät uma'
sulasõ' vällä noid, kiä
kutsudu', pulma kutsma,
ja nää' es taha' tulla'.

4. Sis saat' tää tõisi
sulasit vällä ja üteli:
Üllge' noilõ, kiä omma'
kutsudu': Kae', uma söö-
mäao olõ ma' valmis-
tanu', mu' härä' ja nuum-
vaska' omma' tapõdu'
ja kõik om valmis; tulkõ'
pulma! p. 21, 36. Jees. 65, 2.

5. Aga nää' es hooli'
tuust ja lätsi' är', üts
uma põllu pääle, a' tönõ
uma kauba mano.

6. Aga tõsõ' võti' tää
sulasõ' kinni', teodi' ja
tapi' nuu' är'.

7. Aga ku kuningas
sedä kuul'd, sai tää vi-
hatsõs ja saat' uma' sõa-
vää' vällä ja hukas nuu-

sama' tapja' är' ja pan'd
näide liina palama.

p. 24, 2. Luuk. 19, 43.

8. Sis üteli tää umilõ
sulasilõ: Pulma' omma'
kül' valmi', a' nuu', kiä
kutsudu', ei olõ' sedä
väärt.

9. Seoperäst minke'
tiikäänäkidõ pääle ja
kutskõ' pulma nii pallõ
kui tii' viil lõvvät.

p. 13, 47; 21, 43.

10. Ja nuusama' sulasõ'
lätsi' vällä tii pääle ja
korssi' kõik kokko, nii
pallõ kui nää' lõüse',
kurjo ja hüvvi ja pulma-
koda sai täüs, kiä lav-
vah istõ'.

11. Sis läts kuningas
sisse noid kaema, kiä
lavvah istõ', ja nägi
sääli üte inemise, kellel
pulmarõivast es olõ'
säläh.

12. Ja tää üteli tälle:
Sõbõr, kuis olõt sa' siiä'
sisse tulnu', ja sul ei
olõ' pulmarõivast? Aga
tää es saa' sõnnagi'
suust.

13. Sis üteli kuningas
tiindridele: Kõütke' tää
kää' ja jala' kinni' ja
võtkõ' tää ja heitke' tää
kõgõ süvambähe püme-
hüste, sääli om unda-

mine ja hammastõ käristämine.

14. Sest pallõ om kut-sut, a' veitkese är' valit.

(S. 15—22. Mark. 12, 13—17. Luuk. 20, 20—26.)

15. Sis lätsi' variseri' är' ja pei' nõvvo üteh-kuuh, kuis tääd tää ju-tusõst võrgutada',

16. Ja saadi' tää mano uma' opja', Heroodõsõ seldsiga' ja ütli': Opõ-taja, mii' tiiämi', et tõtõ olõt, oppat Jumala tiid tõtõh ja ei hooli' min-kastki', sest sa' ei piä' inemiisi suurusõst luku.

17. Seoperästütle'meile, mis sa' arvat, kas sün-nüs kohturahha keisrile anda' vai ei sünnü'?

18. Aga ku Jeesus näide kavalusõ är' mõistsõ, ütelt tää: Tii' salaliku', mis tii' minno kiusat?

19. Näüdäke' mullõ üts kohturaha tükk! Ja nää' tõi' tää kätte üte teenari-
raha.

20. Ja tää ütelt näile: Kelle palõ' ja päälkiri seo om?

21. Nää' ütli' tälle: Keisri. Sis ütelt tää näile: Ankõ' sis keis-rile, miä keisri perält, ja

Jumalalõ, miä Jumala perält om!

22. Ja ku nää' sedä kuuli', panni' nää' immes ja jäti' tää maaha ja lätsi' är'.

(S. 23—33. Mark. 12, 18—27. Luuk. 20, 27—40.)

23. Tuulsamal pääväl tulli' tää mano saduseri', kiä ei ütlet' ülesnõsõmist olõvat, ja küsse' tää käest

Ap. teg. 23, 6. 8

24. Ja ütli': Opõtaja, Moosõs om ülnü': Ku kiäki' är' koolõs, kellel ei olõ' last, sis piät tää veli toolõ naase jäl' võt-ma ja umalõ velele suku saatma.

25. Aga mii' man oll säidse veljä. Ja edi-mäne võt't naase ja kuuli är' ja, et täl suku es olõ', jäit tää uma naase umalõ velele.

26. Niisama kah tõnõ ja kolmas, säitsmendäni'.

27. Aga kõgõ peräkõrd kuuli kah naane är'.

28. Aga ülesnõsõmiseh, kelle naane piät tää olõ-ma noidõ säitsme siäst? sest tää om noil kõigil olnu'.

29. Aga Jeesus kos't ja ütelt näile: Tii' essüt, sest

tii' ei mõista' pühhä kirjä ega' Jumala väke.

30. Sest ülesnõsõmiseh ei võta' nää' naist ega' lää' mehele, a' nää' omma' kui Jumala engli' taivah.

31. Aga kas tii' ei olõ' kuulutõ ülesnõsõmist lugõnu', miä teile om Jumalast ült, kiä ütles:

32. Ma' olõ Abrahami Jummal ja lisaki Jummal ja Jaakobi Jummal. Jummal ei olõ' kuulutõ, a' elävide Jummal.

33. Ja ku rahvas sedä kuul'd, heitü' nää' är' tää oppusõ peräst.

p. 7, 28.

(S. 34—40. Mark. 12, 28—31. Kae' Luuk. 10, 25—28)

34. Aga ku variseri' olli' kuulnu', et tää sadusere suu oll kinni' pannu', sis tulli' nää' ütäl meelel kokko.

35. Ja üts näide siäst, kiä käsutunja, küsse ja kiusas' tääd ja ütäl:

36. Opõtaja, määne käsusõna om suur käsuh?

Laul 119, 172.

37. Aga Jeesus ütäl tälle: Armasta' Issändät, umma Jumalat, kõgõst umast süäimest ja kõgõst

umast hingest ja kõgõst umast meelest. 5 Moos. 6, 5.

38. Seosama om edimäne ja suur käsusõna.

39. Aga tönõ om tääsugumanõ: armasta' umma ligimäist kui esihinnäst.

5 Moos. 19, 18.

40. Neih katõh käsusõnah om kõik käsk ja prohvedi' kuuh.

p. 7, 12. Room. 13, 10. Kaal. 5, 14.

(S. 41—46. Mark. 12, 35—37. Luuk. 20, 41—44.)

41. Aga ku variseri' ütekuuh olli', küsse näide käest Jeesus

42. Ja ütäl: Mis tii' arvat Kristusõst, kelle poig tää om? Nää' ütli' tälle: Taavedi poig.

43. Tää ütäl näile: Kuis sis Taavet tääd vaimuh lssändäs kuts, ku tää ütles:

44. Issänd om ülnü' mu' Issändäle: Istu' mu' hüäle poolõ, kooni' ma' su' vainlasõ panõ' su' jalgoalotsõs.

45. Ku nüüd Taavet tääd lssändäs kuts, kuis tää sis tää poig om?

46. Ja ütski' es või' tälle sõnnagi' vasta üldä' ja ütski' es julgu' tuust pääväst pääle tää käest midägi' küssü'. Luuk. 14, 6.

23. Päätükk.

Jeesus ähvärdäs kirätunjit ja varisere. Jeruusalemma rassõ' patu'.
Templi häötämise effekuulutus.

(Mark. 12, 38—40. Luuk. 20, 45—47.
Kae' Luuk. 11, 39—52.)

Sis kõnõl Jeesus rah-
valõ ja opjilõ

2. Ja üteli: Moosõsõ
järe pääl istusõ' kirä-
tunja' ja variseri'.

3. Seoperäst kõik, miä
näa' võtva' teile üldä',
et tii' piät pidämä, sedä
pidäge' ja tekke', aga
näide teka perrä är'
tekku', sest näa' ütlesse
kül', aga ei tii'. Mal. 2, 7. 8.

4. Sest näa' köütvä'
rasõhit kuurmit, miä
vällä kannahdamalda', ja
panva' noid inemiisi olgõ
pääle, aga esi' ei taha'
näa' noid sõrmõgagi' lii-
gutada'. Luuk. 11, 46.

5. Aga kõik uma' teo'
tegevä' näa', et näid ine-
mise' näesi', sest näa'
tegevä' laja' uma' palvõ
tähe' ja tegevä' ummi
rõivastõ palistusõ' suu-
rõ'.

6. Näa' armastasõ' mäe-
mäst otsa võõraspido
lavvah ja edimäidsi
pinke kogodusõ kuõh
Luuk. 14, 7.

7. Ja teretämist turgõ
pääl ja et näid inemise'
kutsusi': Rabbi, Rabbi!

8. Aga tii' är' lasku'
hinnäst Rabbis kutsu',
sest üts om tii' opõtaja,
Kristus; aga tii' kõik
olõt velidse'.

Jaak. 3, 1. Jees. 33, 22.

9. Ja tii' är' kutsku'
kedägi' maa pääl umas
esäs; sest üts om tii'
Esä, kiä taivah om.

10. Ja tii' är' lasku'
hinnäst opõtajas kutsu',
sest üts om tii' opõtaja,
Kristus. Joh. 13, 13.

11. Aga kiä ülemb tii'
siäst, tuu olgu' tii' tiindri.
p. 20, 26, 27.

12. Aga kiä esihinnäst
ülendäs, tuud alandõtas,
ja kiä esi' alandas, tuud
ülendetäs.

Hiob. 22, 29. Op. sõn. 29, 23. Esek.
21, 31. Luuk. 18, 14. 1 Peetr. 5, 5.

13. Aga hädä teile, tii'
kirätunja' ja variseri',
tii' salaliku'! kiä tii' tai-
variigi kinni' panõt ine-
miisi iist. Sest tii' ei
lää' esi' sisse, ei lasõ'
kah noil sisse minnä',
kiä tahtva' sisse minnä'.

14. Hädä teile! tii' kirä-
tunja' ja variseri'! tii'
salaliku', et tii' läski
huunõ' är' süüt ja loet

silmäkiräs pikki palvit!
Seoperäst saat tii' sedä
rassõmba hukatusõ.

Esek. 22, 25.

15. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', et tii' mere' ja maa' läbi käüt, sedä saatmah, et üts tii' usku heit; ja ku tää sedä usku om saanu', sis tiit tii' tedä pörgu latsõs katõ võrra inämb kui tii esi' olõt.

16. Häda teile! tii' pümme' juhataja', kiä tii' ütlet: Kiä Jumala kua man vannus, tuust ei olõ' midägi'; aga kiä Jumala kua kulla man vannus, tuul om süüd.

17. Tii' rumala' ja pümme'! sest kumb om ülemb, kuld vai koda, miä kulda pühendäs?

p. 5, 33—35.

18. Kiä altri man vannus, tuust ei olõ' midägi', aga kiä ohvri andõ man vannus, miä säääl pääl om, tuul om süüd.

19. Tii' rumala' ja pümme'! sest kumb om ülemb, annõ' või altri, miä annõt pühendäs.

2 Moos. 29, 37.

20. Seoperäst, kiä altri man vannus, tuu vannus

seosama man ja kõgõ tuu man, miä tää pääl om.

21. Ja kiä Jumala kua man vannus, tuu vannus seosama man, ja tuu man, kiä säääl seeh eläs.

22. Ja kiä taiva man vannus, tuu vannus Jumala avvujäre man, ja tuu man, kiä selle pääl istus.

p. 5, 34.

23. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', et tii' kümnist massat mündist, tillist ja küümnist ja, miä rassõmb om käsuoppusõh, kohtu ja halõstusõ ja usu jätät tii' maaha. Sedä tekke' ja tõist är' jätku' maaha.

24. Tii' pümme' juhataja', kiä tii' kiholaisi kurnat, a' kaamõlit sisse neelät.

25. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest et tii' pikri ja livva välästuult puhtas tiit, a' seestpiteme' umma' nää' täüs riismist ja prasmist.

Mark. 7, 4.

26. Oh sa' pümme variser! tii' edimält puhtas pikri ja liud seestpiteme,

et kah näide väline puul puhtas saasi'. Tiit. 1, 15.

27. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest tii' olõt lubjatuisi haudo sugud-sõ', miä kül' välästuult ilosa' omma', a' seestpuult omma' nää' täüs kuuljidõ luid ja kõikõ roojust.

28. Nii olõt kah tii' kül' välästuult päält nätä' õigõ' inemiisi iih, a' seestpuult olõt tii' täüs salalikku miilt ja üle-kohut.

29. Häda teile! tii' kirätunja' ja variseri'! tii' salaliku', sest et tii' proh-vette havva' üles ehität ja õigidõ havva' ilosas tiit

30. Ja ütlet: Olõsi' mii' ummi vanõmbidõ aol olnu', ei mii' kül' näide seltsi ei olõsi' heitnü', prohvette verd är' va-lama.

31. Nii sis tunistat esi-hindä vasta, et tii' näide latsõ' olõt, kiä prohvedi' omma' är' tapnu'.

Ap. leg. 7, 52.

32. Et täütke' sis ummi vanõmbidõ mõõt.

33. Tii', siu ja vihat-sõmpi matõ sugu! kuis saat tii' põrgu hukatusõ iist är' paeda'?

34. Kae', seoperäst saada ma' tii' mano prohvette ja tarko ja kirätunjit; ja mõnõ' noist tapat tii' är' ja lüüt risti ja mõnt noist pessät tii' piidsaga' umih kogudusõ kuõh ja kiusat noid takah ütest liinast tõistõ.

35. Et tii' pääle tulõ kõik vaga veri, miä är' valõt om maa pääl, vaga Aabeli verest Saakaria, Paarakia puja vereni', kedä tii' olõt tapnu' templi ja altri vaihhõl.

36. Tõtõstõ ma' ütle teile: Tuu kõik tulõ seo suu pääle.

37. Jeruusalem, Jeruusalem! kiä sa' tapat prohvette ja viskat kiv-vega' noid kuulus, kiä su' mano omma' saadõdu'! kui mitu kõrd olõ ma' tahtnu' su' latsi koko', nigu' kana kokko kogo uma' puja' siiva ala, ja tii' ei olõ' tahtnu'.

38. Kae', tii' maja jäte-täs teile tühäs.

1 Kun. 9, 7. 8.

39. Sest ma' ütle teile: Tii' ei saa' minno seost aast nätä', inne ku tii' ütlet: Kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel!

24. Päätükk.

Jeruusalemmä är'häötämisest. Kris-tusõ jäl'tulõmisest ja maailma lõpõ-tusõst. Manitsus valva'.

(Mark. 13. Luuk. 21, 5—36.)

Ja Jeesus tull är' ja läts pühästkuast vällä, ja tää opja' astõ' tää mano, tälle pühakua huunit näütämä.

2. Aga Jeesus üteli näile: Kas tii' es näe' sedä kõik? Tõtõstõ ma' ütle' teile: Siiä' ei jätetä' kivvi kivi pääle, midä ei kista' maaha. Luuk. 19, 44.

3. Ja ku tää õlimäel istõ, astõ' opja' esierälde tää mano ja ütli': Ütle' meile, kuna sünnüs tuu kõik ja miä om su' tulõ-mise ja maailma aolõpõ-tusõ täht?

4. Aga Jeesus kos't ja üteli näile: Kaegõ', et teid ütski' är' ei essüdä'. Eeves. 5, 6.

5. Sest pallõ tulõva' mu' nime pääle ja ütlesõ: Ma' olõ Kristus! ja

võtva' pallõ är' essütädä'.

6. Aga tii' saat kuulda' sõost ja juttõ sõast: Kaegõ', är' heitügu', sest seo sünnüs kõik inne; aga ots ei olõ' viil käeh.

7. Sest rahvas tulõ rahva vasta ja kuningriik kuningriigi vasta ja nälgi ja katski ja maa-värisemise' omma' sis mõnõh paigah.

8. Aga kõik tuu om suurõ vaiva alostus.

9. Sis anva' nää' teid är' viletsüse kätte ja tapva' teid ja teid vihatas kõgõst rahvast mu' nime pärast.

p. 10, 17. 22. Joh. 16, 2.

10. Ja sis pallõ pahan-dasõ' ja anva' tõnõ tõist är' ja vihkasõ' tõnõ tõist. p. 11, 6.

11. Ja pallõ võlssproh-vette tulõva' üles ja essütäse' pallõ är'.

p. 7, 15. 1 Joh. 4, 1. 2. Peetr. 2, 1.

12. Ja, et ülekohus väega' võimust võtt, lätf mitmõ armastus külmäs.

2 Tess. 2, 10. 2 Tim. 3, 1—5.

13. Aga kiä otsani' jääs kannaftama, tuu päses.

p. 10, 22. Ilm. 2, 10; 13, 10.

14. Ja sedäsamma kuningriigi armu-oppust kuulutagõ' kõgõh maailmah, tunistusõs kõgõlõ rahvalõ; ja sis vast tulõ ots.

15. Ku tii' nüüd näet tuud hirmsat är' häötämise tüüd, miä ült om prohvedi Taanieli läbi, sääl pühah paigah saivat (kiä sedä lugõ, tuu pangu' tähele),

Taan. 9, 26. 27; 12, 11.

16. Sis paeku' nuu', kiä Juuda-maal, mäki pääle.

Laul 121, 1.

17. Kiä katusõ pääl om, är' tulgu' tuu maaha midägi' är' võtma umast majast.

Luuk. 17, 31.

18. Ja kiä välä pääl om, är' mingu' tuu tagasi ummi rõivit är' võtma.

19. Aga hädä noilõ, kiä käümä pääl omma', ja noilõ, kiä imetäse' noil päivil.

20. Aga pallõlgõ', et tii' pagõmine ei tulõ' talvõl ega' hingämise pääväl.

21. Sest sis tulõ suur viletsüs, määnest ei olõ' olnu' maailma alostusõst siiä' maani', ega' tulõki'. Taan. 12, 1. Joel. 2, 2.

22. Ja ku nuu' päävä' es saasi' lühendedüs, sis es päsesi' ütski' liha; aga noidõ peräst, kiä är' valitsõdu', lühendedäs noid päivi.

23. Ku sis tii' vasta kiäki' ütles: Kae', siih om Kristus vai sääl, är' usku'.

24. Sest vólsskristusõ' ja vólssprohvedi' tulõva' üles ja tegevä' suuri tähti ja imeteka, et nää' saasi' essütädä' kahnoid, kiä är' valitsõdu', ku seo või sündüädä'.

s. 5, 11. 5 Moos. 13, 2—4.
2 Tess. 7, 8. 9.

25. Kae', ma' olõ teile sedä inne ülnü'.

26. Seoperäst ku nää' teile ütlese': Kae', tää om laanõh, är' mingu' vällä; kae', tää om kamb-rõh, är' usku'.

27. Sest nigu' välk tulõ hummogu puult ja paist õdagu poolõ, nii om kah Inemise Puja tulõmine.

Luuk. 17, 23, 24. Ilm. 3, 11.

28. Sest koh rõibõ' om, sinnä' kogosõ' kotka'.

Hiiob. 39, 40. Haab. 1, 8. Luuk. 17, 37.

29. Aga pia peräst sedä viletsüse aigu lätt päiv pümmes ja tähe' ei anna' umma valgust ja

tähe'satasõ'taivast maa-
ha ja taiva väki liigutõ-
das.

30. Ja sis nätäs Ine-
mise Puja tähte taivah
ja sis undas kõik rahva
sugu maa pääl ja nä-
täs Inemise Poiga tulõ-
vat taiva pilvi pääl suurõ
væe ja avvuga'.

31. Ja tää saat uma'
engli' suurõ piibari he-
luga' ja nää' kogosõ'
kokko tää är' validu' ne-
läst tuulõst, tõsõst taiva
otsast tõistõ.

32. Aga viigipuust opkõ'
tähendämise sõnna: ku-
tää ossa' jo' urvah omma'
ja lehti ajava', sis tunnõt
tii', et suvi lähkoh om.

33. Nii kah tii', ku tii'
sedä kõikõ näet, sis
tunkõ', et seo lähkoh
om ussõ iih. Jaak. 5, 9.

34. Tõtõstõ ma' ütle
teile: Seo põlvõ rahvas
ei lõpõ' är', kooni' tuu
kõik sünnüs.

35. Taivas ja maa
läävä' hukka, a' mu'
sõna' ei lää' hukka.

p. 5, 18.

36. Aga tuust pääväst
ja tunnist ei tiiä' ütski',
ei engli' taivah, kui õnõ
mu' Esä ütsindä'.

1 Tess. 5, 1. 2.

37. Aga nigu' Noa
päävä' olli', nii om kah
Inemise Puja tulõmine.

1 Moos. 6, 11—13; 7, 7. Luuk. 17,
26. 27.

38. Sest nigu' nää'
olli' noil päivil inne vii-
uputust: nää' sei' ja jõi',
võti' naisi ja lätsi' me-
heletooni' pääväni', koo-
ni' Noa laiva läts.

2 Peetr. 3, 5. 6.

39. Ja nää' es panõ'
tähele tuud, kooni' vii-
uputus tull, ja võit' näid
kõiki är'; nii om kah
Inemise Puja tulõmine.

40. Sis om kats väläh,
tõnõ võetas vasta ja
tõnõ jätetäs maaha.

Luuk. 17, 34. 35. 36.

41. Kats naistõrahvast
omma' jahvatamah ves-
kil: tõnõ võetas vasta
ja tõnõ jätetäs maaha.

42. Seoperäst valvkõ',
sest tii' ei tiiä' mänd-
sel tunnil tii' Issänd tulõ.

p. 25, 13.

43. Aga tuu olgu' teile
tiidä': ku perremiis tiiäsi',
mändsel üüvahi aol va-
ras tulõ, kül' tää sis
valvasi' ja es lasõsi' um-
ma maia lahku'.

44. Seoperäst olkõ' kah
tii' valmi', sest Inemise

Poig tulõ tunnil, kuna fii' ei mõtlõ'. IIm. 16, 15

45. Kiä om nüüd usutav ja mõistlik sulanõ, kedä tää esänd om pannu' uma perre üle, noilõ õigõl aol süvvä' anma?

46. Önnis om tuu sulanõ, kedä tää esänd tullõh nii löüd tegevät.

Joh. 13, 17. IIm. 16, 15.

47. Tõtõstõ ma' ütle teile: Tää pand tääd kõgõ uma vara üle.

p. 25, 21. 23. Luuk. 22, 29. 30.

48. Aga ku tuu kuri sulanõ umah süämeh mõtlõs: Mu' esänd viibüs tulla'.

Kog. 8, 11. 2 Peetr. 3, 3. 6.

49. Ja nakas kaassulasit pesmä ja süümä ja juuma joodikidõga'.

50. Sis tulõ toolõ sulasõ esänd pääväl, kuna tää tääd ei ooda', ja tunnil, kuna tää ei tiia'.

51. Ja lahk tääd ja and tälle osa salalikõga'; sääl om undamine ja hammastõ kärisamine.

25. Päätükk.

Kümme neitsit; talendist, miä egalõ ütele om ant; ja perämätsesest kohtu pääväsi.

Sis om taivariik kümne neitsi sugunõ, kiä uma' lambi' võti' ja lätsi' vällä kosilasõlõ vasta.

Luuk. 12, 35. 36. IIm. 19, 7.

2. Aga viis noidõ siäst olli' targa' ja viis rumala'.

3. Kiä rumala' olli', nuu' võti' uma' lambi', aga nää' es võta' õlli hindäga'.

4. Aga targa' võti' õlli ummi anomidõ sisse üteh ummi lampõga'.

5. Aga ku kosilanõ viibü, sai' nää' kõik unitsõs ja jäi' magama.

6. Aga kesk-üüsekuulti hellü: Kae', kosilanõ tulõ; minke' vällä tälle vasta!

7. Sis tuli' kõik nuusama' neitsi' üles ja valmisti' uma' lambi'.

Luuk. 12, 36, 37.

8. Aga rumala' ütli' targolõ: Ankõ' meile umast õllist, sest miilambi' kistusõ' är'.

9. Aga targa' kosti' ja ütli': Ei, et meil niisama puudus es tulõsi; a' minke'

innemb kaupmiihi mano ja ostkõ' hindäle.

10. Aga ku nää' är' lätsi' ostma, tull kosi-lanõ ja, kiä valmi' olli', lätsi' tääga' saaja ja uss panti tappa.

11. Aga peräkõrd tulli' kah tõsõ' neitsi' ja ütli': Issänd, Issänd, tii' meile vallalõ.

Luuk. 13, 25. 27.

12. Aga tää kos't ja üteli: Tõtõstõ ma' ütle teile, ma' ei tunnõ' teid.

p. 7, 23.

13. Seoperäst valvkõ'; sest tii' ei tiiä' päivä ega' tunni, kunas Inemise Poig tulõ.

p. 24, 42. Mark. 13, 33.

(S. 14—30. Kae' Luuk. 19, 12—27.)

14. Sest nigu' üts inemine, kiä võõralõ maalõ läts, uma' sulasõ' kut's ja an'd uma varandusõ noidõ kätte.

15. Ja ütele an'd tää viis talenti, tõsõlõ kats ja tõsõlõ üte, egalõ mehele tää jõudu pite, ja läts pia är' võõralõ maalõ.

Room. 12, 6.

16. Sis läts tuu, kiä viis talenti oll saanu', ja kaubõl noidõga' ja sai tõnõ viis talenti kassu.

17. Niisama, kiä kats oll saanu', tuugi' sai tõnõ kats kasus.

18. Aga tuu, kiä üte oll saanu', läts är' ja mat't sedä maaha ja kække uma esändä raha är'.

Op. sõn. 6, 6. n. 1. s.

19. Aga pikä ao peräst tulõ noidõ sulastõ esänd ja pidä rehknommi näidega'.

20. Sis tull tää mano tuu, kiä viis talenti oll saanu', ja pan'd viil tõnõ viis talenti kõrvalõ ja üteli: Esänd, sa' olõt mullõ viis talenti kätte annu'; kae', ma' olõ noidõga' tõnõ viis kassu saanu'.

1 Kor. 15, 10.

21. Sis üteli tää esänd tälle: Seo om hüä, sa' hüä ja usutav sulanõ; sa' olõt veitü üle usutav olnu', ma' taha sinno pallõ üle panda'; mine' uma esändä rõõmu.

22. Sis tull kah tää mano tuu, kiä kats talenti oll saanu', ja üteli: Esänd, sa' olõt mullõ kats talenti kätte annu'; kae', ma' olõ noidõga' tõnõ kats talenti kassu saanu'.

23. Tää esänd ütäl tälle: Seo om hüä, sa' hüä ja usutav sulanõ; sa' olõit veitü üle usutav olnu', ma' taha sinno pallõ üle panda'; mine' uma esändä rōõmu.

24. Sis tull tää mano kah tuu, kiä üte talendi oll saanu', ja ütäl: Esänd, ma' tun sōsinno üte kõva inemise olõvat; sa' pōimat, kohe sa' ei olõ' külvnü', sa' korjat kokko säält, kohe sa' ei olõ' vällä visanu'.

25. Ja ma' pelksi ja lätsi är' ja mati su' talendi maaha, kae', siih om sullõ su' uma.

26. Aga tää esänd kos't ja ütäl tälle: sa' fikõ ja laisk sulanõ! sa' tiise', et ma' pōima, kohe ma' ei olõ' külvnü', ja kogo säält, kohe ma' ei olõ' vällä visanu'.

27. Sis olõsi' sa' pidänu' mu' raha anma rahavahetajidõ kätte ja, ku ma' olõsi' tulnu', olõsi' ma' küil' kasuga' hindä uma jäl' kätte saanu'.

28. Seoperäst võtkõ' talent tää käest är' ja ankõ' toolõ, kellel kümme talenti om.

29. Sest egalõ ütele, kel osa om, andas, ja täl saa viländ; a' kellel ei olõ', tuu käest võetas kah är', miä täl om.

p. 13, 12. Mark. 4, 25.

30. Ja kõlbmalda' sulanõ heitke' vällä kõgõ süvämbähe pūmehüste; säääl om undamine ja hammastõ käristämine.

31. Aga ku Inemise Poig tulõ umah avvuh ja kõik pühä' engli' tääga', sis istus tää uma avvujäre pääl.

p. 16, 27. Ilm. 20, 11—13.

32. Ja sis kogos kõik rahvas tää ette ja tää lahotas näid ütest är, nigu' karüs lamba' är lahotas sikost.

33. Ja tää pand lamba' umalõ hüäle käele ja sika' kuralõ käele saisma.

Eesek. 34, 17.

34. Sis võtt kuningas noilõ üldä', kiä tää hüäl käel omma': Tulkõ' siiä', mu' Esä õnnistõdu', perige' kuningriiki, miä teile om valmistõt maailma asotamisest.

35. Sest mul om nälg olnu' ja tii' olõit mullõ süvvä' annu'; mul om

jano olnu' ja tii' olõt minno juutnu'; ma' olõ võõras olnu' ja tii' olõt minno vasta võtnu'.

Jees. 58, 7. Eebr. 6, 10.

36. Ma' olõ alastõ olnu' ja tii' olõt minno katnu'; ma' olõ haigõ olnu' ja tii' olõt tulnu' minno kaema; ma' olõ vangih olnu' ja tii' olõt mu' mano tulnu'.

Jaak. 1, 27.

37. Sis võtva' õigõ' tälle üldä': Issänd, kuna olõmi' mii' nännü' sul nälgä olõvat ja olõmi' sinno süütnü'? vai sul jano olõvat ja olõmi' sinno juutnu'? p. 6, 3.

38. Kuna olõmi' mii' sinno nännü' võõras olõvat ja olõmi' sinno vasta võtnu'? vai alastõ ja olõmi' sinno katnu'?

39. Kuna olõmi' mii' sinno nännü' haigõ olõvat vai vangih ja olõmi' su' mano tulnu'?

40. Sis kost kuningas ja ütles näile: Tõtõstõ ma' ütle teile, miä tii' olõt tennü' ütele neide mu' vähämbidõ veljo siäst, sedä olõt tii' mullõ tennü'!

p. 10, 42. Op. sõn. 19, 17. Eebr. 2, 11.

41. Sis võtt tää kah üldä' noilõ, kiä kural käel omma': Minke' är' mu'st, tii' är' vannudu', igäveste tullõ, miä valmistõt om kuradilõ ja tää englidõlõ:

p. 7, 25. Ilm. 20, 10, 15.

42. Sest mul om nälg olnu' ja tii' ei olõ' mullõ süvvä' annu'; mul om jano olnu' ja tii' ei olõ' minno süütnü'. 1 Joh. 3, 17.

43. Ma' olõ võõras olnu' ja tii' ei olõ' minno vasta võtnu'; ma' olõ alastõ olnu' ja tii' ei olõ' minno katnu'; ma' olõ haigõ ja vang olnu' ja tii' ei olõ' tulnu' minno kaema.

44. Sis võtva' kah nuu' tälle üldä': Issänd, kuna olõmi' mii' nännü' nälgä vai janno sul olõvat vai sinno võõra vai alastõ vai haigõ vai vangih olõvat ja ei olõ' sinno tiinnü'?

45. Sis võtt tää näile kosta' ja üldä': Midä tii' ei olõ' tennü' ütele neide vähämbidõ siäst, sedä ei olõ' tii' kah mullõ tennü'.

46. Ja nuu' läävä' igä-
veste hallu; aga õigõ'
igäveste ello. Joh. 5, 29.

26. Päätükk.

Perämäne kannahdamise ettekuu-
lus. Kristusõ võidmine Petaani-
jah. Paasa ja pühä õdagusõömä-
aig. Võitlõmine Ketsemanih. Juu-
das and Jeesusõ är' ja Jeesus võetas
vangi. Kristus suurõ kohtu iih.
Peetrus salgas Jeesusõ är'.

Ja seo sündü, ku Jeesus
kõik nuu' kõnnõ' oll
lõpõtanu', sis üteli tää
umilõ opjilõ:

(S. 2—5. Mark. 14, 1. 2. Luuk. 22, 1. 2.)

2. Tii' tiiät, et katõ
päävä peräst paasapühä
om ja Inemise Poig
andas är' risti puvva'.

p. 20, 18.

3. Sis tull' kokko
ülembä' preestri' ja kirä-
tunja' ja rahva vanõmba'
ülembä preestri maija,
kedä kutsutas Kaivas,

4. Ja pei' hindä vaihhõl
nõvvo, et nää' võtva' Jee-
susõ kavalusõga' kinni'
ja tapva' är'.

5. Aga nää' ütli': Ei
pühi aol, et mässämist
rahva siäh es tulõsi'.

(S. 6—13. Mark. 14, 3—9. Joh. 12,
1—8. Kae' Luuk. 7, 36—50.)

6. Aga ku Jeesus Pe-
taaniah oll pidalitõbidsõ
Siimona majah,

7. Sis tull tää mano
üts naane, tuul oll ala-
bastri-riist väega' kalli
õlliga', ja vali sedä tää
pää pääle, ku tää lavvah
istõ.

8. Aga ku tää opja'
sedä näi', sai näide miil
pahas ja ütli': Mis jaos
om seo raiskamine.

9. Sest sedä õlli olõsi'
võinu' är' müvvä' hulga
raha iist ja vaesilõ
anda'.

10. Aga ku Jeesus sedä
mõis't, üteli tää näile:
Mis tii' seolõ naaselõ
vaiva tiit? sest tää om
hüä tüü mullõ tennü'.

11. Sest vaesit om iks
tii' man; aga minno ei
olõ' teil ütteluku.

12. Et tää seo õlli om
mu' iho pääle valanu',
sedä om tää tennü', et
tää minno matmisele
valmis't.

13. Tõtõstõ ma' ütle
teile: Koh sedä armu-
oppust kuulutõdas kõ-
gõh maailmah, sääl

kõnõldas kah tää mäleh-
tuses, miä seo om tennü'.

(S. 14—16. Mark. 14, 10, 11.
Luuk. 22, 3—6.)

14. Sis läts üts noist
katõsttõiskümnest, kedä
kutsuti Juudas Iskario-
tis, ülembidõ preestridõ
mano

15. Ja üteli: Mis tii'
tahat mullõ anda', sis
taha ma' tääd tii' kätte
är' anda'? Sis paki'
näa' tälle kolmkümmend
hõpõfukkü.

16. Ja tuust aost pääle
otsõ tää parast aigu
tääd är' anda'.

1 Tim. 6, 9, 10.

(S. 17—19. Mark. 14, 12—16. Luuk. 22,
7—13.)

17. Aga edimätsel hap-
nõmalda' leevä pääväl
tulli' opja' Jeesusõ mano
ja ütli' tälle: Koh sa'
tahat, et mii' sullõ val-
mistami' paasavoona
süvvä'.

18. Tää üteli: Minke'
liina üte mano ja ülge'
tälle: Opõtaja ütles:
Mii' aig om lähkoh, ma'
taha su' man paasa-
voona valmistada' ja
süvvä' ummi opjidõga'.

p. 21, 3.

19. Ja opja' tei' nii,
kuis Jeesus näile oll

käsknü'; ja näa' val-
misti' paasavoona.

(S. 20—30. Mark. 14, 17—26. Luuk. 22,
14—23. Joh. 13, 31—26.)

20. Aga ku õdag sai,
istõ tää maaha lavva
mano noidõ katõtõis-
kümnega'.

21. Ja ku näa' sei', üteli
tää: Tõtõtõ ma' üteli
teile: Üts tii' siäst and
minno är'.

22. Ja näa' sai' väega'
kurvas ja egäüts näide
siäst nakas' ütlemä tälle:
Issänd, kas ma' tuu olõ?

Eebr. 4, 12.

23. Aga tää kos't ja
üteli: Kiä mu'ka' uma
käte liuda pand, tuu and
minno är'.

24. Kül' Inemise Poig
lätt är', nigu' tääst om
kirotõt; aga hädä toolõ
inemisele, kelle läbi Ine-
mise Poig är' andas;
hüä olõsi' sändsele ine-
misele, ku tää es olõsi'
sündünü'.

25. Sis kos't Juudas,
kiä tää' är' an'd ja üteli:
Kas ma' tuu olõ, Rabbi?
Tää üteli tälle: Olõt, jah!

Jees. 3, 9.

26. Aga ku näa' sei',
võt't Jeesus leevä ja
õnnist ja mur'd ja an'd

umilõ opjilõ ja üteli: Votkõ', sööge', seo om mu' iho. 1 Kor. 11, 23—25.

27. Ja tää vot't pikri ja tenäs ja an'd näile ja üteli: Joogõ' kõik säält seest;

28. Sest seo om mu' veri, vahtsõ säädüse veri, mis mitmõ iist är' valõtas pattõ andisanimises.

29. Aga ma' üteli teile, et ma' ei võta' seost aast seost viinapuu viläst juvva' tooni' päävani', ku ma' sedä vahtsõst tii'ka' juu uma Esä riigih.

30. Ja ku nää' kittüse laulu olli' laulnu', lätsi' nää' vällä õlimäe pääle.

(S. 31—35. Mark. 14, 27—31. Luuk. 22, 31—34.)

31. Sis üteli Jeesus näile: seol üül võtat tii' kõik hinnäst mu' peräst pahandada'; sest kirotõt om: Ma' taha karüst lüvvä' ja karä lamba' pillutas kõik lakkä.

32. Aga peräst, ku ma' üles nõsõ, taha ma' tii' ette minnä' Kaalilea maalõ. p. 28, 7.

33. Aga Peetrus kos't ja üteli tälle: Ku kah

kõik hinnäst su' peräst pahandasõ', ei taha' ma' hinnäst kunagi' pahandada'.

34. Jeesus üteli tälle: Tõtõstõ ma' üteli sullõ: seol üül, inne kui kikas om kirgnü', salgat sa' minno kolm kõrda är'.

Joh. 3, 38.

35. Peetrus üteli tälle: Ku' ma' kah su'ka' koolõsi', ei taha' ma' sinno är' salada'; niisama ütli' kõik opja'.

(S. 36—46. Mark. 14, 32—42. Luuk. 22, 40—46)

36. Sis tull Jeesus näidega' üteli paika, miä kutsutas Keetsemanis, ja üteli umilõ opjilõ: Isikõ' siiä' maaha, kooni' ma' lää sinnä' ja pallõ.

37. Ja tää vot't hindä mano Peetrusõ ja kats Sebedeusõ poiga ja nakas' kurvas saama ja hirmust ahastust tunma.

38. Sis üteli tää näile: Mu' hing om väega' kurb surmani', jääge' siiä' ja valvkõ' mu'ka'. Joh. 12, 17.

39. Ja tää läts veitkese edesi, heit kummalõ maaha, pallõl ja üteli: Mu' Esä! Ku seo või olla', sis mingü' seo

pikri mu'st müüdä; siski' ei nii, kuis ma' taha, a' kuis sa' tahat.

40. Ja tää tull opjidõ mano ja löüs näid magavat ja ütël Peetrusõlõ: Kas nii, et tii' ei jõvva' ütfe tunni mu'ka' valva'?

41. Valvkõ' ja pallõlgõ', et tii' kiusatustõ ei saa'; vaim om kül' valmis', a' liha om nõrk.

42. Sis läts tää tõist kõrda är', pallõl ja ütël: Mu' Esä, ku seo pikri ei või mu'st müüdä minnä', muido ku et ma' sedä juu, sis sündügu' su tahtmine.

43. Ja tää tull ja löüs näid sis magavat, sest näide silmä' olli' rassõ' unõst.

44. Ja tää jät't näid ja läts sis är' ja pallõl kolmadat kõrda ja ütël nuusama' sõna'.

45. Sis tull tää ummi opjidõ mano ja ütël näile: Maakõ' pärast ja hingäke'; kae', tunn om jõudnu' ja Inemise Poig andas är' patatsidõ kätte.

46. Tulkõ' üles, läki' är': Kae', tuu om ligi tulnu', kiä minno är' and.

Joh. 14, 31.

(S. 47—56. Mark. 14, 43—50. Luuk. 22, 47—53. Joh 18, 3—12)

47. Ja ku tää viil kõnõl, kae', sis tull Juudas, üts noist katõsttõistkümnest ja tääga' pallõ rahvast mõõko ja nuiõga' ülembist preestridõst ja rahva vanõmbist saadõdu'.

48. Aga tuu, kiä tääd är' an'd, oll näile tähe annu' ja ülnü': Kellele ma' suud anna, tuu om tuusama, tuud võtkõ' kinni'.

49. Ja pia tull tää Jeesusõ mano ja ütël: Tere', Rabbi! ja an'd tälle suud.

Laul. 41, 10.

50. Aga Jeesus ütël tälle: Sõbõr, mille olõt sa' siih? Sis tulli' nää' tää mano, panni' uma' kae' tää külge ja vōti' tää kinni'.

Laul. 109, 4.

51. Ja kae', üts noist, kiä Jeesusõga' oll, sirot uma kae ja tõmmas uma mõõga vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää kõrva är'.

52. Sis ütël Jeesus tälle: Panõ' uma mõõk tuppõ, sest kõik, kiä mõõga vōtva', saava' mõõga läbi surma.

1 Moos. 9, 6. Mark. 4, 24.

53. Vai mõtlõd sa', et ma' parhilla' es võisi' umma Essä pallõlda', et tää mullõ siiä' saadasi' inämb kui katstõiskümme legioni englit?

54. Aga kuis saava kirä' tõtõs? sest seo piät nii sündümä. Luuk. 24, 26.

55. Tuulsamal tunnil üteli Jeesus rahvalõ: Tii' olõd vällä lännü' õkva kui rüüvli pääle mõõko ja nuiõga', minno kinni' võtma. Ma' olõ ega päiv tii' man istnu' ja opanu' pühähkuah ja tii' ei olõ' minno kinni' võtnu'.

56. Aga seo kõik om sündünü', et prohvet kirä' pidi' tõtõs saama. Sis jäti' tääd kõik opja' maaha ja pagõsi' är'.

(S. 57—75. Mark. 14, 53—72. Luuk. 22, 54—71. Joh. 18, 13—27.)

57. Aga nuu', kiä Jeesust olli' kinni' võtnu', vei' tääd är' ülembä preestri Kaiva mano, kohe kirätunja' ja vanõmba' olli' kokko tulnu'.

58. Aga Peetrus käve kavvõh tää peräh ülembä preestri majani' ja tää läts sisse ja istõ sula-

sidõ mano maaha, et tää otsa nätä'.

59. Aga ülembä' preestri' ja vanõmba' ja kõik suur kohus otsõ' võlss-tunistust Jeesusõ vasta, et tääd surmada'. Laul 94, 21.

60. Ja es lõvvä' ütlegi', ja et kül' pallõ võlss-tunistajit ette tull, es lõvvä' nää' midägi', a' peräkõrd tulli' kats võlss-tunistajat ette

61. Ja ütli': Seo om ülnü': Ma' või Jumala templi maaha kisku' ja kolmõ pääväga' sedä üles ehitäda'.

62. Ja ülemb preestri saist üles ja üteli tälle: Missa' midägi' ei kosta'? mis tunistasõ' neo' su' vasta?

63. Aga Jeesus jäi vaik. Ja ülemb preestri kos't ja üteli tälle: Ma' van-nuda sinno elävä Jumala man, et meile ütlet, kas sa' olõd Kristus, Jumala Poig?

64. Jeesus üteli tälle: Jah, ma olõ; siski' üle ma' teile; seost aast näet tii' Inemise Puja istvat Jumala väe' hüäl puul ja tulõvat taiva pilvi pääl.

65. Sis kis'k ütemb preestri uma' rõiva' jahki ja üteli: Tää om Jumalat teotanu', mis meile inämb tunistusõ miihi vaja om? Kae', nüüd olõit tii' tää Jumala teotamist kuulnu'.

Joh. 10, 33.

66. Mis tii' arvat? Aga nää' kosti' ja ütli': Timä om surma väärt.

67. Sis sülksi' nää' tää silmi ja lei' tää kõrva pääle, a' mõnõ' lei' tääd keppega'

68. Ja ütli': Kuuluda' meile kui prohvet, Kristus, kiä tuu om, kiä sinno lei?

69. Aga Peetrus istõ väläh moro pääl ja üts tütrek tull tää mano ja üteli: Kah sa' olli' tuu Kaalileamehe Jeesusõga'.

70. Aga tää salas kõiki iih ja üteli: Ei, ma' ei mõista', miä sa' kõnõlõit.

71. Aga ku tää värehti poolõ är' läts, nägi tääd üts tõnõ ja üteli noilõ, kiä sääli olli'. Seo oll Naatsareti Jeesusõga'.

72. Ja tää salas sis vandõga': Ma' ei tunnõ' sedä inemist.

73. Aga veidü ao pe-räst tulli' tää mano nuu', kiä sääli saisi' ja ütli' Peetrusõlõ: Tõtõstõ, sa'ki' olõit noidõ seld-sist, sest su' kiilgi' tunis-tas sinno üles.

74. Sis nakas' tää hin-näst väega' sunma ja vanma: Ei, ma' ei tunnõ' sedä inemist; ja sissama kirge kikas.

75. Sis tull Peetrusõlõ miilde Jeesusõ sõna. kiä tälle oll ülnü': Inne ku kikas om kirgnü', salgat sa' minno kolm kõrda är'; ja tää läts vällä ja ik'k halusahe.

27. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ iih. Är'anja Juuda ots. Jeesus ja Parrabas. Jeesusõ surmamõistmine, pesmine, risti-lüümine, surm ja matmine.

Aga ku valgõ sai, pei' kõik ülembä' preest-ri' ja rahva vanõmba' nõvvo Jeesusõ vasta, et tääd surma saata'.

Mark. 15, 1. Luuk. 22, 66. Joh. 18, 28.

2. Ja nää' köüdi' tää kinni', vei' tää är', ja anni' tää maavalitsõja Pontsiusõ Pilatusõ kätte.

Luuk. 23, 1. Joh. 18, 31. 32.

3. Ku Juudas, kiä tää oll är' annu', nägi, et tää oll hukka mõistõ, sis kahits tää sedä ja tõi nuu' kolmkümmend hõpõtükki jäl' ülembidõ preestridõ ja vanõmbidõ kätte

p. 26, 15.

4. Ja üteli: Ma' olõ pattu tennü', et ma' olõ vaa vere är' annu'; aga nää' ütli': Miä meil tuuga' tegemist, kae' sa' esi'.

5. Ja tää heit hõpõtükki' maaha' sinnä' templihe ja läts kõrvalõ är' ja poi hindä üles.

6. Aga ülembä' preestri' vöti' hõpõtükki' ja ütli': Neid ei sünnü' ohvri-kirstu panda', sest seo om vere hind.

7. Aga nää' pei' nõvvo ja osti' noidõ iist üte potsepä põllu matmise paigas vöörilõ.

8. Seoperäst kutsutas sedä põldu vere põllus täambä pääväni'.

Ap. teg. 1, 19.

9. Sis om tõtõs saanu', miä om ült prohvedi Jeeremia läbi, kiä ütles: Ja nää' omma' võtnu' lisraeli latsi käest kolm-

kümmend hõpõtükki, tollõ hinna, kedä nii kallis arvati, kedä mõnõ' lisraeli latsist nii kallis arvisi'.

Jeer. 32, 6—9. Saakar 11, 12. 13.

10. Ja omma' nuu' annu' üte potsepä põllu iist, nii kuis Issänd minno om käsknü'.

(S. 11—14. Mark. 15, 2—5. Luuk. 23, 2. 3. Joh. 18, 29—38.)

11. Aga Jeesus saais maavalitsõja iih ja maamaavalitsõja küsse tää käest ja üteli: Olõt sa' Juuda rahva kuningas? Aga Jeesus üteli tälle: Jah, olõ.

12. Ja ku ülembidõ preestridõ ja vanõmbidõ puult tää pääle kaivati, sis es kosta' tää midägi'.

13. Sis üteli Pilatus tälle: Kas sa' ei kuulõ', mis rassõt asja nää' su vasta tunistasõ'?

14. Ja tää es vasta tälle üte sõna pääle, nii et maavalitsõja sedä väega' immes pan'd.

Joh. 19, 9. Ap. teg. 8, 32.

(S. 15—26. Mark. 15, 6—15. Luuk. 23, 13—25. Joh. 18, 39—19. 1.)

15. Aga pühis oll maavalitsõjal viis rahvalõ üttele vangi vallalõ laskõ', kedä nää' tahtsõ'.

16. Aga sis oll näil üts kuulus vang, kedä kutsuti Parrabasõs.

17. Ku nää' nüüd ütehuuh olli', üteli Pilatus näile: Kumba tii' tahat, et ma' teile lasõ vallalõ, Parraba vai Jeesusõ, kedä kutsutas Kristusõs?

18. Sest tää tiise, et nää' tääd kadõhusõ peräst olli' är' annu'.

Joh. 11, 47. 48.

19. Aga ku tää kohtu järe pääl istõ, saat' tää naane tää mano ja las'k üldä: Ärgu olgu' sul midägi' tegemist seo õigõga, sest ma' olõ täämbä unõh pallõ kanhtanu' tää peräst.

20. Aga ülembä preestri' ja vanõmba' meelüdi' rahvast, et nää' Parraba vallalõ pallõsi' ja Jeesusõ hukka saadasi'.

21. Sis kos't maavalitsõja ja üteli näile: Kumba neist tii' tahat, et ma' teile lasõ vallalõ? Aga nää' ütli': Parraba.

22. Pilatus üteli näile: Mis ma' sis tii Jeesusõlõ, kedä kutsutas Kristusõs? Nää' ütli' kõik! Saagu' tää risti lüüdüs:

23. Aga maavalitsõja üteli: Mis tää sis kurja om tennü'? Aga nää' tänidi' viil inämb ja ütli': Saagu' tää risti lüüdüs!

24. Aga ku Pilatus nägi, et tää ei vöi' midägi' parandada', a' et viil inämb kärä sündü, vöi't tää vett ja mös'k kässi rahva näteh ja üteli: Ma' olõ ilma süüldä' seo õigõ verest; kül' tii' saat nätä'.

25. Sis kos't kõik rahvas ja üteli: Tää veri tulgu' mii' pääle ja mii' latsi pääle.

26. Sis las'k tää näile Parraba vallalõ, a' Jeesust las'k tää piidsaga' pessä' ja an'd tää risti lüvvä'.

(S. 27—30. Mark. 15, 16—19. Joh. 19, 2. 3.)

27. Sis vöti' maavalitsõja sõjamehe' Jeesusõ hindäga' kohtukotta ja kogosi' tää mano kõik uma seldsi kokko

28. Ja vöti' tää röiva' säläst är' ja panni' tää ümbre purpuri mantly.

29. Ja palmidsi' orä-vitsa vanigo ja panni'

ütli': Tere', Juuda rahva kuningas!

30. Ja nää' sülksi' tää pääle ja vōti' pääderuu ja lei' tuuga' tää päähä.

(S. 31—56. Mark. 15, 20—41. Luuk. 23, 26. 33—49. Joh. 19, 16—30.)

31. Ja ku nää' tääd olli' naarnu', vōti' nää' mäntli tää säläst är' ja panni' tää uma' rōiva' tää sälgä ja vei' tää är', et tääd risti lüvvä'.

32. Aga ku nää' vällä lätsi', löüse' nää' üte inemise, kiä Kүүreni liina miis, Siimon nimi, tuud sunnō' nää' tää risti kanma.

33. Ja ku nää' sinnä' paika sai', miä kutsutas Kolgatas, tuu om är' seletedült: Pääläe asō,

34. Sis anni' nää' tälle ätiket juvva' sapiga' segätült ja, ku tää oll maitsnu', es taha' tää juvva'.

35. Aga ku nää' olli' tää risti löönü', jai' nää' tää rōivit ja heidi' liisko noidō pärast, et tōtōs saasi', miä om ült prohvedi läbi: Nää' omma' mu' rōivit hindä vaihhōl

jaganu' ja mu' särgi pärast liisko heitnü'.

36. Ja nää' istō' ja hoiō' tääd sääl.

37. Ja tää pää kottalō panni' nää' tää surma süü, kirotōdu': Seo om Jeesus, Juuda rahva kuningas.

38. Sis puudi tääga' kats rüüvlit risti, tōnō hüäle ja tōnō kuralō poolō. Jees. 53, 12.

39. Aga nuu', kiä müüda lätsi', teodi' tääd ja rapudi' pääd

40. Ja ütli': Sa', kiä sa' templi maaha kisut ja kolmō pääväga' üles ehität, avida' esihinnäst; olōt sa' Jumala Poig, sis astu' risti päält maaha. p. 26, 61. Joh. 2, 19.

41. Aga niisama naari' tääd kah ülembä' preestri', kirätunja' ja vanōmba' ja ütli':

42. Muid om tää avitanu', esihinnäst ei vōi' tää avitada'; ku tää lisraeli kuningas om, astku' tää nüüd risti päält maaha, sis tahami' mii' tääd usku'. Luuk. 23, 35.

43. Tää om Jumala pääle luutnu', tuu pästku' tääd nüüd, ku tää tää meeles perrä om; sest tää om ülnü': Ma' olõ Jumala Poig.

44. Niisama teodi' tääd kah rüüvli', kiä täaga' olli' risti puudu'.

45. Aga kuvvõndal tunnil sai pümeheus üle kõgõ maa ütsändä tunnini'.

46. Ja ütsändäl tunnil tänit Jeesus suurõ helüga' ja üteli: Elii! Elii! lamama sabahtaani, seo om: Mu' Jummal! mu' Jummal! mille olõt sa minno maaha jätnü'?

47. Aga ku mõnõ' noist, kiä säälsai, sedä kuuli', ütli' nää': Seo kuts, Eeliast.

48. Ja sedämaid juus'k üts noidõ siäst, võt't pesso, täüt' sedä ätikega' ja pan'd pääderuu otsa ja juut' tääd.

49. Aga tõsõ' ütli': Ooda', saa nätä', kas Eelias tulõ avitama tääd.

50. Aga Jeesus tänit jäl' suurõ helüga' ja heit' hinge.

51. Ja kae', ettepuud tekk, miä templi kõgõ

pühämbä iih, kakõs katõs katski' üleväst alla ja maa värise ja kaljo' lahksi' lahki.

52. Ja havva'lätsi' valla-lõ ja nõssi üles pallõ pühhi ihha, kiä olli' maanu'.

53. Ja peräst tää üles-nõsõmist tulli' nää' havvost vällä ja lätsi' pühhä liina ja näütsi' hinnäst mitmölõ.

54. Aga päalik ja nuu', kiä täaga' olli' ja Jeesust hoisõ', ku nää' näi' maa värisevät ja miä sündü, pelksi' nää' väega' ja ütli': Tõtõstõ seo om Jumala Poig.

55. Aga säälsai oll pallõ naisi kavvõst kaemah, kiä Jeesusõ peräh olli' käünü' Kaalileamaalt, ja tääd tiinnü'. Luuk. 8, 2. 3.

56. Noidõ siäh oll Maarja Magdaleena ja Maarja, Jaakobusõ ja Joosõsõ imä, ja Sebedeusõ poigõ imä.

(S. 57—61. Mark. 15, 42—47. Luuk. 23, 50—55. Joh. 19, 38—42.)

57. Aga ku õdag kätte sai, tull üts rikas miis Ari-maatsiast, Joosõp nimi, kiä kah Jeesusõ opja oll.

58. Tuu läts Pilatusõ mano ja pallõl hindäle Jeesusõ ihho; sis käs'k Pilatus iho tälle anda'.

59. Ja Joosõp võt't iho ja mähke tää puhta kalli linadsõ rõiva sisse,

60. Ja pan'd seo umma vahtsõhe hauda, miä tää oll lasknu' rako' pae sisse, ja veerüt üte suurõ kivi havva ussõ ette ja läts är'.

61. Aga Maarja Magdaleena ja tönõ Maarja olli' säääl istmah havva kottal.

62. Aga tõsõl pääväl, miä tulõ pärast valmis-tamise päivä, tulli' ülem-bä' preestri' ja variseri' kokko Pilatusõ mano

63. Ja ütli': Esänd, miä miilde om tulnu', et tää, petjä, üteli, ku tää viil elli: Ma' nõsõ kolmõ päävä pärast üles.

64. Tuuperäst käse' hauda hõste hoita' kol-mada pääväni', et tää opja' üüse ei tulõ' ja tääd är' ei varasta' ja ei ütle' rahvalõ: Tää om kuulust ülesnõsnu'; sis om perämäne petüs hal-võmb kui edimäne.

65. Aga Pilatus üteli näile: Hoitja' omma' teil, minke' ja hoitkõ' hõste, nii kuis tii' tunnõt.

66. Ja nää' lätsi' är' ja hoisõ' hauda hõste hoitjidõga', ja panni' kivi petsadiga' kinni'.

28. Päätükk.

Jeesusõ ülesnõsõmine. Tää ilmu-mise' pärast ülesnõsõmist. Rist-mise säädmine.

(S. 1—10. Mark. 16, 1—10. Luuk. 24, 1—10. Joh. 20, 1—18.)

Aga ku hingämise päiv oll müüda, ku edimäne nädäli päivnakas', tull Maarja Magdaleena ja tönõ Maarja hauda kaema.

2. Ja kae', suur maa-värisemine sündü, sest Issändä engli tull taivast maaha, läts sinnä' mano ja veerüt kivi ussõ iist är' ja istõ sinnä' pääle.

3. Ja tää nägo oll õkva kui välk ja tää rõiva' valgõ' kui lumi.

p. 17, 2. Ap. teg. 1, 10.

4. Aga hirmu pärast tää iist värisi' hoitja' ja sai' kui kuulnus.

5. Aga engli kos't ja üteli naisilõ: Är' peläku', sest ma' tiiä, et tii' otsit Jeesust, kiä risti oll lüüd.

6. Tää ei olõ' siih; sest tää om üles nõsnu', nii kuis tää om ülnü'; tulkõ' siiä', kaegõ' asõnd, koh Issänd om maanu'.

7. Ja minke' virgastõ är', ja ülige' tää opjilõ, et tää om kuulust üles nõsnu', ja kae', tää lätt tii' ette Kaalileamaalõ, sääl saat tii' tääd nätä'. Kae' ma' olõ teile sedä ülnü'.
p. 26, 32.

8. Ja nää' lätsi' ruttu havva mant är', pelü ja suurõ rõõmuga' ja joosi' sedä tää opjilõ kuulu-tama.

9. Aga ku nää' är' lätsi' tää opjilõ sedä kuulu-tama, kae', sis tull Jeesus näile vasta ja üteli: Tere! Aga nää' tuli' tää mano ja võti' tää jalgo ümbre kinni' ja kumardi' tääd.

10. Sis üteli Jeesus näile: Är' peläku', minke', kuulutagõ' mu' velilõ, et nää' Kaalileamaalõ lää-vä' ja sääl saava' nää' minno nätä'.

11. Aga ku nää' är' lätsi', kae', sis tuli' mõnõ' hoitja' liina ja kuuludi' ülembilõ preestridõlõ kõik, miä oll sündünü'.

12. Ja nää' tuli' vanõmbidõga' kokko ja pei' hindä vaihhõl nõvvo ja anni' sõamehile rahha külät

13. Ja üteli': Ülge' et tää opja' üüse tuli' ja varasti' tää är', ku mii' magasimi'.
p. 27, 64.

14. Ja ku maavalitsõja sedä kuulda' saa, tahami' mii' tääd meelütädä' ja saata', et tii' murrõlda' võit olla'.

15. Aga nää' võti' raha ja tei' nii, kuis näid opati, ja tuu kõnõ' sai kuulsas Juuda rahva man täämbä pääväni'.

16. Aga nuu' ütstõis-kümme opjat lätsi' är' Kaalileamaalõ, sinnä' mäe pääle, kohe Jeesus näid oll käsknü' minnä'.

17. Ja ku nää' tääd näi', kumardi nää' tääd. Aga mõnõ' olli' katõvaihhõl.

18. Aga Jeesus tull näide mano ja kõnõl näile ja

ütel: Mullõ om ant kõik
võim taivah ja maa pääl.

19. Selle minke' ja
tekke' opjas kõik rah-
va', näid risteh Esä ja
Puja ja Pühä Vaimu
nimel

Mark. 16, 15. 16.

20. Ja näid opatõh
pidämä kõikõ, miä
ma' teile olõ käsknü'.
Ja kae', ma' olõ ega-
päiv tii' man maailma
otsani'.

AAMEN.

Evangeelium

Pühä Markusõ kirotõt.

1. Päätükk.

Johannõs kuulutas Kristusõ tulõmist ja rist tääd. Kristust kiusatas. Kristus ütles jutust, kuts opijit ja tege haigit ferves.

Jeesusõ Kristusõ Juma-
la Puja evangeeliumi
alostus. Room. 1, 16.

(S. 2—8. Matt. 3, 1—12. Luuk. 3,
1—18. Joh. 1, 19—30.)

2. Nii kuis kirotõt om
prohvette kirõh: Kae',
ma' saada uma engli su'
palgõ ette, kiä su' tiid
su' iih valmistas.

3. Hõikaja helü om
laanõh: Valmistagõ' Is-
sändä tii', tekke' tää tii-
raa' tasatsõs. Jees. 40, 3.

4. Johannõs oll laanõh
ristmäh ja kuulutamah
meeleparandamise rist-
mist pattõ andisanmises.

5. Ja tää mano läts
vällä kõik Juudamaa
ja Jeruusalemmä rahvas
ja kõik sai' tääst ristitüs
Jordani jõõh, kiä uma'
patu' üles tunisti'.

6. Aga Johannõsõ sä-
läh oll särk kaamõli
karvost ja nahkvüü vüül,
ja tää sei hainaritsikit
ja mõtsmett.

7. Ja tää kuulut ja üt-
el: Tuu tulõ peräh minno,
kiä om vägevämb minno,
kelle kangä nüüre ku-
mardõh vallalõ pästmä
ma' väärt ei olõ'.

8. Ma' olõ teid ristnü'
viiga', a' tää rist teid
Pühä Vaimuga'.

(S. 9—11. Matt. 3, 13—17. Luuk. 3,
21. 22. Joh. 1, 31—34.)

9. Ja noil päivil tull
Jeesus Naatsaretist Kaa-
lileamaalt ja las'k Johan-
nõsõl hinnäst Jordanih
risti'. Luuk. 2, 51.

10. Ja sedämaid, ku
tää viist vällä tull, nägi
Johannõs taiva' vallalõ
minevät ja Vaimu kui
tuvikõsõ tää pääle maa-
ha tulõvat.

11. Ja helü tull taivast:
Sa' olõt mu' armas

Poig, kellest mul hüä
miil om.

p. 9, 7.

(S. 12. 13. Matt. 4, 1—11. Luuk. 4,
1—13.)

12. Ja sedämaid vei
Pühä Vaim tääd laandõ.

13. Ja tää oll säääl laa-
nõh nelikümmend päivä
ja saadan kiusas' tääd
ja tää oll mõtsaliisi
man ja engli' teene'
tääd.

Eebr. 2, 9.

(S. 14. 15. Matt. 4, 12—17. Luuk. 4,
14. 15.)

14. Aga peräst, ku Jo-
hannõs oll är ant vangi,
tull Jeesus Kaalileamaa-
lõ ja kuulut Jumala riigi
evangeeliumi.

15. Ja üteli: Aig om
kätte jõudnu' ja Jumala
riik om lähkeste tulnu';
parandagõ' miilt ja uskõ'
armuoppust!

(S. 16—20. Matt. 4, 18—22. Luuk. 5,
1—11.)

16. Aga ku tää Kaalilea
järve veereh käve, nägi
tää Siimonit ja Andreast
tää veljä võrku järve
heitvät; sest nää' olli'
kalamehe'.

17. Ja Jeesus üteli näile:
Tulkõ' mu' perrä ja ma'
taha tetä', et tii' inemise
püüdjis saat.

18. Ja sissama jäti'
nää' võrgu' maaha ja
käve' tää perrä.

19. Ja ku tää säält
veitkese edesi läts nägi
tää Jaakobust, Sebedeusõ
poiga ja Johannõst, tää
veljä, laivah võrka pa-
randavat.

20. Ja tää kut's näid
sissama ja nää' jäti' uma
esä Sebedeusõ tiind-
ridõga' laiva ja lätsi' är'
tää perrä.

(S. 21—28. Luuk. 4, 31—37.)

21. Ja nää' lätsi' Kaper-
nauma ja tää läts hingä-
mise pääväl kogodusõ
kotta ja opas'.

22. Ja nää' heitü' tää
oppusõ peräst; sest tää
opas' näid kui tuu, kellel
võim oll, ja ei mitte nii,
kuis kirätunja'.

23. Ja näide kogodusõ
kuah oll üts inemine,
tuul oll roojanõ vaim ja
tuu tänit

24. Ja üteli: Et saisa'!
miä meil om su'ka'
tegemist, Jeesus Naatsa-
retist? Olõt sa' tulnu'
meid är' häötämä? Ma'
tunnõ sinno, kiä sa olõt,
Jumala pühä Poig.

25. Ja Jeesus ähvärd tääd ja üteli: Olõ' vaik, ja mine' tääst vällä!

26. Ja roojanõ vaim raput tääd kõvastõ, ja läts suurõ helüga' täniteh tääst vällä. p. 9, 26.

27. Ja nää' kõik heitü' väega', nii et nää' hindä vaihhõl küsse' ja ütli': Miäseom? Määnevahtsõnõ oppus seo om? et tää käsk roojatsit vaimõgi' võimuga', ja nää' kuulva' tää sõnna.

Ap. teg. 17, 19.

28. Ja kõnõ läts tääst sissama lakkä sinnä' ümbretsõõri läbi kõgõ Kaalileamaa

(S. 29—34. Matt. 8, 14—17.
Luuk. 4, 34—41.)

29. Ja sissama lätsi' nää' kogudusõ kuast vällä ja tuli' Siimoni ja Andreasõ kotta, Jaakobusõ ja Johannõsõga'.

30. Ja Siimoni ämm oll kuumah tõbõh maah, ja nää' kõnõli' tälle pia tääst.

31. Ja tää läts tää mano ja võt't tää käest kinni', ja avit tää üles; ja sissama jät't kuum tõbi tää maaha ja tää tiinenäid.

32. Aga ku õdag sai, ku päiv är' läts, tõi' nää' tää mano kõiki haigit ja noid, kedä kurä' vaimu' vaivsi'.

33. Ja kõik liin oll ussõ ette kokko tulnu'.

34. Ja tää tegi pallõ terves, kiä olli' haigõ' mitmõsugutsõh tõbõh, ja ai pallõ kurjo vaimõ vällä, ja es lasõ' kurõl vaimõl kõnõlda', et nää' tääd tunsõ'.

Ap. teg. 16, 17, 18.

(S. 35—39. Luuk. 4, 42—44.)

35. Ja varra hummogu inne valgõt tull tää üles ja läts vällä, ja läts ütte tühja paika ja pallõl sääi.

36. Ja Siimon ja nuu', kiä tää man olli', rutsi' tälle järgi.

37. Ja ku nää' tääd löüse', ütli' nää' tälle: Kõik otsva' sinno.

38. Ja tää üteli näile: Minke' lähemihe liino, et ma' kah sääi või Jumala sõnna kuulutada', sest tuuperäst olõ ma' vällä tulnu'.

39. Ja tää pidi jutust näide kogodusõ kuõh tervel Kaalileamaal ja ai kurjo vaimõ vällä.

Eebr. 12, 25

(S. 40—45. Matt. 8, 2—4. Luuk. 5, 12—16.)

40. Ja tää mano tull üts pidalitõbinõ, tuu pallõl tääd, heit' tää ette põlvilõ maaha ja ütel tälle: Kui sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

41. Ja Jeesus halõst tää pääle, sirot uma käe ja puttõ tää külge ja ütel tälle: Ma' taha, saa' puhtas.

42. Ja ku tää sedä oll ülnü', läts pidalitõbi sissama tääst är' ja tää sai puhtas.

43. Ja tää kiil'd tääd kõvastõ, ja saat' tää sissama är'. p. 3, 12; 7, 36.

44. Ja ütel tälle: Kae', et sa' ütelegi' midägi' ei kõnõlõ', a' mine', näütä' hinnäst preestrilõ ja ohverda' uma puhastamise iist, mis Moosõs om käsknü' näile tunisfusõs.

45. Ja ku tää oll vällä lännü', nakas' tää pallõ kuulutama ja sedä asja lakkä laotama, nii et tää es vôi' avalikult liina minnä', a' tää oll väläh tühäh paigah ja nää' tulli' tää mano kõgõlt puult.

2. Päätükk.

Hälvät inemine. Matteusõ kutsmine. Paastmisest. Viläpäie kakisest hingämise pääväl.

(S. 1—12. Matt. 9, 1—8. Luuk. 5, 17—26.)

Ja mõnõ päävä peräst läts tää jäl' Kaper-nauma liina ja saadi kuulda', et tää kotoh oll.

2. Ja sissama tull pallõ rahvast sinnä', nii et näil inäp es olõ' ruumi välähki' ussõ iih, ja tää kuulut näile Jumala sõnna.

3. Ja nää' tulli' ja tõi' tää mano üte hälvädü, kedä nää' neläkeske kanni'.

4. Ja ku nää' es saa' tää lähkeste rahva peräst, kisi' nää' säält, koh tää oll, katusõ vallalõ ja lasi' sängü alla, koh hälvät seeh oll. p. 9, 23.

5. Aga ku Jeesus näide usku nägi, ütel tää hälvätüle: Poig, su' patu' omma' sullõ andis antu'.

6. Aga sääl istõ' mõnõ' kirätunja' ja mõtli' umah süäme:

7. Miä seosääne nii Jumala teotuisi kõnõlõs? Kiä vôi pattõ andis an-

da' pääle ainu Jumala ütsindä'.
Jees. 43, 25.

8. Ja sissama tuusō Jeesus umah vaimuh, et nää' esihindäh nii mõtli' ja üteli näile: Miä tii' nii mõtlōt umah süämehe?
Joh. 2, 25.

9. Kumb om kergemb hälvätüle üldä': Patu' omma' sullō andis antu' vai üldä': Tulō' üles, võta' uma säng ja käü'?

10. Aga et tii' tiiäsi', et Inemise Pujal võim om pattō maa pääl andis anda': sis üteli tää hälvädü vasta:

11. Ma' üteli sullō, tulō' üles ja võta' uma säng ja mine' umma kotta.

12. Ja sedämaid tull tää üles ja võit' sängü ja läts vällä kõiki näteh, nii et kõik är' heitü' ja Jumalat kiti' ja ütli': Säänest asja ei olō' mii' ilmahki' nännü'.

(S. 13—17. Matt. 9, 9—13. Luuk. 5, 27—32.)

13. Ja tää läts jäl' vällä järve viirde ja kõik rahvas tull tää mano ja tää opas' näid.

14. Ja ku tää müüdä läts, nägi tää Leevi Alveusō puja, tollimaja iih

istvat ja üteli tälle: Käü' mu' perrä. Ja tää tull üles ja käve tää perrä.

15. Ja ku tää tää kuah lavvah istō, istō kah pallō tõlnere ja patatsit lavvah Jeesusō ja tää opjidōga'; sest noid oll pallō, kiä tää perrä käve.

16. Ja ku kirätunja' ja variseri' näi', et tää tõlnere ja patatsidōga' sei, ütli' nää' tää opjilō: Miä seo om, et tää tõlnere ja patatsidōga' süü ja juu?
Luuk. 19, 7.

17. Ja ku Jeesus sedä kuuld, üteli tää näile: Noile, kiä terve' omma', ei olō' tohtret vaja, a' haigilō. Ma' ei olō' tulnu' õigit, a' patatsit meeleparandamisele kutsma.

(S. 18—22. Matt. 9, 14—17. Luuk. 5, 33—38.)

18. Ja Johannōsō ja varisere opja' paasti' ja nää' tulli' ja ütli' tälle: Miä Johannōsō ja varisere opja' paastva', a' su' opja' ei paastu'?

19. Ja Jeesus üteli näile: Kas pulmarahvas või paastu', ku peigmiis näide man om? Nii kavva ku peigmiis näide

man om, ei vōi nää' paastu'.

20. Aga päävä' tulōva', kuna peigmiis näide käest är' vōōtas, ja sis paastva' nää' noil päivil.

Joh. 16, 20.

21. Ja ütski' ei panō' vannutamalda' rōiva tük- kü paigas vana särgi pääle; muido kakkōs vahtsōnō paik vana külest är' ja mulk saa halvōmbas.

Joh. 3, 3.

22. Ja ütski' ei panō' värskit viina vannonahk- anomidō sisse, muido aja värski viin nahk- anoma' lahki ja viin juusk maaha ja nahk- anoma' läävä' hukka, a' värski viin pantagu' vahtsidō nahkanomidō sisse.

Kaal. 6, 15.

(S. 23—28. Matt. 12, 1—8. Luuk. 6, 1—5.)

23. Ja ütēl hingämise pääväl läts tää vilä vaih- hōlt läbi, ja tää opja' naksi' kävvüh päid kakma.

24. Ja variseri' ütli' tälle: Kae', miä tegevä' nää' hingämise pääväl, midä tetä' ei kölba'?

25. Ja tää ütēl näile: Kas tii' ilmahi' ei olō'

lugōnu', miä Taavet tegi, ku tälle vaja oll ja täl nälgi oll ja noil, kiä tääga' olli'?

26. Kuis tää Jumala kotta läts ülembä preest- ri Abjatari aol ja sei ettepanmise leibo, midä ütēlgi' es olō' luba süvvä' pääle preestridō ja an'd kah noilō, kiä tääga' olli'.

27. Ja tää ütēl näile: hingämise päiv om inemise peräst olōmah, ei inemine hingämise päävä peräst.

5 Moos. 5, 14.

28. Tuuperäst om Inemise Poig kah hingämise päävä Issänd.

3. Päätükk.

Jeesus tege hingämise pääväl är' kuionu' käega' inemise ja pallō tōisi tōbitsit terves, sääd hindäle katstōiskümme opjat, karistas varisere Pühä Vaimu teotamise peräst ja näütäs, kiä tää õigō' sugulasō' omma'.

(S. 1—6. Matt. 12, 9—14. Luuk. 6, 6—11.)

Ja tää läts jäl' kogo- dusō kotta, ja sääl oll üts är' kuionu' käega' inemine.

2. Ja nää' vahe' tääd, kas tää tääd hingämise

pääväl terves tege, et nää' tää pääle võisi' kaivada'.

3. Jatää üteli inemisele, kellel är' kuionu' käsi oll: Tulõ' üles ja astu' siia' kespaika.

4. Ja tõisilõ üteli tää: Kas hingämise pääväl kõlbab hüvvä tetä' vai kurja tetä', ello pästä' vai hukada'? A' nää' jäi' vaik.

5. Ja tää kai ümbre näide pääle vihaga' ja oll kurb näide süäme kangusõ pärast ja üteli toolõ inemisele: Siroda' uma käsi. Ja tää sirot, ja tää käsi sai jäl' terves nigu tõnõgi'.

6. Ja variseri'lätsi'vällä, ja pei' sedämaid nõvvo Heroodösõ seldsiga' tää vasta, kuis tääd hukka saata'.
Jees. 8, 9, 15.

(S. 7—12. Matt. 12, 15. 16. Kae' Luuk. 6, 17—19.)

7. Aga Jeesus läts kõrvalõ ummi opjidõga' järve poolõ, ja suur rahva hulk käve tää perrä Kaalilea- ja Juudamaalt,

8. Jeruusalemmäst ja Idumeamaalt ja tõsõlt

puult Jordani ja Tiirusõ ja Siidoni ümbrüsest tull suur rahva hulk tää mano, ku nää' kuuli', mändsit suuri asjo tää tegi.
Matt. 4, 25.

9. Ja tää üteli opjilõ, et üts laivakõnõ tälle valmis peetäsi' rahva pärast, et nää' tälle pääle es tükisi'.

10. Sest tää tegi pallõ terves, nii et kõik, kiä vaivadu' olli', tää pääle tüke', et nää' tää külge saasi' puttu'.

11. Ja ku roojadsõ' vaimu' tääd näi', vissi' nää' tää ette maaha ja tänidi' ja ütli': Sa olõt Jumala Poig.

12. Ja tää kiild näid kõvastõ, et nää' tääd avalikus es teesi'.
p. 1, 34

(S. 13—19. Matt. 10, 1—4. Luuk. 6, 12—16.)

13. Ja tää läts üles üte mäe pääle ja kuts hindä mano, kedä tää esi' tahtsõ, ja nää' tulli' tää mano.

14. Ja tää sääd' kats-tõiskümme, et nää' tää man olõsi', ja et tää näid võisi' vällä saata' jutust pidämä.

15. Ja et näil võimus olõsi' tōpi parandada' ja kurjo vaimō vällä aia'.

16. Ja pan'd Siimonilō nimes: Peetrus.

17. Ja sis sääd' tää Jaakobusō, Sebedeusō puja, ja Johannōsō, Jaakobusō vele, ja pan'd näile nimes: Poanerges, seo om: pikse puja'.

Luuk. 9, 54.

18. Ja Andreasō ja Viilipusō, Partolomeusō ja Matteusō, ja Tooma ja Jaakobusō, Alveusō puja, ja Tadeusō ja Siimoni Kaanast.

19. Ja Juuda Iskarioti, kiä tää kah är' an'd.

20. Ja nää' tulli' kodo. Ja rahvas tull jäl' nii kokko, et nää' leibägi' es saa' võtta'. Luuk. 6, 19.

21. Ja ku tää umadsō' tuud kuuli', lätsi' nää' vällä, tääd är' viimä, sest nää' ütli': Tää om meelest puuduline.

(S. 22—30. Matt. 12, 24—32. Luuk. 11, 15—22; 12, 10.)

22. Ja kirätunja', kiä Jeruusalemmäst olli' alla tulnu', ütli': Täl om Peltsebul, ja kurjo vaimō ülembä läbi aja tää kurjo vaimō vällä.

Joh. 8, 48.

23. Ja tää kut's näid hindä mano ja üteli näile tähendämise sõnnoga': Kuis vōi saadan saada-nit vällä aia'.

24. Ku üts riik hindä vaihhōl tülüh om, sis ei vōi' tuu saista'.

25. Ja ku üts koda hindä vaihhōl tülüh om, ei vōi' tuu koda saista'.

26. Ja ku saadan hindäle vasta pand ja esihindaga' tülüh om, ei vōi' tää saista', a' tälle tulō ots.

27. Ütski' ei vōi' üte vägevä kotta minnä' ja tää riisto riisu', ku tää sedä vägevät inne kinni' ei köüda', ja sis vōi tää tää kota riisu'.

Kol. 2, 15. 1 Joh. 3, 8.

28. Tötöstō ma' ütle teile: Kōik patu' inemiisi latsilō andas andis, kah Jumala teotusō', nii pallō ku nää' iäl teotasō'.

29. Aga kiä Pühhä Vaimu teotas, tuul ei olõ' andisanmist, a' tää om igävätse kohtu väärt.

30. Sest' nää' ütli': Täl om roojanō vaim.

s. 22. Joh. 7, 20.

(S. 31—35. Matt. 12, 46—50. Luuk. 8, 19—21.)

31. Sis tulli' tää imä ja vele' ja saisi' väläh ja saadi' tää mano ja kutsi' tääd.

32. Ja rahvas istõ tää ümbre ja ütli' tälle: Kae', su' imä ja su' vele omma' väläh ja uutva' sinno.

33. Ja tää kos't näile ja üteli: Kiä om mu' imä vai mu' vele'?

34. Ja tää kai ümbretsõõri noidõ pääle, kiä tää ümbre istõ' ja üteli: Kae, neo' omma' mu' imä ja mu' vele'.

35. Sest, kiä Jumala tahtmise perrä tege, tuu om mu' veli ja mu' sõsar ja imä. Eebr. 2, 11.

4. Päätükk.

Mlimesugudsõ' tähendämise sõna' Jumala riigist. Mere vaigistamine.

(S. 1—20. Matt. 13, 1—23. Luuk. 8, 4—15)

Ja tää nakas' jäl' järve veereh oppama, ja pallõ rahvast korju tää mano, nii et tää pidi laiva minemä ja sääla järve pääl istma; ja kõik rahvas saisi mäel järve veereh.

2. Ja tää opas näid pallõ tähendämisesõnno läbi ja umah oppusõh üteli tää näile:

3. Kullõlgõ! Kae', üts külvjä läts vällä külvmä.

4. Ja ku tää kül'v, sattõ mõni tii viirde, ja tsirgu' taiva alt tulli' ja sei sedä är'.

5. Ja mõni sattõ pae pääle, koh täl mulda es olõ', ja tull rutto üles, tuuperäst et täl es olõ' süvvä mulda.

6. Aga ku päiv nõssi, võt't pōud seo kinni' ja, et täl juurt es olõ', kuivi tää är'.

7. Ja mõni sattõ uha-kidõ sekkä, ja uhagu' kasvi' üles ja läpähti' tää är', ja tää es anna' viljä.

8. Ja mõni sattõ hüä maa pääle, ja tull üles ja kasvi, an'd viljä, ja mõni an'd kolmõkümne võrra ja mõni kuvvõkümne võrra ja mõni saa võrra.

9. Ja tää üteli näile: Kellel kõrva' omma' kuulõlda', tuu kuulgu'.

10. Aga ku tää ütsindä' oll, sis küsse' nuu',

kiä tää katõtõiskümnega' üteh tää ümbre olli', tää käest seo tähendamise sõna peräst.

11. Ja tää üteli näile: Teile om Jumala riigi salajat asja tiida' ant; a' noilõ, kiä väläh omma', sünnüs seo kõik tähendamise sõnno läbi;

12. Et nää' näteh nägevä' ja siski ei tunnõ'; ja kuuldõh kuulva' ja siski ei mõista', et nää' vast ümbre ei käänä' ja näile pattõ andis ei anda'. Jees. 6, 9. 10. Joh. 12, 40. Ap. teg. 28, 26.

13. Ja tää üteli näile: Tiie mõista' sedä tähendamise sõnna, ja kuis tahattii' kõiki tõisi tähendamise sõnno mõista'? Joh. 3, 12.

14. Külvjä külv sõnna.

15. Aga tiiveeridse' omma': kohe sõna külvetäs ja ku nää' sedä omma' kuulnu', tulõ saadan sissama ja võtt sõna är', miä näide süämehe oll külvet.

16. Ja niisama om noidõga', kiä pae pääle omma' külvedü', kiä sis-

sama rōõmuga' sõna vasta võtva', ku nää' sedä kuulva'.

17. Aga näil ei olõ' juurt hindäh, õnõ saiswa' veitkeses aos; peräst, ku viletsüs vai kiusamine sõna peräst tulõ, sis pahandas tuu näid pia. Matt 15, 13.

18. Ja kiä uhakidõ sekkä omma' külvedü', omma' nuu', kiä sõnna kuulva'.

19. Ja seo maailma murrõ ja rikkusõ petüs ja himo' muidõ asjo' perrä läävä' süämehe ja läpähtäse' sõna är' ja tää jääs viläldä'. p. 10, 23, 24. Matt 19, 22. Luuk. 21, 34.

20. Ja miä hüä maa pääle külvet, omma' nuu', kiä sõnna kuulva' ja vasta võtva' ja viljä kanva', mõni kolmõkümne võrra, mõni kuvõkümne võrra ja mõni saa võrra.

(S. 21—25. Luuk. 8, 16—18.)

21. Ja tää üteli näile: Kas küünäl tuvvas, et sedä vaka ala panda' vai sängü ala? Kas ei tuuperäst, et tääd küündle jala pääle panda'? Matt. 5, 15.

22. Sest midägi' ei olõ' salahuisi, midä es tetäsi' avalikus, ja midägi' ei olõ' varjo pant, miä es tulõsi' avalikus.

Matt. 10, 26. Luuk. 12, 2.

23. Ku kellelgi' kõrva' omma'kullõlda', tuu kuulgu'!

24. Ja tää üteli näile: Pankõ' tähele, midä tii' kuulõt! Mändse mõõduga' tii mõõdat, tuuga' mõõdõtas teile, ja teile, kiä tii' kuulõt, pandas viil mano.

Matt. 7, 2.

25. Sest kellel om, toolõ andas; ja kellel ei olõ', tuu käest võetas kah tuu är', miä täl om.

Matt. 13, 12.

26. Ja tää üteli: Nii om Jumala riik, õkva kui inemine seemend põllu pääle viskas,

27. Ja maka ja tulõ üles üüse ja päivä, ja seeme tulõ üles ja kasus, et tää esiki' ei tiia' kui muudu.

Jaak. 5, 7.

28. Sest maa kand esihindähe viljä, edimält orast, sis päid, peräst täüt nissu pää seeh.

29. Aga ku vili näüs valmis olõvat, sis saat tää sedämaid tsirbi sin-

nä', sest käeh om põimise aig.

(S. 30—34. Matt. 13, 31, 32, 34. Luuk. 13, 18. 19.)

30. Ja tää üteli: Kelle sugumatsõs piämi' mii' Jumala riiki arvama? Vai mändse tähendämise sõnaga' piämi' mii' sedä tähendämä?

31. Nigu sinebi teräkene: ku tää maaha külvetäs, sis om tää vähämb kui kõik muu' siimne', miä maa pääl omma'.

32. Ja ku tää külvet om, tulõ tää üles ja saa suurõmbas kui kõik aia-vilä' ja aja suuri ossõ, nii et tsirgu' taiva all võiva' tää varõh pessi tetä'.

33. Ja mitmõ sändse tähendamise sõnaga' kõnõl tää näile sõnno, nii kuis nää' jõusõ'kullõlda'.

Matt. 13, 3. 34.

34. Aga ilma tähendamise sõnolda' es kõnõlõ' tää näile midägi'; aga hindä vaihhõl selet tää umilõ opjilõ kõik är'.

(S. 35—41. Matt. 8, 18. 23—27. Luuk. 8, 22—25.)

35. Ja tuulsamal pääl, ku õdag käeh oll,

ütel. tää näile: Läämi'
tõsõlõ poolõ järve.

36. Ja nää' lasi' rahval
är' minnä', sis võti' tää,
nii kuis tää laivah oll,
hindäga' üteh; aga tääga'
oll kah tõisi laivakõisi.

37. Ja kõva tuulispää
tull, ja ai lainit laiva,
nii et tää jo nakas' täüs
saama.

38. Ja tää oll laiva
peräl magamah, pää
padä pääl, ja nää' ai'
tää üles ja ütli' tälle:
Opõtaja, kas sa' seost
ei hooli', et mii' hukka
läämi'?

39. Ja tää tull üles ja
ähvärd tuult ja üteli jär-
vele: Olõ' vaik ja vaga!
Ja tuul jäi maaha ja järv
jäi kogoni' vagatsõs.

40. Ja tää üteli näile:
Mille olõit tii' nii pel-
gäjä', kuis ei olõ' teil
usku?

41. Ja nää' pelksi' väe-
ga' ja ütli' ütstõsõ vasta:
Kiä sis seosääne om,
et kah tuul ja järv tää
sõnna kuulda' võtva'.

Jeer. 5, 22.

5. Päätükk.

Jeesus tege kuräst vaimust vaivadu
inemise ja veretõbidsõ naase terves
ja herändäs Jairusõ tütre üles.

(S. 1—21. Matt. 8, 28—34. Luuk. 8,
26—40.)

Ja nää' sai tõsõlõ poolõ
järve Kadara rahva
maalõ.

2. Ja ku tää laivast
vällä läts, tull sissama
tää vasta kuuljahavvost
üts roojadsõ vaimuga'
inemine.

3. Tuu elli kuuljahav-
voh ja ütski' es või'
tääd' ahilidõgagi' kinni'
panda'.

4. Sest et tää oll mito
kõrda jalaravvoh ja ahi-
lidõga' kinni' olnu' ja oll
ahila' katski' kaknu' ja
jalaravva' katski' hõõr-
nu'; ja ütski' es jõvva' tääd
vagastada'. Ilm. 12, 12.

5. Ja tää oll alati üü'
ja päävä' mäki pääl ja
kuuljahavvoh ja tänit
ja pes's esihinnäst kiv-
vega'.

6. Aga ku tää Jeesust
kavvõst nägi, juusk tää
ja kumard tääd.

7. Ja tänit suurõ helüga'
ja üteli: Miä om mul
su'ka' tegemist, Jeesus,
kõgõkorgõmba Jumala

Poig? ma' vannuda sinno Jumala man, et sa' minno ei vaiva'. p. 1, 24.

8. Sest tää oll tälle ülnü': Mine' vällä seost inemisest, sa' roojanõ vaim. Luuk. 11, 14.

9. Ja tää küsse tää käest: Kuis su' nimi om? Ja tää kos't ja üteli: Legion om mu' nimi, sest meid om pallõ.

10. Ja tää pallõl tääd väega', et tää näid säält maalt är' es saadasi'.

11. Aga sääll oll mäki pite suur tsia kari söömäh.

12. Ja kõik kurä' vaimu' palssi' tääd ja ütli': Saada' meid tsiko sisse, et mii' näide sisse läämi'.

13. Ja Jeesus an'd näile sedämaid luba. Ja ku roojadsõ' vaimu' olli' väl-lä lännü', lätsi' nää' tsiko sisse; ja tsia kari heit hindä üle kaala perve päält järve, arvada' pia katstuhad, ja uppu' är' järve.

14. Aga tsia karüsõ' pagõsi' ja seledi' sedä liinah ja maal, ja nää' tulli' vällä kaema, miä seo oll, miä johtu.

15. Ja nää' tulli' Jeesusõ mano ja näi' kuräst vaimust vaivadu istvat ja rõivil ja targa meelega' olõvat, kelle seeh Legion oll olnu', ja nää' pelksi'.

16. Ja nuu', kiä sedä olli' nännü', kõnõli' näile är', kuis seolõ oll sündünü', kiä kuräst vaimust oll vaivat olnu' ja tseost.

17. Ja nää' naksi' tääd pallõma, et tää näide piirest är' lääsi'.

18. Ja ku tää laiva pääle läts, pallõl tääd tuu, kiä kuräst vaimust oll vaivat olnu', et tää võisi' tää mano jäiä'.

19. Aga Jeesus es anna' tälle lupa, a' üteli tälle: Mine' umma kodo umatsidõ mano ja kuu-luda' näile, mändsit suuri asjo Issänd sullõ om tennü' ja su' pääle halõstanu'.

20. Ja tää läts är' ja nakas' Künneliinamaal kuulutama, mändsit suuri asjo Jeesus tälle oll tennü'. Ja kõik panni' sedä immes.

21. Ja ku Jeesus jäl' laivaga' siiä' poolõ üle järve oll tulnu', kogosi

pallõ rahvast tää mano
ja tää oll järve veereh.

Matt. 9, 1.

(S. 22—43. Matt. 9. 18—26. Luuk. 8,
41—56.)

22. Ja kae', üts kogo-
dusõ kua ülemb, Jairus
nimi, tull ja, ku tää tääd
nägi, visas tää tää jalgo
ette maaha,

23. Ja pallõl tääd väega'
ja üteli: Mu' tütrekene om
hinge heitmisel; tulõ' ja
panõ' uma' kae' tää pääle,
et tää terves saasi' ja elä-
mä jääsi'.

24. Ja tää läts tääga'
sinnä' ja pallõ rahvast
käve tää perrä ja tüke'
tää pääle.

25. Ja üts naane, kiä
oll katstöiskümme aas-
takka vere tōbōh olnu'

26. Ja mitmest tohtrest
pallõ kannahtanu' ja kõik
uma vara oll är' kulu-
tanu', ilma et tää mää-
nestki' api saanu', a'
haigus oll viil halvõm-
bas lännü',

27. Tuu oll Jeesusõst
kuulnu' ja tull nüüd
rahva siäh tää sälä
taadõ ja puttõ tää sargi
külge.

28. Sest tää mõtõl:
Ku ma' aga tää rõivastõ

külge saasi' puttu', sis
saasi' ma' terves.

29. Ja pia kuivi tää
vere läte' är', ja tää tunsõ
umast ihost, et tää vai-
vast oll vallalõ saanu'.

30. Ja sedämaid tunsõ
Jeesus, et vägi tääst oll
vällä lännü', kään'd
rahva siäh ümbre ja üteli:
Kiä om mu' rõivastõ
külge putnu'? Luuk. 6, 12.

31. Ja tää opja' ütli'
tälle: Sa' näet, et rahvas
sullõ pääle lits, ja ütlet:
Kiä om mu' külge putnu'?

32. Ja tää kai ümbre,
et tuud nätä' saia', kiä
sedä oll tennü'.

33. Aga naane peläs
ja värisi, selle et tää
tiise, miä tälle oll sün-
dünü', tull, heit tää ette
maaha ja kõnõl tälle
kõik är'.

34. Aga tää üteli tälle:
Tütär, su' usk om sinno
avitanu': mine' rahuga'
ja olõ' umast vaivast
terve'.

35. Ku tää viil kõnõl,
tulli' mõnõ' kogodusõ
kua ülembä perrest ja
ütli': Su' tütär om kool-
nu', miä sa' inäp opõta-
jalõ vaiva tiit?

36. Aga ku Jeesus sedä kõnõht kuul'd, üteli tää sedämaid kogodusõ kua ülembäle: Är' pe-läku': usu' õnõ!

37. Ja tää es lasõ' kedägi' hindäga' tulla', kui ainult Peetrust ja Jakobust ja Johannõst, Jakobusõ veljä.

38. Ja tää tull kogodusõ kua ülembä kotta, ja kuul'd kärrä ja näginoid', kiä väega' iki' ja nuutsi'.

39. Ja tää läts sinnä'sisse ja üteli noilõ: Miä tii' kärätset ja ikõ? Lats ei olõ' koolnu', a' tää maka.

40. Ja nää' naari' tääd. Aga tää ai kõik vällä ja võt't hindäga' latsõ esä ja imä ja nuu', kiä tää man olli', ja läts sinnä'sisse, koh lats maah oll.

41. Ja tää võt't latsõ käest kinni' ja üteli tälle: Talita kuumi, seo om är' seletedült: Tütrekukõnõ, ma' üteli sullõ, tulõ' üles!

42. Ja sissama tull tütrekukõnõ üles ja käve, sest tää oll katõtois-

kümne aastanõ, ja nää' heitü' väega' är'.

43. Ja tää kiil'd näid kõvastõ, et kiäki' es tiiäsi' sedä, ja üteli, et tälle süvvä andasi'.

6. Päätükk.

Jeesust põlõtas Naatsareth. Kats-tõisklümme opjat saadõtas vällä. Ristjä Johannõs tapõtas är'. Viie-tuhanda inemise sülltmine. Jeesus mere pääl. Tõbitsidõ tervestegemine.

(S. 1—6. Matt. 13. 53—58. Luuk. 4, 15—30.)

Ja tää läts säält vällä ja tull umalõ perismaalõ, ja tää opja' käve' tää perrä.

2. Ja ku hingämise päiv sai, nakas' tää kogodusõ kuah oppama. Ja pallõ rahvast, kiä tääd kuuli', heitü' väega' är', ja ütli': Kost seolõsinätle kõik seo om tulnu'? Ja miä tarkus seo om, miä tälle om ant, et kah sändse' vägevä' teo' tää käe läbi sünnüse'?

3. Kas tää ei olõ' seo puusep, Maarja poig, Jaakobusõ ja Joosese ja Juuda ja Siimoni veli? Ja kas tää sõsarõ' kah ei olõ' siih mi' man?

Ja nää' pahandi' tää peräst miilt.

4. Aga Jeesus üteli näile: Prohvet ei olõ' nii avvulda' kohki', kui umal perismaal, ja ummi sugulaisi man, ja umah kotoh.

5. Ja tää es vōi' sääli ütlegi' vägevät teko tetä', muud kui et tää mōnō haigō pääle uma' kae' pan'd ja noid terves tegi.

6. Ja tää pan'd immes näide uskmalda' süänd. Ja tää käve ümbretsõori alōvi' läbi ja opas'.

Matt. 9. 35.

(S. 7—13. Matt. 10, 1. 9—15. Luuk. 9, 1—6.)

7. Ja tää kut's uma' katstõiskümme hindä mano, ja nakas' näid vällä saatma, katsi ja an'd näile võimu roojat-sidō vaimō üle.

8. Ja kāske näid, et nää' midägi' tii pääle es vōtasi' üteh, muud kui õnō kepi ütsindä', ei kotti ega' leibä ega' rahha vüüle.

9. A' kängä' vōisi' näil jalah olla', a' kattō särki es vōi' nää' sälgä panda'.

10. Ja tää üteli näile: Kohe kotta tii' sisse läät, sinnä' jääge' nii kavva, kui tii' säält är' läät.

11. Ja kiä teid vasta ei vōta' ega' teid ei kuulō', säält minke' vällä ja puistakō' tolm ummi jalgo päält är' näile tunnistusōs. Tōtōstō, ma' üteli teile: Soodoma ja Komorra rahval om kohtu pääväl hōlpsamp põlv kui sändsel liinal.

Ap. teg. 13, 51.

12. Ja nää' lätsi' vällä ja kuuludi', et vaja miilt parandada',

13. Ja ai' pallō kurjo vaimō vällä, ja vōiō' pallō tōbitsit õlliga' ja tei' näid terves.

(S. 14—29. Matt. 14, 1—12. Luuk. 9, 7—9. 3, 19. 20.)

14. Ja kuningas Heroodōs kuul'd sedä, sest tää nimi oll jo kuulus, ja üteli: Ristjä Johannōs om koolnust üles nōsnu' ja seoperäst suur vägi, miä tää seeh om, tege sedä.

15. Mōnō' ütli': Tää om Eelias. Aga mōnō' ütli': Tää om prohvet vai kui üts prohvetest.

Matt. 16, 14.

16. Aga ku Heroodōs sedä kuul'd, ütäl tää: Seosääne om Johannōs, kelle pää ma' olō otsast är ragonu'; seo om koolnust üles nōsnu'.

17. Sest Heroodōs esi' oll vällä saatnu' ja Johannōsō kinni' võtnu' ja tää vang'i torni kinni' pannu' Heroodia, uma vele Viilipusō naase peräst, et tää tää oll hindäle naases võtnu'.

18. Sest Johannōs ütäl Heroodōsōlō: Sul ei olō' luba uma vele naist hindäle pitä'.

19. Ja Heroodias oll tuuperäst vihanō tää pääle ja tapnu' tää är', a' es vōi'.

20. Sest Heroodōs peläs Johannōst, et tää tääd õigō ja pühä mehe tiise olōvat, ja kaits tääd, ja tegi, ku tää tääd oll kuulnu', pallō asjo tää sōnno perrä ja kullōl tääd hüämeelega'.

21. Ja paras aig tull, ku Heroodōs umal sündümise pääväl ōdagusüümao tegi umilō suurilō esändile ja päälkilō ja Kaalileamaa ülembilō.

22. Ja Heroodia tütar tull sisse ja tandsō, ja tuu oll Heroodōsō ja noidō meele peräst, kiä lavvah istō', sis ütäl kuningas tütrekulō: Pallō' mu' käest, miä sa' tahat, ja ma' anna sullō.

23. Ja tää vannō tälle: Ma' anna sullō, miä sa' iäl mu' käest pallōt, vai olōsi' seo mu' puul kuningriiki. Estr. 5, 3. 6.

24. Aga tää läts vällä ja ütäl umalō imäle: Midä piä ma' pallōma? Aga tää ütäl: Ristjä Johannōsō pääd.

25. Ja tää läts sedämaid rutuga' kuninga mano, pallōl ja ütäl: Ma' taha, et sa' mullō sedämaid taldreku pääl Ristjä Johannōsō pää annat. Roofn. 3, 15.

26. Ja kuningas sai väega' pahanus, a' vandō ja noidō peräst, kiä tääga' lavvah istō', es taha' tää sedä tälle keeldä'.

27. Ja kuningas saat' sissama üte vahimehe ja käs'k tää pää tuvva'.

28. Ja tää läts är' ja ragi vangitornih tää pää otsast är' ja tōi

taldreku pääl tää pää
ja an'd tuu tütrekulõ, ja
tütrukukõnõ an'd tuu
umalõ imäle.

29. Ja tää opja' kuuli'
sedä, tulli', vōti' tää kihä,
ja panni' tuu hauda.

30. Ja apostli' tulli'
Jeesusõ mano kokko ja
kuuludi' tälle kõik, miä
nää' olli' tennü' ja opanu'.

Luuk. 9, 10.

31. Ja tää üteli' näile:
Tulkõ' kõrvalõ tühjä
paika ja hingäke' raas-
kõsõ; sest tulõjit ja mi-
nejit oll pallõ ja nää'
es saa' õigõhõ aigu
süvväki'.

(S. 32—44 Matt. 14, 19—21. Luuk.
9, 11—17 Joh. 6, 1—13.)

32. Ja nää' lätsi' lai-
vaga' ütte tühjä paika
kõrvalõ.

33. Ja rahvas nägi näid
minevät ja pallõ tunsõ'
tääd ja joosi' sinnä'
kokko jalksi kõigist lii-
nost ja jõusõ' näide ette
ja sai' täaga' kokko.

34. Ja ku Jeesus laivast
vällä astõ, nägi tää pal-
lõ rahvast ja täl oll
näide peräst hallõ miil,
et nää' olli' õkva kui
lamba', kellel ei olõ'
karüst. Ja tää nakas'
näid pallõ oppama.

35. Ja ku jo mito tunni
oll müüdä lännü', tulli'
tää opja' tää mano ja
ütli': Seo om üts tühi
paik ja aig jääs iltsõs.

p. 8, 1—9.

33. Lasõ' nää' minemä,
et nää' võiva' ümbre-
tsõõri külli ja alõvihõ
minnä' ja hindäle leibä
osta', sest näil ei olõ'
midägi' süvvä'.

37. Aga tää kos't ja
üteli' näile: Ankõ' tii'
näile süvvä'. Ja nää'
ütli' tälle: Kas mii' piä-
mi' minemä ja katõsaa
teenariraha iist leibä
ostma ja näile süvvä'
anma?

38. Aga tää üteli' näile:
Mito leibä teil om?
Minke' ja kaegõ'. Ja
nää' kai' ja ütli': Viis
leibä ja kats kalla,

39. Ja tää käs'k näid,
et nää' näid saadasi'
kõiki maaha istma, hulk
hulga kõrvalõ, halja
haina pääle.

Laul 145, 15.

40. Ja nää' istõ' hõõlda
maaha, mõnõh riah sa-
da, mõnõh riah viis-
kümmand.

41. Ja tää võt't nuu'
viis leibä ja kats kalla,
kai üles taiva poolõ ja

õnnist ja mur'd leevä'
ja an'd umilõ opjilõ, et
nää' näile ette panõsi'.
Ja nuu' kats kalla jagi
tää kõigilõ

42. Ja nää' sei' kõik,
ja näide kõtu' sai' täüs.

43. Ja nää' korssi' kokko
katstõiskümmekorvitäüt
raasakõisi ja kalost.

44. Ja noid, kiä leeväst
olli' söönü', oll viistuhat
miist.

Laul 34, 9.

(S. 45—56. Matt. 14, 22—36. Joh. 6,
15—21.)

45. Ja sissama sundõ
tää ummi opjit laiva
pääle minemä ja. tää
hindä ette üle järve
Petsaida poolõ minemä,
niikavva ku tää rahva
är' saat.

46. Ja ku tää nää' oll
är' saatnu', läts tää mäe
pääle pallõma.

Laul 9, 18.

47. Ja ku õdag jo tull,
oll laiv keset järve ja
tää oll ütsindä' mäe pääl.

48. Ja tää nägi näil
pistü hädä käeh olõvat
sõudõh, sest et tuul oll
näile vasta; ja neländäl
üüvahi kõrral tull tää
näide mano järve pääle
kävvh ja tahtsõ näist
müüdä minnä'.

49. A' ku nää' tääd
näi' järve pääl kõnvat,
mõtli' nää' tondi olõvat
ja tänidi'.

50. Sest nää' kõik näi'
tääd ja heitü' är'. Ja sis-
sama kõnõl tää näidega'
ja üteli' näile: Olkõ' jul-
gõ', ma' olõ seo, är'
peläku'.

51. Ja tää läts näide
mano laiva pääle ja tuul
jäi maaha ja nää' heitü'
väega' är' esihindih ja
panni' sedä immes.

52. Sest nää' es olõ'
targas saanu' leibo poo-
lõst; sest näide süä oll
kõvas lännü'.

p. 8, 17.

53. Ja ku nää' üle järve
sai', tulli' nää' Kenetsa-
retimaalõ ja ai' mäele;

54. Ja ku nää' laivast
är' tulli', tunsõ' nää' tää
sedämaid är'.

55. Ja joosi' sääl ümbre-
tsõõri kõgõ maa läbi
ja naksi' haigit sängäga'
ümbre kanma, koh nää'
tää kuuli' olõvat.

56. Ja kohe tää alõvihõ
vai liino vai külli läts,
sinnä' pannu' nää' noid,
kiä põssi', turgõ pääle
ja palssi' tääd, et nää'
õnõ tää särgi palistusõ

külge saasi' puttu'; ja nii pallö, ku tää külge puttõ', sai' terves.

7. Päättukk.

Jeesus käsk inemiisi säädmiisi iist hoita', tege Kaananimaa naase tilitre ja üle kurtumma terves.

(S. 1—23. Matt. 15, 1—20.)

Ja variseri' ja mõnõ' kirätunja', kiä Jeruusalemmäst olli' tulnu', tulli' tää mano kokko.

2. Ja ku nää' mõnt tää opjist roojastõ, seo om mõskmalda' kässiga' näi' leibä võtvat, laidi' nää' sedä. Luuk. 11, 38.

3. Sest variseri' ja kõik Juuda rahvas ei süü' muido, ku nää' kässi inne mito kõrd ei mõsõ' ja nii vanõmbidõ säädmiisi pidävä'.

4. Ja turust tullõh ei süü' nää' muido, kui nää' ei olõ' hinnäst mõsknu'; ja pallö muid asjo om, midä nää' omma' võtnu' pitä', nigu' pikridõ ja puuanomidõ ja vaskriisto ja sängä mõskmise'.

5. Peräst küsse' tää käest variseri' ja kirätunja': Mille ei elä' su' opja' vanõmbidõ sääd-

mise perrä, a' söövä' leibä mõskmalda' kässiga'?

6. A' tää kos't ja ütlet näile: Jeesaija om hõste teist salalikõst ette kuulutanu', nii kuis kirotõt om: Seosääne rahvas avvustas minno huuliga', a' näide süä om kavvõh mu' mant.

7. Nää' pälvvä' minno ilmaasända', selle et nää' oppasõ' oppuisi, mändse' inemiisi käskmise' omma'. Kool. 2, 18. 20. Tiit. 1, 14.

8. Sest tii' jätät Jumala käsusõna maaha ja piät inemiisi säädmiisi, puuanomidõ ja pikridõ mõskmiisi ja muid säänest tiit tii' pallö.

9. Ja tää ütlet näile: Kas hõste om, et tii' Jumala käsusõnna tiit tühäs, et ummi säädmiisi pitä'?

10. Sest Moosõs om ülnü': Avvusta' umma essä ja immä ja, kiä essä vai immä surmaga' sõnõlõs', toolõ saa surm.

11. Aga tii' ütlet: Ku inemine ütles esä vai imä vasta: Korbaan, tuu om ohvriannõ', midä sa'

mu' käest võisi' ülespidämises saia',

12. Tol ei lasõ' tii' sis inäp midägi' hüvvä tetä' umalõ esäle ega' imäle,

13. Ja tiit nii Jumala sõna tühäs uma sääd-mise läbi, midä tii' olõt säädnu' ja muid sändsit asjo tiit tii' pallõ.

14. Ja tää kut's kõik rahva hindä mano ja ütäl näile: Kullõlgõ' minno kõik ja mõistkõ'.

15. Midägi', miä välästuult inemise sisse lätt, ei vöi' tääd roojatsõs tetä': a' miä tääst vällä tulõ, tuu om, miä inemise roojatsõs tege.

16. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kullõlgu'.

17. Ja ku tää läts rahva mant är' üttele kotta, küsse' tää opja' tää käest seo tähendamise sõna pärast.

18. Ja tää ütäl näile: Nii olõt sis kah tii' mõistmalda'? Kas tii' ei mõista', et kõik, miä välästuult inemise sisse lätt, ei vöi' tääd roojatsõs tetä'?

19. Sest seo ei lää' tää süämehe, a' kõttu

ja lätt vällä, miä puhastas kõik ruvva'.

20. Aga tää ütäl: Tuu, miä inemisest vällä lätt, tuusama tege inemise roojatsõs. Jaak. 3, 6.

21. Sest seestpuult inemise süämeest tulõva' vällä kurä' mõtlõmise', abielorikmise', huuramise', tapmise',

22. Vargusõ', ahnusõ', kurjusõ', kavalus, hata-tamine, võhlsilm, teotamine, kõrkus, ullüs.

23. Kõik sändse' kurä' asä' tulõva' seestpuult vällä ja tegevä' inemise roojatsõs.

(S. 24—30. Matt. 15. 21—28.)

24. Ja tää läts säält är' ja jõusõ Tiirusõ ja Siidoni piiri pääle, ja tää läts üttele kotta ja es taha', et kiäki' tuud tiidä' saa, a' tää es vöi' varõh olla'.

25. Sest üts naane, kelle tütrekesel oll roojanõ vaim, sai tääst kuulda', tull ja heit tää jalgo ette maaha;

26. Aga tuu oll üts Kreeka naane, Sürovõniikiamaal sündünü', ja tää pallõl tääd, et

tää kurä vaimu tää tütest vällä ajasi'.

27. A' Jeeus üteli tälle: Lasõ' edimält latsi kõtu' täüs saia': sest tuu ei olõ' hüä, et latsi leib är' võõtas ja pinne ette heidetäs.

28. A' naane kos't ja üteli tälle: Jah, Issand, a' kah pinikese' söövä' lavva alt latsõkõisi raasakõisi.

29. Ja tää üteli tälle: Seo sõna pärast mine'; kuri vaim om su' tütest vällä lännü'.

30. Ja tää läts umma kodo ja löüs kurä vaimu vällä lännü' olõvat ja tütre sängüh magavat.

31. Ja ku tää jäl' Tiirusõ ja Siidoni piirest vällä läts, tull tää Kaali-lea järve viirde kesk Kümneliina maid pite.

Matt. 15, 29—31.

32. Ja nää' tõi' tää mano üte kõrvolda', kellel kida kiil oll, ja palssi' tääd, et tää uma kae tää pääle panõsi'.

33. Ja tää võt't tää rahva siäst kõrvalõ ja pan'd uma' sõrmõ' tää kõrvo ja süläs ja puttõ tää keele külge

34. Ja kai üles taiva poolõ, ohas süäimest ja üteli tälle: Heevata! Seo om: saa' vallalõ!

35. Ja sedämaid sai' tää kõrva' vallalõ, ja tää keele kõüte' pässi' vallalõ ja tää kõnõl selgehe.

Laul 39, 9.

36. Ja tää kiil'd näid sedä kellelegi' kõnõlõmast; a' midä inämb tää näid kiil'd, tuu inämb kuuludi' nää' sedä.

p. 1, 43—45.

37. Ja nää' heitü' väega' är' ja ütli': Tää om kõik hõste tennü', kõrvoldagi' tege tää kuulma ja keeleldä' kõnõlõma.

1 Moos. 1, 31. Ap. teg. 10, 38.

8. Päätükk.

Nelätuhanda mehe slüütmine. Imme-tähe nõudmine. Varisere ja Heroo-dösõ liist hoiatamine. Plümme terves tegemine. Peetrusõ teenis-tüs. Edimäne kannahdamise ette-kuulutamine.

(S. 1—10. Matt. 15, 32—39.)

Noil päivil, ku väega' pallõ rahvast kuuh oll ja näil es olõ' midägi' süvvä', kut's Jee-sus uma' opja' hindä mano ja üteli näile:

2. Mul om hallõ miil rahva pärast, sest nää'

omma' jo kolm päivä mu' man olnu' ja näil ei olõ' midägi' süvvä'.

p. 6, 34—44.

3. Ja ku ma' näid lasõ kodo minnä' söömäldä', sis nõrgahtusõ' nää' är' tii pääle, selle et mõnõ' näist omma' kavvõst tulnu'.

4. Ja tää opja' kosti' tälle: Kost või kiäki' siih laanõh näid leevägä' täütä'?

5. Ja tää küsse näide käest: Mito leibä teil om? Ja nää' ütli': Säidse.

6. Ja tää käs'k rahva maaha istu' maa pääle, ja võt't nuu' säidse leibä, tennäs, mur'd ja an'd ummi opjidõ kätte, et nää' ette panõsi'. Ja nää' panni' rahva ette.

7. Ja näil oll veitkese kallo, ja tää õnnist ja käs'k kah nuu' ette panda'.

8. Ja nää' sei' ja näide kõtu' sai' täüs ja korssi' kokko ülejäänü' palakõisi säidse korvi täüt.

9. A' noid, kiä olli' söönü', oll pia nelituhat, ja tää las'k nää' är' minnä'.

10. Ja sedämaid läts tää opjidõga' laiva ja jõusõ Talmanutamaalõ.

(S. 11—21. Matt. 16, 1—12.)

11. Ja variseri' tulli' vällä ja naksi' tääga' vaidlõma ja nõusõ' tää käest immetähte taivast tääd kiusatõh. Matt. 12, 38.

12. Ja tää ohas umah vaimuh ja üteli: Miä seo sugu tähte ots? Tõ-tõstõ ma' üteli teile: Seolõ suulõ ei anda' tähte.

13. Ja tää jät't näid maaha ja astõ jäl' laiva ja läts är' tõsõlõ poolõ.

14. Ja nää' olli' unõhtanu' leibä üteh võtta', ja näil es olõ' rohkõmb kui ütsainus leib hindä man laivah.

15. Ja tää käs'k näid ja üteli: Kaegõ' ette, hoitkõ' varisere hapnõ kohetusõ iist, ja Heroodõsõ hapnõ kohetusõ iist.

16. Ja nää' mõtli' hindä vaihhõl ja ütli': Seo om, et meil ei olõ' leibä.

17. Ja Jeesus mõis't sedä ja üteli näile: Miä tii' mõtlõt, et teil ei olõ' leibä? Kas tii' viil ei tunnõ' ja ei mõista'?

Ja viil iks kõva süä om?

18. Silmä' teil omma', ja tii' ei näe'; kõrva' teil omma', ja tii' ei kuulõ' ja mälehtä'.

19. Kuis ma' viis leibä mursõ viieletuhanalõ, mito korvitäüt palakõisi tii' sis korssi'? Nää' ütli': Katstöiskümme.

p. 6, 41—44. Matt. 14, 19, 20.

20. A' ku ma' säidse leibä mursõ neläletuhanalõ, mito korvi täüt palakõisi tii' sis korssi'? A' nää' ütli': Säidse.

s. 6—9. Matt. 15, 34—37.

21. Ja tää üteli näile: Kuis tii' sis ei mõista'?

Eebr. 5, 12.

22. Ja tää tull Petsaida, ja nää' tõi' tää mano üte pümme ja palssi' tääd, et tää tää külge putusi'.

23. Ja tää võt't pümme käest kinni' ja vei tää alõvist vällä. Ja tää süläs tää silmi ja pan'd uma' kää' tää pääle ja küsse tää käest, kas tää midägi' näge.

p. 7, 32, 33. Joh. 9, 6.

24. Ja tää kai üles ja üteli: Ma' näe inemiisi kõnvat õkvakui puid.

25. Peräst pan'd tää

jäl' uma' kää' tää silmi pääle ja las'k tääd jäl' üles kaia', ja tää sai jäl' terves ja nägi kõik selgehe är'.

26. Ja tää käs'k tääd umma kodo minnä' ja üteli: Är' mingu' alõvihe, ja är' ülgu' sedä kellelegi' alõvih.

(S. 27—9, 1. Matt. 16, 13—28. Luuk. 9, 18—27.)

27. Ja Jeesus ja tää opja' lätsi' vällä alõvihe, Keisarea Viilippusõ liina ümbre ja tää küsse ummi opjidõ käest tii' pääl ja üteli näile: Kedä ütles'e inemise' mu' olõvat?

28. Aga nää' kosti': Ristjä Johannõsõ; ja tõsõ' Eelia; viil tõsõ' üte prohvetest. p. 6, 15.

29. Ja tää üteli näile: A' tii', kedä tii' ütlet minno olõvat? Sis kos't Peetrus ja üteli tälle: Sa' olõt Kristus.

30. Ja tää kiil'd näid kõvastõ, et nää' es kõnõlõsi' kellelegi' tääst.

p. 9, 9.

31. Ja tää nakas' näid oppama: Inemise Poig piät pallõ kannahama ja kui kõlbmalda' är' heidetämä vanõmbist ja

ülebist preestridõst ja kirätunjist ja är' tapõtama ja kolmõ päävä peräst üles nõsõma.

32. Ja tää kõnõl tuust julgõhe, ja Peetrus võt' t tääd esierälde ja nakas' tääd kõvastõ kiilmä.

33. A' tää kään'd hindä ümbre ja kai ummi opjido pääle ja ähvärd Peetrust ja üt'el: Taganõ mu' mant, saadan, sest sa' ei mõtlõ' tuu pääle, miä Jumala, a' miä inemiisi meele perrä om.

34. Ja tää kut's rahva hindä mano ummi opjidoğa' ja üt'el näile: Kiä mu' perrä taht tulla', tuu salaku' hinnäst är' ja võtku' uma rist hindä pääle ja käügu' mu' perrä.

35. Sest kiä umma ello taht hoita', tuu kaotas tää är'; a' kiä uma elo är' kaotas mu' ja armuoppusõ peräst, tuu hoit tää alalõ.

Matt. 10, 39. Joh. 12, 25.

36. Sest määne kasu om inemisel tuust, ku tää kõik maailma kasu saasi', a' uma hinge kaotasi'?

37. Vai määnest lunastamise hindä või inemine uma hinge iist anda'?

Laul 49, 9.

38. Sest kiä mu'st ja mu' sõnost seo abielorikja ja patatsõ sugu siäh häbenes, tuust häbenes kah Inemise Poig, ku tää pühhi englidõga' uma Esä avvuh tulõ.

Matt. 10, 32. 33. Luuk. 12, 8, 9.
2 Tiim. 2, 12. 1 Joh. 2, 23.

9. Päätükk.

Kristusõ muutmine. Kuräst vaimest vaivadu inemise tervestegimine. Tõnõ kannatamise eitekuulutus. Opjido avvuahnus. Oppus alandusõst ja pahandusõst.

Ja tää üt'el näile: Tõstõ ma' üt'le teile: Neist, kiä siih saisva', omma' mõnõ', kiä ei maidsa' surma, kooni' nää' nägevä', et Jumala riik jõvvuga' om tulnu'.

Matt. 16, 28. Luuk. 9, 27.

(S. 2—13. Matt. 17, 1—13. Luuk. 9, 28—36.)

2. Ja kuvvõ päävä peräst võt' t Jeesus hindäğa' Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ ja vei näid üles üte korgõ mäe pääle kõrvalõ esieralde ja tääd muudõti näide iih.

3. Ja tää rōiva' lätsi' läükämä, väega' valgõs, õkvakui lumi, mändsit ütski' rōiva vannutaja maa pääl nii valgõs ei vōi' tetä'. Matt. 28, 3.

4. Ja Eelias Moosõsõga' näütsi' hinnäst näile ja kõnõli' Jeesusõga'.

5. Ja Peeprus kos't ja üteli' Jeesusõlõ: Rabbi, siih om meil hüä olla'. Teemi' nüüd kolm maia, sullõ üte ja Moosõsõlõ üte ja Eelialõ üte.

6. Sest tää es tiia', miä täl kõnõlda', selle et nää' olli' pelgü täüs.

7. Ja pilv tull, tuu varäs näid, ja helü tull pilvest ja üteli': Seo om mu' armas Poig, tääd kullõlgõ'!

8. Ja äkitselt, ku nää' ümbre kai', es näe' nää' kedägi' inäp kui õnõ Jeesust ütsindä' hindä man.

9. A' ku nää' mäe päält alla lätsi', kiil'd tää näid, et nää' kellelegi' es kuulutati', midä nää' olli' nännü', inne ku Inemise Poig koolnust üles nõsõs. p. 8, 30.

10. Ja nää' pei' seo sõna meehele ja küsse'

hindä vaihhõl: miä tuu tähendäs koolnust üles nõsõma?

11. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Mille kirätunja' ütlese', et Eelias tulõ inne?

12. A' tää kos't ja üteli' näile: Eelias tulõ kül' inne ja sääd kõik jäl' kõrda, ja kuis om sis Inemise Pujast kirotõt, et tää pallõ kannahatas, ja et tääd ei peetä' min-kaski'.

13. A' ma' üteli' teile, et kah Eelias om tulnu', ja et nää' omma' tääga' tennü', miä nää' tahtsõ', nii kuis tääst om kirotõt.

(S. 14—29. Matt. 17, 14—21. Luuk. 9, 37—42.)

14. Ja tää tull ummi opjidõ mano ja nägi pallõ rahvast näide ümbre olõvat ja kirätunjit näidega' vaidlõvat.

15. Ja sedämaid, ku kõik rahvas tääd näi', heitü' nää' väega' är', joosi' tälle vasta ja teredi' tääd.

16. Ja tää küsse kirätunjidõ käest: Miä tii' näidega' vaidlõt?

17. Ja üts rahva siäst kos't ja üteli': Opõtaja,

ma' olõ uma puja su' mano toonu', täl om keeleldä' vaim.

18. Ja kost tää tääst kinni' võtt, kisk tää tääd ja tää aja vattu suust ja jürä hambit ja kuios är' ja ma' kõnõli su' opjidõga', et nää' tää ussõ ajasi', ja nää' es saa'.

19. A' tää kos't tälle ja üteli: Oh sa' uskmalda' sugu! Kui kavva piä ma' tii' man olõma? Kui kavva piä ma' tii'ka' kannahama? Toogõ' tää mu' mano.

20. Ja nää' tõi' tää tää mano. Ja ku tää tääd nägi, raput vaim tääd ja tää sattõ maaha ja väherd maad pite ja ai vattu suust

21. Ja tää küsse tää esä käest: Kuast aost saani' täl seo om? Aga tää üteli: Latsõst saani'.

22. Ja tää om tääd mito kõrd kül' tullõ, kül' vette heitnü', et tääd är' hukada'; a' ku sa' midägi' võit, sis halõsta' mii' pääle ja avida' meid.

Laul 65, 3.

23. Aga Jeesus üteli tälle: Või kül', ku sa'

võit usku'; kõik või sündidä' toolõ, kiä usus.

24. Ja poisi esä tänit sissama ja üteli ikkõh: Issänd, ma' usu, avida' mu' uskmalda' süänd.

25. A' ku Jeesus nägi, et rahvas viil rohkõmb kokko juusk, ähvärda tää roojast vaimu ja üteli tälle: Sa' keeleldä' ja kõrvolda' vaim, ma' käse sinno: mine' tääst vällä, ja är' tulgu' inäp tää sisse.

26. Ja vaim tänit ja raput tääd väega' ja läts vällä. Ja poiss jäi õkvaku koolnus, nii et mitmõ' ütli', tää om är' koolnu'.
p. 1, 26.

27. A' Jeesus võit' tää käest kinni' ja avit tää üles; ja tää tull üles.

28. Ja ku tää kodo tull, küsse' tää opja' tää käest erälde: Mille mii' es või' tääd vällä aia'?

29. Ja tää üteli näile: Seo sugu ei või' kuigi' muido vällä minnä' ku palvõ ja paastmise läbi.

(S. 30—32. Matt. 17, 22. 23. Luuk. 9, 43—45.)

30. Ja säält är' minneh lätsi' nää' Kaalileamaalt

läbi ja tää es taha', et kiäki' sedä tiidä' saasi'.

31. Sest tää opas ummi opjit ja üteli näile: Inemise Poig andas är' inemiisi kätte ja nää' tapva' tää är' ja, ku tää om är' tapõt, nõsõs tää kolmadal pääväl üles.

p. 8, 31; 10, 32—34.

32. A' nää' es mõista' tuud sõnna ja pelksi' tää käest küssü'.

(S. 33—50. Matt. 18, 1—9. Luuk. 9, 46—50.)

33. Ja tää tull Kaper-nauma. Ja ku tää kodo sai, küsse tää näide käest: Miä tii' tii pääl hindä vaihhõl vaidli'?

34. A' nää' jäi' vaik; sest nää' olli' tii pääl hindä vaihhõl vaiõlnu', kiä suurõmb om.

35. Ja tää istõ maaha ja hõigas nuu' katstõis-kümme ja üteli näile: Ku kiäki' taht edimäne olla', tuu olgu' kõiki siäst perämäne ja kõiki tiindre.

p. 10, 43. 44.

36. Ja tää võr't üte latsõkõsõ ja pan'd tää näide keskehe saisma ja võt't tää üskä ja üteli näile:

37. Kiä üte sändse latsõkõsõ mu' nimel vasta võtt, tuu võtt minno vasta, ja kiä minno vasta võtt, tuu ei võta' minno, a' tuud vasta, kiä minno om lähätänü'. Matt. 10, 40.

38. A' Johannõs kos't tälle ja üteli: Opõtaja, mii' näimi' üte su' nimel kurjo vaimõ vällä ajavat, kiä mii' perrä ei käü', ja mii' keelimi' tääd, selle et tää mii' perrä ei käü'.

4 Moos. 11, 27, 28.

39. A' Jeesus üteli: Är' kiilku' tääd; sest ei olõ' kedägi', kiä üte vägevä teo mu' nimel tege ja või sedämaid kurja mu' üle kõnõlda'.

40. Sest kiä mii' vasta ei olõ', tuu om mii' puult.

Matt. 12, 30.

41. Sest kiä teid juut pikri tävve viiga' mu' nimel, selle et tii' Kristusõ perält olõt, tõtõstõ ma' ütle teile: Tuu ei jää' umast palgast ilma.

Matt. 10, 42; 25, 35. 40.

42. Ja kiä pahandas üttele neist väikeisist, kiä mu' sisse uskva', toolõ

olõsi' paremb, et veski-
kivi tää kaala pandasi'
ja tää merde visatasi'.

Luuk. 17, 2.

43. Ja ku su' käsi
sinno pahandas, rao'
tää är'; paremb om sullõ,
et sa' vigatsõlt ello läät,
kui et sul kats kätt om
ja sa' läät põrguhe kistu-
malda' tullõ, Matt. 5, 30.

44. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är' ei
kistu'. Jees. 66, 24.

45. Ja ku su' jalg sinno
pahandas, rao' tää är'.
Paremb om sullõ, et sa'
jalolda' ello läät, kui et
sul kats jalga om ja
sinno heidetas põrguhe
kistumalda' tullõ,

46. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är' ei
kistu'. S. 44.

47. Ja ku su' silm sinno
pahandas, kisu' tää vällä.
Paremb om sullõ, et sa'
üte silmäga' Jumala riiki
läät, kui et sul kats
silma om ja sinno heide-
täs põrgu tullõ, Matt. 5, 29.

48. Koh näide vagõl
är' ei lõpõ' ja tuli är'
ei kistu'. S. 44, 46.

49. Sest ekaiitte soola-
tas tulõga' ja eka ohvrit
soolatas soolaga'.

50. Suul om hüä; ku
suul tuimas läät, minka'
tahat tji' sedä soolatsõs
tetä'? Hoitkõ' hindäh
suula ja pidäge' hindä
vaihhõl rahu.

Matt. 5, 13. Luuk. 14, 34. Kol. 4, 6.
Eebr. 12, 14.

10. Päätükk.

Abielo lahotamisest. Jeesus õnnis-
tas latsõköisi. Rikas nuurmiis.
Kolmas kannahatusõ ettekuulutus.
Sebedeusõ puja'. Partimäus.

(S. 1—12. Matt. 19, 1—9.)

Ja tää läts säält är' ja
tull Juudamaa piiri
pääle, miä tõsõl puol
Jordani om. Ja rahvas
tull jäl' tää mano kokko
ja tää opas näid jäl',
nigu' täl muud oll.

2. Ja variseri' tulli' tää
mano, ja küsse' tää
käest kiusatõh: Kas om
mehel luba umast naa-
sest hinnäst lahotada'?

3. A' tää kos't ja üteli
näile: Midä om Moosõs
teid käsknü'?

4. Ja nää' ütli': Moo-
sõs om luba annu' laho-
tamise kirjä kirotada',
ja hindäst lahotada'.

5 Moos. 24, 1. Matt. 5, 31. 32.

5. Ja Jeesus kos't ja
üteli näile: Tii' süäme

kõvvusõ peräst om tää teile seo käsu kirofanu'.

6. A' loomise alostusõst om Jummal nää' mehes ja naases loonu'.

1 Moos. 1, 27.

7. Selle jätt inemine uma esä ja imä maaha ja hoit kinmähe uma naase poolõ; 1 Moos. 2, 24.

8. Ja nuu' kats saava ütes lihas; selle ei olõ' nää' inämp kats, a' üts liha.

9. Miä nu' Jummal om üite pannu', tuud är' lahotagu' inemine.

10. Ja kotoh küsse' tää opja' jäl' tää käest seosama asä peräst.

11. Ja tää üteli näile: Kiä umast naasest hinnäst lahotas ja võtt tõsõ, tuu rikk abielo är' tää vasta;

Luuk. 16, 18.

12. Ja ku naane umast mehest hinnäst lahotas ja lätt tõsõlõ, tuu rikk abielo är'.

(S. 13—16. Matt. 19, 13—15. Luuk. 18, 15—17.)

13. Ja nää' tõi latsõkõisi tää mano, et tää näide külge putusi'; a' opja' tõrõli' noid, kiä tõi' näid tää mano.

14. A' ku Jeesus sedä nägi, sai tää miil väega' haigõs ja tää üteli näile: Laskõ' latsõkõsõ' mu' mano tulla' ja är' kiilku' näid: sest sändside perält om Jumala riik.

15. Tõtõstõ ma' ütle teile: Kiä Jumala riiki vasta ei võta' kui latsõkõnõ, tuu ei saa' sinnä' sisse. 1 Peetr. 2, 2. Matt. 18, 3.

16. Ja tää võt't näid üskä ja pan'd uma' kää' näide pääle ja õnnist näid.

(S. 17—31. Matt. 19, 16—30. Luuk. 18, 18—30.)

17. Ja ku tää säält är' läts tii pääle, juus'k üts tää mano ja heit põlvilõ tää ette maaha ja küsse tää käest: Hüä opõtaja, midä piä ma' tegemä, et ma' igävätse elo peri?

18. A' Jeesus üteli tälle: Miä sa' minno hüäs kutset? ütski' ei olõ' hüä kui õnõ üts, tuu om Jummal.

19. Käsusõnna tiiät sa': Är' rikku' abiello; är' tapku'; är' varastagu'; är' tunnistagu' ülekohtu; är' petku'; avvusta umma essä ja immä.

20. A' tää kos't ja üteli tälle: Opõtaja, sedä kõikõ olõ ma' umast noorõst põlvõst saani' pidänu'. Ilm. 3, 17.

21. Ja Jeesus kai tää pääle ja armast tädä ja üteli tälle: Ütte asja om sullõ vaja: Mine' ja müü' kõik är', miä sul om, ja anna' vaesilõ, sis om sul varandus taivah! Ja sis tulõ võta' uma rist ja käü' mu' perrä.

22. A' tää sai pahanus tuu sõna pärast ja läts pahanu' meelega' är', sest täl oll pallõ varra.

23. Ja Jeesus kai ümbretsõõri ja üteli umilõ opjilõ: Kui rassõ om, et nuu', kellel pallõ varandust om, Jumala riiki saava'.

24. A' opja' heitü' tää sõnno pärast. A' Jeesus kos't jäl' ja üteli näile: Latsõ', kui rassõ om tuu', et nuu', kiä uma lootusõ rikkusõ pääle panva', Jumala riiki saava'.

25. Tuu om hõlpsamp, et kaamõl nõglasilmäst läbi lätt, kui et rikas Jumala riiki lätt.

26. A' nää' heitü' hoo-bis är' ja ütli' hindä vaihhõl: Kiä sis vöi õnsas saia'?

27. A' Jeesus kai näide pääle ja üteli: Inemiisi man om tuu võimalda', a' ei mitte Jumala man; sest Jumala man om kõik võimalik.

28. Ja Peetrus nakas' tälle ütlema: Kae', mi' olõmi' kõik maaha jätnü' ja olõmi' su' perrä käünü'.

29. A' Jeesus kos't ja üteli: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütle teile: ei olõ kedägi', kiä kua vai vele' vai sõsarõ' vai esä vai imä vai naase vai latsõ' vai põllu' mu' ja armuoppusõ pärast om maaha jätnü'.

5 Moos. 33, 9. Luuk. 22, 28—30.

30. Kiä es saasi' saa võrra inämb nüüd sändsel takahkiusamise aol kotõ ja veljo ja sõsarit ja essi ja immi ja latsi ja põlda, a' tulõvah ilmah igäväist ello. Eebr. 10, 32—37.

31. A' pallõ, kiä omma' edimätse', saava' perämätsis, ja kiä perämätse' omma', saava' edimätsis.

(S. 32—34. Matt. 20. 17—19. Luuk. 18. 31—34.)

32. A' nää' olli' tii pääl üles minemäh Jeruusalemmä ja Jeesus käve näide iih ja nää' heitü' är' ja nuu', kiä peräh käve', olli' täüs hirmu. Ja tää võt' jäl' uma' katslõiskümme hindä mano ja nakas' näile kõnölõma, miä tääga' saa.

33. Kae', mii' läämi' üles Jeruusalemmä; ja Inemise Poig andas är' ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ kätte; ja nää' mõistva' tää surma ja anva' tää paganidõ kätte.

34. Ja nuu' pilkasõ' ja pesvä' tääd ja sülgäse' tää pääle ja tapva' tää är' ja kolmadal pääväl nösös tää üles.

(S. 35—45. Matt. 20. 20—28.)

35. Sis lätsi' tää mano Sebedeusõ puja' Jakobus ja Johannõs ja ütli': Opõtaja, mii' tahami', et sa' meile tiit, midä mii' pallõmi'.

36. A' tää üteli näile: Midä tii' tahat, et ma' teile tii?

37. A' nää' ütli' tälle: Anna' meile istu' tõsõl

su' hüäl ja tõsõl su' kuräl puul su' avvuh!

38. A' Jeesus üteli näile: Tii' ei tiiä', midä tii' pallõt; kas tii' võit sedä pikrit juvva', midä ma' juu ja tuu ristmisega' hinnäst laskõ' risti', minka' minno ristitäs?

39. A' nää' ütli' tälle: Jah, võimi'; a' Jeesus üteli näile: Sedä pikrit, midä ma' juu, juut tii' kül' ja tuu ristmisega', minka' minno ristitäs, ristitäs teid.

40. A' mu' hüäl ja kuräl puul istu' ei olõ' mu' käeh teile anda', kellele tuu om valmistõt.
Ilm. 3, 21.

41. Ja ku tõsõ' kümme sedä kuuli', nakas' näide miil pahanus minemä Jaakobusõ ja Johannõsõ pääle.

42. A' Jeesus ku's nää' hindä mano ja üteli näile: Tii' tiiät, et nuu', kedä paganidõ ülembis peetäs, valitsõsõ' näide üle ja suurõ' näide siäst võtva' näid uma võimu ala.
Luuk. 22, 25—27

43. A' tii' siäh är olgu' seo nii; kiä tii' siäh

suurõs taht saia', tuu olgu' tii' tiinjä. p. 9, 35.

44. Ja kiä tii' siäh kõgõ ülemb taht olla', tuu olgu' kõiki sulanõ,

45. Sest kah Inemise Poig ei olõ' tulnu' hinnäst laskma tiini', a' esi' pälvmä ja anma umma hinge lunastamise hinnas mitmõ iist.

Joh. 13, 14. Vil. 2, 7.

(S. 46—52. Matt. 20, 29—34. Luuk. 18, 35—43.)

46. Ja nää' tulli' Jeerigo liina; ja ku tää Jeerigost vällä läts ummi opjidõ ja hulga rahvaga', sis istõ Timeusõ poig, pümme Partimäus, tii veereh ja koräs.

47. Ja ku tää kuul'd, et Jeesus Naatsaretist sääll oll, nakas' tää tänitämä ja ütlemä: Jeesus, Taa-vedi poig, heidä' armu mu' pääle!

48. Ja mitmõ' käsi' tääd vaik olla'; a' tää tänit viil inämb: Taa-vedi Poig, heidä' armu mu' pääle!

49. Ja Jeesus jäi saisma ja käs'k tää hindä mano kutsu', ja nää' kutsi' pümme' ja ütli' tälle:

Olõ' julgõ, tulõ' üles, tää kuts sinno.

50. A' tää heit särgi säläst är', tull üles, ja tull Jeesusõ mano.

51. Ja Jeesus kos't ja üteli tälle: Midä sa' tahat, et ma' sullõ tiisi'? A' pümme üteli tälle: Rab-buni, et ma' võisi' jäl' nätä'.

52. Ja Jeesus üteli tälle: Mine', su' usk om sinno avitanu'. Ja sedämaid nägi tää jäl' ja käve Jeesusõ perrä tii pääl.

11. Päätükk.

Jeesus lätt Jeruusalemmä, niid viigipuu är', puhastas templit, nõud usku, palvõt ja leplikku miilt, kaits umma võimu.

(S. 1—10. Matt. 21, 1—9. Luuk. 19, 29—38. Joh. 12, 12—16.)

Ja ku nää' Jeruusalemmä lähkeste sai' Peetragõ ja Petaania poolõ, Õlimäe mano, lähät tää kats umist opjist.

2. Ja üteli näile: Minke' sinnä' alõvihe, miä tii' kottal om, ja sedämaid, ku tii' sinnä' sisse saat, lövvät tii' kinni' köüdet eesli, kelle säläh ütski' inemine ei olõ' istnu'; pästke' tää vallalõ ja toogõ' siia'.

3. Ja ku kiäki' teile ütles: Mille tii' tiit sedä? sis ülge', et Issändäle om tääd vaja, sis lähätäs tää tääd sedämaid siiä'.
p. 14, 14.

4. A' nää' lätsi' sinnä', ja löüse' kinni' köüdet eesli ussõ iist, väläst tii päält, ja pästi' tää vallalõ.

5. Ja mõnõ' noist, kiä sääl saisi', ütli' näile: Miä tii' tiit, et tii' eesli vallalõ pästät?

6. A' nää' ütli' noilõ, nigu' Jeesus oll käsknü', ja nää' lasi' näil minnä'.

7. Ja nää' vei' eesli Jeesusõ mano ja panni' uma' rōiva' tää pääle, ja tää istõ tää sälgä.

8. A' pallõ laodi' uma' rōiva' tii pääle, ja mõnõ' rai' ossõ puist ja heidi' tii pääle.

9. Ja nuu', kiä iih ja takah käve', tänidi' ja ütli': Hosianna; kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel.
Laul 118, 25. 26.

10. Kitet olgu' mii' esä Taavedi kuningriik, miä tulõ Issändä nimel, Hosianna korgõh!

(S. 11—24. Matt. 21, 11—22. Luuk. 19, 45—48.)

11. Ja Jeesus läts Jeruusalemmä ja pühhä kotta, ja ku tää kõik oll läbi kaenu', ja õdag jo' käeh oll, läts tää vällä Petaaniahe uma katõtõiskümnega'.

12. Ja ku nää' tõsõl pääväl Petaaniast vällä lätsi', oll täl nälgi.

13. Ja ku tää nägi kavvõst üte viigipuu leheh ja läts kaema, kas tää midägi' tää otsast löüd: ja ku tää sinnä' mano sai, es lövvä' tää muud midägi' kui õnõ lehti; sest es olõ' viil viigimarjo aig.

14. Ja Jeesus nakas' kõnõlõma ja üteli' tälle: Är' söögu' su'st ütski' igäveste inäp viljä. Ja tää opja' kuuli' sedä.

15. Ja nää' tulli' Jeruusalemmä. Ja Jeesus läts pühhä kotta, ja nakas' vällä ajama noid, kiä möi' ja osti' pühäh kuah, ja visas rahavahetajidõ lavva' ja tuvikõsõ müüjidõ pingi' ümbre.

16. Ja es kannahata', et kiäki' anomit pühäst kuast läbi kand.

17. Ja tää opas ja üteli näile: Kas kirotoit ei olõ', mu' kota kutsutas palvõkuas kõigilõ rahvile? A' tii' olõit tää rüüvli havvas tennü'.

18. Ja kirätunja' ja ülembä' preestri' kuuli' sedä ja otsõ', kuis tääd hukka saata', a' nää' pelksi' tääd, sest kõik rahvas oll väega' heitünü' tää oppusõ peräst.

19. Ja ku õdag sai, läts tää liinast vällä.

20. Ja varra hummogu näi' nää' müüda minneh viigipuu juurõni' är' kuionu' olõvat.

21. Ja ku Peetrusõlõ miilde tull, üteli tää tälle: Rabbi, kae', viigipuu, miä sa' är' vannõ', om är' kuionu'.

22. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Uskõ' Jumala sisse.

23. Sest tõtõstõ ma' üteli teile: Kiä mäe vasta ütles: Nõsõ' üles ja sata' merde ja ei mõtlõ' katsildõ umah süämeh, a' usus, et seo saa, miä tää ütles, toolõ saa tuu, miä tää ütles.

24. Selle üteli ma' teile: Kõik, miä tii' palvõh

pullõt, uskõ', et tii' tuud saat, sis saa tuu teile.

Jeer. 29, 12, 13.

25. Ja ku tii' saiasat ja pullõt, sis ankõ' andis, ku teil midägi' kellegi' vasta om, et kah tii' taivanõ Esä teile andis annasi' tii' essümise'.

Matt. 5, 23.

26. A' ku tii' andis ei anna', sis ei anna' kah tii' Esä, kiä taivah om, tii' essümiisi andis.

(S. 27—33. Matt. 21, 23—27. Luuk. 20, 1—8.)

27. Ja nää' tulli' jäl' Jeruusalemma ja, ku tää pühäh kuah käve, tulli' ülembä' preestri' ja kirätunja' ja vanõmba' tää mano.

28. Ja ütli' tälle: Mändse võimuga' tiit sa' sedä ja kiä om sullõ seo võimu annu' sedä tetä'?

29. A' Jeesus kos't ja üteli näile: Ma' taha kah tii' käest üttele asja küssü', kostkõ' mullõ, sis taha ma' teile kah üldä', mändse võimuga' ma' sedä tii:

30. Kas Johannõsõ ristmine oll taivast vai ine-miisist? et kostkõ' mullõ.

31. Ja nää' pei' hindä vaihhõl nõu ja ütli': Ku mii' ütlemi': Taivast, sis ütles tää: Milleperäst ei olõ' tii' tääd sis usknu'?

32. A' ku mii' ütlemi': Inemiisist; sis pelksi' nää' rahvast, sest kõik arvsi', et Johannõs tõtõtõ prohvet oll olnu'.

33. Ja nää' kosti' ja ütli' Jeesusõlõ: Mii' ei tiiä'. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Ega' ma'ki' teile ei ütli', mändse võimuga' ma' sedä tii

12. Päätükk.

Viinamäest Kohturahast. Koolnuidõ ülesnõsõmisest. Ülembäst käsust. Taavedi pujast. Läsä naase veeringisi.

(S. 1—12. Matt. 21, 33—46. Luuk. 20, 9—19.)

Ja tää nakas' näile tähendämise sõnno läbi ütlemä: Üts inemine istuf viinamäe ja tegi aia ümbre ja kaiv' asõmõ viinamarä surbmise tõrdulõ ja ehit torni ja an'd tää vällä maamihi kätte ja läts vöõralõ maalõ.

2. Ja ku aig käeh oll, lähät tää üte sulasõ maamihi mano maamihi

käest viinamäe viljä saama.

3. A' nää' vöti' ja pessi' tääd ja lähädi' tää tühält är'.

4. Ja tää lähät jäl' üte tõsõ sulasõ näide mano, ja kah tuud vissi' nää' kivvega' ja lei' tälle päähä ja lähädi' tää teotõdult är' minemä.

5. Ja tää lähät viil üte tõsõ: tuu tapi' nää' är' ja pallõ tõisi, mõnd pessi', mõnõ tapi' nää' är'.

6. Viil oll täl üts ainus poig, kiä tälle armas oll, tollõ lähät tää perämädse näide mano ja üteli: kül' nää' võtva' mu' poiga häbenedä'.

7. A' maamehe' ütli' üts tõsõ vasta: Seo om seo perijä. Tulkõ', tapami' tää är', sis jääs perändüs meile. Laul 2, 8.

8. Ja nää' vöti' ja tapi' tää är' ja vissi' tää viinamäest vällä.

Eebr. 13, 12.

9. Midä tege nüüd viinamäe esänd? Tää tulõ ja hukkas maamehe' är', ja and viinamäe tõisi kätte.

10. Kas tii' sedä kirjä ei olõ' lugõnu': Kivi, midä huunõ ehitäjä' kõrvalõ omma' heitnü', om nulgakivis saanu'.

Laul 118, 22, 23.

11. Issändäst om seo, ja om immeasi mii' silmi iih.

Room. 9, 33.

12. Ja nää' püüse' tääd kinni' võtta', a' nää' pelksi' rahvast; sest nää' sai' arvu, et tää näide kottalõ seo tähendämise sõna oll ülnü' ja nää' jäi' tää maaha ja lätsi' är'.

(S. 13—17. Matt. 22, 15—22. Luuk. 20, 20—26.)

13. Ja nää' lähädi' tää mano mõnõ variserest ja Heroodõsõ seldsist tääd kõnnõst kinni' võtma.

14. Ja nää' tuli' ja ütli' tälle: Opõtaja, mii' tiiämi', et sa' tõtõlik olõt ja ei hooli' min-kastki', sest sa' ei piä' luku inemiisi suurusõst, a' sa' oppat Jumala tiid tõtõh; kas sünnüs keisrile päärahha anda' vai ei sünnü'? Kas anda' meil vai ei?

15. A' et tää tunsõ näide salalikku miilt,

ütel näile: Miä tii' minno kiusat? toogõ' mullõ teenariraha nätä'.

Jeer. 23, 24.

16. Ja nää' tõi'. Ja tää üteli näile: Kelle kujo ja päälkiri seo om? A' nää' ütli' tälle: Keisri.

17. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Ankõ' keisrile, miä keisri perält, ja Jumalalõ, miä Jumala perält om. Ja nää' panni' tääd immes.

(S. 18—27. Matt. 22, 23—33. Luuk. 20, 27—38.)

18. Ja saduseri' tuli' tää mano, kiä ei üteli ülesnõsõmist olõvat, ja küsse' tää käest ja üli':

19. Opõtaja, Moosõs om meile kirotanu', et ku kellegi' veli är' koolõs ja naase perrä jätt, a' latsi ei jätä', sis võtku' tää veli tää naane ja saatku' umalõ' velele suku.

5 Moos. 25, 5, 6.

20. Nii oll säidse veljä ja edimäne võt't naase ja kuuli är' ja es jätä' suku perrä.

21. Ja tõnõ võt't tää ja kuuli är' ja es jätä' suku perrä ja niisama kah kolmas.

22. Ja kõik säidse võti' tää ja es jätä' suku perrä: kõgõ peräkõrd kuuli kah naane är'.

23. A' ülesnõsõmiseh, ku nää' üles nõsõsõ', kelle naane om tää noidõ siäst? sest kõigilõ säitsmele om tää naases olnu'.

24. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Kas tii' tuuperäst ei essü', et tii' kirjä ega Jumala väke ei mõista'?

25. Sest ku nää' koolust üles nõsõsõ', ei võta' nää' naist ega' lää' mehele, a' nää' omma' kui engli' taivah.

26. A' koolnuist, et nää' üles herändedäs, kas tii' Moosõsõ raamatust ei olõ lugõnu' oräviitsa võsu lugust, kuis Jummal tääga' kõnõl ja üteli: Ma' olõ Abrahami Jummal ja lisaki Jummal ja Jaakobi Jummal.

27. Tää ei olõ' koolnuidõ Jummal, a' elävidõ Jummal, selle essüt tii' väega'.

(S. 28—34. Matt. 22, 34—40. Luuk. 20, 34—40. Kae' Luuk. 10, 25—28; 20, 39, 40.)

28. Ja üts kirätunja, kiä näide vaidlõmist päält oll kullõlnu' ja tiise, et tää näile hõste oll kostnu', tull tää mano ja küsse tää käest: Määne käsk om kõgõ ülemb.

29. A' Jeesus kos't tälle: Kõgõ ülemb käsk om seo: Kuulõ' Iisrael, Issänd mii' Jummal, om üts ainus Issänd.

30. Ja armasta' Issändät, umma Jumalat kõgõst umast süämeest ja kõgõst umast hingest ja kõgõst umast meelest ja kõgõst umast väest: seo om kõgõ ülemb käsk.

31. Ja tönõ, tää sugu-manõ, om seo: Armasta' umma lähemäist kui esihinnäst. Tõist suurõmbat käsku ei olõ'.

32. Ja kirätunja üteli tälle: Opõtaja, sa' olõt tõtõt ülnü', et Jummal ainus om ja ei olõ' muud kui tää.

33. Ja tääd armastada' kõgõst süämeest ja kõgõst meelest ja kõgõst hingest ja kõgõst väest ja lähemäist armastada'

kui esihinnäst, seo om inämb kui kõik palotamiseohvri' ja muu' ohvri'.

34. Ja ku Jeesus nägi, et tää targastõ oll kostnu', üteli tää tälle: Sa' ei olõ' kavvõh Jumala riigist. Ja ütski' es julgu' tää käest inäp küssü'.

(S. 35—37. Matt. 22, 41—46. Luuk. 20, 41—44.)

35. Ja Jeesus kos't ja üteli, ku tää pühäh kuah opas: Kuis kirätunja' ütles', et Kristus om Taavedi poig?

36. Sest Taavet ütles esi' Pühä Vaimu läbi: Issänd om ülnü' mu' Issändäle: Istu' mu' hüäle poolõ, kooni' ma' su' vainlasõ' su' jalgoalotsõs panõ.

37. Nii kuts sis Taavet esi' tääd Issändäs, kuis tää sis om tää poig? Ja pallõ rahvast kullõl tääd hüä meelega'.

Ap teg 2, 34.

(S. 38—40. Matt. 23. Luuk. 20, 45—47.)

38. Ja tää üteli näile umah oppusõh: Hoitkõ' kirätunjido iist, kiä pikih rõivih tahtva' kävvä' ja armastasõ' teretämist turgõ pääl,

39. Ja edimäidsi pinke kogodusõ kuõh ja ülembät paika lavvah õdagusüümaigal.

40. Nää' söövä' läski huunõ' är' ja lugõva' silmäkiräs pikki palvit. Nää' saava' sedä rasõmba hukatusõ.

(S. 41—44. Luuk. 21, 1—4.)

41. Ja Jeesus istõ ohviraha kirstu kottal ja kai', kuis rahvas ohvirahha kirstu panni'; ja pallõ rikkit panni' pallõ sisse.

42. Ja üts vaenõ läsk naane tull ja pan'd kats veeringit kirstu, seo om üts veeränd tingä.

2 Kor. 8, 12.

43. Ja tää kut's uma opja' hindä mano ja üteli näile: Tõtõstõ ma' üteli teile, et seo vaenõ läsk naane om inämb ohvirahha kirstu pannu' kui kõik, kiä sisse panni'.

44. Sest nää' kõik omma' umast liiast hüändüsest sisse pannu'; a' seo om umast vaesusõst kõik, miä täl oll, kõik uma ülespidämise sisse pannu'.

2 Kor. 9, 7. Laul 138, 6.

13. Päättukk.

Jeesus kõnnõ' Jeruusalemma hää-
tämisesi ja tää avvuriigist. Hoia-
tusõ ja manitsusõ', esieränis, et
vaja valva'.

(Matt. 24. Luuk. 21, 5—36.)

Ja ku tää pühäst kuast
vällä läts, üteli üts tää
opjisti tälle: Opõtaja,
kae! mändse' kivi' ja
mändse' huunõ' neo'
omma'.

2. A' Jeesus kos't ja
üteli tälle: Kas sa' näet
neid suuri huunit? Ei
jätetä' siiä' kivvi kivi
pääle, midä ei kisuta'
maaha. Luuk. 19, 44.

3. Ja ku tää Õlimäe
pääl pühä kua kottal istõ,
küsse' tää käest esi-
erälde Peetrus ja Jaako-
bus ja Johannõs ja
Andreas:

4. Ütle' meile, kuna
seo saa, ja määne tollõ
täht om, ku seo kõik
om täüde minemäh?

5. Ja Jeesus kos't näile
ja nakas' ütlemä: Kaegõ'
ette, et kiäki' teid ei
essüidä'. Jeer. 29, 8.

6. Sest pallõ tulõva'
mu' nime all ja ütlesõ:
Ma' olõ seo ja essü-
täse' pallõ är'.

7. A' ku tii' sõost kuu-
lõti ja sõa sõnomit, sis
är' heitügu'; sest seol
kõõl om vaja saia', a'
ots ei olõ' viil käeh.

8. Sest rahvas nõsõs
rahva vasta ja kuning-
riik kuningriigi vasta
ja saa maavärisemiisi
mitmõh paigah ja nälä
hätä ja segädüisi. Seo
om tõpi alostus.

(S. 9—13. Matt. 10, 17—22. Luuk. 21,
12—17.)

9. A' tii' kaegõ' hin-
däle ette; sest nää' anva'
teid är' suuri kohtidõ
kätte ja teid pissetäs
kogodusõ kuõh; ja teid
viiäs maavalitsõjidõ ja
kuningidõ ette mu' pe-
räst näile tunnistusõs.

10. Ja kõigilõ rahvilõ
piät inne evangeelium
kuulutõt olõma. p. 16, 15.

11. A' ku nää' teid
veevä' ja är' anva', sis
är' olgu' ette murrõh,
miä teil kõnõlda', ja är'
lasku' umma süänd ras-
sõs minnä'; a' miä teile
tol tunnil andas, tuud
kõnõlgõ'; sest tii' ei olõ'
nuu', kiä kõnõlösõ', a'
Pühä Vaim.

12. A' sis and veli
vele är' surma ja esä

uma latsõ ja latsõ' panva' vanõmbilõ vasta ja lähä-täse' näid surma.

Milk. 7, 6.

13. Ja kõik vihkasõ' teid mu' nime peräst; a' kiä otsani' jääs kan-nahtama, tuu saa õn-sas. Eebr. 10, 38, 39. Ilm. 2, 10.

14. A' ku tii' nu' sedä häötämise jäledüst näet, mändsit prohvet Taa-niel om kõnõlnu', sääl näet saisvat, koh tää es piäsi' saisma, — kiä sedä lugõ, tuu pangu' tähele, — sis pagõgu' nuu', kiä Juudamaal omma', mäki pääle.

15. Ja kiä katusõ pääl omma', är' tulgu' tuu maaha kotta ja är' mingu' sinnä' sisse midägi' är' võtma umast kuast.

16. Ja kiä väläh omma', är' mingu' tuu tagasi ummi rõivit är' võtma.

Luuk. 17, 31.

17. A' hädä noilõ, kiä noil päivil rasõhidõ jalgo pääl omma', ja noilõ, kiä imetäse'!

18. A' pallõlgõ', et tii' pagõmine talvõl ei johu'.

19. Sest noil päivil tulõ sääne viletsüs, mää-nest ei olõ' olnu' loodusõ

alostusõst saani', midä lummal om loonu kooni' siiä' maani' ja ei tulõki'.

20. Ja ku Issänd noid päivi es lühendäsi', sis es päsesi' ütski' liha; a' är' valitudõ peräst, kedä tää om är' valinu', om tää nuu' päävä' är' lühen-dänü'.

21. Ja ku sis kiäki' teile ütles: Kae', siih om Kristus, vai: kae', sääl om tää, är' usku'.

22. Sest võlsskristusõ' ja võlssprohvedi' nõsõ-sõ' üles ja tegevä' imme-tähti ja immeteka, et nää' essütädä' saasi' kah noid, kiä är' validu', ku sedä võimalik.

23. A' tii' hoitkõ' hin-näst; kae', ma' olõ teile sedä kõikõ ette ülnü'.

1 Tess. 3, 4. 2 Peetr. 3, 17.

24. A' noil päivil pe-räst tuud viletsüst lätt päiv pümmes ja kuu ei anna' umma valli.

25. Ja taiva tähe' sa-tasõ' maaha ja väki, miä taivah omma', hõlõ-tõdas.

26. Ja sis nägevä' nää' Inemise Puja tulõvat pilvih suurõ väe ja av-vuga'.

27. Ja tää saat sis uma' engli' ja korjas kokko uma' är'validu' neläst tuulöst maa ot-sast taiva otsani'.

28. A' viigipuust opkö' sedä tähendüst: ku tää ossa' jo' urvah omma' ja lehti ajava', sis tunnöt tii', et suvi lähkoh om.

29. Nii kah tii', ku tii' näet sedä täüde mine-vät, sis tunkō', et seo lähkoh om, ussō iih.

30. Tötöstō ma' ütle teile: Seo põlvō rahvas ei lõpō' är', inneku seo kõik saa.

31. Taivas ja maa lää-vä' hukka; a' mu' sõna' ei lää' hukka.

32. A' tuust pääväst ja tunnist ei tiiä' ütski', ei engli' taivah ega' Poig, a' õnō Esä üt-sindä'.
Ap. teg. 1, 7.

33. Kaegō' ette, valvkō' ja pallōlgō' Jumalat, sest tii' ei tiiä', kuna seo aig om.

34. Nigu üts inemine, kiä vōōralō maalō läts ja jät't uma kua maaha ja an'd umilō sulasilō võimu, ja egaütele uma tüü ja käs'k ussōhoitjal valva'.

35. Nii valvkō' kah tii', sest tii' ei tiiä', kuna kua esänd tulō, kas õdagu vai kesküü aigu vai kikkalaulu aol vai varra hummogu,

1 Tess. 5, 6. Luuk. 22, 35. 36. 38.

36. Et tää es tulōsi' äkitselt ja teid es lõv-väsi' magamast.

2 Peetr. 3, 10. Ilm. 3, 3, 16, 15.

37. A' miä ma' teile ütle, tuud ütle ma' kõi-gilō: Valvkō'! Room. 13, 11.

14. Päätükk.

Kristusō võidmine Petaaniah. Paasa ja pühä õdagusöömäaig. Võitlō-mine Ketsemanih. Vangivõtmine, ülekuulōmine, tunnistus ja kannah-tamine Kaiva iih. Peetrusō salga-mine ja kahitsus.

(S. 1. 2. Matt. 26, 1—5. Luuk. 22, 1. 2.)

A' katō päävä peräst oll' paasa ja hapnō-maalda' leibo pühä ja ülembä preestri' ja kirä-tunja' otsō', ku's tääd kavalusōga' kinni võtta' ja är' tappa'.

2. A' nää' ütli': Ei pühhi aigu, et mässä-mist rahva siäh es tulōsi'.

(S. 3—9. Matt. 26, 6—13. Joh. 12, 1—8.)

3. Ja ku tää Petaaniah pidalitōbidsō Siimoni

kuah oll, ku tää lavvah
istõ, tull üts naane, tol
oll alabastriannom selge
ja kalli nadrisalviga', ja
tää mur'd alabastrianoma
katski' ja vali
tuu tää pää pääle.

4. A' sääl olli' mõnõ',
kiä pahadsõ meelega'
ütstõsõlõ ütli': Mink-
jaos om seo salv rai-
sat?

5. Sest sedä võinu'
är' müvvä' inämb kui
kolmõsaa teenariraha
iist ja vaesilõ anda'; ja
nää' sai' kuräs tää pääle.

6. A' Jeesus üteli: Jätke'
tää rahulõ; miä tii' tälle
vaiva tiit? Tää om jo'
hüä tüü mullõ tennü'.

7. Sest vaesit om alati
tii' man, ja ku tii' tahat,
võit tii' näile hüvvä tetä';
a' minno ei olõ' teil
alati.

8. Tää om tennü', miä
tää om võinu'. Tää om
võidnu' jo' ette mu' kehhä
matmises.

9. Tõtõstõ ma' ütle teile:
Koh kolgõh maailmah
sedä armuoppust kuulu-
tõdas, sääl kõnõldas
kah tää mälehtüses, midä
tää om tennü'.

(S. 10—11. Matt. 26, 14—16. Luuk. 22,
5—6.)

10. Ja Juudas Iskariot,
üts noist katõstõis-
kümnest, läts ülembidõ
preestridõ mano, et tääd
noidõ kätte är' anda'.

11. A' ku nää' tuud
kuuli', sai' nää' rōõm-
sas, ja tõodi' tälle rahha
anda'. Ja tää otsõ, kuis
tää tääd parajal aol
saasi' är' anda'.

(S. 12—16. Matt. 26, 17—19. Luuk. 22,
7—13.)

12. Ja hapnõmalda' leibo
edimätsel pääväl, ku
paasavoona tapõti, ütli'
tää opja' tälle: Koh sa'
tahat, et miä' läämi' japa-
savoona valmistami', et
sa' tuud võit süvvä'?

13. Ja tää lähät kats
umist opjist ja üteli näile:
Minke' liina; ja üts ine-
mine tulõ teile västa,
tuu kand viikruusi; min-
ke' tää perrä.

14. Ja sääl, kohe tää
sisse lätt, ülge' kua
esändäle: Opõtaja ütles:
Koh om võõrastõ tarõ,
koh ma' paasavoona
ummi opjidõga' vōi
süvvä'? p. 11, 3.

15. Ja tää näütäs teile
üte suurõ ehitedü ja val-

mistõdu tarõ üleväh; saäl valmistagõ' meile sele inemisele, ku tää es sündünü'.

16. Ja tää opja' lätsi' är' ja sai' liina ja löüse' nii, kuis tää näile oll ülnü'; ja valmisti' paasa-voona.

(S. 17—25. Matt. 25, 20—29. Luuk. 22, 14—25. Joh. 13, 21—26.)

17. A' ku õdag sai, tull tää uma katõtõis-kümnega'.

18. Ja ku nää' lavvah istõ' ja sei', ütel Jeesus: Tõtõstõ ma' ütle teile: Üts tii' siäst, kiä mu'ka' süü, and minno är'.

Laul 41, 10.

19. A' nää' naksi' pahanus saama, üts-tõsõ perrä tälle ütlemä: Ega' ma' ummõhtõ tuu ei olõ'? ja tõnõ jäl': Ega' ummõhtõ ma' tuu ei olõ'.

20. A' tää kos't ja ütel näile: Üts neist katõsttõiskümnest, kiä mu'ka' käe taldrekku pand.

21. Inemise Poig lätt kül' är', nii kuis tääst om kirotõt; a' hädä toolõ inemisele, kelle läbi Inemise Poig är' andas; hüä olõsi' sänd-

22. Ja ku nää' sei', võt't Jeesus leevä ja õn-nist, mur'd ja an'd näile ja ütel: Võtkõ', sööge', seo om mu' iho.

1 Kor. 11, 23—25.

23. Ja tää võt't pikri, tenäs ja an'd näile, ja nää' jõi' kõik säält seest.

24. Ja tää ütel näile: Seo om mu' veri, vahtsõ säädüse veri, miä mitmõ iist är' valõtas. Eebr. 9, 14.

25. Tõtõstõ ma' ütle teile, et ma' inäp viina-puu viläst ei juu' tooni' pääväni', ku ma' sedä Jumala riigih vahtsõst juu.

(S. 26—31. Matt. 26, 30—35. Luuk. 22, 31—34. 39.)

26. Ja ku nää' kittüse laulu olli' laulnu', lätsi' nää' vällä Õlimäele.

27. Ja Jeesus ütel näile: Seolsamal üül pahandat tii' kõik mu'st: sest kirotõt om: Ma' lüü karüst ja lamba' pillutasõ'lakkä.

28. A' pärast umma ülesnõsõmist lää ma' tii' ette Kaalileamaalõ.

29. A' Peetrus ütel tälle: Kui kah kõik

su'st pahandasõ', a' ma ei.

Maft. 26, 33.

30. Ja Jeesus üteli tälle: Tõtõstõ ma' üteli sullõ: täämbä seol üül, inne ku kikas kats kõrda kirg, salgat sa' minno kolm kõrda är'.

31. A' tää kinnit viil inämb: Ku ma' su'ka' piäsi' kah kuulma, ei salga' ma' sinno är'. Ja niisama ütli' kah kõik.

(S. 32—42. Maft. 26, 36—46. Luuk. 22, 40—46.)

32. Ja nää' tulli' üttele paika, Ketsemani nimi, ja tää üteli ümilõ opjilõ: Istkõ' siiä' maaha, kooni' ma' pallõ.

Joh. 18, 1.

33. Ja tää võt't Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ; ja nakas' väega' värisemä ja ahasust tunma.

34. Ja üteli näile: Mu' hing om kurb surmani'; jääge' siiä' ja valvkõ'.

Joh. 12, 27.

35. Ja tää läts veitkese edesi ja heit' maa pääle maaha ja pallõl, et seo tunn tääst müüdä lääsi', kui seo võimalik olõsi'.

36. Ja üteli: Abba Esä! sul om kõik võimalik, võta' seo' pikri mu' käest är'; a' ei, miä ma' taha, a' miä sa' tahat!

37. Ja tää tuli ja löüse nää' magavat ja üteli Peetrusõlõ: Siimon, kas sa' makat? Kas sa' ei jõvva' üttele tunnigi' valva'?

38. Valvkõ' ja pallõlgõ', et tii' kiusatustõ ei sata': vaim om kül' valmis, a' liha om nõrk.

Kaal. 5, 17.

39. Ja tää läts jäl' är, ja pallõl tuudsamma palvõt.

40. Ja tää tuli tagasi, ja löüse nää' jäl' magavat, sest näide silmä' olli' rassõ' unõst, ja nää' es tiiä', midä näil tälle kosta'.

41. Ja tää tuli kolmat kõrda ja üteli näile: Maakõ' pärast ja hingäke'; aig om müüdä, tunn om tulnu'! kae', Inemise Poig andas är' patatsidõ kätte.

42. Tulkõ' üles, läämi' är'! kae', tuu, kiä minno är' and, om lähkeste tulnu'.

(S. 43—54. Matt. 26, 47—58. Luuk. 22, 47—55. Joh. 18, 2—18.)

43. Ja sedämaid, ku tää viil kõnõl, tull Juudas, üts tää katõstfõiskümnest ja tääga' pallõ rahvast mõõko ja nuijõga', ülembidõ preestridõ ja kirätunjidõ ja vanõmbidõ puult lähätedü'.

44. A' tää är'anja oll näile tähe annu' ja ülnü'. Kellele ma' suud anna, tuu tää om, tää võtkõ' kinni' ja viige' julgõhe är'.

45. Ja ku tää tull, astõ tää sissama tää mano ja üteli: Rabbi, Rabbi! ja an'd tälle suud.

46. Ja nää' panni' uma' kae' tää külge ja võti' tää kinni'. Laul, 22, 17.

47. A' üts noist, kiä sääl man saisi', tõmmas mõõga vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää kõrva är'.

48. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Tii' olõit vällä lännu' õkva kui rüüvli pääle, mõõko ja nuijõga' minno kinni' võtma.

49. Ma' olõ egapäiv tii' man olnu' pühäh kuah oppamah ja tii' ei

olõ' minno kinni' võtnu', a' seo sünnüs, et kirä' täüde lääsi'.

Matt. 26, 56. 57. Luuk. 22, 52. 53.

50. Ja kõik jäti' tää maaha ja pagõsi' är'.

51. Ja üts nuurmiis käve tää peräh, tuul oll kallis linanõ rõivas sääl palja kehä pääl, ja sõamehe' võti' tää kinni'.

52. A' tää jäti' uma linadsõ rõiva maaha ja pagõsi alastõ näide käest är'.

53. Ja nää' vei' Jeesusõ är' ülembä preestri mano; ja tää mano tulli' kõik ülembä' preestri' ja vanõmba' ja kirätunja' kokko.

54. Ja Peetrus käve kavvõst tää peräh, kooni' tää ülembä preestri moro pääle sai, ja tää istõ sulasidõ man ja peesüt hinnast tuliveereh.

(S. 55—65. Matt. 26, 59—68. Luuk. 22, 63—71. Joh. 18, 19—24.)

55. A' ülembä' preestri' ja kõik suur kohus otsõ' tunistust Jeesusõ vasta, et tääd surmada', ja es lövvä' midägi'.

56. Sest pallõ tunisti' võlssi tää pääle', a'

näide tunistusõ' es olõ' ütesugudsõ'.

57. Ja mõnõ' võti' kätte ja tunisti' võlssi tää pääle ja ütli':

58. Mii' olõmi' kuulnu' tääd ütlevät: Ma' kisu seo Jumala kua, miä kässiga' om tett, maaha ja ehidä kolmõ pääväga' tõsõ üles, miä ei olõ' kässiga' tett.

59. Ja niigi' es lää' näide tunistusõ' ütte.

60. Ja ülemb preestri saistas' üles ja astõ keskele ja küsse Jeesusõ käest ja üteli: Kas sa' midägi' ei kosta'? Miä tunistasõ' neo'su'vasta?

61. A' tää jäi vaik ja es kosta' midägi'. Jäl' küsse tää käest ülemb preestri ja üteli tälle: Kas sa' olõt Kristus, kitet Jumala Poig?

62. Ja Jeesus üteli: Jah, olõ! Ja teil tulõhus nätä' Inemise Poiga istmah Jumala väe hüäl puul ja tulõvat taiva pilviga'!

63. A' ülemb preestri lahas uma särgi lahki ja üteli: Miä meile inämb tunistusmiihi vaja om?

64. Tii' olõt tää Jumala teotamist kuulnu';

miä tii' arvat? A' nää' kõik mõisti' kohut tää pääle, et tää om surma väärt.

Joh. 19, 7.

65. Ja mõnõ' naksi' tää pääle sülgelemä ja tää silmi kinni' katma ja tääd lüümä ja tälle ütlemä: Mõista' kui prohvetti! Ja sulasõ' lei' tääd keppega'.

(S. 66—72. Matt. 26, 69—75. Luuk. 22, 56—62. Joh. 18, 17, 25—27.)

66. Ja Peetrus oll alah ussaiah. Sääl tull üts ülembä preestri tütrekast.

67. Ja ku tää nägi Peetrusõ hinnäst piistlevät, kai tää tää pääle ja üteli: Kah sa' olli' Naatsareti Jeesusõga'!

68. A' tää salas ja üteli: Ei ma' ei mõista' ja ei tiiä', miä sa' kõnõlõt. Ja tää läts vällä ette ussaida, ja kikas kirge.

69. Ja tütrek nägi tääd jäl' ja nakas' ütlemä noilõ, kiä sääl man saisi': Seo om üts noidõ siäst.

70. A' tää salas jäl'. Ja veitkese ao pärast ütli' nuu' jäl', kiä sääl man saisi' Peetrusõlõ: Tõtõstõ sa' olõt noidõ

siäst; sest sa' olõt kah Kaalileamaa miis ja su' keelemurrõ' om tuud värki.

71. A' tää nakas' sunma ja vanma: Ei ma' ei tunnõ' sedä inemist, kel-lest tii' kõnõlõt.

72. Ja kikas kirge tõist kõrd. Sis tull Peetrusõlõ miilde sõna, miä Jeesus tälle oll ülnü:

73. Inne ku kikas kats kõrda kirk, salgat sa' minno kolm kõrda är'. Ja tää kat't uma' silmä' kinni' ja ik'k.

15. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ lih. Tää hukkamõistmine, orävißsavanik, ristilülmine, surm ja matmine.

Ja pia varra hummogu pei' ülembä' preestri' vanõmbidõ ja kirätunjidõga' ja kõik suur kohus nõvvo, ja kõüdi' Jeesusõ kinni' ja vei' tää är' ja anni' tää Pilatusõ kätte.

Matt. 27, 1. 2. Luuk. 22, 66; 23, 1. Joh. 18, 28.

(S. 2—19. Matt. 27, 11—30. Luuk. 23, 2—25. Joh. 18, 29—19, 16.)

2. Ja Pilatus küsse tää käest: Kas sa olõt Juuda rahva kuningas?

Ja tää kos't ja üteli tälle: Jah, olõ!

3. Ja ülembä' preestri' kaipsi' pallõ tää pääle.

4. A' Pilatus küsse tää käest jäl' ja üteli: Kas sa midägi' ei kosta'? Kae', miä nää' su' vasta tunistasõ'.

5. A' Jeesus es kosta' inäp midägi', nii et Pilatus sedä immes pan'd.

6. A' pühis las'k tää näile üte vangi vallalõ, kedä nää' vallalõ palssi'.

7. A' üts miis, kedä kutsuti Parrabas, oll kinni' pant mässäjidõga', kiä mässämiseh olli' üte inemise är' tapnu'.

8. Ja rahvas tänit ja nakas' pallõma, et tää tiisi' nii, kuis tää alati näile oll tennü'.

9. A' Pilatus kos't näile ja üteli: Tahat tii', et ma' teile Juuda rahva kuninga vallalõ lasõ?

10. Sest tää tiise, et ülembä' preestri' tää kadõhusõ peräst olli' är' annu'. Joh. 11, 48.

11. A' ülembä' preestri' kihodi' rahvast, et tää lasknu' näile innemb Parraba vallalõ.

12. Sis kos't Pilatus ja üteli näile jäl': Miä tii' sis tahat, et ma' seolõ tii, kedä tii' ütlet Juuda rahva kuninga olõvat?

13. A' nää' tänidi' jäl': Lüü' tää risti!

14. A' Pilatus üteli näile: Miä tää sis kurja om tennü'? A' nää' tänidi' viil inämb: Lüü' tää risti!

15. A' Pilatus tahtsõ rahva meele perrä tetä' ja an'd näile Parraba vallalõ, ja Jeesust las'k tää piidsaga' pessä' ja an'd tää är' risti lüvvä'.

16. A' sõamehe' vei tää är' sinnä' kotta, miä om kohtupaik, ja kutsi' kõõ väehulga kokko.

17. Ja panni' tälle purpurimäntli sälgä ja koi' oräviitsa vanigu ja panni' tuu tälle päähä.

18. Ja naksi' tääd tere-tämä: Tereh, Juuda rahva kuningas!

19. Ja nää' lei päädaruuga tälle päähä, sülksi' tää pääle ja heidi' põlvilõ maaha ja kumardi' tääd.

Laul 22, 7.

(S. 20—41. Matt. 27, 31—56. Luuk. 23, 26—49. Joh. 19, 16—30.)

20. Ja ku nää' tääd olli' naarnu', vōti' nää' purpurimäntli tää sälast är' ja panni' tää uma' rōiva' tää sälgä ja vei' tää vällä, et tääd risti lüvvä'.

21. Ja nää' sunnõ' vägi-hüsi üte müüdäminejä Küreeni liina mehe Siimonit, kiä väläst tull, Aleksandre ja Ruhvi esä, tää risti kanma.

22. Ja nää' vei' tää Kolgata paika, seo om är'seletedült: päälae asõ.

23. Ja nää' anni' tälle juuva' mirriga' siätüt viina; a' tää es vōta'.

Laul 69, 22.

24. Ja ku nää' tää olli' risti löönü', jai' nää' tää rōivit ja heidi' liisku noidõ peräst, midä kelgi' saia'.

Laul. 22, 19.

25. A' seo oll kolmas tunn, ku nää' tää risti lei'.

26. Ja päälkiri tää surma süüst oll tää pää kottalõ kiroto't: Juuda rahva kuningas.

27. Ja nää' poi' tääga' üteh kats rüüvli't risti, tõsõ hüäle ja tõsõ kuralõ poolõ.

28. Sis sai kiri tōtōs, miä ütles: Ja tää om ülekohtuistō sekkä arvat.

29. Ja müüdä minejä' teodi' tääd, nōōgudi' pääd ja ütli': Vai! Jumala kua maaha kiskjä ja kolmō pääväga' üles ehitäjä!

30. Avida' hinnäst ja astu' risti päält maaha.

31. A' niisama naari' tääd kah ülembä' preestri' hindä vaihhōl kiratunjidōga' ja ütli': Muid om tää avitanu', hinnäst ei saa' tää avita'.

32. Kristus, Iisraeli kuningas, astku' tää nu' risti päält maaha, et mii' näesi' ja ususi'. Kah nuu', kiä tääga' üteh olli' risti puudu', teodi' tääd.

Matt. 16, 1. 4.

33. A' kuvvōndal tunnil läts pümmes üle kõgō maa ütsändä tunnini'.

34. Ja ütsändäl tunnil tänit Jeesus suurō helüga' ja üteli: Elii! Elii! lamaa sabahtaani, seo om är' seletedült: Mu' Jummal! mu' Jummal! mille olōt sa' minno maaha jätnü'?

35. Ja ku mōnō' sääl man saisja' ütli' sedä

kuuldōh: Kae', tää kuts Eeliat,

36. Sis juus'k üts ja täüt' käsnä ätiķega' ja pan'd tää pääderuu otsa, juut tääd ja üteli: Uutkō', saami' nātä', kas Eelias tulō tääd maaha vōtma.

Laul. 69, 22.

37. Ja Jeesus tänit suurō helüga' ja heit hinge.

38. Ja Jumala kua vahe- tekk kõgō pühambä paiga iih kakōs katōs tüküs mäeveerest alla.

39. A' ku päalik, kiä tää kottal sais', nägi, et tää nii täniteh hinge heit, üteli tää: Tōtōstō seo inemine oll Jumala Poig.

40. A' sääl oll kah naisi kavvōst päält kae- mah, kelle siäh kah oil Maarja Magdaleena ja Maarja, väikese Jaakobusō ja Joosōsō imä, ja Saalome,

Luuk. 8, 2. 8.

41. Kiä kah olli' tää peräh käünü' ja tääd tiinnü', ku tää Kaalileamaal oll, ja pallō muid naisi, kiä tääga' üteh olli' üles lännü' Jeruusalemma.

(S. 42—47. Matt. 27, 57—61. Luuk. 23, 50—55. Joh. 19, 38—42.)

42. A' ku jo' õdag kätte oll tulnu', selle et valmistamise päiv oll, tuu om pühi puulpäiv,

43. Sis tull Joosõp Arimaatiast, üts ausa kohtuesänd, kiä esi' kah uut' Jumala riiki, ja julas Pilatusõ mano minnä' ja pallõl hindäle Jeesusõ kehä.

44. A' Pilatus pan'd immes, et tää jo' oll är' koolnu', ja kuts päaligu hindä mano ja küsse tää käest, kas tää jo' ammu' är' kuuli.

45. Ja ku tää tuud päaligu käest oll tiidä' saanu', an'd tää tää kehä Joosõpilõ. Matt. 27, 58.

46. Ja tää os't kalli linadsõ rõiva ja võt't tää maaha ja mähke tää kalli linadsõ rõiva sisse ja pan'd tää sinnä' hauda, miä pae sisse oll raot, ja hõörüt kivi havva ussõ ette.

47. A' Maarja Magdaleena ja Maarja, Joosõsõ imä, kai', kohe tää panti. Room. 8, 38. 39.

16. Päätükk.

Kristusõ ülesnõsõmine. Tää kolm näütämist. Ristmise säädmine. Taivahe minek.

(S. 1—8. Matt. 28, 1—8. Luuk. 24, 1—12. Joh. 20, 1—10.)

Ja ku hingämise päiv oll müüdä lännü', osti' Maarja Magdaleena ja Maarja, Jaakobusõ imä, ja Saalome kallit ruuhi, et tääd võidma minnä'.

2. Ja edimätsel nädäli pääväl lätsi' nää' väega' varra päävä nõsõngu aol havva mano

3. Ja ütli' hindä vaihhõl: Kiä hõörütäs meile kivi havva ussõ iist är'?

4. Ja ku nää' sinnä' kai', nai' nää', et kivi oll jo' är' hõörütet; sest tää oll väega' suur.

5. Ja nää' lätsi' hauda ja nai' üte noorõ mehe hüäl puul istvat, tuul oll pikk valgõ' rõivas sä-läh, ja nää' heitü' väega'.

6. A' tää üteli näile: Är' heitügu'. Tii' otsit Jeesust Naatsaretist, kiä oll risti lüüd; tää om üles nõsnu', tääd ei olõ' siih, kaegõ' asõnd, kohe nää' tää olli' pannu'.

7. A' minke', üolge' tää opjilõ, kah Peetrusõlõ,

et tää teile ette lätt
Kaalileamaalõ, sääl näet
tääd, nii kuis tää teile
om ülnü'. p. 14, 28.

8. Ja nää' tulli' ruttu
vällä ja joosi' havva
mant är', sest näide
pääle oll väristüs ja
heitumine tulnu', ja es
ütle' kellelegi' midägi',
sest nää' pelksi'.

9. A' ku tää edimätsel
nädäli pääväl varra oll
üles nõsnu', näüdäs tää
hinnäst kõgõ inne Maarja
Magdaleenalõ, kellest tää
säidse kurja vaimu oll
vällä ajanu'.

10. Tuu läts ja kuulut
sedä noilõ, kiä tääga'
olli' olnu', kiä murõhi'
ja iki'. Joh. 20. 18.

11. Ja nuu', ku sedä
kuuli', et tää eläs ja tää
tääd oll nännü', es usu'
tuud. Luuk. 24, 11.

12. Peräst tuud näüdäs
tää hinnäst tõsõl näol
katõlõ noidõ siäst, ku
nää' kõnnõ' ja küllä lätsi'.
Luuk. 24, 13—35.

13. Ja kah nuu' lätsi'
ja kuuludi' tõisilõ; noid-
ki' es usu' nää'.

(S. 14—18. Luuk. 24, 36—49. Joh.
20, 19—23.)

14. Peräkõrd, ku tää
iitstõiskümme lavvah
istõ', näüdäs tää hinnäst
ja nuumõ näide usk-
malda' ja kõvva süänd,
et nää' noid es usu',
kiä tääd olli' nännü'
üles nõsnu' olõvat.

15. Ja tää üteli näile:
Minke' kõikõ maailma
ja kuulutagõ' armu-
oppust kõgõlõ elä-
väle. Matt. 28, 18—20.

16. Kiä usus ja kedä
ristitäs, tuu saa õnsas;
a' kiä ei usu', tuud mõis-
tõftas hukka.

Joh. 3, 18. 36. Ap. teg. 2, 38.

17. A' noidõga', kiä
ususõ', käüvä' sändse'
tähe': Mu' nimel aja-
va' nää' kurjo vaimõ
vällä, kõnõlõsõ' vahtsit
kiili.

18. Nõstva' siugõ üles;
ja ku nää' määnest sur-
majuuki piäsi' juuma, ei
tii' tuu näile midägi'
vika; haigidõ pääle
panva' nää' kae', sis
saava' nää' terves.

Matt. 10, 8.

(S. 19. Luuk. 24, 50—53. Ap. teg. 1, 4—11.)

19. Ja ku Issänd näi-
dega' sedä oll kõnõlnu',
yõõti tää üles taivahe
ja tää istõ Jumala hüäle
poolõ.

20. A' nää' lätsi' vällä
ja kuuludi' armuoppust
kõigih paigoh ja Issänd
avit näid ja kinnit sõnna
immetähti läbi, miä sää
man sündü'.

Ap. teg. 3, 16; 14, 3.

AAMEN.

Evangeelium

pühä Luukasõ kirotoõt.

1. Päätükk.

Sissejuhatus. Ristjä Johannõsõ ja Jeesusõ Kristusõ süündümise ettekuulut. Maarja kättüse laul. Johannõsõ süündümise ja Saakaria kättüse laul.

Et mitmõ omma' kätte võtnu' ütte luku üles kirotanda' noidõ asjo jutustamist, mink pääle mii' esi' hindäh julgõ' olõmi',

2. Nii kuis mii' kätte omma' annu' nuu', kiä esi' alostusõst nägijä' ja sõna sulasõ' omma' olnu',

1 Joh. 1, 1. 2. 3.

3. Sis olõ ma' kah hüäs arvanu', et ma' alostusõst kõik olõ õigõ hõste är' kullõlnu', ütte luku sullõ kirotanu', kallis Teovilus.

4. Et sa' pidi' är' tunma noidõ oppuisi tävve õigusõ, miä sullõ om suusõnaga' opat.

2 Tiim. 3, 16.

5. Heroodõsõ, Juudamaa kuninga, aol oll üts preestri, Saakarias nimi, Aabia kõrrast, ja

tää naane oll Aaroni tütrist, Eliisabet nimi.

6. Ja nää' olli' mõlõmba' õigõ' Jumala iih ja elli' kõiki käska ja Issändä säädmiisi perrä.

7. Ja näil es olõ' last; selle et Eliisabet oll sigimäldä', ja nää' mõlõmba' olli' vana'.

8. Ja seo süündü, ku tää preestri amõtih oll uma kõrra aol Jumala iih,

9. Ja tää kõrd tull preestri amõdi kumbõ peräst sautada', sis läts tää Issändä kotta.

10. Ja kõik rahvas oll väläh Jumalat pallõmah sautamise aol.

3 Moos. 16. 17.

11. Aga Issändä engli näüt hinnäst tälle ja sais' sautamise altri hüäl puul.

12. Ja ku Saakarias tääd nägi, heitü tää är' ja hirm tull tää pääle.

13. A' engli ütäl tälle:

Är' peläku', Saakarias, sest su' palvõ om kuult, ja su' naane Eliisabet tuu sullõ puja ilmalõ, ja sa' panõt tälle nimes Johannõs

14. Ja sull saa rõõm ja väega' hüä miil ja pallõ rõõmustasõ' tää sündümise peräst.

15. Sest tää saa Issändä iih suur ja viina ja vägijuuki ei juu' tää ja tääd täüdetäs jo' uma imä ihoh Pühä Vaimuga'.

Kohtum. 13, 4. 5. Matt. 11, 9. 11.

16. Ja tää püürd pallõ Iisraeli latsi Issändä, näide Jumala; poolõ.

17. Ja tää käü tää iih Eelia vaimuh ja väeh, et pöördä' essi süäme' latsi poolõ, ja noid, kiä sõnakuulmalda', õigidõ tarkusõ poolõ, et tää valmistas' Issändäle üte valmistõdu rahva.

Mal. 3, 1. 23. 24. Matt. 17. 11—13.

18. Ja Saakarias üteli engli vasta: Kost ma' tuud tunnõ, sest ma' olõ vana ja mu' naane om väega' vana?

19. Ja engli kos't ja üteli tälle: Ma' olõ Kaabriel, kiä Jumala iih sais

ja minno om lähätet sullõ kõnõlõma ja sullõ neid rõõmu sõnomit kuulutama.

20. Ja kae', sa' jäät keeleldümäs ja ei saa' kõnõlda' tooni' pääväni', kooni' seo sünnüs: selle et sa' ei olõ mu' sõnno usknu', miä umal aol täüde läävä'.

21. Ja rahvas oodi' Saakariast ja panni' immes, et tää nii kavva Jumala kotta jäi.

22. A' ku tää vällä tull, es saa tää näidega' kõnõlda', ja nää' mõisti', et tää nägemist oll kuah nännü'. Ja tää esi' näüdas näile käega' ja jäi keeleldümäs.

23. Ja seo sündü, ku tää teenistüse päävä' täüs sai', läts tää umma kodo.

24. Ja peräst noid päivi sai tää naane Eliisabet käümä pääle ja hois hinnäst varõh viis kuud ja üteli:

25. Nii om Issänd mullõ tennü' noil päivil, kuna tää mu' pääle om kaenu', et võtta' mult teotusõ inemiisi siäst är'.

26. A' kuvvõndal kuul lähät Jummal engli Kaab-rieli Kaalileamaalõ, ütteleina, Naatsaret nimi,

27. Üte neitsi mano, kiä oll kihlat ütele mehele, Joosõp nimi, Taa-vedi suust; ja tuu neitsi nimi oll Maarja.

p. 2, 5. Jees. 7, 14 Matt. 1, 16—18.

28. Ja engli tull tää mano ja üttele: Tereh, kiä sa' olõt armu saanu'. Issänd olgu su'ka', sa' õnnistõt naisi siäh!

s. 30, 42.

29. A' ku tää tääd nätä' sai, heitü tää tää sõna peräst väega' är' ja mõtõl, määne teretämine seo oll.

30. Ja engli üttele tälle: Är' peläku', Maarja, sest sa' olõt armu löüdnü' Jumala mant.

31. Ja kae', sa' saat käümä pääle ja tuut puja ilmalõ ja sa' panõt tälle nimes Jeesus.

32. Seo saa suur ja kutsutas Kõgõkorgõmba Pujas; ja Issänd Jummal taht tälle anda' tää esä Taavedi avvujäre.

33. Ja tää valitsõs kui kuningas Jaakobi suu

üle igäveste ja tää kuningriigil ei olõ' otsa.

Laul 45, 7. Mik. 4, 7.

34. A' Maarja üttele engli: Kuis seo sündüs, selle et ma' mehest ei tiia'?

35. Ja engli kos't ja üttele tälle: Pühä Vaim tulõ su' pääle ja Kõgõkorgõmba vägi varjas su' üle, selle kah Pühä, kiä su'st sünnüs, kutsutas Jumala Pujas.

36. Ja kae', Eliisabet, su' sugulanõ, om kah pujaga' käümä pääl umah vanah iäh ja seo om tälle kuvvõs kuu, kedä ülti sigimäldä' olõvat,

37. Sest Jumala man ei olõ' ütski' asi võimalda'. 1 Moos. 18, 14. Hiiob. 42, 2. Jeer. 32, 17. 27.

38. A' Maarja üttele: Kae', siih om Issändä näädsik; mullõ süngu'su' sõna perrä. Ja engli läts tää mant är'.

39. A' noil päivil võt't Maarja kätte ja läts rutuga' mägidsele maalõ Juuda liina. Jos. 21, 11.

40. Ja tää tull Saakaria kotta ja teret Eliisabeti. Matt. 18, 20.

41. Ja seo sündü, ku Eliisabet Maarja teretä-

mist kuul'd, karas' lats
tää ihoh. Ja Eliisabet
sai täüs Pühhä Vaimu,
s. 15.

42. Ja tänit suurõ he-
luga' ja üteli; Õnnistõt
olõt sa' naisi siäst ja
õnnistõt om su' iho sugu!

43. Ja kost seo mullõ
sünnüs, et mu' Issändä
imä mu' mano tulõ?

44. Sest kae', ku su'
teretämise helü mu' kõr-
vo sai, sis karas' lat-
sõkõnõ suurõ rõõmuga'
mu' ihoh. s. 15.

45. Ja õnnis om tuu,
kiä om usknu', sest seo
saa tõtõs, miä tälle Is-
sänd om ülnü'.

46. Ja Maarja üteli: Mu'
hing avvustas väega'
Issändät,

1 Saam. 2, 1—10. Laul 145, 1—6.

47. Ja mu' vaim om
väega' rõõmus Jumala,
mu' Õnnistegijä, pärast;

48. Sest tää om kaenu'
uma näädsigu alandusõ
pääle; sest kae', seost
aost kitvä' minno õnsas
kõgõ põlvõ rahvas.

49. Sest mullõ om
suuri asjo tennü' väkev
ja kelle nimi Pühä om
Laul 126, 2. 3.

50. Ja tää halõstus kest

põlvõst põlvõni' noide
üle, kiä tääd pelgäse'.

Laul 103, 13. 17.

51. Tää om uma käe-
varrõga' suurt väke üles
näüdänü', tää om lakkä
pilnu' noid, kiä suurõ-
litse' omma' uma süäme
meelest. 2 Saam. 22, 28. Jeos. 51, 9
1 Peetr. 5, 5

52. Tää om maaha
touganu' vägevit avvu-
järgi päält ja alandlikka
ülendänü'.

1 Saam. 2. 7. 8. Laul 147, 6.

53. Nälätsit om tää
täütnü' annõtõga' ja rik-
kit tühält är' saatnu'.

Laul 34, 11; 107, 9.

54. Tää om vasta võt-
nu' uma sulasõ lisraeli,
et miilde tulõtada' umma
halõstust igäveste,

Jeos. 50, 18; 41, 8—12.

55. Nii kuis tää om
kõnõlnu' mii' vanõmbilõ,
Abrahamilõ ja tää suulõ.

1 Moos. 17, 7; 18, 18.

56. A' Maarja jäi tää
mano pia kolm kuud ja
läts pärast tagasi umma
kotta.

57. A' Eliisabeti aig sai
täüs, et maaha saia', ja
tää tõi puja ilmalõ.

58. Ja tää lähemädse'
ja sugulasõ' kuuli', et
Issänd uma halõstusõ

oll suurõs tennü' tää vasta, ja olli' rõõmsa' tääga'.

59. Ja seo sündü, et nää' tulli' katsandal pääväl latsõköist ümbre lõikama; ja nää' tahtsõ' nimetäda' tääd tää esä nimega' Saakarias.

60. A' tää imä kos't ja üteli: Ei, a' tää nimi om Johannõs. s. 13.

61. Ja nää' ütli' tälle: Su' suguvõsah ei olõ' kedägi', kellel sääne nimi om.

62. A' nää' näütsi' käega' tää esä poolõ, kuis tää tahasi' tääd kutsu'.

63. Ja tää küsse üte lavvakõsõ ja kirot: Johannõs om tää nimi; ja nää' kõik panni' sedä immes.

64. A' sedämaid pässi tää suu ja tää kiil valalõ ja tää kõnõl ja kit't Jumalat.

65. Ja pelg tull kõiki pääle, kiä näide lähkoh elli', ja kõigist noist asõst kõnõldi kõgõl Juuda mägid sel maal.

5 Moos. 11, 18.

66. Ja kõik, kiä sedä kuuli', võti' sedä süä-

mehe ja ütli': Miä saa kül' seost latsõst? Ja Issändä käsi oll tääga'.

67. Ja Saakarias, tää esä, sai täüs Pühhä Vaimu, kõnõl prohvedi viisi ja üteli:

68. Kitet olgu' Issänd, Iisraeli Jummal, et tää om tulnu' kaema ja är'lunastamise lähätänü' umalõ rahvalõ;

69. Ja om meile herändänü' õnnistusõ sarvõ, uma sulasõ Taavedi suust, Laul 132, 17.

70. Nii kuis tää om kõnõlnu' ummi pühhi prohveti suu läbi, kiä maailma alõstusõst omma' olnu',

Jees. 35, 4. Jeer. 23, 6. Os. 1, 7.

71. Et tää meid är' päst mii' vainlasi käest, kiä meid vihkasõ',

Laul 106, 10. 2. Tiim. 4, 18.

72. Ja mii' vanõmbidõ pääle halõstas, ja umma pühhä säädüst miilde tulõtas,

1 Moos. 17, 7. 3. Moos. 26, 42.

73. Vandõ perrä, miä tää om vannu' mii' esäle Abrahamilõ, and meile,

1 Moos. 22, 16. 17. Mik. 7, 20.

74. Et mii' ummi vain-laisi käest är' pästedü', ilma pelüldä' tääd pidimi' tiinmä.

Kaal. 1, 4. Tiit. 2, 12. 14. Eebr. 9, 14.

75. Pühäüseh ja õigusõh tää iih kõgõ uma eloao. Kol. 1, 22. 1 Peetr. 1, 15.

76. Ja sa', latsõkõnõ, sinno kutsutas Kõgõ-korgõmba prohvetis; sest sa' käüt Issändä palgõ iih ja valmistat tää tiid,

77. Et õnnistusõ tunmist anda' tää rahvalõ näide pattõ andisanmise läbi; Jeer. 31, 34.

78. Mii' Jumala süämeliku halõstusõ läbi, minka' meid om tulnu' kaema tuu, kiä nösõs korgõst,

4 Moos. 24, 17. Jees. 60, 1. 2. Mol. 3, 20.

79. Paistma noilõ, kiä istusõ' püme hüseh ja surma varõh, et mii' jala' rahu tii pääle saata'.

Jees 9, 1. Matt. 4, 16.

80. A' latsõkõnõ kasvi, ja sai kangõs vaimuh, ja oll laanõh tooni' pääväni', kooni' tää näüdäs hinnäst Iisraeli rahvalõ.

2. Päätükk.

Kristusõ sündümine, ümbrelõikamine ja templihe viimine. Siimeon ja Anna. Katõtoiskümne aastanõ Jeesus templih. Jeesusõ nuurusõ aig Naatsaretih.

A' seo sündü noil päivil, et käsk keisri Augustusõ puult vällä läts kõikõ maailma üles kirotada'.

2. Seo kirotus oll edimäne tuul aol, ku Kireenius Siiriamaa üle valitsõja oli.

3. Ja kõik lätsi' hinnäst laskma üles kirotada', egaüts umma liina.

4. Sis läts kah Joosõp Kaalileamaalt Naatsareti liinast üles Juudamaalõ Taavedi liina, midä kutsutas Petlemmäs, selle et tää oll Taavedi kuast ja suust,

5. Et hinnäst laskõ' üles kirotada' Maarja, uma kihlat naasega', kiä oll käümä pääl.

p. 1, 27. Matt. 1, 18.

6. A' seo sündü, ku nää' sääl olli', sai aig täüs, et maaha saia'.

Kaal. 4, 4.

7. Ja tää tõi uma edimätse Puja ilmalõ ja

mähke tääd ja pan'd tääd maaha seime, sest näil es olõ' muud asõnd maha.

8. Ja säälsamah väläh olli' karüsõ' öidsih ja hoisõ' üüse umma karja.

9. Ja kae', Issändä engli sais' näide man ja Issändä au pais't näide ümbre, ja nää' pelksi väega'.

10. Ja engli üteli näile: Är' peläku'! sest kae', ma' kuuluda teile suurt rõõmu, miä kõgõ rahvalõ saa, Jees. 52, 10.

11. Sest teile om täämbä Taavedi liinah Õnnis-tegijä sündünü', kiä om Issänd Kristus.

Jees. 9, 5. 6 Joh. 3, 16.

12. Ja seo olgu' teile tähes: Tii' lövvät latsõ mähidü ja seimeh magavat.

13. Ja äkitselt oll engliga' taiva sõaväe hulk, nuu' kiti' Jumalat ja ütli':

14. Au olgu' Jumalalõ korgõh, maa pääl rahu ja inemiisist hüä miil. p. 19, 38. Jees. 57, 19. Room. 5, 1. Eeves. 2, 14, 17.

15. Ja seo sündü, ku engli' näide mant är' lätsi' taivahe, sis ütli'

karüsõ' ütstösölõ: Et läki' nüüd Petlemmä ja kaemi' sedä asja, miä om sündünü', miä Issänd meile om teedä' annu'.

16. Ja nää' tulli' rutuga' ja löüse' Maarja ja Joosõbi ja latsõkõsõ seimeh magavat.

17. A' ku nää' olli' nännü', laodi nää' asä' lakkä, miä näile seost latsõkõsõst oll kõnõld, S. 10—12. 1 Joh. 1, 1. 2. 3.

18. Ja kõik, kiä sedä kuuli', panni' sedä immes, miä karüsõ' näile olli' kõnõlnu'.

19. A' Maarja pidi kõik neo' sõna' meeles ja mõtõl näide pääle umah süämeh. S. 51.

20. Ja karüsõ' lätsi' tagasi, avvusti' ja kiti' Jumalat kõgõ seo iist, miä nää' olli' kuulnu' ja nännü', nii kuis näile oll ült.

21. Ja ku katõsa päivä täüs sai, et last ümbre lõigata', sis panti tälle nimi Jeesus, miä engli oll pannu', inne ku tää imä ihho sai. p. 1, 31. 59.

22. Ja ku näide puhastamise päävä' Moosõsõ

käsuoppusō perrä täüs sai', sis vei' nää' tääd Jeruusalemmä, et tääd Issandä ette säädä'.

3 Moos. 12.

23. Nii kuis Issandä käsuoppusōhō om kiro-tōt: Ega poisslats, kiä imä edimäne lats om, kutsutas Issandäle pühäs.

2 Moos. 13, 2

24. Ja et nää' pidi' ohvri anma tuud pite, kuis Issandä käsuoppusōh om ült: Üts paar hüttä vai kats tuvipoiga.

25. Ja kae', üts inemine oll Jeruusalemmäh, Siimeon nimi, ja tuu inemine oll õigō ja jumalapelglik ja uut' lissraeli rōõmu, ja Pühä Vaim oll tää pääl.

26. Ja tää oll sõna saanu' Pühä Vaimu käest, et tää ei näe' surma, inne ku tää är' näge Issandä Kristusō.

27. Ja tää tull Vaimu läbi pühhä kotta. Ja ku vanōmba' latsōkōsō Jeesusō sinnä' tōi', et nää' tää peräst teesi' käsuoppusō kumbō perrä.

28. Sis võt't tää esi' tää hindä üskä ja kiit' Jumalat ja üteli:

29. Issand, nüüd lasōt sa' uma sulasō rahuh är' minnä' uma sõna perrä.

1 Moos. 46, 30.

30. Sest mu' silmä' omma' nännü' su' õnnistust,

31. Miä sa' olōt valmistanu' kõgō rahva näteh,

32. Valgusōs, paganit valgustama, ja uma lissraeli rahva avvus.

Jees. 42, 6; 49, 6.

33. Ja Joosōp ja tää imä panni' immes, miä täst kõnōldi.

34. Ja Siimeon õnnist näid ja üteli Maarjalō, tää imäle: Kae', seo sais sääl sadamises ja ülesnōsōmises mitmōlō lissraelih ja tähes, kellele kõnōldas;

35. A' su'ki' umast hingest tüküs mõōk läbi, et saasi' mitmō süäme mõtlōmise' avalikus.

36. Ja sääl oll Anna, üts naistōrahvas, kiä prohvet, Vanueli tütar, Asseri suguharost, tuu oll väegä' elänü', ja oll uma mehega' säidse aastat elänü' peräst umma neitsipōlvō.

37. Ja tää oll katsa-
kümne nelä aastanõ
läsk; tuu es tulõ' iäl är'
pühäst kuast, tiine Juma-
lat paastmise ja palvi-
dõga' üü' ja päävä'.

1 Tiim. 5, 5.

38. Ja tuu tull sinnä'
tuulsamal tunnil ja tu-
nist Issändä avvu üles
ja kõnõl kõigilõ, kiä är'-
lunastamist Jeruusalem-
mäh oodi'.

39. Ja ku nää' kõik
lõpõdi', miä Issändä
käsuoppusõ perrä pidi
sündümä, lätsi' nää' ta-
gasi Kaalileamaalõ, um-
ma Naatsareti liina.

40. A' latsõkõnõ kasvi
ja sai kangõs vaimuh,
täüs tarkust ja Jumala
arm oll tää pääl.

S. 52. p. 1, 80.

41. Ja tää vanõmba'
käve' ega aasta Jeruusa-
lemmäh paasapühis.

42. Ja ku tää katõ-
tõiskümne-aastatsõs sai
ja nää' üles lätsi' Jeruusa-
lemmä, paasapühä kom-
bõ peräst,

43. Ja ku pühä' müüdä
olli', et nää' jäl' kodo
poolõ lätsi', sis jäi
poisslats Jeesus Jeruu-

salemä, ja Joosõp ja
tää imä es tiiä' tuud.

44. A' ku nää' mõtli'
tääd tiikäüjidõ siäh olõ-
vat, käve' nää' üte pää-
vä tiid ja otsõ' tääd
sugulaisi ja tutvidõ man.

45. Ja ku nää' tääd
es lõvvä', lätsi' nää'
tagasi Jeruusalemä ja
otsõ' tääd.

46. Ja tuu sündü kolmõ
päävä peräst, et nää'
tää löüse pühäh kuah
istvat kesk opõtajidõ
siäh ja näid kuulvat ja
näide käest küsüvät.

47. A' kõik, kiä tääd
kuuli', heitü' är' tää
mõistusõ ja kostmistõ
peräst.

48. Ja ku nää' tääd
näi', heitü' nää' är', ja
tää imä ütäl tälle: Poig,
miä sa' meile nii olõt
tennü'? Kae', su' esä ja
ma' olõmi' sinno valuga'
otsnu'.

49. Ja tää ütäl näile:
Miä seo om, et tii'
minno olõt otsnu'? Kas
tii' es tiiä', et ma' tuuh
piä olõma, miä mu'
Esä perält om?

50. Ja nää' es mõista'
tuud sõnna, miä tää
näile kõnõl.

51. Ja tää läts näidega' alla ja tull Naatsaretti ja kullõl näide sõnna. Ja tää imä pidi kõiki neid sõnno umah süämeh.

5, 19.

52. Ja Jeesus kasvi tarkusõh ja pikkusõh ja armuh Jumala ja inemiisi man.

1 Saam. 2, 26. Op. sõn. 3, 4.

3. Päätükk.

Johannõsõ patustplüürmise jutus ja tunistus Kristusõst. Kristusõ ristmine ja suguvõsa.

A' viietõiskümnendä-mäl keisri Tibeeriusõ valitsusõ aastal, ku Pontsius Pilatus Juudamaa valitsõja, ja Heroodõs Kaalileamaa nelivürst, a' Vilippus, tää veli, Iturea ja Trakoniti nelivürst, ja Lisantias Abilenemaa nelivürst oll,

2. Ku Annas ja Kaiwas ülembä' preestri' olli', sai Jumala sõna Saakaria puja Johannõsõ kätte laanõh.

(S. 3—18. Matt. 3, 1—12. Mark. 1, 1—8.)

3. Ja tää tull kõgõ Jordani ümbretsõõri maalõ ja kuulut meeleparanda-

mise ristmist pattõ andisanmises.

4. Nii kuis Jeesaja prohvedi sõnno raamatuhe om kirotõt, kiä ütles: Hõikaja helü om laanõh: valmistagõ' Issändä tiid; tekke' tää tiiraa' tasatsõs.

5. Kõik oro' saagu' täüs ja kõik mäe' ja mäekingõ' saagu' alambas ja, miä kõvvõr om, saagu' õgvas ja, miä mätlik om, saagu' tasatsõs tiis.

6. Ja kõik liha näge Jumala õnnistust.

7. Sis üteli tää rahvalõ, kiä vällä tull hinnäst täl laskma risti': Tii' vihatsõmpi hussõ sugu! kiä om teile näüdänü', et võit är' paeda' tulõvatsõ viha iist?

8. Selle kankõ' õigõt meeleparandamise viljä, ja är' mõtõlgu' esihindäh üldä': Meil om Abraham esäs! Sest ma' ütle teile, et Jummal või neist kivist Abrahamilõ latsi saata'.

Joh. 8, 39. Room. 9, 6. 7. 8.

9. A' kirvõs om kahjo' puiõ juurõ külge

pant; selle ega puu, miä hüvvävilja ei kanna', raotasmaahaja visatas tullō.

Matt. 7, 19; 15, 13. Joh. 15, 2. 6.

10. Ja rahvas küsse tält ja üteli: Miä mii' teemi' sis?

11. A' tää kos't ja üteli näile! Kellel katsärki om, tuu anku' toolō, kellel ei olō', ja kellel süüki um, tuu tekku' niisama. 1 Joh. 3, 17.

12. A' tölneri' tulli' kah hinnäst laskma risti' ja ütli' tälle: Opõtaja, miä mii' teemi'?

13. A' tää üteli näile: Är' noutku' inämb, kui teile om säet. p. 19, 8.

14. Sis küsse' tält kah sõamehe' ja ütli': Ja mii', miä sis mii' teemi'? Ja tää üteli näile: Är' tekku' ütelegi' liiga ega' petüst ja olkō' uma palgaga' rahul.

15. A' ku rahvas uut', ja kõik umah süämeh mõtli' Johannōsōst, vai tää vast om Kristus,
Joh. 1, 19—28.

16. Sis kos't Johannōs ja üteli kõigilō: Ma' risti teid viiga'; a' tuu tulō, kiä mu'st vägevämp om, ja ma' ei olō'

väärt tää kängä nüürä vallalō tegemä; tuu risteid Püha Vaimu ja tulōga'.

17. Tää visklapjo om tää käeh ja tää võtt umma rehealost pühki' ja nisu' umma aita kokko panda'; a' agana' võtt tää kistutamalda' tulōga' är' palotada'.

18. Kah mitu muud asja manitsōdōh, kuulut tää rahvalō armuoppust.

19. A' nelivürst Heroodōs, ku tääd tää nuum' Herodia, tää vele Vilipusō naase peräst ja kõgō kurä peräst, miä Heroodōs oll tennü',

Matt. 14, 3. 4. Mark. 6, 17. 18.

20. Tegi pääle kõgō seo kah sedä, et tää pan'd Johannōsō vangitorni kinni'.

(S. 21, 22. Matt. 3, 13—17. Mark. 1, 9—11. Joh. 1, 32.)

21. A' tuu sündü, ku kõikō rahvast ristiti ja Jeesus kah oll ristit ja Jumalat pallōl, et taivas vallalō tetti,

22. Ja Pühä Vaimu maaha tull iholikul näol kui tuvi tää pääle, ja üts helü tull taivast, tuu üteli: Sa' olõt mu' armas

Poig, su'st om mul hüä miil!

(S. 23—38. Matt. 1, 1—17.)

23. Ja Jeesus oll piakolmkümmend aastat vana, ku tää umma amõtit alost ja oll — nii kui arvati — Joosõbi poig, kiä oll Eeli poig,

24. Kiä oll Mattati, kiä oll Leevi, kiä oll Melki, kiä oll Janna, kiä oll Joosõbi poig,

25. Kiä oll Mattatia, kiä oll Amosi, kiä oll Nahumi, kiä oll Esli, kiä oll Nangi poig,

26. Kiä oll Maati, kiä oll Mattatia, kiä oll Siimei, kiä oll Joosõbi, kiä oll Juuda poig,

27. Kiä oll Johanna, kiä oll Räsa, kiä oll Sorobaabeli, kiä oll Sealtjeli, kiä oll Näri poig,

28. Kiä oll Melki, kiä oll Addi, kiä oll Koo-sami, kiä oll Elmodami, kiä oll Ärmi poig,

29. Kiä oll Joosõsõ, kiä oll Elietseri, kiä oll Joreimi, kiä oll Mattati, kiä oll Leevi poig,

30. Kiä oll Siimeoni, kiä oll Juuda, kiä oll

Joosõbi, kiä oll Joonani, kiä oll Eliakimi poig,

31. Kiä oll Meelea, kiä oll Mainani, kiä oll Mattata, kiä oll Natani, kiä oll Taavedi poig,

32. Kiä oll Jesse, kiä oll Oobedi, kiä oll Poase, kiä oll Salma, kiä oll Naasoni poig,

33. Kiä oll Aminadabi, kiä oll Arami, kiä oll Esromi, kiä oll Peeretsi, kiä oll Juuda poig,

34. Kiä oll Jaakobi, kiä oll Isaaki, kiä oll Abrahami, kiä oll Taara, kiä oll Naori poig,

1 Moos. 21, 2, 3; 11, 10—26.

1 Aja r. 1, 24—27.

35. Kiä oll Saaruki, kiä oll Fagavi, kiä oll Vaaleki, kiä oll Eeberi, kiä oll Saala poig,

1 Aja r. 1. 24. 25.

36. Kiä oll Kainani, kiä oll Arvaksadi, kiä oll Semmi, kiä oll Noa, kiä oll Leemeki poig,

37. Kiä oll Metuusala, kiä oll Eenoki, kiä oll Jeeredi, kiä oll Maalaleli, kiä oll Keenani poig,

38. Kiä oll Eenosi, kiä oll Seti, kiä oll Aadama, kiä oll Jumala poig.

1 Moos. 5, 1—3.

4. Päättükk.

Kristust kiusatas. Tää alostas umma oppamise amõtit, pidä Naat-saretihi ja Kapernaumah jutust, tege Peetrusõ ämmä ja pallõ haigit terves.

(S. 1—13. Matt. 4, 1—11. Mark. 1, 12. 13.)

A' Jeesus, täüs Pühä Vaimu, tull tagasi Jordanist, ja tääd aeti Vaimu läbi laandõ.

2. Ja kurat kiusas neli-kümmend päivä, ja tää es süü' midägi' noil päivil; ja ku neo' möödä sai', sis tull tälle peräst nalg kätte.

3. Ja kurat üteli tälle: Ku sa' Jumala Poig olõt, sis ütle seolõ kilõ, et tää leeväs saasi'.

4. Ja Jeesus kos't tälle ja üteli: Kiroto't om, et inemine ei elä' õno leeväst, a' egastütest Jumala sõnast.

5. Ja kurat vei tää üte korgõ mäe pääle ja näüt tälle kõiki maailma kuningriike silmäpilgahtamise aol.

6. Ja kurat üteli tälle: Kõik meelevalla näide üle taha ma' sullõ anda' ja näide avvu; sest seo om mullõ ant ja ma'

anna sedä, kellele ma' taha.

7. Ku sa' nüüd mu' ette kumardat, sis om kõik su' perält.

8. Ja Jeesus kos't tälle ja üteli: Taganõ' mu' mant, saadan, sest kiroto't om: Kumarda' Issändät, umma Jumalat ja teeni' õnõ tääd.

9. Ja tää vei tääd Jeruusalemma ja pan'd tää pühä kua harä pääle saisma ja üteli tälle: Ku sa' Jumala Poig olõt, sis viska' hinnäst siist maaha.

10. Sest kiroto't om: Tää taht uma' engli' su' peräst kāske', et nää' sinno hoiasi'.

11. Ja nää võtva' sinno kässi pääle, et sa' umma jalga vasta kivvi es toukasi'.

12. Ja Jeesus kos't ja üteli tälle: Ült om: Är' kiusaku' Issändät, umma Jumalat.

13. Ja ku kurat lõpõt kõik kiusatusõ', tagasi tää tää mant tüküs aos.

(S. 14, 15. Matt. 4, 12—17. Mark. 1, 14—15.)

14. Ja Jeesus läts tagasi Vaimu väeh Kaali-

leamaalõ; ja kõnõ' tää üle vi'di lakkä kõgõlõ ümbretsõõri maalõ.

15. Ja tää opas näide kogodusõ kuõh, ja tääd avvustõdi kõiki puult.

(S. 16—30. Mait. 13. 53—58. Mark. 6. 1—6.)

16. Ja tää tull Naatsa-retti, koh tää oll üles kasunu', ja läts uma viisi perrä hingämise pääväl kogodusõ kotta ja saist üles kirja lugõma.

17. Ja tää kätte anti prohvedi leesaja raamat; ja ku tää raamadu vallalõ tegi, lõüs tää tuu kotusõ, kohe kirotõt oll:

18. Issändä Vaim om mu' pääl; selle om tää minno võidnu'; tää om minno saatnu' vaesilõ armuoppust kuulutama, noid parandama, kiä süäme poolõst rõhudu', vangõlõ vallalõ laskmist kuulutama ja pümehilõ nägemist, ja vaivatuid andisanmise läbi vallalõ laskma, Matt. 11, 5.

19. Ja kuulutama Issändä meeleverälist aastat.

20. Ja ku tää pan'd raamadu kinni', an'd tää tuu sulasõ kätte ja istõ maaha, ja kõiki silmä' kogodusõ kuah kai' ütsisilmi tää pääle.

21. Ja tää nakas' ütlemä näile: Täämbä om seo kiri tõtõs saanu' tii kuuldõh.

22. Ja nää' tunisti' kõik tääst ja panni' immes tää armsit sõnno, miä tää suust vällä tulli', ja ütli': Kas seo om Joosõbi poig? Joh. 6, 42.

23. Ja tää üteli näile: Kül' tii' mullõ seo vanasõna ütlet: Arst avida' esihinnäst! miä mii' olõmi' kuulnu' Kapernaumah johtunu' olõvat, sedä tii' kah siih umal perismaal.

24. A' tää üteli: Tõstõ ma' üteli teile: Ütski' prohvet ei olõ' armas umal perismaal.

25. A' tõtõ poolõst üteli ma' teile: Mitu laskänaist oll Eelia aol Iisraelih, ku taivas oll kolm aastat ja kuus kuud kinni' pant, ku suur nälgi oll üle maa.

26. Ja ütengi' mano noide siäst es saadõta' Eeliast, kui õnõ Sarepta liina Siidonia maalõ üte lāsanaase mano.

27. Ja pallõ pidalitõbit-sit oll lisraelih prohvedi Eliisa aol, ja ütski' noist es saa' puhtas, kui õnõ Naaman, Siiria miis.

28. Ja kõik sai' täüs vihha, kiä kogodusõ kuah olli', ku nää' sedä kuuli',

29. Ja saisti' üles ja touksi' tää liinast vällä ja vei' tää üles mäe otsa, mändse pääle näide liin oll ehitet, et tääd üle kaala maaha heitä'.

Joh. 8, 44.

30. A' tää läts näide siäst läbi ja läts är'.

Joh. 8, 59.

(S. 31—37. Mark. 1, 21—28)

31. Ja tull alla Kapernauma, Kaalileamaa liina, ja opas näid hingämise päivil.

32. Ja nää' heitü' tää oppusõ peräst, selle et tää sõnal oll võim.

33. Ja sääl kogodusõ kuah oll üts inemine, tuul oll üts roojadsõ kuradi vaim, ja tuu tänit suurõ helüga'.

34. Ja üteli: Piä! miä meil om su'ka' tegemist, Jeesus Naatsaretist? Kas sa' olõt tulnu' meid är' häötämä? ma' tunnõ sinno, kiä sa' olõt, Jumala Pühä.

35. Ja Jeesus töröl tääd ja üteli: Olõ' vaik ja mine tääst vällä! Ja kuri vaim visas tääd kesk näide sekkä maaha, läts tääst vällä ja es tii' tälle ütengi' kaihho.

36. Ja suur heitümine tull kõiki pääle ja kõnõli' ütstõsõga' ja ütli': Määne lugu seo om, et tää roojatsit vaimõ käsk meelevalla ja väega', ja nää' läävä' vällä?

37. Ja kõnõ' tää üle läts vällä kõgõlõ poolõ sinnä' ümbretsõõri.

(S. 38—44. Matt. 8, 14—17. Mark. 1, 29—34.)

38. A' tää saist üles kogodusõ kuast ja läts Siimoni kotta; a' Siimona ämm oll haigõ kangõh kuumah tõbõh ja nää' palssi' tääd tää peräst.

39. Ja tää astõ tää mano, kumard tää üle ja ähvärd kuuma tõpõ, ja tuu läts tääst är'; a'

sedämaid tull tää üles,
ja tiine näid.

40. A' ku päiv är' läts,
sis vei' kõik nuu', kel
haigit oll mitmõsugutsõh
tõbõh, näid tää mano;
ja tää pand egaüte pääle
uma' kae' ja tegi näid
terves.

41. Kah kurä' vaimu'
lätsi' mitmõst vällä
tänitädeh ja ütli': Sa'
olõt Kristus, Jumala
Poig. Ja tää tõrõl näid
mitte kõnõlda', sest nää'
tunsõ tääd Kristusõ olõ-
vat. Matt. 8, 29. Mark. 3, 11. 11.

42. A' ku valgõ sai,
läts tää vällä ja läts
ütte tühja paika, ja rah-
vas otsõ' tääd ja tuli'
tää mano ja pei' tääd
kinni', et tää näide mant
es lääsi' är'.

43. A' tää üteli näile:
Ma' piä kah muilõ lii-
nolõ armuoppust kuulu-
tama Jumala riigist, sest
tuu tarbis olõ ma' lähä-
tet. p. 8, 2.

44. Ja tää üteli jutust
Kaalileamaa kogodusõ
kuõh. Matt. 4, 23.

5. Päätükk.

Peetrusõ rikas kala loomus; Jee-
sus tege pidalitõbidsõ ja hälvädi
terves; Matteust kuts opjas. Kris-
tus kost ummi opjidõ list paast-
mise peräst.

(S. 1—11. Matt. 4, 18—11. Mark. 1,
16—20.)

A' seo sündü, ku rah-
vas tää mano tükke
Jumala sõnna kuulma ja
tää esi' sais' Kenetsa-
reti järve veereh

2. Ja nägi kats laiva
järve veereh saisvat, a'
kalamehe' olli' noist
vällä lännü' ja lopudi'
võrka;

3. Sis läts tää üte
laiva pääle, miä Siimona
perält oll ja pallõl tääd,
et tää veitkese veerest
är' sõvvasi'; ja tää istõ
maaha ja opas rahvast
laivast.

4. A' ku tää lõpõt kõ-
nõlõmist, üteli tää Si-
monalõ: Sõvva' sinnä'
süvä kotusõ pääle ja
lasõ' uma' nooda' sisse
loomusõlõ. Joh. 21, 6.

5. Ja Siimon kos't ja
üteli tälle: Opõtaja, mii'
olõmi' kõgõ seo üü tüüd
tennü' ja ei olõ' ütlegi'
saanu', a' su' sõna pääle
taha ma' nooda sisse
laskõ'.

6. Ja ku nää' sedä tei', sai' nää' suurõ hulga kallo; a' näide nuut kakõs katski'.

7. Ja nää' näütsi' käega' ummi seldsimihi poolõ, kiä tōsõh laivah olli', et nää' tulõsi' ja näid avitasi'. Ja nää' tulli' ja täüdi' mōlōmba' laiva' täüs, nii et nää' vaoma naksi'.

8. A' ku Siimon Peetrus sedä nägi, heit' tää Jeesusõ põlvi ette maaha ja üteli: Issänd, mine' mu' mant är', selle et ma' olõ patunõ inemine!

9. Selle et suur heitümine oll tää pääle tulnu' ja kõiki pääle, kiä täägä' olli', kala saagi peräst, miä nää' olli' saanu'.

10. Niisama kah Jaakobusõ ja Johannõsõ, Sebedeusõ poigõ pääle, kiä Siimona seldsimehe' olli'. Ja Jeesus üteli Siimonilõ: Är' peläku', sest aost piät sa' inemiisi püüdä.

11. Ja nää' ai' laiva' viirde ja jäti' kõik maaha ja käve' tää perrä.

(S. 12—16. Matt. 8, 1—4. Mark. 1, 40—45.)

12. Ja seo sündü, ku tää üteh liinah oll, kae', sääl oll üts miis täüs pidalitöpõ; ja ku tää Jeesust nägi, heit' tää kummalõ maaha, pallõl tääd ja üteli: Issänd, ku sa' tahat, võit sa' minno puhtas tetä'.

13. Ja tää sirot uma käe ja puttõ tää külge, ja üteli: Ma' taha, saa' puhtas! ja sedämaid läts pidalitöbi tääst är'.

14. Ja tää kiil'd tääd sedä kellelegi' üldä', a' üteli: Mine' ja näüdä' hinnäst preestrilõ ja ohverda' uma puhastamise iist, nii kui Moosõs om käsknü', näile tunistusõs.

15. A' kõnõ' tää üle lagosi lakkä, ja pallõ rahvast tulli' kokko tääd kullõma ja tää man terves saama umist tōpist.

16. A' tää läts kõrvalõ tühjo paiko ja pallõ Jumalat.

(S. 17—26. Matt. 9, 1—8. Mark. 1, 1—11.)

17. Ja seo sündü üteli pääväl, et tää opas, ja sääl oll varisere ja

käsutunjit istmah, kiä olli' tulnu' kõigist Kaali-lea- ja Juudamaa alõvi-dōst ja Jeruusalemmäst; ja Issändä vägi oll sää'l haigit terves tegemäh.

18. Ja kae', üte' mehe' tõi' sängü pääl inemise, kiä oll hälvät; ja nää' püüse' tääd sisse viiä' ja tää ette panda'.

19. Ja ku nää' rahva peräst maad es lövvä', kost tääd sisse viiä', lätsi' nää' üles katusõ pääle ja lasi' tääd katusõst läbi kõgõ sängüga' alla õkvalt Jeesusõ ette.

20. Ja ku tää näide usku nägi, üteli tää tälle: Inemine, su' patu' omma' sullõ andis antu'.

21. Ja kirätunja' ja variseri' naksi' mõtlõma ja ütli': Kiä om tuu, kiä Jumala teotust kõnõlõs? Kiä vōi pattõ andis anda', muud kui Jummal ütsindä'?

Jees. 43, 25.

22. A' ku Jeesus näide mõtlõmist tunsõ, kos't tää ja üteli näile: Miä tii' mõtlõd umah süä-meh?

Eebr. 4, 12. 13.

23. Kumb om kergemb üldä': Su' patu' omma' sullõ andis antu'; vai üldä': Nõsõ' üles ja käü'?

24. A' et tii' teedä' saasi', et Inemise Pujal meelevald om maa pääl pattõ andis anda', — üteli tää toolõ, kiä oll hälvät: Ma' üteli sullõ, nõsõ üles ja vōta' uma säng ja mine' umma kotta.

25. Ja sedämaid tull tää üles näide näteh, vōit' uma sängü, mink pääl tää oll olnu', ja läts umma kodo Jumalat kitteh.

26. Ja suur heitumine tull kõiki pääle, ja avvusti' Jumalat ja sai' täüs pelgü ja ütli': Mii' olõmi' täämbä imelikka asjo nännü'.

(S. 17—31. Matt. 9, 9—13. Mark. 2, 13—17.)

27. Ja peräst sedä läts tää vällä ja nägi üte tõlneri, Leevi nimi, tollimaja iih istvat ja üteli tälle: Käü' mu' perrä!

28. Ja tää jät't kõik maaha, tull üles ja käve tää perrä.

29. Ja Leevi tegi tälle suurõ kostitamise umah majah, ja suur hulk tõlnere ja tõisi olli' tääga' lavvah istmah.

p. 15, 1.

30. Ja kirätunja' ja variseri' nurisi' tää opjido vasta ja ütli': Mille süüt ja juut tii' tõlnere ja patatsidõga'?

31. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Noilo' kiä terve' omma', ei olõ' tohtret vaja, a' haigilõ.

32. Ma' ei olõ' tulnu' õigit, a' patatsit meeleparandamiselõ kutsma.

1 Tiim. 1, 15.

(S. 30—39. Matt. 9, 14—17. Mark. 2, 18—22.)

33. A' nää' ütli' tälle: Mille Johannõsõ opja' paastva' nii ütteluku ja tegevä' palvit, niisama kah varisere opja': a' su' opja' söövä' ja joova'?

34. A' tää üteli näile: Kas tii' võit pulmarahva panda' paastma, nii kavva kui kosilanõ näide man om?

35. A' päävä' tulõva', kuna kosilanõ näide käest är' võõtas, sis paastva' nää' noil päivil.

Joh. 16, 5. 6. 20. 22.

36. A' tää üteli kah näile üte tähendamise sõna: Ütski' ei panõ' vahtsõ rõiva paika vana särgi pääle, muido vahtsõnõ kakk vana, ja vahtsõ rõiva paik ei sünnü' vana pääle.

37. Ja ütski' ei panõ' värskit viina vanno nahkanomidõ sisse, muido aja värski viin nahkanoma' lahki ja tää juusk maaha ja nahkanoma' läävä' hukka.

38. A' värski viin pandas vahtsidõ nahkanomidõ sisse, sis saisva' mõlõmba' terve'.

39. Ja ütski', kiä vanna om joonu', ei taha' sedämaid värskit, sest tää ütles: Vana om paremb.

6. Päätükk.

Opja' kavva' päid pühapäävil. Kristus tege är'kuionu' käe terves. Katstõiskümme apostlit valitas. Kristusõ mäejutus.

(S. 1—5. Matt. 12, 1—8. Mark. 2, 23—28.)

Ja seo sündü paasa-pühä tõsõl pääväl, et tää läbi vilä käve; ja tää opja' kaki' päid, hõõri' kässiga' ja sei'.

2. A' mōnō' variseri' ütli' näile: Mille tiit tii' sedä, miä ei sünnü' hingämise päivil tetä'?

3. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Kas tii' sedä ei olō' lugōnu', miä Taavet tegi, ku täl nälgi oll ja noil, kiä tääga' olli'?

4. Kuis tää Jumala kotta läts ja võt't ettepanmise leevä' ja sei ja an'd kah noilō, kiä tääga' olli', midä üteli es olō' luba süvvä', muil kui preestridōl.

3 Moos. 24, 9.

5. Ja tää üteli näile: Inemise Poig om kah hingämise päävä lssänd.

(S. 6—11. Matt. 12, 9—14. Mark. 3, 1—6.)

6. A' seo sündü üteli tōsōl hingämise pääväl, et tää kogodusō kotta läts ja opas; ja sääl oll üts inimene, kelle hüä käsi oll är' kuionu'.

7. A' kirätunja' ja variseri' vahe' tääd, kas tää hingämise pääväl tege terves, et kaibust tää pääle löüdä'.

8. A' tää tiise näide mõtlōmise' är' ja üteli toolō inemisele, kel

kuionu' käsi oll: Tulō' üles ja astu' siia' kespaika; ja tää tull üles ja saisi' sääl.

9. Sis üteli Jeesus näile: Ma' taha tii' käest midägi' küssü: Kas hingämise pääväl sünnüs hüvvä tetä' vai kurja tetä'? ello pästä' vai hukada'?

10. Ja tää kai ümbre näide kõiki pääle, ja üteli toolō inemisele: Siroda' uma käsi vällä, ja tää tegi nii; ja tää käsi sai jäl' terves nii kui tōnō.

11. A' nää' jäi kogoni' meeleldä' ja pei' üts tōsōga' nōvvo, miä Jeesusōlō tetä'.

(S. 12—16. Mark. 3, 13—19.)

12. A' noil päivil sündü, et tää vällä läts üte mäe pääle Jumalat pallōma, ja tää jäi palvōhō Jumala poolō kõgō tuu üü.

13. Ja ku valgō sai, kut's tää uma' opja' hindä mano ja valits näide siäst katstōis-kümme, noid nimet tää kah apostlis.

Matt. 10, 2—4. Ap. teg. 1, 13.

14. Nuu' olli': Siimon, kedä tää kah Peetrusōs

nimitäs, ja tää veli
Andreas, Jaakobus ja
Johannõs, Vilippus ja
Partolomeus,

15. Matteus ja Toomas,
Jaakobus, Alveusõ poig,
ja Siimon, kedä Selo-
tesõs kutsutas,

16. Juudas, Jaakobusõ
poig, ja Juudas Iskariot,
kiä kah sai är' anjas.

(S. 17—19. Matt. 4, 23—25, 1. Mark. 3,
7—12.)

17. Ja ku tää näidega'
alla tull, sais' tää lakõ
pää'l ja tää opja' ja suur
hulk rahvast kõgõlt
Juuda maalt, Jeruusa-
lemmäst ja mereviirtsest
Tiirusõst ja Siidonist,

18. Kiä olli' tulnu' tääd
kuulma ja et nää' võisi'
terves saia' umast hai-
gusõst, ja kedä roojat-
sist vaimõst vaivati; ja
nää' sai' terves.

19. Ja kõik rahvas
püüs tää külge puttu',
sest vägi läts tääst vällä
ja tegi kõik terves.

(S. 20—23. Matt. 5, 3. 4. 11. 12.)

20. Ja tää nõs't uma'
silmä' opjidõ pääle, ja
ütel: Õnsa' olõt tii' vai-
must vaesõ'; sest tii'
perält om Jumala riik.

21. Õnsa' olõt tii', kel
nüüd nälg om, sest tii'
saat täüs. Õnsa' olõt
tii', kiä tii' nüüd ikõt,
sest tii' naarat.

Ilm. 7, 16. 17. Laul. 126, 5. 6.
Jees. 61, 3.

22. Õnsa' olõt tii', ku
inemise' teid vihkasõ'
ja ku nää' teid vällä
heitvä' kogodusõst ja
laimasõ' ja põlgva' tii'
nime är' kui üte halva
nimel nemise Puja peräst.

23. Rõõmustagõ' seol
pääväl ja ilotõlgõ', sest
kae', tii' palk om suur
taivah; sest näide va-
nõmba' tei' niisama
prohvetele.

24. A' hädä teile, kiä
tii' rikka' olõt; sest tii'
rõõmustamine om jo' tii'
käeh.

Aamos 6, 1. Luuk. 16. 25. Jaak. 5, 1.

25. Hädä teile, kiä tii'
täüs olõt, sest tii' olõt
näläh. Hädä teile, kiä
tii' nüüd naarat; sest
tii' kurvastat ja ikõt.

Jees. 5, 2°; 65, 13. 14.

26. Hädä teile, ku kõik
inemise' hüvvä teist kõ-
nölõsõ'; sest näide va-
nõmba' tei' niisama
võlssprohvetele.

Jaak. 4, 4. Miik. 2, 11.

(S. 27—36. Matt. 5, 39—48.)

27. A' teile, kiä tii' kuulõt, üttele ma': Armastagõ' ummi vihamihi, tekke' hüvvä noilõ, kiä teid vihkasõ'.

Room. 12, 14. 20.

28. Önnistagõ' noid, kiä teid är' vanva', pal-lõlgõ' noidõ iist, kiä teile liiga tegevä'.

29. Kiä sullõ tõsõ kõrva pääle lüü, toolõ paku' kah tõist; ja toolõ, kiä su' särgi är' võtt, är' kiilku' kah hamõht.

Room. 12, 17.

30. A' anna' egalõ-ütele, kiä sinno pallõs ja kiä su' käest su' uma är' võtt, tuu käest är' küsügu' tagasi.

5 Moos. 15, 7.

31. Ja nii, kuis tii' tahat, et inemise' teile teesi', niisama tekke' tii' kah näile.

Matt. 7, 12.

32. Ja ku tii' noid armastat, kiä teid armastasõ', määne teno teil tuust om? Sest patadsõ' armastasõ' kah noid, kiä näid armastasõ'.

33. Ja ku tii' uma hüä-tegijilõ hüvvä tiit, määne teno teil tuust om? Sest

patadsõ' tegevä' tuud-samma kah.

34. Ja ku tii' noilõ lainat, kelle käest loodat jäl' kätte saia', määne teno teil tuust om? Sest patadsõ' lainasõ' kah patatsilõ, et nää' tuu võrra jäl' saasi'.

3 Moos. 25, 35. 36.

35. A' armastagõ ummi vihamihi ja tekke' hüvvä ja lainakõ', et tii' midägi' tuu vasta ei looda'; sis om tii' palk suur, ja tii' olõt Kõgõkorgõmba latsõ'; sest tää om helde tennämäldä' ja kurjo vasta.

Laul 37. 26.

36. Selle olkõ' armulitse', nii kuis tii' Esä kah armuline om.

(S. 37—49. Matt. 7.)

37. Ja är' mõistku' kohut, sis ei mõistõta' kah tii' pääle kohut; är' mõistku' hukka, sis ei mõistõta' kah teid hukka.

Room. 2, 1.

38. Ankõ' andis, sis andas teile andis; ankõ', sis andas teile; üts hüä kinni' litsut ja kuhäga' ja raputõt mõõt andas tii' rüppü; sest tuusama mõöduga', minka' tii'

mõõdat, mõõdõtas jäl' teile.

39. A' tää üteli näile tähendämise sõna: Kas sōkō vōi sōkōlō tiid juhataida'? Kas nää' mōlōmba'hauda ei sata'?

Matt. 15, 14.

40. Ei opja olō' ülemb kui tää oppaja; a' ega-üts tävveste opat om kui tää oppaja.

Matt. 10, 24. 25. Joh. 15, 20.

41. A' miä sa' pindu näet uma vele silmäh, a' palki su' umah silmäh ei panō' sa' tähele?

42. Vai kuis võit sa' uma vele vasta üldä': Veli, lasō', ma' kisu pinnu su' silmäst vällä ja esi' ei näe' sa' palki umah silmäh? Oh sa' salajanō! kisu' inne palk umast silmäst vällä ja sis viil kae' pind vällä kisku' uma vele silmäst.

43. Sest tuu ei olō' hüä puu, miä halva viljä kand, ega' halv puu, miä hüvvä viljä kand.

Matt. 12, 33.

44. Sest eka puud tundas tää viläst; sest orävitst ei koräta' viinamarjo ega' ohtjist viinamarä tsäuko.

Kaal. 5, 19.

45. Hüä inemine tuu hüvvä vällä uma süäme hüäst varandusōst; ja kuri inemine tuu kurja vällä uma süäme kuräst varandusōst, sest midä süä täüs om, tuust kõnölös suu.

Matt. 12, 34. 35. Mark. 7, 21

46. A' miä tii' minno hōikat: Issänd, Issänd! ja ei tii', miä ma' ütle?

Maal. 1, 6.

47. Egaüts, kiä mu' mano tulō ja kuuld mu' sōnno ja tege noidō perrä, tuud taha ma' teile näüädäda', kelle sugunō tää om.

Joh. 7, 17. Jaak. 1, 22.

48. Tää om inemise sugunō, kiä maja ehit, ja kaiv' ja süvvä kaiv', ja pan'd tää alosō kaljo pääle; a' ku suur vesi tull, käve juuskja vesi tuu maja pääle, ja es vōi' tuud liigutada', sest tää alos oll kaljo pääle pant.

49. A' kiä kuuld ja ei tii', tuu om üte inemise sugunō, kiä maja ehit maa pääle ilma alosōlda', ja juuskja vesi käve tää pääle ja sedämaid sattō tää maaha, ja tuu maja sadamine oll suur.

7. Päätükk.

Üte pääligu sulasöst. Naini nooröst mehest. Johannösö lähätelüst. Pafutsöst naasest.

(S. 1—10. Matt. 8, 5—13.)

A' peräst, ku tää kõik uma' kõnnō' rahva kuuldōh oll lõpōtanu', läts tää Kapernauma.

2. Ja üte pääligu sulanō, kiä tää meelest kallis oll, tuu oll haigō ja kuulmise pääl.

3. A' ku tää Jeesust kuul'd, lähät tää Juuda rahva vanōmba' tää mano ja pallōl tääd, et tää tulōsi' ja tää sulasō terves teesi'.

4. A' ku nää Jeesusō mano sai', palssi' nää' tääd väega' ja ütli': Tää om sedä väärt, et sa' tälle sedä tiit.

5. Sest tää armastas mii' rahvast ja kogo-dusō kua om tää esi' meile üles ehitänü'.

6. Ja Jeesus läts näidega'; a' ku tää es olō' inämp majast kavvōh, lähät päalik uma' sõbra' tää mano ja käs'k tälle üldä': Issänd, är' võtku' sedä vaiva nätä'; sest ma' ei olō' väärt, et sa' mu' katusō ala tulōt.

7. Selle ei olō' kah ma' hinnäst väärt arvanu' su' mano tullaki'; a' ütle üts sõnagi', sis saa mu' sulanō terves.

8. Sest ma'ki' olō inemine, tōsō valitsusō ala säet, ja mu' all om sõamiihi ja ma' ütle ütele: Mine', ja tää lätt; ja tōsōlō: Tulō', ja tää tulō; ja umalō sulasōlō: Tii' sedä, sis tää tege.

9. A' ku Jeesus sedä kuul'd, pan'd tää tääd immes ja kään'd ümbre ja üteli rahvalō, kiä perrä käve: Ma' ütle teile, säänest usku ei olō' ma' lisraelistki' löüdnü'!

10. Ja ku nuu', kiä vällä lähätedü', jäl' kodo sai', löüsi' nää' haigō sulasō terve olōvat.

11. Ja tuu sündü tōsōl pääväl, et tää ütte liina läts, midä kutsutas Nainis ja tääga' läts pallō tää opjit ja pallō rahvast;

12. A' ku tää liina värehti lähkeste sai, kae', sis kanti koolnut vällä, tuu oll uma imä ütsik poig ja imä oll läsk; ja pallō liina rahvast oll tääga'.

13. Ja ku Issänd tääd nägi, sis oll täl väega' hallõ miil tää peräst ja ütäl tälle: Är' ikku'.

14. Ja ku tää lähkeste sai, nakas' tää kirstust kinni', a' kanja' saisi', ja tää ütäl: Nuurmiis, ma' üttele sullõ, tulõ' üles!

15. Ja koolnu' istõ üles ja nakas' kõnõlõma ja tää an'd tääd tää imäle.

16. A' hirm tull kõiki pääle ja avvusti' Jumalat ja ütli': Üts suur prohvet om mii' siäh nõsnu' ja Jummal om umma rahvast tulnu' kaema.

17. Ja seo kõnõ' tää üle viidi lakkä läbi kõgõ Juudamaa ja kõiki paiko sääl ümbretsõõri.

(S. 18—35. Matt. 11, 2—19.)

18. Ja sedä kõik kuuludi' Johannösölõ tää opja'; ja Johannös kut's hindä mano kats umist opjist,

19. Ja lähät näid Jeesusõ mano ja käs'k tälle üldä': Kas sa' seo olõt, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

20. A' ku mehe' tää mano sai', ütli' nää': Ristjä Johannös om meid

su' mano lähätänü' ja käs'k üldä': Kas sa' tuu olõt, kiä piät tulõma, vai om meil tõist uuta'?

21. A' tuulsamal tunnil tegi tää mitu terves tõbõst ja mitmõst vaivast ja kurõst vaimõst ja mitmõlõ sõkõlõ kinke tää nägemise.

22. Ja Jeesus kos't ja ütäl näile: Minke' ja kuulutagõ' Johannösölõ, miä tii' olõt nännü' ja kuulnu', et sõkõ' nägevä', jalolda' käüvä', pidalitõbidsõ' saava' puh-tas, kõrvolda' kuulva', koolnu' nõsõsõ' üles, vaesilõ kuulutõdas armuoppust. Jees. 35, 5.

23. Ja õnnis om tuu, kiä hinnäst mu' peräst ei pahanda'.

24. A' ku Johannösõ käskjala' olli' är' lännü', nakas' tää Johannösõst rahvalõ kõnõlõma: Miä tii' olõt vällä lännü laandõ kaema? Pääde-ruugu, midä tuul liigutas?

25. Vai midä tii' olõt kaema lännü' vällä? Ütte inemist pehmidõ rõivastõga' ehitet? Kae',

kiä kallih rōivih ja liha hellütämiseh eläse', nuu' omma' kuniglikah kuōh.

26. Vai midä tii' olōt kaema lännü' vällä? Ütte prohvetit? Tōtōslikult, ma' ütle teile: Kiä viil inämp om, kui prohvet.

p. 1, 76.

27. Tää om tuu, kellest om kirotoit: Kae', ma' saada uma engli su' palgō ette, kiä su' tiid su' iih valmistas.

Maal. 3, 1.

28. Sest ma' ütle teile: Noidō siäst, kiä naasest omma' sündünü', ei olō' suurōmbat prohvetit kui Ristjä Johannōs; a' kiä vähämb Jumala riigih, om suurōmb tääd.

29. Ja kõik rahvas, kiä tääd kuul'd ja tõlneri', kiä Johannōsō ristmise-ga' olli' ristidü', kit'i Jumalat õigōs.

p. 3, 7. 12. Matt. 21, 32.

30. A' variseri' ja käsutunja' põli' är' Jumala nõu näide hindä vasta ja es lasō' hinnäst täl risti'.

31. A' Issänd ütlet: Kelle sugutsōs piä ma' sedä inemiisi suku ja

kelle sugudsō' omma' nää'?

32. Nää' omma' latsi sugudsō', kiä turu pääl istusō' ja hōikasō' tōsōlō seldsilō ja üttese': Mii' olōmi' teile villu ajanu' ja tii' ei olō' tandsnu'; mii' olōmi' teile iku laulu laulnu' ja tii' ei olō' iknu'.

33. Sest Ristjä Johannōs om tulnu', es tää süü' leibä, es juu' viina; ja tii' ütlet: Täl om kuri vaim.

Matt. 3, 4.

34. Inemise Poig om tulnu', süü ja juu ja tii' ütlet: Kae', seo inemine om söödik ja viinajoodik, tõlnere ja patatsidō sōbōr.

p. 15, 2.

35. Ummōhtō mõistōtas tarkus õigōs kõigist umist latsist.

36. A' üts variserest pallōl tääd, et tää tääga' leibä võtasi'; ja tää lats variseri kotta ja istō lauda maaha.

p. 11, 37.

37. Ja kae', üts naane oll liinah, tuu oll patunō; ku tää teedä' sai, et tää variseri majah lavvah istus, tōi tää üte ala-

bastri-anoma kalli sal-
viga'.

Matt. 26, 7—13. Joh. 12, 3—8.

38. Ja tää sais' takah
tää jalgo man, ik'k ja
nakas' tää jalgo hām-
memä silmäviiga' ja
kuivat näid ummi hui-
sidōga' ja an'd tää ja-
lolō suud ja määre näid
salviga'.

39. A' ku variser, kiä
tääd oll kutsnu', tuud
nägi, mõtöl tää esihin-
däh ja üteli: Ku seo
olōsi' prohvet, kül' tää
sis mõistasi', kiä ja
määne naane seo om,
kiä tää külge putus;
sest tää om patunõ.

40. Ja Jeesus kos't ja
üteli tälle: Siimon, mul
om midägi' sullõ kõ-
nõlda'; a' tää üteli: Opõ-
taja, kõnõlõ'.

41. Üteli rahalainajal
oll kats võlglast, tõsõl
oll võlgu viissada tee-
nari-raha, a' tõsõl viis-
kümmend.

42. A' ku nää' es jõv-
va' massa', kinke tää
mõlõmbilõ tuu; ütle'
nüüd, kumb näist võtt
tääd inämb armastada'?

43. A' Siimon kos't ja
üteli: Ma' arva tuu, kel-

lele tää inämb om kink-
nü'. A' tää üteli tälle:
Sa' olõt õigõhõ mõistnu'.

44. Ja tää kään'd hin-
näst naase poolõ ja üteli
Siimonilõ: Kas sa' sedä
naist näet? Ma' olõ
su' maija tulnu', sa' ei
olõ' mu' jalgo jaos vett
annu': a' seo om silmä-
viiga' mu' jalgo hām-
menü' ja hindä hiusidō-
ga' kuivatanu'.

45. Sa' ei olõ' mullõ
suud annu'; a' seo, sis-
sama, ku tää sisse tull,
es jäta' perrä mu jalolõ
suud andmast.

46. Sa' ei olõ' mu'
pääd õlliga' määrnü', a'
seo om mu' jalgo sal-
viga' määrnü'.

47. Selle ütle ma' sullõ,
tää pallõ pattõ om an-
dis ant, sest tää om
pallõ armastanu'; a' kel-
lele veitkese andis an-
das, tuu armastas veit-
kese.

48. Ja tää üteli tälle:
Su' patu' omma' sullõ
andis antu'.

p. 5, 20. 21. Matt. 9, 2.

49. Ja nuu', kiä tääga'
lavvah istõ', naksi' esi-
hindäh mõtlõma: Kiä

seo om, kiä kah patu' andis and?

50. A' tää üteli naaselō: Su' usk om sinno avitanu'; mine' rahuga'.

p. 8, 48; 17, 19; 18, 42. Mark 5, 34.

8. Päätükk.

Jeesusō perräkäljā' naase'. Tä-hendämise sõna külvjäst. Kiä omma' Kristusō umadsō'. Mere ja maru vaigistamine. Kuräst vaimust vaivadu terves tegemine. Jai-rusō tütre illesherändamine ja haigō naase tervestegemine.

Ja pärast sündü, et tää läts ütest liinast ja alōvist tōistō ja üteli jutust ja kuulut armuop-pust Jumala riigist; ja nuu' katstōiskümme olli' tääga' p 4, 43.

2. Ja mōnō' naase', kedä tää oll terves tennü' kurōst vaimōst ja tōpist, Maarja, kedä kutsutas Mahdaleenas, kellest säidse kurja vaimu oll vällä lännü',

Mark. 15, 40. 41; 16, 9.

3. Ja Johanna, kiä oll Heroodōsō varahoitja Kuusa naane, ja Susanna ja pallō muid, kiä tääd avidi' uma varaga'.

(S. 4—15. Matt. 13, 1—23. Mark. 4, 1—20.)

4. A' ku pallō rahvast ütēnkuuh oli ja kōigist

liinost tää mano rühe', kōnōl tää tähendämise sõna läbi:

5. Üts külvjä läts vällä umma seemend külvmä ja ku tää kül'v, sattō mōni tii viirde ja sōkuti är', ja tsirgu' taiva alt sei' seo är';

6. Ja mōni sattō pae pääle, ja ku tää üles tull, kuivi tää är'; selle et täl es olō' likōt;

7. Ja mōni sattō oht-jidō sekkä, ja ohtja' tulli' üteh üles ja lä-pähti' tuu är';

8. Ja mōni sattō hüä maa pääle, ja ku tää üles tull, kan'd tää sada-kōrdsōt viljä. Ku tää sedä üteli, hōigas tää: Kel kõrva' omma' kuul-da', tuu kuulgu'!

9. A' tää opja' kūsse' tää käest ja ütli', määne tähendämise sõna seo oll?

10. A' tää üteli: Teile om ant Jumala riigi sala-jit asjo mōista'; a' tōi-silō tähendämise sõnno läbi, et nää' näteh ei nää' ja kuuldōh ei kuu-lō'.

11. A' seo om seo tähendämise sõna: See-me om Jumala sõna.

1 Peetr. 1, 23.

12. A' tiiveeridse' omma' nuu', kiä sedä kuulva'; peräst tulõ kurat, võft sõna näide süämeest är', et nää' ei usu' ega' saa' õnsas.

13. A' paepäälidse' omma' nuu', kiä, ku nää' kuulva', sõna rōō-muga' vasta võtva'; a' näil ei olõ' juurt; veit-kese aigu uskva' nää', ja kiusamise aol taga-nōsõ' nää' är'.

14. A' miä ohtjidõ sekkä satas, nuu' omma' nuu', kiä kuulva' ja är' läävä', ja näid läpähte-däs är' maailma mur-rōst ja rikkusōst ja seo elo himmast, ja ei kanna' valmist viljä.

15. A' miä hüä maa seeh om, nuu' omma' nuu', kiä sõnna kuulva', ja kauni ja hüä süäme h pidävä' ja kanva' viljä kannahadõh.

(S. 16—18. Mark. 4, 21—25.)

16. A' ütski' ei läüdä' küünält palama ja ei kata' sedä anomaga'

kinni' ja ei panõ' kah lavva ala; a' pand küündlejala pääle, et nuu', kiä sisse tulõva', valgõt nägevä'. Matt. 5, 15.

17. Sest midägi' ei olõ' salajah, miä ei tulõ' avalikus; ei olõ' kah midägi' varõh, miä ei saa teedä' ja ei tulõ' nättä-väle.

Matt. 10, 26.

18. Selle kaegõ', kuis tii' kuulõt; sest kel iäl om, toolõ andas, ja kel ei olõ' tuu käest võõtas kah är', miä tää mõtlõs hindäl olõvat.

p. 19, 26. Matt. 13, 12.

(S. 19—21. Matt. 12, 46—50. Mark. 3, 31—35.)

19. A' tää mano tulli' tää imä ja vele' ja es vōi' tää lähkeste saia' rahva peräst.

20. Ja tälle kuulutōdi ja ülti: Su' imä ja su' vele' saisva' väläh, ja tahtva' sinno nätä' saia'.

21. A' tää kos't ja üteli näile: Mu' imä ja mu' vele' omma' nuu', kiä Jumala sõnna kuulva' ja tuu perrä tegevä'.

(S. 22—25. Matt. 8, 18. 23—27. Mark. 4, 35—41.)

22. Ja üteli pääväl sündü, et tää laiva läts

ja tää opja', ja üteli näile: Läämi' tösölö poolō järve; ja nää' lätsi' är'.

23. Ja ku nää' laivaga' lätsi', jäi tää magama; ja tuulispää nakas' järve pääl; ja lainō' lei laiva ja näil oll hädä käeh.

24. A' nää' tulli' tää mano ja ai' tää üles ja ütli': Opõtaja, opõtaja, mii' läämi' hukka! A' tää tull üles ja ähvärd tuult ja lainit ja nää' jäi' vaik, sis sai seo vagatsōs.

25. A' tää üteli näile: Koh om tii' usk? A' nää' pelksi' ja imehteli' ja ütli' ütstösölō: Kiä sis om, et tää kah tuult ja vett käsk, ja nuu' võtva' tää sõnna kuulda'?

(S. 26—39. Matt. 8. 28—34. Mark. 5, 1—20.)

26. Ja nää' lätsi' laivaga' Kadara rahva maalō, tuu om Kaalilea kottal.

27. A' ku tää mäe pääle läts, tull liinast tää vasta üts miis, tuul olli' kurä' vaimu' ammust aost, ja täl es olō

särki säläh, ja es saisa' kotoh, a' kuulja havvoh.

28. A' ku tää Jeesust nägi, sis tänit tää väega' ja heit' tää ette maaha ja üteli suurō helüga': Miä om mul su'ka' tegemist, Jeesus, kõgōkorgōmba Jumala Poig! ma' pallō sinno, et sa' minno es vaivasi'.

29. Sest tää käs'k halva vaimu inemisest vällä minnä'; sest tää oll tääd kavva aigu vaivanu'; ja tää oll ahi-lidōga' kinni' ja tääd hoiōti jalaravvoh, ja tää kis'k ravva' katski', ja kurivaim ai tää laandō.

30. Ja Jeesus küsse tää käest ja üteli: Miä su' nimi om? A' tää üteli: Legion. Sest pallō kurjo vaimō oll timmä lännü'.

31. Ja nää' palssi' tääd, et tää näid es käsesi' süvvä minnä'.

32. A' sääl oll suur tsiakari mäe pääl söömäh; ja nää' palssi' tääd, et tää näile luba annasi' noihhō minnä', ja tää an'd näile luba.

33. A' ku kurä' vaimu' inemisest olli' vällä tulnu', lätsi' nää' tsiko sisse, ja tsiakari heit' hinnäst üle kaala perve päält järve ja uppu är'.

34. A' ku tsiakarüsõ' näi', miä sündü, pagõsi' nää' är' ja lätsi' ja kuuludi' sedä liinah ja maal.

35. Sis lätsi' nää' vällä sedä kaema, miä oll sündünü', ja tuli' Jeesusõ mano ja löüse' inemise, kellest kurä' vaimu' olli' vällä lännü', Jeesusõ jalgo man istvat, rõivih ja targa meelega'; ja nää' pelksi'.

36. Ja nuu', kiä sedä kah olli' nännü', kuuludi' näile, kuis kuräst vaimust vaivat oll ter- ves saanu'.

37. Ja kõik rahva hulk, kiä sääl Kadara rahva maal ümbretsõõri olli', pallõl tääd, et tää är' lääsi' näide mant; sest et suur hirm oll näide pääle tulnu'. Ja tää läts laiva ja läts tagasi.

38. A' miis, kellest kurä' vaimu' olli' vällä lännü', pallõl tääd, et tää saasi' tää mano

jäiä'; a' Jeesus saat' tää minemä ja üteli:

39. Mine' umma kotta tagasi ja kõnõlõ' üles, miä suuri asjo Jummal sullõ om tennü'. Ja tää läts ja kuulut läbi kõgõ liina, miä Jeesus tälle oll tennü'.

(S. 40—56. Matt. 9, 18—26. Mark. 5, 21—43.)

40. A' seo sündü, ku Jeesus tagasi tull, võt't rahvas tääd vasta, sest nää' oodi' tääd kõik.

41. Ja kae', üts miis Jairus nimi, tull, ja tää oll kogodusõ kua ülemb, ja tää heit' Jeesusõ jalgo ette maaha ja pallõl tääd hindä kotta tulla'.

42. Sest täl oll üts ainus tütar, arvada' katõ-tõiskümne aasta vanu-nõ, ja tuu oll kuulmah. A' ku tää sinnä' läts, lit's rahvas kõvastõ tää pääle.

43. Ja üts naane, kiä katstõiskümne aastat veretõbõh oll olnu', kiä kõik uma päätoidusõ tohtirilõ oll är' kulutanu', ja es või' ütegi' käest tervüst saia',

44. Tuu tull tää sälä taadõ ja puttõ tää särgi

palistusõ külge, ja sedämaid lõppi tää veretõbi är'.

45. Ja Jeesus ütél: Kiä om mu' külge putnu'? A' ku kõik salksi', ütél Peetrus ja nuu', kiä tää man olli': Opõtaja, rahvas tükis su' mano, ja litsva' sinno ja sa' ütlet: Kiä tuu om, kiä mu' külge om putnu'?

46. A' Jeesus ütél: Üts om mu' külge putnu'; sest ma' olõ tunnu', et vägi mu'st om vällä lännü'.

47. A' ku naane nägi, et tää es või' salgustõ jäiä', sis tull tää väri-sedeh ja heit' tää ette maaha, tunist tälle kõgõ rahva iih üles, mändse asä pärast tää tää külge oll putnu', ja kuis tää nii sedämaid oll terves saanu'.

48. A' tää ütél tälle: Olõ' julgõ, tütär, su' usk om sinno avitanu'; mine rahuga'.
p. 7, 50.

49. Ku tää viil kõnõl, tull üts kogodusõ kua ülembä perrest ja ütél tälle: Su' tütär om kool-

nu', är' tekku' opõtjalõ vaiva.

50. A' ku Jeesus sedä kuul'd, kos't tää tälle ja ütél: Är' peläku', usu' õnõ, sis saa tää abi.

51. A' ku tää kotta sai, es lasõ' tää kedagi' sisse minnä' muid kui Peetrusõ ja Jaakobusõ ja Johannõsõ ja latsõ esä ja imä.

52. A' kõik iki' ja leinsi' tääd takah a' tää ütél: Är' ikku', tää ei olõ' koolnu', a' tää maka.

53. Ja nää' naari' tääd, sest nää' tiise', et tää oll är' koolnu'.

54. A' tää ai kõik vällä ja nakas' tää käest kinni' ja hõigas ja ütél: tütärlats, nõsõ' üles!

55. Ja tää hing tull jäl' tagasi' ja timä nõssi sedämaid üles; ja tää käs'k tälle süvvä' anda'.

56. Ja tää vanõmba' heitü' är'; a' tää kiil'd näid ütelegi' sedä kõnõlõmast, miä oll sündünü'.

9. Päätükk.

Katõitõiskümne apostli välläsaatmine. Viie tuhanda mehe sülitmine. Peetrusõ tunistus. Edimäne ja tõnõ kannahdamise effekuulutus. Jeesusõ muutmine. Kuräst vaimust vaivadu terves tegemine. Opjido avvuahnus. Jeesusõ perräkälmine.

(S. 1—6. Matt. 10, 1. 7. 9—11. 14. Mark. 6, 7—13)

A' tää kut's uma kats-tõistkümme opjat kokku ja an'd näile väe ja võimu kõiki kurjo vaimõ üle ja tõpi parandada'?

2. Ja saat' näid vällä kuulutama Jumala riiki, ja haigit terves tegemä,
Matt. 10, 5—8.

3. Ja üteli näile: Är' võtku' midägi' tii pääle, ei keppi, ega' pauna, ei leibä ega' rahha; är' olgu' kah üteli' kattõ särki.

4. Ja kohe kotta tii' läät, sinnä' jääge' ja säält minke' tiile.
p. 10, 5—7.

5. Ja kiä teid vasta ei võta', tuust liinast minke' vällä, puistakõ' tolmg'i ummi jaigo päält är' näile tunistusõs.

6. Ja nää' lätsi' vällä, käve' alõvit pite ja kuuludi' armuoppust ja tei' haigit terves kõigih paigoh.
Laul 68, 10. 11. 12.

(S. 7—9. Matt. 14, 1. 2. Mark. 6, 14—16.)

7. A' nelivüerst Herooroodõs kuul'd kõik, miä tää tegi, ja oll katõvaih-hõl, selle et mõnõ' ütli': Johannõs om kuulust üles nõsnu';

8. A' mõnõ', et Eelias om hinnäst näüdanü'; mõnõ', et üts vanost prohvetest om üles nõsnu'.

9. Ja Heroodõs üteli: Johannõsõ pää olõ ma' käsknü' otsast är' rako'; a' kiä seo om, kellest ma' säänest kuulõ? Ja tää püüse tääd nätä' saia'.

(S. 10—17. Matt. 14 13—21. Mark. 6, 30—44. Joh. 6, 1—13.)

10. Ja ku apostli' tagasi tulli', kõnõli' nää' tälle, miä nää' olli' tennü'. Ja tää võt't näid hindä mano ja läts är' üteli tühjä paika kõrvalõ, sinnä' liina poolõ, midä kutsutas Petsaidas.

11. A' ku rahvas sedä teedä' sai, käve' nää' tää perrä; ja tää võt't näid vasta ja kõnõl näile Jumala riigist; ja kel-lele parandamist vaja oll, noid tegi tää terves.

12. A' päiv nakas' minemä, ja nuu katstõiskümme tulli' tää manoj ja ütli' tälle: Lasõ' rahvas är', et nää' alõvidõ ja külli sisse ümbretsõõri võiva' minnä üumajolõ ja süüki löüdä': sest mii' olõmi' siih tühäh paigah.

13. A' tää üteli näile: Ankõ' tii' näile süvvä'! A' nää' ütli': Meil ei olõ' inäp kui viis leibä ja kats kalla: olgu' sis, et mii' läämi' ja süvvä' ostami' kõgõlõ seolõ rahvalõ.

14. Sest näid oll ligi viis tuhat miist. A' tää üteli opjilõ: Laskõ' nää' maaha istu' hõõlda, viiskümmend ekka üteli.

15. Ja nää' tei' nii, ja lasi' kõik maaha istu'.

16. A' tää võt't nuu' viis leibä ja kats kalla, kai üles taiva poolõ ja õnnist noid ja mur'd ja an'd opjilõ, et rahva ette panda'.

17. Ja nää' sei', ja kõiki kõtu' sai' täüs, ja raaskõisi, miä näile oll üle jäänü', koräti kokko kats-tõiskümme korvi täüt.

(S. 18—27. Matt. 16, 13—28. Mark 8, 27—9, 1.)

18. Ja seo sündü, ku tää ütsindä oll palvõt tegemäh, olli' opja' tääga'; ja tää küsse näide käest ja üteli: Kedä minno rahvas ütles olõvat?

19. A' nää' kosti' ja ütli': Ristjä Johannõsõ; a' mõnõ': Eelia; a' tõsõ', et üts vanost prohvetest om üles nõsnu'.

20. A' tää üteli näile: A' tii', kedä tii' minno ütlet olõvat? Sis kos't Peetrus ja üteli: Jumala Kristusõ.

21. Ja tää ähvärđ näid kõvastõ ja kiil'd ütelegi' sedä kõnõlõmast,

22. Ja üteli: Inemise Poig kannahdas pallõ ja heidetäs är' kui kõlbmalda' vanõmbist ja ülembist preestridõst ja kirätunjist ja tapõtas är' ja kolmalda' pääväl nõsõs jäl' üles.

S. 44. p. 18. 32. 33.

23. Tää üteli kõigilõ: Ku kiäki' mu' perrä taht tulla', tuu salaku' esihinnäst är' ja võtku' uma rist egapäiv hindä

pääle ja käügu' mu' perrä!

24. Sest kiä umma ello taht hoita', tuu kaotas tää är'; a' kiä iäl uma elo är' kaotas mu' peräst, tuu hoit tääd.

25. Sest määne kasu om inemesel tuust, ku tää olõsi' kõik maailma kasus saanu' ja kaotasi' esihinnäst vai teesi' hindäle kaihho?

26. Sest kiä mu' üle ja mu' sõnost om häbenenü', tuu üle taht lnemise Poig häbenedä', ku tää tulõ uma ja pühä englidõ avvuh. Matt. 10. 35

27. A' ma ütle teile tõtõtõ: Mõnõ' neist, kiä siih saisva', ei maid-sa' surma, kooni' nää' nägevä' Jumala riiki.

(S. 28—36. Matt. 17, 1—9. Mark. 9. 2—9.)

28. A' arvada' katsa päävä peräst, peräst noid kõnnit johtu, et tää hindä mano võit' Peetrusõ ja Johannõsõ ja Jaakobusõ ja läts mäe pääle pallõma.

29. Ja ku tää pallõl, läts tää nägo tõsõs ja

tää rõiva' lätsi' valgõs ja läüksi'.

30. Ja kae', kats miist kõnõli' tääga', nuu' olli' Moosõs ja Eelias.

31. Näid nätti avvuh olõvat ja kõnõli' tuust, miä tää Jeruusalemmäh otsani' täüt.

32. A' Peetrus ja nuu', kiä tääga' olli', olli' rassõh unõh; a' ku nää' üles heräsi', näi' nää' tää avvuh ja nuu' kats miist tää man saisvat.

33. Ja seo sündü, ku nuu' tää mant är' mine-mäh olli', ütel Peetrus Jeesusõlõ: Opõtaja, siih om meil hüä olla'. Teemi' kolm maia, üte sullõ ja üte Moosõsõlõ ja üte Eelialõ; ja tää es tiia', miä tää ütel.

34. A' ku tää sedä kõnõl, tull pilv ja varäs näide üle; a' nää' pelksi', ku nää' pilve sisse sai'.

35. Ja helü tull pilvest ja ütel: Seo om mu' armas Poig, tääd kul-lõlgõ! p. 3, 22. Matt. 3, 17.

36. Ja ku helü sai, sis löüti Jeesus ütsindä; ja nää' jäi' vaik ja es

kuuluda' noil päivil ütelegi' midägi' noist asöst, miä nää' olli' nännü'.

(S. 37—45. Matt. 17, 14—23. Mark. 9, 14—32.)

37. A' tösöl pääväl johtu, ku nää' mäelt alla lätsi', et pallō rahvast tää vasta tull.

38. Ja kae', üts miis rahva siäst tänit ja üteli: Opõtaja, ma' pallō sinno kae' mu' puja pääle; sest tää om mu' ainussündinü' poig.

39. Ja kae', vaim nakas tääst kinni', ja tää tänitäs sedämaid ja vaim raputas tääd nii, et tää vattu aja; ja tää lätt tääst vaivalt är', ku tää tääd piinas.

40. Ja ma' olō su' opjit pallõlnu', et nää' tää vällä ajasi', ja nää' es vōi'.

41. A' Jeesus kos't ja üteli: Oh sa' uskmalda' ja hull sugu! Kui kavva piä ma' lii' man olōma ja tii'ka' kannahama? Tuu' uma poig siiä'!

42. A' ku tää viil tulõmah oll, kis'k tääd kuri vaim ja raput tääd; a' Jeesus tōrõl roojast

vaimu ja tegi poisi terves, ja an'd tääd tää esäle.

43. A' kõik heitü' Jumala suurõ avvu peräst; a' ku kõik immes panni', miä Jeesus tegi, üteli tää umilõ opjilõ.

44. Pankõ' tii' neo' kõnnõ' ummi kõrvo. Sest Inemise Poig andas är' inemiisi kätte.
S. 22.

45. A' nää' es mõista' sedä sõnna ja seo oll näide iist varjo pant, et nää' sedä es tunnõ'; ja nää' pelksi' seo sõna peräst tää käest küssü'.

(S. 46—50. Matt. 18, 1—5. Mark. 9, 33—40.)

46. A' näide siäh tull arvamine, kiä kül' om näide siäst suurõmb?

47. A' ku Jeesus näide süäme mõtlõmist nägi, sis võt't tää üte latsõkõsõ ja pan'd tuu hindä kõrvalõ saisma

48. Ja üteli näile: Kiä seo latsõkõsõ mu' nimel vasta võtt, tuu võtt minno vasta; ja kiä iäl minno vasta võtt, tuu võtt seo vasta, kiä minno om saatnu'; sest kiä teist

kõigist vähämb om, tuu om suur.

Matt. 10, 40.

49. A' Johannõs kos't ja üteli: Opõtaja, mii' näimi' üte kurjo vaimõ su' nimel vällä ajavat; ja mii' olõmi' tääd kiilnõ', sest et tää mii'ka' su' perrä ei käü'.

50. Ja Jeesus üteli tälle: Är' kiilku', sest kiä mii' vasta ei olõ', tuu om mii' puult.

51. A' seo sündü, ku nuu' päävä' kätte sai', et tääd üles võõtas, sis püüird tää julgõhõ uma palgõ Jeruusalemmä poolõ minemä.

Mark. 10, 32.

52. Ja tää lähät hindä ette käskjala' ja nuu' käve' ja lätsi' ütte Saamaria rahva alõvihe, tälle üümaia valmis-tama.

53. Ja nää' es võta' tääd vasta, selle et tää oll Jeruusalemmä poolõ minemäh.

54. A' ku tää opja' Jaakobus ja Johannõs sedä näi', ütli' nää': Issänd, tahat sa', sis tahami' mii' kāske' tulõ taivast maaha tulla' ja

näid är' häötädä'. nii kuis Eeliaski tegi?

2 Kun. 1, 10—12.

55. A' tää kää'n'd hindä ümbre, tõrõl näid ja üteli: Tii' ei tiä', mändse vaimu latsõ tii' olõt.

Kaal. 5, 22. Eeves. 5, 9.

56. Sest Inemise Poig ei olõ' tulnu' inemiisi hingi hukka saatma, a' är' päästmä. Ja nää' lätsi' tõistõ alõvihe.

(S. 57—60. Matt. 8, 19—22.)

57. A' seo sündü, ku nää' sinnä' lätsi', et üts tii' pääl tälle üteli: Issänd, ma' taha su' perrä käv-vü', kohe sa' iäl läät.

58. Ja Jeesus üteli tälle: Rebäsil omma' oosõ' ja tsirgal taiva all omma' pesä'; a' Inemise Pujal ei olõ' asõnd, kohe tää pää võisi' panda'.

2 Kor. 8, 9.

59. A' tää üteli ütele tõsõlõ: Käü' mu' perrä; A' tuu üteli: Issänd, anna' mullõ luba minnä' ja uma esä inne maaha matta'.

60. A' Jeesus üteli tälle: Lasõ' kuuluil uma' kuulu' matta'; a' sa' mine' ja kuuluda' Jumala riiki.

61. Ja üis tōnō üteli kah: Issand, ma' taha su' perrä kävvü'; a' anna' luba inne Jumalaga' jät-tä' noid, kiä mu' majah omma'

62. A' Jeesus üteli tälle: Ei ütski', kiä uma käe adra külge pand ja kaes tagasi, ei kölba' Jumala riigile.

Eebr. 10, 38. 39.

10. Päättükk.

Säitsmekümne opja välläsaatmine. Jeesusō tenopalvō. Tähendämise sõna Saamaria mehesf. Marta ja Maarja.

(S. 1—12. Kae' Matt. 10, 7—16.)

A' peräst sedä sääd' Issand kah tōist säidsekümmend ja saat' näid katō kaupa hindä ette ekka liina ja paika, kohe tälgi' oll minek.

2. Sis üteli tää näile: Pōimmist om pallō, a' veidü' tüütegiit; selle pallōlgō' pōimu Issandāt, et tää tüütegiit hindä pōimulō võtasi' vällä saata'.

Matt. 9, 37. 38. Joh. 4, 35.

3. Minke'! Kae' ma' saada teid kui voonakōisi' sussō sekkä.

4. Är' kanku' rahakotti ega' pauna ega'

kāngi ja är' teretāgu' kedāgi' tii pääl.

5. Kohe maija tii' sisse läät, sääl ülge' edimält: Rahu olgu' seolō majalō.

6. Ja ku sääl om üts rahu lats, sis hingäs tii rahu tää pääl; a' ku ei olō', sis tulō seo tii pääle tagasi.

7. A' sinnä' maija jääge', sööge' ja joogō', miä näil om; sest tüütegiit om uma palga väärt; är' käügu' ütest majast tōistō. 1 Kor. 9, 14.

8. Ja kohe liina tii' läät, ja nää' teid vasta võtva', sääl sööge', miä tii' ette pandas;

9. Ja tekke' tuu kotusō haigō' terves ja ülge' näile: Jumala riik om tii' lähkeste tulnu'.

10. A' kohe liina tii' läät, ja nää' ei võta' teid vasta, säält minke' vällä tää huulitsidō pääle ja ülge': Mark. 6, 11.

11. Kah tolmu, miä tii' liinast om mii külge naanu', pühimi' mii' är' teile; Ummōhtō piät tii' sedä tiidmä, et Jumala riik tii' man om olnu'.

12. A' ma' ütle teile, et seol pääväl om soodoma rahval hõlpsamp põlv kui sändsel liinal.

13. Hädä sullõ Korat-sin, hädä sullõ Petsaida! sest ku Tiirusõh ja Siidonih neo' vägevä' teo' olõsi' sündünü', miä tii' man omma' sündünü', kül' nää' olõsi' innemuistõ kotirõivih ja tuhah istuh miilt parandanu'.
Matt. 11, 21—23.

14. Selle om Tiirusõl ja Siidonil hõlpsamp põlv kohtuh kui teil.

15. Ja sa', Kapernaum, kiä sa' taivast saani' olõt ülendet, sinno tougatas põrguni' maaha.

16. Kiä teid kuuld, tuu kuuld minno, ja kiä teid är' põlg, tuu põlg minno är'; a' kiä minno är' põlg, tuu põlg tuu är', kiä minno om saatnu'.
Matt. 10, 40. Joh. 13, 20.

17. A' nuu' säitse-kümmend tulli' rōõmuga' tagasi ja ütli': Issand, kurä' vaimuki' omma' mii' võimu all su' nimel.

18. A' tää üteli näile: Ma' näi saadani kui välgä taivast maaha sadavat.
Joh. 12, 31. Ilm. 12, 8. 9.

19. Kae' ma' anna teile võimu matõ ja korpionõ pääle astu' ja vainlasõ kõgõ väe pääle; ja mi-dägi' ei tii' teile kaihho.

Laul. 91, 31. Mark. 16, 18.

20. Ummõhtõ är' olgu' selle rōõmsa', et vaimu' tii' võimu all omma', a' olkõ' inämb rōõmsa', et tii' nime' taivahe omma' kirja pantu'.

(S. 21. 22. Matt. 11, 25—27.)

21. Tuulsamal tunnil oll Jeesus vaimuh väega' rōõmsa ja üteli: Ma' tunista su' avvu üles, Esä, taiva ja maa Issand, et sa' sedä tarko ja mõistlikka iist olõt varjo pannu' ja olõt sedä avaldanna' vähämbilõ. Tõtõstõ, Esä, seo om nii su' meeleveräst olnu'! Ja tää kää'n'd hinnäst op-jidõ poolõ ja üteli:

22. Kõik om mullõ mu' Esä annu' ja ütski' ei tunnõ', kiä Poig om, kui õnõ Esä ja kiä Esä om, kui õnõ Poig ja kellele Poig sedä taht avaldada'.

Matt. 28, 18. Joh. 1, 18.

23. Ja tää kää'n'd hindä opjidõ poolõ ja üteli näile esierälde: Õnsa' omma' nuu' silmä', kiä nägevä', miä tii' näet:

24. Sest ma' ütles teile, et pallõ prohvette ja kuningit om tahtnu' nä-tä', miä tii' näet, ja ei olõ' nännü', ja kuulda', miä tii kuulõt, ja ei olõ' kuulnu'.

1. Peetr. 1, 10.

(S. 25—28. Kae' Matt. 22, 35—40. Mark 12, 28—34.)

25. Ja kae' üts käsutunja astõ ette, kiusas tääd ja ütles: Opõtaja, miä piä ma' tegemä, et ma' igävätse elo peri?

p. 18, 18—20.

26. A' tää ütles tälle: Miä om käsuraamatuhe kirotõt? Kuis sa' loet?

27. A' tää kos't ja ütles: Armasta' lssändät, umma Jumalat kõgõst umast süämeest ja kõgõst umast hingest ja kõgõst umast väest ja kõgõst umast meelest ja umma lähemäist kui esihinnäst.

28. A' tää ütles tälle: Sa' olõt õigõhõ kostnu'; tii' sedä, sis om sul elämist.

3 Moos. 18, 5. Matt. 19, 17.

29. A' tää tahtsõ esihinnäst õiendada' ja ütles Jeesusõlõ: Kiä sis om mu' lähemäne?

30. A' Jeesus kos't ja ütles: Üts inemine läts Jeruusalemmäst alla Jee-

rigo poolõ ja sattõ rüüv-lidõ kätte; ku nuu' tää rõiva' olli' är' riisnu' ja päälegi' lüüke annu', lätsi' nää' är' ja jäti' tää puulkuulult maaha.

31. A' üts preestri läts johtumiisi tuud tiid alla ja ku tää tääd nägi, läts tää müüdä;

32. Ja niisama kah üts Leevit, ku tää sinnä' paika sai, tull tää ja kai ja läts müüdä.

33. A' üts Saamaria miis käve tuud tiid ja tull tää mano; ja ku tää tääd nägi, sai tää süä hallõs.

34. Ja tää astõ lähkeste ja mähke tää haava' kinni' ja vali õlli ja viina sisse, nös't tää kah uma eläjä sälgä ja vei tää üümajalõ ja kan'd huult tää iist.

35. Ja ku tää tõsõl pääväl är' läts, võt't tää kats teenarirahha vällä ja an'd perremehele ja ütles tälle: Kanna' huult tää iist ja miä sa' viil kulutat, tuud taha ma' tagasi tullõh sullõ massa'.

36. Kedä sa' nüüd noist kolmõst arvat selle lä-

hembä olõvat olnu', kiä rüüvli dō kätte oll sadanu'?

37. A' tää üteli: Tuu, kiä tää pääle halõst. Sis üteli Jeesus tälle: Mine' ja tii sa' niisama.

Joh. 13, 17.

38. A' seo sündü, ku nää' käve', sis läts tää üttele alõvihe; a' üts naane, Marta nimi, võt't tää vasta umma maija.

39. Ja täl oll sõsar, kedä Maarjas kutsuti, tuu istõ kah Jeesusõ jalgo iih ja kullõl tää kõnõht.

40. A' Martal oll pallõ tegemist mitmesugudsõ tüüga' ja tää tull sinnä' ja üteli: Issänd, kas sa' seost ei hooli', et mu' sõsar minno lask ütsindä' vaiva nätä'? Et üteli: nüüd tälle, et tää minno kah avitasi'.

41. A' Jeesus kos't ja üteli tälle: Marta, Marta, sa' murõhtat ja tiit hindäle tülü mitmõ asä peräst,

42. A' üttele asja om vaja: Maarja om hüä osa valinu', sedä ei võõta' tää käest är'.

Matt. 6, 33.

11. Päätükk.

Jeesus oppas palvõt tegemä ja aja ütte kurä vaimu vällä. Joona täht. Nuummise jutus varisere ja kirjätunjidõ tigõhusõ ja salaja meele vastu.

Ja seo sündü, et tää üteli paigah oll pallõmah ja ku tää oll lõpõtanu', üteli üts tää opjisti tälle: Issänd, oppa' meid pallõma, nii kui Johannõs ummi opjiti om opanu'.

(S. 2—4. Matt. 6, 9—13.)

2. A' tää üteli näile: Ku tii' pallõti, sis ülige': Mii' Esä, kiä sa olõti taivah! pühendedüs saagu' su' nimi, su' riik tulgu'; su' tahtmine sündügu' kui taivah nii kah maa pääl;

3. Mii' igapääväst leibä anna' meile egapäiv;

4. Ja anna' meile andis mii' patu', sest mii' kah annami' andis kõigilõ, kel mii'ka' võlgu om; ja är' saatku' meid kiusatustõ, a' päästä' meid är' kuräst.

5. Ja tää üteli näile: Kellel tii' siäst om sõbõr ja tuu tulõsi' keskuüse tää mano ja ütlesi' tälle: Sõbõr, laina' mullõ kolm leibä;

6. Sest mu' sōbōr om tii päält mu' mano tulnu', ja mul ei olõ', miä ma' tää ette vōisi' panda'.

7. Ja tää tarōst kostasi' ja ütlesi': Är' tekku' mullõ vaiva; jo' uss om tappa pant ja mu' lat-sōkōsō' omma mu'ka' sāngüh; ma' ei vōi' üles tulla' ja sullõ anda'.

8. Ma' ütle teile: Ku' tää kah selle üles es tulōsi' ja tälle es annasi', et tää tää sōbōr om, sis tulõ tää ummōhtõ tää kangõ pääle käümise peräst üles ja and tälle nii pallõ, kui tälle vaja om.

(S. 9—13. Matt. 7, 7—11.)

9. Ja ma' ütle teile kah: Pallõlgõ', sis andas teile; otskõ', sis lövvät tii'; koputagõ', sis tetäs teile vallalõ.

10. Sest egäüts, kiä pallõs, tuu saa, ja kiä ots, tuu löüid, ja kiä koputas, toolõ tetäs vallalõ.

Joh. 14, 13.

11. A' määne esä om tii' siäh, kelle käest poig leibä pallõs, kas and tää tälle kivi? Ku tää kah kalla pallõs, kas

tää and tälle hussi kala asōmōlõ?

12. Vai kah, ku tää munna pallõs, kas tää and tälle korpioni?

13. Ku nüüd tii', kiä tii kurä' olõt, mõtlõt hüvvi andit anda' umilõ lat-silõ; kui pallõ inämb and taivanõ Esä Pühhä Vaimu noilõ, kiä tääd pallõsõ'.

(S. 14—26. Matt. 12, 22—30. 43—45. Mark. 3, 22—27.)

14. Ja tää ai üte kurä vaimu vällä ja tuu sama oll keeleldä'. A' ku kuri vaim oll vällä lännü', sis johtu, et keeleldä' kõnõl ja rahvas pan'd sedä immes.

15. A' mōnõ' noidõ siäst ütli': Tää aja kurjo vaimõ vällä Peeltsebuli, kurä vaimõ ülembä, läbi.

16. A' tōsõ' kiusi' tääd ja kūsse' tää käest imme tähte taivast.

Matt. 16, 1. Mark. 8, 11.

17. A' tää mõis't näide mõttõ är' ja üteli näile: Ega kunigriik, miä hindä vaihhõl tülüh om, lätt hukka ja koda satas kua pääle.

18. A' ku saadan kah esihindäga' tülüh om,

kuis vōi tää kuningriik jäiä' saisma? et tii' ütlet minno Peeltsebuli läbi kurjo vaimõ vällä ajavat.

19. A' ku ma' Peeltsebuli läbi kurjo vaimõ vällä aja, kelle läbi ajava' tii' puja' näid vällä? Selle omma' nää' teile kohtumõistjis.

20. A' ku ma' Jumala sõrmõ läbi kurjo vaimõ vällä aja, sis om Jumala riik tii' mano tulnu'.

21. Ku üts sõariistoga' ehitet väkev umma kota hoit, sis om tää vara rahul.

22. A' ku üts vägevämp tääd tää pääle tulõ, ja tääd är' vōit, sis võtt tää är' kõik tää sõariista', mink pääle tää luut', ja jaga tää saagi vällä.

23. Kiä mu' puult ei olõ', tuu om mu' vasta; ja kiä mu'ka' ei korja', tuu pill är'. p. 9, 50.

24. Ku ropunõ vaim inemisest om vällä län-nü', sis käü tää kuivõ paiko läbi ja ots hingä-mist; ja ku tää ei lövvä', sis ütles tää: Ma' taha

ümbre käändä' umma kotta, kost ma' olõ vällä tulnu'.

25. Ja ku tää tulõ, sis löüd tää tuu luvvaga' pühidü ja ehitedü.

26. Sis lätt tää ja võtt hindäga' tõist säidse vaimu, kiä kurõmba' omma' tääd hinnäst, ja ku nää' sinnä' sisse tulõva', sis eläse' nää' säääl, ja lätt tuu inemise perämäne lugu halvõmbas kui edimäne.

27. A' seo sündü, ku tää sedä kõnõl, nõs't üts naane rahva siäh umma hellü ja ütelt tälle: Önnis om iho, miä sinno om kannu', ja rinna', midä sa' olõt imenü'.

p. 1, 28. 48.

28. A' tää ütelt: Jah! õnsa' omma' nuu', kiä Jumala sõnna kuulva' ja tuud alalõ hoitva'.

p. 8, 15. 21. Joh. 15, 7. Jaak. 1, 21.

(S. 29—32. Matt. 12, 38—42.)

29. A' ku rahvas oll kokko tulnu', nakas' tää ütlemä: Seo sugu om tikõ, ots immetähte, ja tälle ei anda' tähte, muud kui õnõ prohvedi Joona täht.

Matt. 16, 4.

30. Sest nii kuis Joonas Niinevi rahvalō om tähes saanu', nii om kah Inemise Poig seolō suulō.

Joon. 3, 1. 2. n. f. s.

31. Kuninga imänd lõuna puult tulō üles kohtuhe seo suu rahvaga' ja mõist näid hukka; sest tää tull maa otsast Saalomoni tarkust kuulma; ja kae', siih om inämb kui Saalomon.

1 Kun. 10, 1.

32. Niinevi liina mehe' tulōva üles kohtuhe seo suuga' ja mõistva' sedä hukka; sest nää' parandi' miilt Joona jutusō pääle; ja kae' siih om inämb kui Joonas.

Joon. 3, 5.

33. A' ütski' ei panō' küünält palama, ei panō' sedä varjo ega' anoma ala, a' küündlejala pääle, et nuu', kiä sisse tulōva', valgōt näesi'.

p. 8, 16. Matt. 5, 15.

(S. 34—36. Matt. 6, 22. 23.)

34. Silm om iho küünäl; ku nüüd su' silm selge om, sis om kah kõik su' iho selge; ku tää halv om, sis om kah su' iho pümme.

35. Selle kae', et valgus, miä su'h om, pümehüs ei olō'.

36. Ku nüüd kõik su' iho selge om, et täl sukugi' pümehüst ei olō', sis om tää kõik selge, nii kuis küünäl uma valgōga' sinno valgustas.

37. A' ku tää viil kõnōl, pallōl tääd üts variser, et tää tää man lõunat süüsi'; ja tää läts sisse ja istō lauda.

p. 7, 36; 14, 1.

38. A' variser pan'd immes, ku tää nägi, et tää inne lõuna-söömäaigu hinnäst es mōsō'.

Matt. 15, 2.

(S. 39—52. Kae' Matt. 23, 1—36.)

39. A' Issänd üteltälle: Tii' variseri' tiit kül' välästpите pikri ja livva puhtas; a' seestpите olōt tii' täüs riismist ja tigōhust.

40. Tii' rumala', kas tuu, kiä välästpididse om tennü', kah seestpidist ei olō' tennü'?

41. Ummōhtō ankō' vaesilō, miä sääl seeh om, ja kae', sis om teil kõik puhas.

42. A' hädä teile vari-
serele, et tii' kümnest
massat mündist ja ruu-
dist ja kõgõst aia vi-
läst, ja läät kohtust
ja Jumala armastusõst
müüdä! Sedä piäsi'
tegemä ja tõist es piäsi'
maaha jätmä.

43. Hädä teile, vari-
serele! Sest tii' armas-
tat edimäst pinki kogo-
dusõ kuõh ja teretämist
turgõ pääl. p. 20, 46.

44. Hädä teile, oh kirä-
tunja' ja variseri'! Tii'
salaliku'! kiä tii' olõt
kui tiidmäldä' havva',
kost üle rahvas käü ja
ei tiia' sedä.

45. A' üts käsutunjist
kos't ja ütäl tälle: Opõ-
taja, et sa' sedä ütlet,
sis teotat sa' meid kah.

46. A' tää ütäl: Hädä
kah teile, käsutunjilõ,
sest tii' panõt inemiisi
pääle kuurma', miä
rassõ', ja esi' ei putu'
tii' noidõ kuurmidõ
külge ei ütegi' sõrmõga'.

47. Hädä teile! Sest
tii' ehität prohvette hav-
va'; a' tii' vanõmba'
omma' näid är' tapnu'.

48. Selle tunistat tii',

et teil hüä miil om ummi
vanõmbidõ tekast; sest
nää' omma' näid kül'
tapnu', a' tii' ehität näide
havva'.

49. Selle om kah Ju-
mala tarkus ülnü': Ma'
saada näide mano proh-
vette ja apostlit, ja nää'
tapva' mõnõ' noist är'
ja kiusasõ' näid takah.

50. Et kõiki prohvette
verd, midä maailma aso-
tamisest om är' valõt,
seo suu käest kü-
sütäs,

51. Aabeli verest Saa-
karia vereni', kiä hukka
sai altri ja Jumala kua
vaihhõl. Tõtõstõ ma'
üttele teile, sedä küsütäs
seo suu käest.

52. Hädä teile käsu-
tunjilõ! Sest tii' olõt
tunmise võtmõ är' võt-
nu'; esi' ei olõ' tii' sisse
lännü', ja keelät noid
är', kiä sisse lääsi'.

53. A' ku tää sedä
näile ütäl, naksi' kirä-
tunja' ja variseri' kõ-
vastõ tää pääle käümä
ja tää suust sõnno vällä
sunma mitmõst asäst.

54. Ja nää' vahe' tää
ja püüse' midägi' tää

suust kätte saia', et nää'
saasi' tää pääle kai-
vada'. p. 20, 20.

12. Päätükk.

Hoiatamine salaliku meele, pelg-
likkusõ ja ahnusõ iist. Manitsus
valva' ja leplik olla'. Tähe' aost.

Sis, ku mitu tuhat rah-
va siäst olli' kokko
tulnu', nii et nää' üts
tõist sõki', nakas' tää
kõnõlõma umilõ opjilõ:
Kõgõ inämb hoitkõ' va-
risere hapnõ kohetusõ
iist, miä salalik miil om.

Matt. 16, 6. Mark. 8, 15.

(S. 2—9. Matt. 10, 26—33.)

2. A' midägi' ei olõ'
kinni' katõt, miä avali-
kus es tulõsi'; ega' olõ'
salajah, midä teedä' es
saiasi'. p. 8, 17. Mark. 4, 22.

3. Selle, miä tii' pü-
mehüseh kõnõlõt, tuud
kuuldas valgusõh; ja
miä tii' kambrõh üts-
tõsõ kõrva olõt kõnõl-
nu', tuud kuulutõdas ka-
tustõ pääl.

4. A' ma' ütle teile,
umilõ sõbrolõ: Är' pe-
läku' näid, kiä iho är'
tapva' ja ei või' pärast
inäp midägi' tetä'.

5. A' ma taha teile
näüädä', kedä pelädä';
peläke' tääd, kel pärast
är'tapmist võim käeh
om põrguhe heitä'. Tõ-
tõstõ ma' ütle teile, tuud
peläke'.

6. Kas viis varblast
katõ veeringi iist ei
müvvä', ja ütte ainust
ei olõ' Jumala iih är'
unõhtõt.

7. A' tii' hiusõki' päh-
omma' kõik är' loedu'.
Selle är' peläku'; tii'
olõt ülembä' kui mitu
varblast.

8. A' ma' ütle teile:
Kiä minno üles tunistas
inemiisi iih, tuud taht
kah Inemise Poig tunis-
tada' Jumala englidõ iih.

9. A' kiä minno ine-
miisi iih är' salgas, tuu
salatas är' Jumala eng-
lidõ iih. p. 9, 26. 2 Tiim. 2, 12.

10. Ja egaüts, kiä Ine-
mise Pujalõ kõnõlõs
sõna, toolõ andas seo
andis; a' toolõ, kiä
Pühhä Vaimu teotas, ei
anda' andis.

11. A' ku nää' teid
viivä' kogodusõ kottõ
ja ülembidõ ja valitsõ-
jidõ ette, sis är' murõh-

tagu', kuis vai miä tii' hindä iist kostat vai miä tii' ütlet;

p. 21, 14. 15.

Matt. 10, 19. 20. Mark. 13, 11.

12. Sest Pühä Vaim oppas teid tuulsamal tunnil, miä teil kõnõlda'.

13. A' üts rahva siäst ütlet tälle: Opõtaja, ütlet mu' veiele, et tää mu'-ka' jaasi' perändüst.

14. A' tää ütlet tälle: Inemine, kiä minno om kohtumõistjas vai jagajas tii' üle säädnü'?

15. A' tää ütlet näile: Kaegõ' ette ja hoitkõ' ahnusõ iist; sest ütski' ei elä' tuust, et täl väega' üleearvu varandust om.

1 Tiim. 6, 9. 10.

16. A' tää kõnõl näile tähendämise sõna ja ütlet: Üte rikka mehe põld oll hõste viljä kasutanu'.

17. Ja tää mõtõl esihindäh ja ütlet: Miä mul tetä'? Sest mul ei olõ' kotust, kohe ma' uma vilä võisi' kokko panda'.

18. Sis ütlet tää: Kae', miä tetä'; ma' taha uma aida' maaha kisku' ja suurõmba' ehitäda' ja taha sinnä' koko' kõik uma vilä ja uma vara,

19. Ja taha uma hingele ülda': Hing, sul om kokko pant suur vara mitmõs aastas; olõ' nüüd rahul, süü', juu' ja olõ' rõõmsa.

20. A' Jummal ütlet tälle: Sa rummal, seolsamal üül nõudas su' hing su' käest är'; a' kellele saa, miä sa' olõt valmistanu'?

Eebr. 9, 27.

21. Nii om tollõ lugu, kiä hindäle varra kogos ja ei olõ' rikas Jumalah.

Matt. 6, 20.

(S. 22—31. Matt. 6, 25—33.)

22. A' tää ütlet umilõ opjilõ: Selle ütlet ma' teile: Är' murõhtagu' uma elo iist, miä teil süvvä', ega' iho iist, miä teil sälgä panda'.

23. Elo om inämb kui toit ja iho inämb kui rõiva'.

24. Pankõ' tähele kaarnit; sest nää' ei külvä' ega' põima'; näil ei olõ' kambrit ega' aita ja Jummal toit näid ummõhtõ; kui pallõ ülembä' olõt tii' kui tsirgu'!

25. A' kiä om tii' siäst, kiä uma murrõga' hindä pikkusõ mano või üte küündre jakada'?

26. Ku tii' nu' kõgõ vähämbät ei vōi', miä tii' sis murõhtat muu iist?

27. Pankõ' lillikeisi tähele, kuis nää' kasusõ': Nää' ei tii' tüüd ega' keträ'; a' ma' ütle teile: Ei Saalomongi' kõgõh umah avvuh ei olõ' nii ehitet olnu' kui üts neist.

28. Ku nüüd Jummal haina, miä täämbä väläh om ja hummõn ahjo vi-satas, nii ehitäs: kui pallõ inämb teid, tii' nõrgausulise'.

29. Ja tii'ki', är' küsügu', miä teil süvvä' vai miä teil juvva', ja är' mõtõlgu' kattõ muudu.

30. Sest sedä kõikõ nõudva' seo maailma rahva'; a' tii' Esä tiid, et teile sedä vaja lätt.

31. A' nõutkõ' Jumala riiki ja sedä kõik andas teile päälegi'.

32. Är' peläku', sa' väikene karäkõnõ, sest tii' Esä hüä miil om teile kuningriiki anda'.

p. 22, 29. Jees. 41, 14. Matt. 11, 25—27.

(S. 33, 34. Matt. 6, 20, 21.)

33. Müüge' är', miä teil om ja ankõ' armuandit; tekke' hindilõ punga',

miä ei lää' vanas; saat-kõ' hindilõ varandus tai-vah, miä ei vähäne', kohe varas lähkeste ei saa' ega' midä kari ei riku'. p. 18, 22.

34. Sest koh tii' va-randus om, sääl om kah tii' süä.

(S. 35—46. Matt. 24, 42—51.)

35. Tii' puusa' olgu' vüüga' ümbre pantu', ja tii' küündle' palagu';

36. Ja olkõ' inemiisi sugudsõ', kiä umma esändät uutva' kuna tää pulmast är' lätt, et ku tää tulõ ja koputas, nää' pia tälle võiva' ust val-lalõ tetä'.

37. Õnsa' omma' nuu' sulasõ', kedä esänd tul-lõh löüd valvvat; tõtõstõ ma' ütle teile, et tää kõüt hindäle vüü vüüle ja noid pand lauda istma ja tulõ ja tiin näid.

38. Ja ku tää tulõ tõ-sõl üüvahi kõrral ja tulõ kolmadal üüvahi kõrral ja nii löüd, õnsa' omma' nuu' sulasõ'.

39. A' sedä tiitke', et ku perremiis tiäsi', mänd-sel tunnil varas tulõ, kül' tää sis valvasi' ja

es lasõsi' umma maija mulku kisku'.

40. Selle olkõ' tii' kah valmi', sest Inemise Poig tulõ tuul tunnil, kuna tii' ei mõtlõ'.

41. A' Peetrus ütlet tälle: Issänd! ütlet sa' sedä tähendamise sõnna mii' vai kõiki vasta?

42. A' Issänd ütlet: Kiä om nüüd üts usutav ja mõistlik majapidäjä, kedä esänd uma perre üle pand, näile õigõl aol säetüt ruuga anma?

43. Önnis om tuu sulanõ, kedä esänd tullõh nii löüd tegevät!

44. Tõtõstõ ma' ütle teile, et tää tääd kõgõ uma vara üle pand.

Matt. 25, 21.

45. A' ku tuu sulanõ umah süämeh mõtlõs: Mu' esänd viibüs tulla'; ja nakas pesmä sulasit ja tütrekka ja süüma ja juuma ja joobahanus saama;

46. Tuu sulasõ esänd tulõ tuul pääväl, kuna tää tääd ei ooda', ja tuul tunnil, kuna tää ei tiiä', ja pess tääd ja and

tälle osa noidõga', kiä omma' uskmalda'. p. 19, 27.

47. A' tuu sulanõ, kiä tiise uma esändä tahtmist ja ei olõ' hinnäst valmistanu' ega' tää meele perrä tennü', tuu saa pallõ huupõ.

Jaak. 4, 17.

48. A' tuu, kiä ei olõ' tiidnü' ja huupõ väärt om tennü', saa veidü huupõ. A' pallõ küsütäs egaüte käest, kelle kätte pallõ om ant; ja kelle huuldõ pallõ om ant, tuu käest nõvvõtas viil inämb.

Room. 2, 6.

49. Ma' olõ tulnu' tuld viskama maa pääle; ja midä ma' inämb tahasi', kui et seo jo olõsi' palama pant?

50. A' minno ristitäs üte ristmisega' ja kuis om mul kitsas käeh, kooni' seo om lõpõtõt.

(S. 51—53. Matt. 10, 34—36.)

51. Mõtlõt tii', et ma' olõ tulnu' rahhu anma maa pääle? Ei, iitle ma' teile, a' tüllü.

52. Sest seost aost omma' viis üteh majah tülih, kolm katõ vasta, ja kats kolmõ vasta.

53. Esä om tülüh
pujaga' ja poig esäga';
imä tütrega' ja tütär
imäga'; ämm uma mini-
jaga', ja minnij uma
ämmäga'. Miik. 7, 6.

54. A' tää üteli kah
rahvalõ: Ku tii' näet
pilve nõsõvat õdagu
puult, sis ütlet tii' pia:
Rassõ sado tulõ ja seo
om nii. Matt. 16, 2. 3.

55. Ja ku tii' näet lõunõ
tuulõ puhkvat, sis ütlet
tii': Kuum tulõ; ja seo
om nii.

56. Tii' salaliku', maa
ja taiva näko mõistat
tii' är' arvada', kuis sis
tii' sedä aigu är' ei
tunnõ'?

57. Ja kuis tii' kah esi-
hindist ei mõista', miä
õigõ om? 1 Kor. 11, 31.

58. Selle ku sa' uma
vihamehega' ülembä ette
läät, sis piä' nõvvo tii
pääl, et sa' tääst päse-
si', et tää sinno ei viä-
si' kohtumõistja ette, ja
kohtumõistja sinno är'
es annasi' kohtusulasõ
kätte, ja kohtusulanõ
sinno es heidäsi' vang-
torni. Matt. 5, 25. 26.

59. Ma' ütle sullõ: Sa'
ei päse' säält vällä, inne
ku sa' viimädse tingä
är' massat.

13. Päätükk.

Jeesusõ meeleparandamise jutus
Kaalilea mihi hukatusõ, pärast.
Tõbidsõ terves tegemine, kiä katõ-
satõiskümme aastat haigõ oll ol-
nu'. Tähenämise sõna' ja kõnnõ'
Jumala riigist. Heroodösõ perrä
vahtmise'. Kaibus Jeruusalemmä
ülle.

A' tuulsamal aol tulli'
mõnõ' sinnä' ja kuu-
ludi' tälle Kaalilea mi-
hist, kelle vere Pilatus
näide ohvridõga' oll se-
gänü'.

2. Ja Jeesus kos't ja
üteli näile: Mõflõt tii',
et neq' Kaalilea rahvah
suurõmba patudsõ' om-
ma' olnu' kui kõik muu
Kaalilea rahvas, et nää'
sedä omma kannah-
tanu'? Joh. 9, 2.

3. Ma' ütle teile: Ei;
a' ku tii' miilt ei pa-
randa', sis läät tii' nii-
sama kõik hukka.

4. Vai mõflõt tii', et
neo' katõsatõiskümme,
kelle pääle Siloa torn
sattõ ja tap'p näid är',
suurõmba' süüdläse' olli'
kui kõik inemise', kiä
Jeruusalemmäh elli'?

5. Ma' ütle teile: Ei; a' ku tii' miilt ei paranda', sis lää't tii' niisama kõik hukka.

1 Kor. 10, 11.

6. Ja tää üt'el seo tähendamise sõna: Ütel inemisel oll viigipuu, tuu oll tää viinamäele istutõt, ja tää tull ja otsõ viljä tää päält ja es lövvä'.

Matt. 21, 19.

7. Sis üt'el tää viina aidnigulõ: Kae', ma' tulõ kolm aastat ja otsi viljä seost viigipuust ja ei lövvä': rao' seo maaha; miä tää viil maad rikk?

8. A' tää kos't ja üt'el tälle: Issänd, jätä' tää viil seos aastas, kooni' ma' kaiva tää ümbre ja ja panõ sõnnikut.

2 Peetr. 3, 9. 15. Jeer. 18, 20.

9. Et tää vast viljä kannasi'; a' ku ei, sis rao tää peräst maaha.

10. Ja tää opas üt'el kogodusõ kuah hingämise pääväl.

11. Ja kae', üts naane oll, tuul oll üts haigusõ vaim katõsatõiskümme aastat olnu', ja tää käve kumarusi ja es vöi' su-

kugi' hinnäst õgvas siro-tada'.

12. A' ku Jeesus tää nägi, kut's tää tää hindä mano ja üt'el tälle: Naane, sa' olõt vallalõ saanu' umast haigusõst.

13. Ja tää pan'd uma' kae' tää pääle, ja sedä-maid sai tää õgvas ja avvust Jumalat.

14. A' kogodusõ kua ülemb, kellel miil halv oll, et Jeesus hingämise pääväl oll terves tennü', kos't ja üt'el rahvalõ: Kuus päivä om, kuna tüüd om tetä', sis tulkõ' noil päivil ja laskõ' hindit terves tetä', ja ei hingämise pääväl.

15. A' Issänd kos't tälle ja üt'el: Sa' salalik, kas egaüts tii' siäst uma härä vai eesli seime külest vallalõ ei pästä' hingämise pääväl ja ei vii' tääd juuma? p. 14, 15.

16. Kas sis toqlõ, kiä Abrahami tütar om, kedä saadan, kae' katõsatõiskümme aastat oll kinni' köütnü', es olõ' vallalõ pästmist seost köütest hingämise pääväl?

17. Ja ku tää sedä

ütel, sis sai kõigilõ
hübü, kiä tälle vasta
panni'; ja kõik rahvas
oll rõõmsa kõgõ avvu-
liisi teka peräst, miä
tää tegi.

(S. 18—21. Matt. 13, 31—33. Mark. 4,
30—32.)

18. Ja tää üteli: Kelle
sugunõ om Jumala riik?
ja kelle sugutsõs om
mul tääd pitä'?

19. Tää om sinebi
teräkese sugunõ, midä
inemine võit' ja visas
umma aida, ja tää kasvi
ja sai suurõs puus, ja
tsirgu' taiva all tei' pessi
tää ossõ pääle.

20. Ja tää üteli jäl':
Kelle sugutsõs om mul'
Jumala riiki pitä'?

21. Tää om hapnõ
kohetusõ sugunõ, miä
üts naane võit' ja pan'd
kolmõ vaka jahu sekkä,
kooni' kõik läts hap-
nõma.

22. Ja tää käve liino
ja alõvit pite, opas ja
läts umma tiid Jeruusa-
lemmä poolõ.

23. A' üts üteli tälle:
Issänd, kas veidü noid
om, kiä õnsas saava'?
A' tää üteli näile:

24. Võidõlgõ', et tii'
võisi' kitsast värehtist
sisse minnä'; sest pallõ,
üteli ma' teile, püüdvä'
sisse minnä', ja ei vöi'.

Matt. 7, 13. 14. Viil. 3, 12.

25. Sest aost, ku perre-
miis om üles tulnu' ja
ussõ tappa pannu', sis
nakat tii' moro pääl
saisma ja ussõ pääle
koputama, üldel: Issänd,
Issänd! tii' meile valla-
lõ! Sis kost tää ja üt-
les teile: Ma' ei tunnõ'
teid, kost tii' olõt.

Matt. 25, 11, 12

26. Sis nakat tii' üt-
lemä: Mii' olõmi' su'
iih söönü' ja joonu', ja
mii' huulitsidõ pääl olõt
sa' opanu'.

Matt. 7, 22. 23.

27. Sis ütles tää: Ma'
üteli teile, ei ma' tunnõ'
teid, kost tii' olõt; tagä-
nõgõ mu' mant är', kõik
tii' ülekohtutegijä'.

Matt. 25, 41.

(S. 28. 29. Matt. 8, 11, 12.)

28. Sääli om undamine
ja hammastõ käristä-
mine, ku tii' näet Ab-
rahami ja Isaaki ja Jaa-
kobi ja kõik prohvedi'
Jumala riigih, a' hindit
vällä tougat.

29. Ja tösö' tulöva' hummogu ja õdagu puult, põhä ja lõuna puult, ja istusõ' Jumala riigih lavvah.

p. 14, 15. Jees. 2, 2. 3.

30. Ja kae', perämätsi om, kiä saava' edimätsis, ja edimätsi om, kiä saava' perämätsis.

Matt. 19, 30. Mark. 10, 31.

31. Tuulsamal pääväl tulli' mõnõ' variseri' ja ütli' tälle: Mine' vällä ja rühi siist är', sest Heroodös taht sinno är' tappa'.

32. Ja tää üteli näile: Minke' ja ülge' seolõ rebäsele: Kae', ma' aja kurjo vaimõ vällä, ja tii terves täämbä ja hummõn, ja kolmadal pääväl olõ' ma' valmis.

53. Ummõhtõ om mul viil käümist täämbä ja hummõn ja üle hummõn; sest seo ei sünnü', et prohvet muial hukka saa kui Jeruusalemmäh.

((S. 34, 35. Matt. 23, 37—39.))

34. Jeruusalem, Jeruusalem, kiä sa' tapat prohvet ja viskat noid kivvega' kuulus, kiä su' mano omma' saadõdu'! kui mitu kõrd olõ ma'

tahtnu' su' latsi koko' nigu' kana ummi' poigõ siiva ala, ja tii' ei olõ' tahtnu'.

35. Kae', tii' koda jäte-tev teile tühäs; a' tõstõ ma' ütle teile, et tii' minno ei näe', inne ku aig tulõ, kuna tii' ütlet: Kitet olgu' tuu, kiä tulõ Issändä nimel.

14. Päätükk.

Viitõbidsõ terves tegemine hingämise pääväl. Nuummine, et vaja om alandlik olla' ja hüvvä tetä'. Tähendämise sõna suurõst õdagu söömäaost. Esihindä är' salgamisest.

Ja seo sündü, ku tää tull hingämise pääväl üte variseri ülembä kotta leibä võima, sis vahe' nää' tääd. p. 6, 6—11; 11, 37.

2. Ja kae', üts viitõbinõ inemine oll tää iih.

3. Ja Jeesus kos't ja kõnõl käsutunjidõlõ ja variserele ja üteli: Kas hingämise pääväl sünnüs terves tetä'?

4. A' nää' jäi' vaik. Ja tää nakas' tääst kinni' ja tegi tää terves ja las'k tääd minnä'.

5. Ja tää kos't näile ja üteli: Kiä om tii' siäst,

kelle eesli vai härg kaivo safas, et tää tääd pia vällä ei tõmba' hingämise pääväl?

6. Ja nää' es vôi' tälle tuu pääle kosta'.

p. 13, 15. Matt. 12, 11.

7. A' tää üteli noilõ, kiä olli' kutsudu', tähendamise sõna, et tää tähele pan'd, kuis nää' püüse' ülembähe paika istu' ja üteli näile:

Matt. 23, 6.

8. Ku sa' kellegi' puult pulma olõt kutsut, sis är' istku' ülembähe paika maaha, et ei olõsi' vast kiäki' ausamp sinno tää kutsutuist,

9. Ja tuu, kiä sinno ja tääd om kutsnu', es tulõsi' ja ütles' sullõ: Anna' seolõ maad! ja sis om sul häbüga' alambahe paika istmine.

10. A' ku sa' olõt kutsut, sis mine' ja istu' alambahe paika maaha, ja ku tuu tulõ, kiä sinno om kutsnu' ja ütles sullõ: Sõbõr, mine' sinnä ülembähe, sis om sul au näide iih, kiä su'ka' lavvah istusõ'. Op. sõn. 25, 6. 7.

11. Sest egäüts, kiä hinnäst esi' ülendäs,

tuud alandõdas; ja kiä hinnäst esi' alandas, tuud ülendedäs.

p. 18, 14. Matt. 23, 12.

12. A' tää üteli kah toolõ, kiä tääd oll kutsnu': Ku sa' lõuna vai õdagusõömäao tiit, sis är' kutsku' ummi sõpro ega' ummi veljo ega' ummi sugulaisi ega' rikkit lähemäidsi, et nää' sis sinno hindä mano jäl' es kutsusi' ja sedä sullõ es tasosi';

p. 6, 33.

13. A' ku sa' pido tiit, sis kutsu' vaesit, vigat-sit, jaloldaid, sõgõhit.

5 Moos. 14, 29.

14. Sis olõt sa' õnnis, sest et noil ei olõ' midägi' sullõ tasso'; sest tuu tasotas sullõ õigidõ ülesnõsõmiseh.

15. A' ku üts noist, kiä tääga' lavvah istõ, sedä kuul'd, üteli tää tälle: Õnnis om tuu, kiä leibä süü Jumala riigih.

p. 13, 29.

(S. 16—24. Matt. 22, 2—10.)

16. A' tää üteli tälle: Üts inemine tegi suurõ õdagusõömäao ja kut's pallõ,

17. Ja lähäi uma sulasõ õdagusõömäao tun-

nil ütlemä noilõ, kiä olli' kutsudu': Tulkõ', sest kõik om jo' valmis.

18. Ja nää' naksi' hin-näst kõik ütest suust vabandama. Edimäne üteli tälle: Ma' olõ põllu ostnu' ja mul om vaja minnä' ja sedä kaia'; ma' pallõ sinno, vabanda' minno.

19. Ja tönõ üteli: Ma' olõ viis paari härgi ostnu' ja lää noid kaema; ma' pallõ sinno, vabanda' minno.

20. Ja kolmas jäl' üteli: Ma' olõ naase võtnu', ja selle ei või' ma' tulla'.
1 Kor. 7, 33.

21. Ja sulanõ tull tagasi ja kuulut sedä umalõ esändäle. Sis vihast kua esänd ja üteli umalõ sulasõlõ: Mine' pia vällä liina laio huulitsidõ ja risthuulitsidõ pääle, ja tuu' siia' sisse vaesit ja vigatsit ja jaloldaid ja sõgõhit.

22. Ja sulanõ üteli: Esänd, seo om tett, nii kui sa' käsi': a' viil om maad.

23. Ja esänd üteli sulasõlõ: Mine' vällä teie pääle ja aido viirde, ja

saada' noid sisse tulõma, et mu' koda täüs saasi':
1 Kor. 1, 28.

24. Sest ma' ütle teile, et ütski' noist kutsutuist ei maida' mu' õdagu-söömaaigu: sest pallõ om kutsut, a' veitkese är' valit.
Jees. 65, 11—14.

25. A' tääga' läts pallõ rahvast, ja tää kään'd hinnäst ümbre ja üteli näile:
Saakar. 8, 22.

(S. 26. 27. Matt. 10, 17. 38.)

26. Ku kiäki' mu' mano tulõ ja ei vihka' umma essä ja immä ja naist ja latsi ja veljo ja sõsariit ja viil päälegi' umma ello, tuu ei või' mu' opja olla'.

27. Ja, kiä umma risti ei kann'a ja mu' perrä ei käü', tuu ei või mu' opja olla'. p. 9, 23. Mark. 8, 34.

28. Sest kiä om tii' siäst, kiä torni taht ehitädä', kas tää ei istu' inne maaha ja ei arva' kullu, kas täl kõik om, miä ehitämises vaja lätt?

29. Et ku tää alosõ om' pannu' ja ei jõvva' lõpõtada', kõik nägijä' tääd ei naka' naarma

30. Ja ütlemä: Seo miis nakas' ehitämä, ja ei jõvva' valmis tetä'.

31. Vai määne kuningas lätt sõtta tõsõ kunninga vasta, kas tää inne maaha ei istu', ja ei piä' nõvvo, kas tää kümne tuhandaga' tuu vasta või minnä', kiä katõkümne tuhandaga' tää pääle tulõ?

32. A' ku ei, sis lähätäs tää käskjala', ku tõnõ viil kavvõh om, ja pallõs rahu.

33. Nii kah egaüts tii' siäst, kiä ei jätä' maaha kõik, miä täl om, tuu ei või' mu' opja olla'.

34. Suul om hüä asi, a' ku suul tuimas saa, minka' tetäs sedä soolatsõs? Matt. 5, 13. Mark. 9, 50.

35. Ei tuu ei kõlba' ei maa ega' sõnniku jaos; tuu heidetäs är'. Kellel kõrva' omma' kuulda', tuu kuulgu'.

15. Pääütükk.

Tähendämise sõna' är'kaonust lambast, trahma-rahast ja pujast.

A' kõik tõlneri' ja patatsõ' tulli' tää mano tääd kullõma.

Matt. 9, 10. Mark. 2, 15.

2. Ja variseri' ja kirätunja' nurisi' ja ütli': Seo võtt patatsit vasta ja süü näidega'. p. 5, 30. Matt. 11, 19.

3. A' tää kõnõl näile seo tähendämise sõna ja üteli:

(S. 4—7. Matt. 18, 12—14.)

4. Määne inemine tii' siäst om, kel sada lammas om, ja ku tää üte noist är' kaotas, kas tää ei jätä' nuu' ütesäkümmed ütesä laandõ ja kas tää ei lää' toolõ perrä, miä om är' kaonu', kooni' tää tuu löüd?

p. 19, 40. Esek. 34, 11. 16.

5. Ja ku tää om löüdnü', sis pänd tää tuu ummi olgõ pääle rõõmuga'.

6. Ja ku tää kodo saa, sis kuts tää kokko sõbra' ja naabri' ja ütles noilõ: Olkõ' mu'ka' rõõmsa', sest ma' olõ löüdnü' uma lamba, kiä oll är' kaonu'.

1 Peetr. 2, 25.

7. Ma' ütli teile, et nii om rõõm taivah üte patadsõ peräst, kiä miilt parandas, inämb kui ütsäkümne ütsä õigõ peräst, kellele meeleeparandamist ei olõ' vaja.

p. 5, 32.

8. Vai määne naane om, kel kümme trahma-rahha om, ku tää üte trahma-rahha är' kaotas, kas tää küünält ei panõ' palama ja kas tää kota ei pühi' ja kas tää hoolõga' ei otsi', kooni' tää tuu löüd?

9. Ja ku tää löüd, sis kuts tää kokko sõbra' ja lähemädse' ja ütles: Olkõ' mu'ka' rōõmsa', sest ma' olõ trahma-rahha löüdnü', miä ma' olli är' kaotanü'.

10. Nii, ütles ma' teile, om rōõm Jumala englidõ iih üte patadsõ peräst, kiä miil parandas.

Eeves. 3, 10. Eebr. 1, 14.

11. A' tää ütles: Ütel inemisel oll kats poiga.

12. Ja noorõmb näisi ütles esäle: Esä, anna' mullõ vara, miä mu' jaos tulõ. Ja tää jagi näile vara.

13. Ja ei kavva peräst sedä aigu koräs noorõmb poig kõik kokko ja läts är' kavvõndolõ maalõ; ja sääls raisas tää uma vara är' ja elli kõlbmalda' ello.

14. A' ku tää kõik oll är' hukanu', tull sinnä'

maalõ kangõ nälgi; ja tühi nakas' tää kätte tulõma.

15. Ja tää läts ja jäi üte elotsõja mano sääls maal, ja tuu lähät tää uma välä pääle tsiko hoi'ma.

16. Ja tää püüse umma kõttu täütä' tühost lõstost, midä tsia' sei', ja ütski' es anna' tälle.

Op. sön. 23, 21.

17. A' ku tää paremba' mõttõ' sai', ütles tää: Mitu palgalist om mu' esäl, kel leibä külät om, a' ma' lää hukka nälä peräst?

18. Ma' taha üles nõssõ' ja uma esä mano minnä', ja taha tälle üldä': Esä, ma' olõ pattu tennü' taiva vasta ja su' iih,

19. Ja ma' ei olõ inäp väärt, et minno su' puja kutsutas; piä' minno kui ütles umma palgalist.

20. Ja tää nõssi üles ja läts uma esä mano; a' ku tää viil kavvõh oll, nägi tääd tää esä ja tälle sai hallõ miil; ja tää juus'k ja nakas' tää kaala ümbre ja an'd tälle suud.

21. A' poig üteli tälle: Esä, ma' olõ pattu ten-ni' taiva vasta ja su' iih ja ei olõ inäp väärt, et minno su' pugas kut-sutas.

22. A' esä üteli umilõ sulasilõ: Toogõ kõgõ-kallimb sark ja pankõ' tää sälgä ja ankõ' tälle sõrmus sõrmõ ja kängä' jalga,

23. Ja toogõ' ja tapkõ' üts nuumvasik, ja söömi' ja olõmi' rōmsa':

24. Sest seo mu' poig oll koolnu' ja om jäl' elävas saanu'; ja tää oll är' kaonu' ja om lõüt. Ja nää' naksi' rōmsa' olõma.

25. A' tää vanõmb poig oll väla pääl; ja ku tää tull ja kodo läh-keste sai, kuul'd tää laulmist ja kargamist.

26. Ja tää kut's üte sulasõ hindä mano ja kullõl, miä seo olnõs.

27. A' tuu üteli tälle: Su' veli om tulnu', ja su' esä om üte nuum-vaska tapnu', et tää om saanu' tää jäl' tervelt.

28. Ja tää sai vihatsõs ja es taha' sisse minnä';

sis läts tää esä vällä ja pallõl tääd.

29. A' tää kos't ja üteli esäle: Kae', nii mitu aastat teeni ma' sinno ja ei olõ' iäl üle su' sõna astnu', ja sa' ei olõ' mullõ kunagi' üteli sikkagi' annu', et ma' olõsi' võinu' ummi sõp-roga' rōmus olla'.

30. A' ku seo su' poig om tulnu', kiä su' vara huurõga' nahka pannu', olõt sa' nuum-vaska tää pärast tapnu'.

31. A' tää üteli tälle: Poig, sa olõt iks mu' man, ja kõik, miä mu' uma om, om su' pärast.

32. Nüüd piäsi' su' miil hüä ja rōmsa olõ-ma, et seo su' veli oll koolnu' ja om jäl' elä-väs saanu'; ja et tää oll är' kaonu' ja om lõüt.

16. Päätükk.

Tähendämise sõna ülekohtutsõst majapidäjäst. Rikas miis ja vaenõ Laatsarus.

A' tää üteli kah umilõ opjilõ: Üts inemine oll rikas; täll oll maja-pidäjä, ja tuu pääle oll nōstõt tää ette kõnõ', et tää tää vara är' raiskavat.

2. Ja tää kut's tääd ja ütäl tälle: Kuis ma' sedä su'st kuulõ? Tii' arvo umast majapidämisest, sest sa' ei vōi' inäp maia pitä'.

3. A' majapidäjä mõtöl esihindäh: Miä mul tetä'? Mu' esänd võtt maja-pidämise mu' käest är'; kaiva' ei jõvva' ma': häbü om mul santi'.

4. Ma' tiiä, miä ma' tii, ku ma' majapidämi-sest vallalõ saa, et nää' mu' vasta võtva' ummi maijo.

5. Ja tää kut's hindä mano egaüte uma esändä võlglaisist ja ütäl edimätsele: Pallõ sul mu'esändaga' võlgu om?

6. Ja tuu ütäl: Sada vaafi õlli. Ja tää ütäl tälle: Võta' uma raamat ja istu' maaha ja kiroda' ruttu viiskümmend.

7. Peräst ütäl tää tõsõlõ: A' pallõ sul võlgu om? Tää ütäl: Sada vakka nissu. Ja tää ütäl tälle: Võta' uma raamat ja kiroda' katõsa-kümmend.

8. Ja esänd kit't tuud ülekohtuist majapidäjät,

et tää targastõ oll ten-nü', sest seo maailma latsõ' omma' uma sugu rahva siäh mõistlikum-ba' kui valgusõ latsõ'.

9. Ja ma'ki' ütle teile: Tekke' hindilõ sõpro ülekohtudsõst mammo-nast, et, ku tii' kõgõst vallalõ saat, nää' teid vasta võtva' igäväidsi maijo.

p. 14, 14. Matt. 6, 20; 10, 40; 19, 21.
1 Tiim. 6, 19.

10. Kiä kõgõvähämbäh usutav om, tuu om kah suurõh usutav; ja kiä kõgõvähämbäh ülekohtunõ om, tuu om kah suurõh ülekohtunõ.

p. 19, 17.

11. Ku tii' nu' ülekohtudsõh mammonah usutava' ei olõ', kiä vōi tõtõt varandust tii' kätte usku'?

12. Ja ku tii' võõrah asäh usutava' ei olõ', kiä vōi teile tii' umma kätte anda'?

13. Ütski' sulanõ ei vōi' kattõ esändät tiini'; sest vai tää vihkas tõist ja armastas tõist; vai hoit tõsõ poolõ ja põlg tõsõ är'; tii' ei vōi' Jumalat tiini' ja mammonat.

Matt. 6, 24.

14. A' sedä kõik kuuli' kah variseri', kiä raha pääle ahnõ' olli'; ja nää' irve' tääd.

Matt. 23, 14.

15. Ja tää üteli näile: Tii' olõt nuu', kiä hinnäst õigõs panva' rahva iih; a' Jummal tund tii' süämit; sest miä inemiste siäh korgõ om, tuu om Jumala iih üts hirmus asi.

p. 18, 9—14.

16. Käsuoppus ja prohvedi' kuulutasõ' Johan-nõsoni'; tuust aast kuulutõdas armuoppust Jumala riigist ja egaüts tükki vägühüsi sinnä' sisse.

Matt. 11, 12. 13.

17. A' kergemp om, et taivas ja maa hukka lätt, kui et üts tähekene käsuoppusõst är' kaos.

p. 21. 33. Matt. 5, 18.

18. Egaüts, kiä umast naasest lahku lätt ja võtt tõsõ, tuu rikk abiello; ja egaüts, kiä mehest är' lahutõdu naase võtt, tuu rikk abiello.

Matt. 5, 32; 19, 9. 1 Kor. 7, 10.

19. A' üts rikas inemine oll ja tuu ehit hinnäst purpuri ja kalli linadsõ rõivaga' ja elli igapäiv rõõmsahe ja suurõstõ.

20. A' üts vaenõ oll, Laatsarus nimi, tuu oll maah tää värehti iih täüs paisit,

21. Ja püüse umma kõttu täütä' leevä raaskõisist, miä rikka lavva päält maaha sattõ'; a' pini' tull' ja laki' tää paisit.

22. A' seo sündü, et vaenõ kuuli, ja et tääd engli' kanni' Abrahami üskä; a' rikas kuuli kah ja matõti maaha.

23. Ja ku tää põrguh suurõh valuh oll ja uma' silmä' üles nõs't, sis nägi tää Abrahami kavvõst ja Laatsarust tää üsäh.

24. Ja tää hõigas ja üteli: Esä Abraham, heidä' armu mu' pääle ja lähädä' Laatsarus, et tää uma sõrmõ otsa vette kastasi' ja mu' kiilt jahutasi', sest minno vaivatas väega' seoh tulõleegih.

Jees. 66, 24.

25. A' Abraham üteli: Poig, mõtlõ', et sa' uma hüä põlvõ umah eloh olõt kätte saanu' ja niisama Laatsarus kurä; a' nüüd rõõmustõdas tääd siih ja sinno vaivatas.

26. Ja päälegi' om mii' ja tii' vaihhõl suur vahe' kinnitet, et neo', kiä siist tahtva' sinnä' tii' mano minnä', ei vōi', ega' nuu', kiä sääl omma', ei saa' säält siiä' mii' mano tulla'.

Jees. 30, 33.

27. Ja tää üteli: Ma' pallõ sis sinno, esä, et sa' tääd lähätäsi' mu' esä kotta,

28. Sest mul om viis veljä, et tää noilõ kinnitäs', et nääki' es saasi' siiä' valu paika.

29. Abraham üteli tälle: Näil omma' Moosõs ja prohvedi': kullõlgu' nää' noid.

Jees. 8, 20. Joh. 5, 39. 2 Tiim. 3, 16.

30. A' tää üteli: Ei, esä Abraham, a' ku kiäki' kuulnuist näide mano lääsi', sis parandasi' nää' miilt.

31. A' tää üteli tälle: Ku nää' Moosõst ja prohvette ei kullõ', ega' nää' iälgi' ei võta' nõvvo, ku kiäki' kuulnuist üles nōsōsi'.

Jees. 25, 3. 4.

17. Päätükk.

Pahandusõst ja leplikust meelest, usust ja usu tekast. Kümne pidalitõbidsõ terves tegemine. Jumala riigi tulõmisest.

Ja tää üteli opijilõ: Tuu ei olõ' võimalik, et pahanduisi ei piä' tulõma: a' hädä toolõ, kelle läbi nää' tulõva'.

2. Tuu om tälle kasulikumb, et veskikivi tää kaala pääle pandasi' ja tää merde visatasi', kui et tää üte neist väikeisistpiäsi' pahandama.

Matt. 18, 6. 7.

3. Hoitkõ' hinnäst! A' ku su' veli su' vasta essüs, sis noomi' tääd; ja ku tää sedä kahitsõs, sis anna' tälle andis.

Matt. 18, 15.

4. Ja ku tää säidse kõrd pääväl su' vasta essüs ja säidse kõrd pääväl jäl' su' mano tulõ ja ütles: Ma' kahidsõ sedä; sis anna' tälle andis.

Matt. 18, 21. 22.

5. Ja apostli' ütli' Issändäle: Kasuda' mii' usku!

Mark. 9, 24.

6. A' Issänd üteli: Ku teil usku olõsi' kui sinebi teräkene, ja tii' ütlesi' seolõ mõtsviigipuulõ: Ki-su' hinnäst juuriga' vällä,

ja istuda' hinnäst merde;
sis kuulōsi' tää tii' sōnna.

Matt. 17, 20; 21, 21.

7. A' kiä tii' siäst,
kel sulanō künmäh om
vai karja hoitmah, ku
tää väläst tulō, ütles
tälle: Tulō' ruttu siiä' ja
istu' maaha lauda.

8. Kas tää inne ei ütlet
tälle: Valmista', miä mul
ōdagus süvvä' ja panō'
vüü vüüle ja talida' min-
no, kooni' ma' süü ja
juu; ja pääle tuu süü' ja
juu' sa'.

9. Kas tää tuudsamma
sulast tennäs, et tää sedä
om tennü', miä tälle oll
käst? Ma' ei arva'.

10. Nii kah tii', ku tii'
olōt kōik tennü', miä teil
om käst, sis ülge': Mii'
olōmi' kōlbmalda' sula-
sō', sest mii' olōmi'
tennü', miä mii' kohus
oll tetä'.

Room. 11, 35.

11. Ja seo sündü, ku
tää Jeruusalemmä läts,
sis käve tää Saamaria
ja Kaalileamaa vaihhōlt
läbi.

p. 9, 51; 13, 22.

12. Ja ku tää ütlet alō-
vihe sai, sis tulli' tää
vasta kümme pidalitō-

bist miist, kiä ette poolō
saisma jäi'.

3 Moos. 13, 45. 46. Jees. 59, 2.

13. Ja nää' nōsti' umma
hellü ja ütli': Jeesus,
opōtaja, heidä' armu mii'
pääle!

14. Ja ku tää näid nägi,
ütlet tää näile: Minke' ja
näüdäke' hinnäst preest-
ridōlō. Ja seo sündü,
ku nää' är lätsi', sai'
nää' puhtas.

p. 5, 14. 3 Moos. 14, 2. 3. Matt. 8, 4.

15. A' üts noidō siäst,
ku tää nägi, et tää oll
terves saanu', läts tagasi
ja avvust Jumalat suurō
helüga'.

2 Kun. 5, 15. Laul 50, 14.

16. Ja heit' tää jalgo
ette kummalō maaha ja
tenäs tääd ja tuusama
oll Saamaria miis.

Laul 50, 23.

17. A' Jeesus kos't ja
ütlet: Kas ei olō' kümme
puhtas saanu'? A' koh
nuu' ütesä omma'?

18. Kas muid ei olō'
lōüt, kiä olōsi' tagasi
tulnu' Jumalalō avvu
anma, kui önō seo vōōra
maa miis?

5 Moos. 32, 6

19. Ja tää ütlet tälle
Tulō' üles ja mine', su
usk om sinno avitanu'.

p. 7, 50.

20. A' ku variseri' küsse' tää käest: Kuna tulõ Jumala riik? sis kos't tää näile ja üteli: Jumala riik ei tulõ' nättävält.

Joh. 18, 36. 1 Kor. 4, 20.

21. Ei üldä' kah: Kae', siih, vai: kae', sääli seo om; sest kae', Jumala riik om seestpiste tii' seeh.

Matt. 24, 25.

22. Ja tää üteli opjilõ: Päävä' tulõva', kuna tii' tahat kas vai üteli Inemise Puja päivist nätä', ja tii' ei saa' sedä nätä'.

23. Ja üldäs teile: Kae', siih, vai: kae', sääli! Är' minku' ja är' nõutku' sedä takah.

p. 21, 8.

24. Sest nigu väli, miä tõsõlt puult taiva all lüü, tõsõlõ poolõ taiva all paist; nii om kah Inemise Poig umal pääväl.

Matt. 24, 26. 27.

25. A' inne om täl pallõ kannahada' ja olla' põlõst seo suu puult kui kõlbmalda'.

p. 9, 22. Matt. 16, 21.

26. Ja nii kuis Noa päivil oll, nii om kah Inemise Puja päivil.

Matt. 24, 37—39.

27. Nää' sei, jõi', vōti' naisi ja lätsi' mehele

toonil' päävänil', koonil' Noa laiv läts ja viiuputus tull ja kaot näid kõiki är'.

28. Niisama kah, kuis Loti päivil oll: nää' sei', jõi', osti' ja möi', istudi' ja ehidi' huunit.

29. A' tuul pääväl, ku Lot Soodomast vällä läts, sis sattõ tuld ja viivlit taivast ja kaot näid kõiki är'.

1 Moos. 19, 15. 24. 25.

30. Sedä viisi om tuul pääväl, kuna Inemise Poig tulõ.

31. Kiä tuulsamal pääväl katusõ pääl om ja tää riista' kuah, är' tulgu' tuu maaha näid är' võtma; ja niisama, kiä väläh om, är' mingu' tuu jäl' tagasi.

Matt. 24, 17. 18.

32. Mõtõlgõ' Loti naase pääle!

1 Moos. 19, 26.

33. Kiä umma hinge püüd hoita', tuu kaotas tää är' ja kiä tää är' kaotas, tuu hoit tää eloh!

p. 9, 24. Matt. 16, 25. Joh. 12, 15.

34. Ma' üteli teile: tuulsamal üül om kats üteh sängüh; tõnõ võõtas vasta ja tõnõ jätetäs maaha.

35. Kats naistõrahvast jahvatasõ' üteliisi; tōnō vōõtas vasta ja tōnō jätetäs maaha.

Matt. 24, 40. 41.

36. Kats omma' väläh: tōnō vōõtas vasta ja tōnō jätetäs maaha.

37. Ja nää' kosti' ja ütli' tälle: Issänd, koh? A' tää üteli näile: Koh koolnu' kehä om, sinnä' korjosõ' kotka'.

Matt. 24, 28.

18. Päätükk.

Läsk ja kohtumõistja. Variser ja tõlner. Latsõköisist. Ütest rikkast. Kolmas kannahdamise effekuulutus. Sõkö terves tegemine.

A' tää üteli näile kah tähendämise sõna, et alati piät Jumalat pal-lõma ja ei är' väsüma.

Room. 12, 12. Eeves. 6, 18. Kolos. 4, 2. 1 Tess. 5, 17.

2. Ja üteli: Üts kohtumõistja oll üteh liinah, kiä Jumalat es pelgä' ega' inemist es häbene';

3. A' üts läsk naane oll sääl liinah ja tull tää mano ja üteli: Saada' mullõ õigust mu' viha-mehe vasta.

4. Ja tää es taha' kavva; a' pärast mõtõl tää

esihindäh: Vai ma' kül Jumalat ei pelgä' ja inemist ei häbene',

5. Ummõhtõgi', et seo läsk mullõ vaiva tege, taha ma' tälle õigust saata', et tää alati es tulõsi' ja minno är' es väsüdäsi'.
p. 11, 7. 8.

6. Sis üteli Issänd: Kuulkõ', miä ülekohtunõ kohtumõistja ütles.

7. Kas sis Jummal es piäsi' õigust saatma noilõ, kiä tää är' validu' omma' ja tää poolõ tänitäse' üü' ja päävä', et tää kül' pikä meelega' näide pärast kannahtas.

Laul 145, 19.

8. Ma' üteli teile: Kül' tää näile pia saat õigust. Siski', ku lnemise Poig tulõ, kas tää usku löüd maa päält? 5 Moos. 32, 43.

9. A' kah mõnõ vasta, kiä esihindä pääle loodi', et nää' omma' õigõ' ja muid põlksi', üteli tää seo tähendämise sõna:

10. Kats inemist lätsi' üles pühhä kotta palvust pidämä, tōnō oll variser ja tōnō tõlner.

11. Variser sais' ja pallõl esihindäh sedä:

Oh Jummal! ma' tennä sinno, et ma' ei olõ' nii kui muu' inemise', riisjä', ülekohtudsõ', abielo rik- ja' ega' nii kui seo tõlner.

Jees. 58, 2. 3. Ilm. 3, 17.

12. Ma' paastu kats kõrd nädälis, ma' anna kümnest kõigist, miä mul om.

13. A' tõlner sais' kav- vōmbah ja es taha' ummi silmigi' taiva poolõ üles nõsta', lei hindäle vasta rindo ja üteli: Oh Jum- mal, olõ' mullõ patudsõlõ armuline!

14. Ma' ütle teile: Seo läts alla umma kotta inämb õigõs mõistõt kui tõnõ. Sest egaüts, kiä hinnäst esi' ülendäs, tuud alandõdas; a' kiä hinnäst esi' alandas, tuud ülendedäs.

p. 14, 11. Matt. 23, 12.

(S. 15—17. Matt. 19, 13—15. Mark. 10, 13—16.)

15. A' ku nää' tõi' kah latsõkõisi tää mano, et tää näide külge putusi'; a' ku opja' sedä näi', tõrõli' nää' näid.

16. Ja Jeesus kut's näid hindä mano ja üteli: Laskõ' latsõkõsõ' mu' mano tulla', ja är' kiilku'

näid, sest sändside pe- rält om Jumala riik.

17. Tõtõstõ ma' ütle teile: Kiä Jumala riiki vasta ei võta' kui lat- sõkõnõ, tuu ei saa' sin- nä' sisse.

Matt. 18, 3. 1 Peetr. 2, 2.

(S. 18—30. Matt. 19, 16—29. Mark. 10, 17—30.)

18. Ja üts ülemb küsse tää käest ja üteli: Hüä opõtaja, midä om mul tetä', et igäväist ello perri'?

19. A' Jeesus üteli tälle: Miä sa' minno hüäs kut- sut? Ütski' ei olõ' hüä kui õnõ üts, tuu om Jummal.

20. Käska tiiät sa': Är' rikku' abiello. Är' tap- ku'. Är' varastagu'. Är' tunistagu' võlssi. Av- vusta' umma essä ja umma immä.

21. A' tää üteli: Sedä kõik olõ ma' pidänu' umast noorõst põlvõst saani'.

Jees. 58, 2.

22. A' ku Jeesus sedä kuul'd, üteli tää tälle: Ütte asja om sullõ viil vaja: müü' kõik är', miä sul om ja jaa' vaesilõ, sis om sul varandus

taivah; ja tulõ', käü' mu' perrä.

23. Ja ku tää sedä kuul'd, sai tää kogoni' kurvas, sest tää oll väega' rikas.

24. A' ku Jeesus nägi, et tää kogoni' kurvas sai, üteli tää: Kui vaivalt saava' nuu' Jumala riiki, kel pallõ varandust om.

25. Sest hõlpsamp om, et kaamõl nõgla silmäst läbi lätt, kui et üts rikas Jumala riiki lätt.

26. A' nuu', kiä kuuli', ütli': Kiä sis või õnsas saia'?

27. A' tää üteli: Miä inemise man om võimalda', tuud või Jummal tetä'.

28. A' Peetrus üteli: Kae', mii' olõmi' kõik maaha jätnü' ja olõmi' su' perrä käünü'.

29. A' tää üteli näile: Tõtõstõ ma' ütle teile, et ei olõ' kedägi', kiä om maaha jätnü' kua vai vanõmba' vai vele' vai naase vai latsõ' Jumala riigi peräst,

5 Moos. 33, 9.

30. Kiä es saasi' jäl' mitmõ võrd seol aol ja

tulõvah ilmah igäväist ello.

(S. 31—34. Matt. 20, 17—19.
Mark. 10, 32—34.)

31. A' tää võt't nuu' katstõiskümme hindä mano ja üteli näile: Kae', mii' läämi' üles Jeruusalemä, ja kõik lätt täüde, miä prohveti läbi om kirotõt Inemise Pujast.

p. 9, 22. 44.

32. Sest tää andas är' paganidõ kätte, ja tääd naardas ja teotõdas är', ja tää pääle süleldäs,

p. 23, 1.

33. Ja ku nää' pesvä' piidsaga', sis tapva' nää' tää är', ja kolmadal pääväl nõsõs tää üles.

34. A' nää' es mõista' seost midägi' ja seo kõnõ' oll näide iist varõh, ja nää' es mõista', miä ülti.

Mark. 9, 32.

(S. 35—43. Matt. 20, 29—34.
Mark. 10, 46—52.)

35. A' seo sündü, ku tää Jeerigo lähkeste sai, sis istõ üts sõkõ tii vee-reh ja koräs.

36. A' ku tää rahvast kuul'd müüdä minevät, kullõl tää, miä tuu om.

37. A' nää' kuuludi' tälle: Jeesus Naatsaretist lätt müüdä.

38. Sis tänit tää väega' ja üteli: Jeesus, Taavedi poig, heidä' armu mu' pääle!

39. A' nuu', kiä iih käve', tōrōli' tääd, et tää vaik olōsi'; a' tää tänit viil pallō inäp: Taavedi Poig, heidä' armu mu' pääle!

40. A' Jeesus jäi saisma ja käs'k tää hindä mano tuvva'; a' ku tää läh-keste sai, kūsse tää tää käest.

41. Ja üteli: Miä sa' tahat, et ma' sullō teesi'? A' tää üteli: Issänd, et ma' vōisi' jäl' nätä'.

42. Ja Jeesus üteli tälle: Et näe' jäl'! Su' usk om sinno avitanu'!

p. 17, 19.

43. Ja sedämaid nägi tää jäl', ja käve tää perrä Jumalat avvustō-dōh. Ja kōik rahvas, kiä sedä nägi, an'd Jumalalō kittüst.

19. Päätükk.

Sakkeus. Tähendämise sõna raha naglost. Jeesus läft Jeruusalemmä, ikk tää peräst ja puhastas templit

Ja ku tää tull Jeerigo liina, läts tää säält läbi.

2. Ja kae', sääll oll üts miis, Sakkeus nimi, ja tuu oll tõlnere ülemb ja oll rikas,

3. Ja tää püüse Jeesust nätä' saia', määne tää om; ja tää es saa' rahva peräst, et tää oll matal miis. (Joh. 12, 21. 22)

4. Ja tää juus'k ette, ja läts üte mõtsviigipuu otsa, et tää tääd nätä' saasi'; sest täl oll minek sedä tiid pite.

5. Ja ku Jeesus sinnä' paika sai, kai tää üles ja nägi tääd ja üteli tälle: Sakkeus, tulō' ruttu maaha, sest täämbä om mul su' kotta jäämine.

6. Ja tää tull ruttu maaha ja võt't tääd rōōmuga' vasta.

Joh. 1, 11. 12.

7. Ja kōik, kiä sedä näi', nurisi' ja ütli': Tää om üte patudsō mehe mano sisse lännü'.

p. 15, 2.

8. A' Sakkeus saistas' üles ja üteli Issändäle: Kae', Issänd, ma' anna uma poolō varandust vaesilō; ja ku ma' kellegi' olō ülekohut tennü', anna ma' nelä võrra tagasi.

9. A' Jeesus üteli tälle: Tämbä om seolõ kualõ õnnistus tulnu', sest et seo kah Abrahami poig om.

10. Sest Inemise Poig om tulnu' otsma ja õnsas tegemä, kiä är' kaonu' omma'.

p. 5, 32. Matt. 18, 11. 1. Tiim. 1, 15.

(S. 11—27. Matt. 25, 14—30.)

11. A' ku nää' sedä kuuli', üteli tää viil sinnä' mano üte fähendamise sõna, selle et tää Jeruusalemma lähkeseh oll, ja et nää' mõtli', et Jumala riigil pia om tulõk.

12. Selle üteli tää: Üts suurft suku inemine läts är' kavvõ maalõ, et saia' hindäle kuningriiki ja tagasi tulla'.

Mark. 13, 34.

13. A' tää kut's uma' kümme sulast ja an'd näile kümme nakla rahha ja üteli näile: Kaubõlgõ', kooni' ma' tagasi tulõ.

p. 12, 48.

14. A' tää alamba' põli' tääd ja lähädi' käskjala' tälle perrä ja ütli': Mii' ei taha', et seo mii' üle kui kuningas valitsõs. Joh. 1, 11; 19, 15

15. Ja seo sündü, ku tää tagasi tull ja oll tuu riigi saanu', sis käs'k tää nuu' sulasõ' hindä mano kutsu', kelle tää raha oll annu', et tää teedä' saasi', mändse kasu egaüts kaubõldõh oll saanu'.

16. A' edimäne tull ja üteli: Esänd su' nagõl rahha om kümme nakla kassu toonu'.

17. Ja tää üteli tälle: Seo om hüä, sa' hüä sulanõ, et sa' kõgõvähämbäh olõt usutav olnu', selle olgu' sul kümne liina üle võim.

p. 16, 10.

18. Ja tõnõ tull ja üteli: Esänd, su' nagõl om viis nakla saatnu'.

19. A' tää üteli toolõgi': Ja sa' olõ' viie liina üle.

20. Ja üts tõnõ tull ja üteli: Esänd, kae', siih om su' nagõl, miä ma' higirätih olõ hoitnu'.

21. Sest ma' pelksi sinno, et sa' kuri inemine olõt; sa' võtat, midä sa' ei olõ' är' pannu', ja põimat, midä sa' ei olõ' külvnu'.

22. A' tää üteli tälle:

Su' suust mõista ma' kohut su' pääle, sa' kuri sulanõ! Ku sa' tiise', et ma' kuri miis olõ, ja võta, midä ma' ei olõ är' pannu', ja põima, midä ma' ei olõ külvnu',
Matt. 12, 37.

23. Milleperäst ei olõ sa' sis mu' rahha kasu pääle vällä annu'? Kül' ma' sis tagasi tullõh olõsi' sedä kasuga' tagasi nõudnu'.

24. Ja tää üteli näile, kiä sääl man saisi': Võtkõ' nagõl tää käest är', ja ankõ' toolõ, kel kümme nakla om.

25. Ja nää' ütli' tälle: Esänd, täl om kümme nakla.

26. Sest ma' ütli teile: Kel om, toolõ andas: a' kel ei olõ', tuu käest võõtas är' kah tuu, miä täl om. p. 8, 18. Matt. 13, 12.

27. A' neo', mu' vainlasõ', kiä es taha', et ma' näide üle kui kuningas olõsi', toogõ' siia' ja apkõ' näid' mu' iih är'.

28. Ja ku tää sedä oll kõnõlnu', läts tää edesi, leerusalemma poolõ.

(S. 29—38. Matt. 21, 1—9. Mark. 11, 1—10. Joh. 12, 12—16.)

29. Ja ku tää Peetrage ja Petaania lähkeste sai mäe mano, miä Õlimäes kutsutas, lähät tää katsumist opjist

30. Ja üteli: Minke' sinnä' alõvihe, miä tii' kotal om, ja ku tii' sinna' sisse saat, sis lõvvat tii' kinni' köüdedü varsa, kelle säläh ütski inemine iäl ei olõ' istnu', pästke' tää vallalõ ja toogõ' tää siia'.

31. Ja ku kiäki' tii' käest küsüs: Miä tii' tääd vallalõ pästät? sis üolge' tälle nii, et Issändäle om sedä vaja.

32. A' ku nuu', kiä olli' lähädedü', olli' är' lannü', lõüse' nää' nii, kuis tää näile oll ülnü'.

33. A' ku nää' varsa vallalõ pästi', sis ütli' tää esändä' näile: Miä tii' varsa vallalõ pästät?

34. A' nää' ütli': Issändäle om sedä vaja.

35. Ja nää' tõi' sedä Jeesusõ mano ja heidi' uma' rõiva' varsa sälgä ja panni' Jeesusõ tää pääle istma.

36. A' ku tää oll mine-mäh, laodi' nää' uma' rōiva' tii pääle.

37. A' ku tää jo sin-nä' lähkeste sai, kost Õlimäelt maaha käüdi, sis nakas' kõik opjidō hulk rōdmustōdōh suurō helüga' Jumalat kitmä kõiki vägevidō teka peräst, miä nää' olli' nännü',

38. Ja ütli': Kitet olgu' kuningas, kiä tulō Issändä nimel, rahu taivah ja au korgōh!

39. Ja mõnō' variseri' rahva siäst ütli' tälle: Opōtaja, tōrōlō' ummi opjit.

40. Ja tää kos't ja üteli näile: Ma' ütli teile, et, ku neo' vaik jääsi', piäsi' kül' kivi' tänitämä.

Habak. 2, 11. Matt. 3, 9.

41. Ja ku tää lähkeste sai ja liina nägi, ik'k tää tää peräst

42. Ja üteli: Ku sa'ki' tiäsi' ja viilgi' seol umal pääväl, miä su' rahu vaja lätt; a' nüüd om seo su' silmä iist varjo pant.

43. Sest aig tulō su' pääle, et' su' vainlasō' su' ümbre valli tegevä' ja su' ümbre piirvä' ja sinno kõgōpidi vaivasō';

Esek. 21, 22.

44. Ja nää' löövä' sinno maaha ja su' latsō' su' seeh ja ei jätä' kivvi kivi pääle, selle et sa' ei olō' tunnu' umma armukaemise aigu.

p. 21, 6. Matt. 24, 1. Miik. 3, 12.

(S. 45—48. Matt. 21, 12—16. Mark. 11, 15—18. Kae' Joh. 2, 13—16.)

45. Ja tää läts pühhä kotta ja nakas' vällä ajama noid, kiä sääl seeh möi' ja osti',

46. Ja üteli noilō: Kirofōt om: Mu' koda om palvōkoda; a' tii' olōt tää rüüvli havvas tennü'.

47. Ja tää oll egapäiv pühäh kuah oppamah; a' ülembä' preestri' ja kirätunja' ja rahva ülembä' püüse' tääd hukka saata',

48. Ja es lövvä', miä näil tetä'; sest kõik rahvas, kiä tääd kuuli', hoisō' tää poolō.

20. Päätükk.

Kristus kost hindä iist. Tähendämise sõna viinamäest. Kohturahast ja kuuluidõ ülesnõsõmisest. Kelle poig om Kristus?

(S. 1—8. Matt. 21, 23—57. Mark. 11, 27—33.)

Ja seo johtu üteli neist päivist, ku tää rahvast opas pühäh kuah ja armuoppust kuulut, tuli' ülembä' preestri' ja kirätunja' vanõmbidõga' sinnä' mano

2. Ja ütli' tälle: Ütle' meile, mändse võimuga' tiit sa' sedä, vai kiä tuu om, kiä sullõ seo võimu annu'?

3. A' tää kos't ja üteli näile: Ma' taha kah tii' käest üte sõna küssü'; ülg'e' mullõ:

4. Kas Johannõsõ ristmine oll taivast vai inemiisist?

5. A' nää' mõtli' hindä vaihhõl ja ütli': Ku mii' ütlemi': Taivast, sis ütles tää: Mille ei olõ' tii' sis tääd usknu'?

6. A' ku mii' ütlemi': Inemiisist, sis viskas meid kõik rahvas kivvega'; sest nää' olli' julgõ' tuu pääle, et Johannõs oll prohvet.

7. Ja nää' es üteli' tiidvät, kost.

8. Ja Jeesus üteli näile: Ega' ma'ki' teile ei üteli', mändse võimuga' ma' sedä tii.

(S. 9—19. Matt. 21, 33—46. Mark. 12, 1—12.)

9. A' tää nakas' rahvalõ sedä tähendämise sõnna ütlemä: Üts inemine istut viinamäe ja an'd tuu vällä aidnikka kätte ja läts võõralõ maalõ tüküs aos.

10. Ja ku aig oll, lähät tää üte sulasõ aidnikka mano, et nää' an-nasi' tälle viinamäe vi-läst; a' aidnigu' pessi' tääd ja lähädi' tää tühält är'.

11. Ja tää lähät viil tõsõ sulasõ; a' nää' pessi' kah tuud ja teodi' ja lähädi' tää tühält är'.

12. Ja tää lähät viil kolmada; a' nää' haavsi' kah tuud, ja touksi' tää vällä.

13. A' viinamäe esänd üteli: Miä mul tetä'? Ma' taha uma armsa puja lähätä', vast nää' häbenese', ku nää' tääd nägevä'.
Joh. 3, 16.

14. A' ku aidnigu' tääd näi', mõtli' nää' hindä vaihhöl ja ütli': Seo om seo perijä: tulkõ', tapami' tää är', et perändüs meile saasi'.

15. Ja nää' touksi' tää viinamäest vällä ja tapi' tää är'. Miä nu' tege viinamäe esänd näile?

16. Kül' tää tulõ ja hukkas nuu' aidnigu' är' ja and viinamäe tõisi kätte. A' ku nää' sedä kuuli', ütli' nää': Är' sedä saagu'!

17. A' tää kai näide pääle ja üteli: Miä seo sis om, miä om kiroto: Seo kivi, miä huunõ ehitäjä' kui kõlbmalda' är' omma' heitnü', om nulgakivis saanu'.

18. Egaüts, kiä seo kivi pääle safas, tuu lätt purulõ; a' kelle pääle tää safas, tuu pitstäs tää är'. Jees. 8, 15.

19. A' ülembä' preestri' ja kirätunja' püüse' tuul-samal tunnil kässi tää külge panda'; a' nää' pelksi' rahvast, sest nää' mõisti', et tää näide

kottalõ seo tähendämise sõna oll ülnü'.

(S. 20—26. Matt. 22, 15—22. Mark. 12, 13—17.)

20. Ja nää' vahe' tääd ja lähädi' kavalit kullõjit vällä, kiä hinnäst vaas tei', et tääd kõnnõst kinni' saia' ja tääd är' anda' maavalitsõja võimusõ ja meelevala ala. p. 11, 54.

21. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli': Opõtaja, mii' tiiami', et sa' õigõhõ kõnõlõt ja oppat ja ei piä' ei ütigi' suurusõst luku, a' oppat Jumala tiid õigust pite;

22. Kas meil sünnüs keisrile kohturahha anda' vai ei sünnü'?

23. A' et tää näide kurä kavalusõ är' mõis't, üteli tää näile: Miä tii' minno kiusat?

24. Näüdäke' mullõ teenarirahha: Kelle kujo ja päälkiri om täl? A' nää' kosti' ja ütli': Keisri.

25. Sis üteli tää näile: Selle ankõ' keisrile, miä keisri kohus om, ja Jumalalõ, miä Jumala kohus om.

26. Ja nää' es vöi' tääd rahva iih kõnnõst

kinni' saia' ja panni' immes tää kostmist ja jäi' vaik.

(S. 27—40. Matt. 22, 23—33. 46.
Mark. 12, 18—27. 34.)

27. A' tää mano tulli' mōnō' saduseri', kiä ütlese', et ülesnōsōmist ei olōki', ja küsse' tää käest

28. Ja ütli': Opōtaja, Moosōs om meile kiro-tanu': Ku kellegi' veli, kel naane om, är' koolōs, ja tää koolōs är' latsōlda', sis piät vōtma tää veli tuu naase ja uma-lō velele suku saatma.

29. Nu' oll säidse veljä, ja edimäne vōt't naase ja kuuli latsōlda'.

30. Ja tōnō vōt't tuu naase ja kuuli kah är' latsōlda'.

31. Ja kolmas vōt't tääd ja niisama kah kōik säidse, ja es jää' latsi, ja kuuli' är'.

32. A' kōgō peräkōrd kuuli kah naane är'.

33. A' ülesnōsōmiseh, kelle naane tää om näide siäst? sest tää om näile säitsmele naases olnu'.

34. Ja Jeesus kos't ja üteli näile: Seo maailma

latsō' vōtva' naisi ja läävä' mehele;

35. A' kiä väärt om arvat tōist maailma saama ja kuulnust üles nōsōma, ei nuu' vōta' naist ega' lää' mehele.

36. Sest nää' ei vōi' inäp är' koolda'; sest nää' omma' englidō sugudsō', ja nää' omma' Jumala latsō', et nää' ülesnōsōmise latsō' omma'.

37. A' et kuulu' üles nōsōsō', näütäs kah Moosōs oräviitsa vōso man, ku tää Issändät nimitäs Abrahami Jumalas ja Isaaki Jumalas ja Jaakobi Jumalas.

38. A' Jummal ei olō' kuuluidō, a' elävidō Jummal; sest kōik eläse' tälle.

39. A' mōnō' kirätunja' kosti' ja ütli': Opōtaja, sa' olōt hōste kōnōlnu'.

40. Ja nää' es julgu' tää käest midägi' inäp küssü'.

(S. 41—44. Matt. 22, 41—45. Mark. 12, 35—37.)

41. A' tää üteli näile: Kuis nää' ütlesē' Kristus Taavedi Puja olōvat?

42. Ja Taavet esi' ütles lauluraamatuh: Issänd om mu' Issändäle ülnü': Istu' mu' hüäle poolõ,

43. Kooni' ma' su' vainlasõ panõ' su' jalgoalodsõ järes.

44. Nüüd kuts Taavet tääd Issändäs, kuis tää sis om tää Poig?

(S. 45—47. Matt. 23, 1. 5—7. Mark. 12, 38—40.)

45. A' tää üteli kõgõ rahva kuuldõh umilõ opjilõ:

46. Hoitkõ' kirätunjidõ iist, kiä pikih rõivih tahtva' kävvä', ja armastasõ' teretämist turgõ pääl, ja edimäidsi pinke kogodusõ kuõh, ja ülembät otsa lavvah õdagusõomaaigoh. p. 11, 13.

47. Nää' söövä' läski huunõ' är' ja lugõva' silmäkiräs pikki palvit; nuu' saava' sedä rasõмба hukatusõ.

21. Päätükk.

Läsä naase veeringist. Jeesusõ kõnõ' Jeruusalemma hääõtämisest ja tää hindä jäl' tulõmisest.

(S. 1—4. Mark. 12, 41—44.)

A' tää kai ja nägi rikkit ummi andit ohvriraha kirstu panvat.

2. A' tää nägi kah üte vaesõ lāsä naase kats veeringit sinnä' panvat.

3. Ja tää üteli: Tõtõstõ ma' üteli teile, et seo vaenõ läsk naane om inämb kui kõik muu' sisse pannu',

4. Sest neo' kõik omma' umast liiast varandusõst sisse pannu' Jumalalõ andõs; a' seo om umast vaesusõst kõik toidusõ, miä täl oll, sisse pannu'.

(S. 5—24. Matt. 24, 1—21. Mark. 13, 1—19.)

5. Ja ku mõnõ' kõnõli' pühäst kuast, et tää ilõsidõ kivvega' ja andiga' oll' ehitet, sis üteli tää:

6. Kül' päävä' tulõva', et seost kõgõst, miä tii' näet, ei jätetä' kivvi kivi pääle, midä är' ei kista'. p. 19, 44.

7. A' nää' küsse' tää käest ja ütli: Opõtaja, kuna om tuu sis? ja miä om täht, kuna tuu johus?

8. A' tää üteli: Kaegõ', et teid är' ei essütädä'; sest pallõ tulõva' mu' nime all ja ütles, et ma' seo olõ, ja aig om lähkeste saanu'; selle är' mingi' näide perrä.

9. A' ku tii' sõtost ja segätsist asöst kuulõt, är' heitügu'; sest seo johus inne; a' ots ei olõ' viil nii pia käeh.

10. Sis ütäl tää näile: Rahvas nösös rahva vasta ja kuningriik kuningriigi vasta.

11. Suurõ' maavärise-mise' omma' kah mõ-nõh paigah, ja nälgi ja katsk ja hirmsa' asä', ja suurõ' immetähe' saava' taivast.

12. A' inne kõikõ sedä panva' nää' uma' kää' tii' külge, ja kiusasõ' teid takah, ja anva' teid är' kogodusõ kottõ ja vangi, ja viivä' teid kuningidõ ja maavalitsijidõ ette mu' nime peräst.

p. 12, 11.

13. A' tuu saa tunistusõs.

14. Selle pankõ' umma süämehe, et tii' inne ei mõtlõ' tuu pääle, miä teil hindä iist kosta';

Matt. 10, 19.

15. Sest ma' taha teile suu ja tarkusõ anda', mink vasta ei või' kõnõlda' ega' panda' ütski' noist, kiä tii' vastadsõ' omma'.

Ap. teg. 6, 10.

16. A' teid andas är' kah tii' vanõmbidõ ja veljö puult ja sugulaisi ja sõpro puult ja nää' tapva' mõnd tii' siäst är'.

17. Ja teid vihatas kõikü puult mu' nime peräst. Matt. 10, 21, 22. Joh. 15, 18.

18. A' hiusõ karvagi' ei saa' tii' pääst hukka.

p. 12, 17.

19. Jääge' kinmä, sis pästat tii' uma hinge.

2 Aja r. 15, 7. Eebr. 10, 36.

20. A' ku tii' näet Jeruusalemmä sõaväest ümbre piiridü olõvat, sis tunkõ', et tää häotämine om lähkeste tulnu'.

21. Sis pagõgu' nuu', kiä Juudamaal omma', mäki pääle, ja nuu', kiä kespaigah sääl seeh omma', nuu' mingu' vällä; ja kiä väläh om, är' mingu' nää' sinnä' sisse.

22. Sest nuu' omma' kättemaksmise päävä', et kõik tõtõs saasi', miä om kirotõt.

23. A' hädä noilõ, kiä käümä pääl omma', ja noilõ, kiä imetäse' noil päivil; sest sääl maal tulõ suur hädä ja viha seo rahva pääle.

24. Ja nää' safasõ' mōõga terä läbi, ja näid viiäs vangi kõgõ paganidõ sekkä, ja Jeruusalem saa paganidõ sõkutus, kooni' paganidõ aig saa täüs.

(S. 25—28. Matt. 24, 29. 30. Mark. 13, 24—26.)

25. Ja pääväh, kuuh ja tähih saava' märgitähe', ja maa pääl saa rahval hädäldämine ja nää' ei tiiä' kohe ilma nõvvolda', mere ja vii vuuga' kohisõmise iist minnä'.

26. Ja inemise' läävä' rammõhtumbas pelü ja asjo' uutmise peräst, miä maailma pääle tulõva'; sest taiva väki hõlõtõdas.

27. Ja sis nägevä' nää' Inemise Puja tulõvat pilveh suurõ väe ja avvuga'.

28. A' ku seo kõik nakas saama, sis kaegõ' üles ja nõstkõ' uma' pää' üles, selle et tii' är'lunastamine lähkeste tulõ.

Vii. 4, 4. 6.

(S. 29—33. Matt. 24, 32—35. Mark. 13, 28—31.)

29. Ja tää üteli näile üte tähendämise sõna: Kaegõ' viigipuud ja kõiki puid.

30. Ku näide urva' läävä' vallalõ minemä ja tii' sedä näet, sis tunnõt tii esihindist, et suvi jo' lähkeseh om.

31. Nii kah tii', ku tii' näet sedä johuvat, sis tunkõ', et Jumala riik lähkeseh om. Luuk. 17, 20.

32. Tõtõstõ ma' ütle teile, et seo põlvõ rahvas ei lõpõ' är', kooni' seo kõik saa.

33. Taivas ja maa läävä' hukka; a' mu' sõna ei lää' hukka. p. 16, 17.

34. A' hoitkõ', et tii' süäme' ei saa' vaivatus liia süümise ei liia juumise ega' päätoidusõ murõhtõga' ja et seo päiv äkitselt tii' pääle ei tulõ.

Mark. 4, 19.

35. Sest ku kiil-nüür tulõ tää kõiki pääle, kiä kõgõ maa pääl omma'.

1 Tess. 5, 2. 3.

36. Selle valvkõ' ja pallõlgõ' egal aol, et teid väärt arvatas är' pagõma kõgõ tuu iist, miä saa ja sais Inemise Puja iih. Matt. 24, 42.

37. A' tää opas päivä pühäh kuah, a' üüses läts tää vällä ja oll üü-

majah mäe pääl midä kutsutas Õlimäes.

38. Ja kõik rahvas tull varra hummogu tää mano, tääd pühäh kuah kullõma.

22. Päätükk.

Är'anja Juudas. Paasavuun ja õdagusõõmäaig. Opjidõ avyuahtus. Jeesusõ kannahamine Õlimäel ja Kaiva iih. Peetrusõ är'salgamine.

(S. 1, 2. Matt. 26, 1—5. Mark. 14, 1. 2.)

A' hapnõmalda' leibo pühä tull lähkeste, midä kutsutas paasapühäs.

2. Ja ülembä' preestri' ja kirätunja' otsõ', kuis nää' tääd saasi' är' tap-pa'; sest nää' pelksi' rahva st. p. 20, 19.

(S. 3—6. Matt. 26, 14—16. Mark. 14, 10. 11.)

3. A' saadan oll lännü' Juuda sisse, kedä väärnimega' kutsutas Iskariotis, kiä noidõ katõtõis-kümne arvust oll.

4. Ja tää läts är' ja kõnõl ülembidõ preestridõ ja sõapäälikidõga' tuud, kuis tää tääd näide kätte tahtsõ är' anda'.

5. Ja nää' sai' rōõmsas ja lepe' tääga', et nää' tälle rahha anva'.

6. Ja tää tōot ja otsõ parast aigu tääd näile är' anda' ilma rahva tiolda'.

(S. 7—23. Matt. 26, 17—29. Mark. 14, 12—25.)

7. A' hapnõmalda' leibo päiv tull, kuna oll paasavoona tapmine.

8. Ja tää lähät Peetrusõ ja Johannõsõ ja üteli: Minke' ja valmistagõ' meile paasavuun, et mii' sedä võimi' süvvä'.

9. A' nää' ütli' tälle: Koh sa' tahat, et mii' sedä valmistami'?

10. A' tää üteli näile: Kae', ku tii' liina sisse läät, sis tulõ 'tii' vasta üts inemine, tuu kand viikruusi, minke' tää perrä sinnä' kotta, kohe tää sisse lätt

11. Ja üolge' tuu kua esändäle: Opõtaja ütles sullõ: Koh om võörastõ tarõ, koh ma' paasavoona ummi' opjidõga' vōi süvvä'?

12. Sis näütäs tää teile üte suurõ ehitedü tarõ

üleväh; sinnä' valmis-tagõ'.

13. A' ku nää' är' lät-si', löüse' nää' nii, kui tää näile oll ülnü'; ja nää' valmisti' paasavoona.

14. Ja ku tunn tull, istõ tää maaha ja nuu' kats-tõiskümme apostlit tääga',

15. Ja tää üteli näile: Ma' olõ süäimest himos-tanu' sedä paasavuuna tii'ka' süvvä', inne ku ma' kannahta.

16. Sest ma' üteli teile, et ma' seost inäp ei süü', kooni' kõik johus Jumala riigih. p. 13, 29.

17. Ja tää võt't pikri, tenäs ja üteli: Võtkõ' seo ja jagagõ' hindä vaihhõl.

18. Sest ma' üteli teile, et ma' ei juu' viinapuu viläst, kooni' Jumala riik om tulnu'.

19. Ja tää võt't leevä, tenäs ja mur'd ja an'd näile ja üteli: Seo om mu' iho, miä tii' iist andas, seda tekke' mu' mälehtüses. 1 Kor. 11, 23—25.

20. Tuulsamal kumbõl kah pikri peräst söömä-

aigu ja üteli: Seo pikri om vahtsõnõ säädüs mu' vereh, miä tii' iist är' valõtas.

21. Siski' kae', mu' är'anja käsi om mu'ka' lavvah.

Joh. 13, 21. 22. Laul. 41. 10.

22. Ja Inemise Poig lätt kül', nii kui om säet; siski' hädä toolõ inemisele, kelle läbi tää är' andas.

23. Ja nää' naksi' üts-tõsõ käest küsütelemä, kiä tuu kül' om näide siäst, kiä sedä tege.

24. A' näide siäh tull kah tülü, kedä näist suu-rõmbas arvada'?

Matt. 18, 1. p. 9, 46.

(S. 25. 26. Kae' Matt. 20, 25—27. Mark. 10, 42—44.)

25. A' tää üteli näile: Paganidõ kuninga' valitsõsõ' näide üle ja kiä näide pääle võimust võt-va', noid kutsutas armulitsis esändis;

26. A' tii' ei nii, a' suu-rõmb tii' siäst olgu' kui noorõmb, ja ülemb kui tiinjä.

27. Sest kiä om suu-rõmb: lavvah istjä vai tiinjä? muidogi' lavvah

istjä? a' ma' olõ tii' siäh kui tiinjä.

Joh. 13, 4—14. Matt. 20, 28.

28. A' tii' olõt nuu', kiä mu' mano omma' jäänü' mu' kiusatusih.

29. Ja ma' sää teile kuningriigi, nii kuis mu' Esä sedä mullõ om säädnu',

30. Et tii' süüsi' ja juusi' mu' lavvah mu' kuningriigih ja istusi' avvujärgi pääl ja mõis-
tasi' katõtõiskümne lis-
raeli suguharo pääle
kohut.

Matt. 19, 28.

(S. 31—34. Matt. 26, 31—35. Mark.
14, 27—31. Joh. 13, 36—38.)

31. A' Issänd üteli: Siimon, Siimon, kae', saadan om teid väega' püüdnu' sõklu' kui nissu:

2 Kor. 2, 11. 1 Peetr. 5, 8.

32. A' ma' olõ su' iist pallõlnu', et su' usk är' es lõpõsi' ja ku sa' peräst ümbre käänät, sis kinnidä' ummi veljo.

33. A' tää üteli tälle: Issänd, ma' olõ valmis su'ka' nii hõste vangi kui surma minemä.

34. A' tää üteli: Ma' üteli sullõ, Peetrus: Kikas ei kire' täambä inne,

ku sa' minno kolm korda är' salgat.

Joh. 13, 38.

35. Ja tää üteli näile: Ku ma' teid olõ saatnu' pungalda' ja paunalda' ja kängäldä', kas om teil midägi' vaja olnu'? A' nää' ütli: Ei midägi'.

36. Sis üteli tää näile: A' nüüd, kellel pung om, tuu võtku' tää, niisama kah paun, ja kellel ei olõ', tuu müügu' uma sark är' ja ostku' mõök.

37. Sest ma' üteli teile, et tuu viil mullõ saa, miä kirotõt om: Tääd om kah ülekohtustõ sek-
kä arvat, sest, miä mu'st om, saa otsa.

38. A' nää' ütli: Issänd, kae', siih om kats mõõka; a' tää üteli näile: Külät seost.

(S. 39—46. Matt. 26, 30. 36—46.
Mark. 14, 26. 32—42.)

39. Ja tää läts vällä, ja läts uma viisi perrä Õlimäele; a' tää opja' käve' kah tää perrä.

Joh. 18, 1.

40. Ja ku tää sinnä' paika sai, üteli tää näile: Pallõlgõ' Jumalat, et tii' kiusatustõ ei saa'.

41. Ja tää läts näist är' nii kavvõ, kui kiviga'

või visada' ja heit' põl-
vilõ maaha ja pallõl
Jumalat

42. Ja üteli: Esä, ku
sa' tahasi' seo pikri mu'
käest är' võtta! um-
mõhtõ är' sündügu' mu',
a' su' tahtmine!

43. A' üts engli näüdas
hinnäst tälle taivast ja
kinnit tääd. 1 Kun. 19, 5.

44. Ja ku tää surmaga'
oll võilõmah, pallõl tää
Jumalat kangõmbahe; a'
tää higi oll kui vere-
tsilga', nuu' sattõ' maa
pääle.

45. Ja tää tull üles Ju-
malat pallõmast ja tull
ummi opjidõ mano ja
lõüs näid kurbusõs ma-
gavat.

46. Ja tää üteli näile:
Miä tii' makat? Tulkõ'
üles ja pallõlgõ' Jumalat,
et tii' kiusatustõ ei saa'.

(S. 47—53. Matt. 26, 47—56. Mark.
14, 43—49. Joh. 18, 2—11.)

47. A' ku tää viil kõ-
nõl, kae', pallõ rahvast
ja tuu, kedä kutsuti Juu-
das, üts noist katõst-
fõiskümnest, käve näide
iih ja tull Jeesusõ läh-
keste tälle suud anma.

48. A' Jeesus üteli tälle:
Juudas, annat sa' suu-

anmisega' Inemise Puja
är'?

49. A' ku nuu', kiä tää
ümbre olli', näi', miä
saa, ütli' nää' tälle: Is-
sänd, kas mii' mõõga-
ga' sekkä löömi'?

50. Ja üts näist lei
ülembä preestri sulast,
ja ragi tää hüä kõrva
är'.

51. A' Jeesus kos't ja
üteli: Jätke' seost saani'.
Ja tää puttõ tää kõrva
külge ja tegi tää terves.

52. A' Jeesus üteli ülem-
bidõ preestridõ ja pühä
kua päälakilõ ja vanõm-
bilõ, kiä tää pääle tuli':
Tii' olõt vällä lännü'
õkva kui rüüvli pääle
mõõko ja nuiõga'.

53. Et ma' kül' egapäiv
tii' man olõ olnu' pühäh
kuah, ei olõ' tii' mu'
külge kässi pannu'; a'
seo om tii' tunn ja pü-
mehüse võimus.

(S. 54—62. Matt. 26, 57. 58. 69—75.
Mark. 14, 53. 54. 66—72. Joh. 18,
12—18, 25—27.)

54. A' nää' vōti' tää
kinni' ja vei' ja saadi'
tää ülembä preestri kot-
ta; a' Peetrus käve kav-
võst perrä.

55. A' ku nää' keset morro tulõ üles tei' ja nää' üteh maaha istõ', sis istõ Peetrus näide siäh.

56. A' üts näadsik nägi tääd tuliveereh istvat ja kai ütsisilmi tää pääle ja üteli: Kah seo oll tääga'.

57. A' tää salas tääd är' ja üteli: Naane, ma' ei tunnõ' tääd.

58. Ja veitkese ao peräst nägi tääd üts tönõ ja üteli: Sa'ki' olõt näide siäst; a' Peetrus üteli: Inemine, ma' ei olõ'.

59. Ja pia üte tunni ao peräst kinnit sedä üts tönõ ja üteli: Tõtõ poo-lõst, seogi' oll tääga'; sest tää om kah Kaali-leamaa miis.

60. A' Peetrus üteli: Inemine, ma' ei mõista', miä sa' kõnõlõt; ja sedämaid, ku tää viil kõnõl, kirge kikas.

61. Ja Issänd püür'd hinnäst ümbre ja kai Peetrusõ pääle ja Peetrusõ miilde tull Issändä sõna, kuis tää tälle oll ülnü': Inne ku kikas kirk, salgat sa' minno kolm kõrda är'. s. 34.

62. Ja Peetrus läts vällä ja ik'k valusahe.

(S. 63—65. Matt. 26, 67. 68. Mark. 14, 65.)

63. A' mehe', kiä Jeesust kinni' pei', naari' ja pessi tääd.

64. Ja nää' kati' tää näo kinni' ja lei' tälle vasta silmi ja küsse' tää käest ja ütli': Mõista' kui prohvet, kiä tuu om, kiä sinno lei.

65. Ja pallõ muid asjo kõnõli' nää' tää vasta ja teodi' tääd.

(S. 66—71. Matt. 26, 59—66. Mark. 14, 53—64.)

66. Ja ku valgõs läts, tuli' rahva vanõmba', ülembä' preestri' ja kirä-tunja' kokko ja vei' tää üles uma suurõ kohtu ette,

Matt. 27, 1. Mark. 15, 1. Joh. 18, 24.

67. Ja ütli': Olõt sa' Kristus? ütli' meile; a' tää üteli näile: Ku ma' teile ütlesi', ei ususi' tii' ummõhtõ.

68. A' ku ma' kah küsüsi', sis es kostasi' tii' mullõ ega' lasõsi' minno vallalõ.

69. Seost aost om Inemise Pujal istmine Jumala väe hüäl puul.

70. A' nää' ütli' kõik: Sis olõt sa' Jumala Poig? A' tää üteli näile: Jah olõ!

71. A' nää' ütli': Miä meile inäp tunistust vaja om? sest mii' olõmi' sedä esi' tää suust kuulnu'.

23. Päätükk.

Kristusõ kannahamine ja teotamine Pilatusõ ja Heroodösõ iih; tää surmamõistmine, ristilüümine, surm ja matmine.

(S. 1—25. Matt. 27, 2. 11—31. Mark. 15, 1—20. Joh. 18, 28—39. 16.)

Ja kõik näide hulka saist üles ja vei' tää Pilatusõ mano.

2. Ja nää' naksi' tää pääle kaibama ja ütli': Mii' olõmi' löüdnü', et tää rahvast är' püürd ja kiild keisrile kohturahha anmast ja ütles hinnast Kristusõ, üte kuninga olõvat.

3. A' Pilatus küsse tää käest ja üteli: Olõt sa' Juuda rahva kuningas? A' tää kos't tälle ja üteli: Jah, olõ.

4. A' Pilatus üteli ülembilõ preestridölõ ja rahvalõ: Ma' ei lövvä' üt-

tegi' süüdü seost inemisest.

5. A' nää' ai' pääle ja ütli': Tää and rahvalõ halva nõvvo ja oppas kõikõ Juudamaad pite ja om alostanu' Kaalileamaast siiä' maani'.

6. A' ku Pilatus Kaalileamaad kuul'd, küsse tää, kas seo inemine Kaalileamaa miis om?

7. Ja ku tää teedä' sai, et tää Heroodösõ valitusõ alt oll, lähät tää tää Heroodösõ mano, kiä noil samol päivil Jeruusalemmäh oll.

8. A' Heroodös sai väega' rõõmsas, ku tää Jeesust nätä' sai; sest tää olõsi' tää hüä meeleaga' jo' ammuki' nannü', selle et tää oll pallõ tääst kuulnu' ja tää luut' üteli immetähte nätä' saia', miä tää tege.

9. Kül' tää küsse tää käest mitmõ sõnaga'; a' tää es kosta' tälle midägi'.

10. A' ülembä' preestri' ja kirätunja' saisi' ja kaipsi' väega' kõvastõ tää pääle.

11. A' ku Heroodös

tsus'k ja naar'd ummi
sõamihiha' tääd, sis
pan'd tää valgõ rõiva
tää ümbre ja lähät tää
jäl' Pilatusõ mano.

12. Ja tuul pääväl sai'
Pilatus ja Heroodõs tõ-
nõ tõsõga' sõbras; sest
inne olli' nää' tõnõ tõsõ
pääle vihadsõ' olnu'.

13. A' Pilatus kut's
kokko ülembä' preestri
ja rahva ülembä' ja
rahva

14. Ja üteli näile: Tii'
olõit seo inemise mu'
mano toonu' õkva kui
rahva är'püürjä; ja kae',
ma' olõ tääd tii' iih üle
kullõlnu'; ja ma' ei olõ'
seost inemisest üttegi'
süüdü löüdnü', miä tii'
tää pääle kaibat,

15. Ega' Heroodõs;
sest ma' olõ teid tää
mano lähätänü' ja kae',
tää ei olõ' midägi tennü',
miä surma väärt olõsi'.

16. Selle taha ma' tääd
nuhelda' ja vallalõ laskõ'.

17. A' täl ollgi' näile
pühis üttele vaja vallalõ
laskõ'.

18. A' kõik hulk tänit
väega' ja üteli: Hukka'

tää är' ja lasõ' meile
Parrabas vallalõ,

19. Kiä oll üteh liinah
sündünü', mässamise ja
tapmise pärast vangitorni
heidet.

20. Sis tänit Pilatus
jäl' näile, et tää tahtsõ
Jeesusõ vallalõ laskõ';

21. A' nää' tänidi vasta
ja ütli: Lüü' risti! lüü'
tää risti!

22. A' tää üteli kolma-
dat kõrda näile: Miä
seo sis kurja om ten-
nü'? Ma' ei olõ' tääst
üttegi' surma süüdü löüd-
nü', selle taha ma' tääd
nuhelda' ja vallalõ laskõ'.

23. A' nää' ai' pääle
suurõ tänitamisega' ja
palssi', et tääd risti lüv-
väsi', ja näide ja ülem-
bidõ preestridõ tänitä-
mine võt't võimust.

24. Ja Pilatus mõis't
kohut, et näide palvõ
perrä saasi'.

25. Sis las'k tää näile
tuu vallalõ, kiä mässä-
mise ja tapmise pärast
oll vangitorni heidet,
kedä nää' vallalõ palssi';
a' Jeesusõ an'd tää' är',
nii ku nää' tahtsõ'.

26. Ja kui nää' tää' vällä vei', sai' nää' kätte üte Küreni liina mehe, Siimon nimi, kiä väläst tull, ja tää pääle panni' nää' risti, et tää' sedä Jeesusõ perrä kannasi'.

Matt. 27, 32. Mark. 15, 21.

27. A' tää peräh käve suur hulk rahvast ja naisi, kiä kah kaipsi' ja tääd iki'.

28. A' Jeesus kään'd hinnäst ümbre näide poolõ ja üteli: Jeeruu-salemmä tütre', är' ikku-minno, a' ikkõ' esihin-dit ja ummi latsi.

29. Sest kae', päävä' tulõva', kuna üldäs: Õnsa' omma nuu', kiä sigimäldä', ja iho', miä ilmalõ ei olõ' kannu', ja rinna', miä ei olõ' imetänü'.

p. 21, 23

30. Sis nakasõ' nää' ütlemä mäile: Sadagõ' mii' pääle; ja mäekin-galõ': Katkõ' meid!

Os. 10, 8. Ilm. 6, 16; 9, 6.

31. Sest ku sedä tuu-rõlõ puulõ tetäs, miä sis kuivalõ saa?

1 Peetr. 4, 17.

32. A' tääga' viidi tõist kats kurätegijät vällä är' hukada'.

Jees. 53, 12.

S. 33—49. Matt. 27, 33—56. Mark. 15, 22—41. Joh. 19, 17—30.)

33. Ja ku nää' sinnä' paika sai', miä kutsutas pääläe asõmõs, lei' nää' tää ja nuu' kurätegijä' sinnä' risti, tõsõ hüäle, tõsõ kuralõ poolõ.

34. A' Jeesus üteli: Esä, anna' näile andis, sest nää' ei tiiä', miä nää' tegevä'. A' nää' jai' tää rõiva', ja heidi' liisko noidõ peräst.

35. Ja rahvas saisi sääl kaemah, ja ülembägi' irvidi' tääd noidõga' ja ütli': Muid om tää avitanu', avitagu' tää esihinnäst, ku tää om Kristus, Jumala är' valit.

36. A' kah sõamehe' naari' tääd ja lätsi' tää mano ja vei' tälle ätiket,

37. Ja ütli': Ku sa' olõt Juuda rahva kuning-gas, sis avida' esihin-näst.

38. A' päälkiri oll kah tää pää kottalõ kirotõt, kreeka, ladina ja eebrea keele tähtiga': Seo om Juuda rahva kuningas.

39. A' tõnõ kurätegi-jist, kiä oll üles puud, teot tääd ja üteli: Ku

sa' olõt Kristus, sis avi-da' esihinnäst ja meid.

40. A' tönõ kos't ja tõrõl tääd ja üteli: Kas sa' kah ei pelgä' Jumalat, sest et sa' seohsamah hukatusõh olõt.

41. Ja mii' kül' õigusõ poolõst, sest mii' saami' kätte, miä mii' tüü väärt om; a' seo ei olõ' midägi' halva tennü'.

42. Ja tää üteli Jeesusõlõ: Issänd, mõtlõ' mu' pääle, ku sa' umma kuningriiki tulõt.

43. Ja Jeesus üteli tälle: Tõtõstõ ma' üteli sullõ, täämbä olõt sa' mu'ka' paradiisih.

44. A' ku jo' kuvvõs tunn lähkeseh oll, sis sai pümeheis üle kõgõ maa ütsändä tunnini'.

45. Ja päiv läts pümes ja tekk kõgõ pühämbä paiga iih templih lahes keskelt lahki.

46. Ja Jeesus tänit suurõ helüga' ja üteli: Esä, su' kätte anna ma' uma vaimu. Ja ku tää sedä oll ülnü', heit' tää hinge.

47. A' ku päälük nägi, miä sündü, sis avvust

tää Jumalat ja üteli: Seo inemine oll tõtõstõ õigõ.

48. Ja kõik rahvas, kiä sinnä' tull sedä kaema, ku nää' näi', miä johtu, lei' nää' hindäle vasta rindo ja lätsi' tagasi.

49. A' kõik tää tutva' saisi' kavvõh ja naase', kiä tää peräh olli' käünü' Kaalileamaalt, näi' sedä.

(S. 50—56. Matt. 27, 57—61. Mark. 15, 42—47. Joh. 19, 38—42.)

50. Ja kae', üts miis, Joosõp nimi, suurõ kohtu liigõ', hüä ja õigõ miis,

51. Tuu es olõ' näidega' üteli nõul ja es kitä' näide tüüd hüäs. Tuu oll Arimaatiast, Juuda rahva liinast, kiä kah Jumala riiki uut'.

52. Tuu läts Pilatusõ mano ja pallõl hindäle Jeesusõ kehhe.

53. Ja tää võt't tää maaha ja mähke tää kalli linadsõ rõiva sisse ja pan'd tää üteli hauda, miä kivi sisse oll raot, kohe es olõ' viil iäl kedägi' pant.

54. Ja tuu oll valmis-tamise päiv ja hingamise päiv tull pääle.

55. A' naase', kiä olli' tääga' Kaalileamaalt tulnu', käve' kah perrä ja kai' hauda ja kuis tää kehä sinnä panti.

56. A' nää' lätsi' tagasi ja valmisti' kallit ruuhi ja salvi ja hingämise pääväl saisi' nää' rahul käsu perrä.

24. Päätükk.

Jeesusõ ülesnõsõmine. Tää näütäs hinnäst opilõ. kiä Emmausõ poolõ läävä' ja sis apostlidõlõ. Tää taivahe minek.

(S. 1—12. Matt. 28, 1—8. Mark. 16, 1—8. Joh. 20, 1—13.)

A' edimätsel nädäli pääväl ao aigu lätsi' nää' havva mano ja kanni' kallit ruuhi, midä nää' olli' valmistanu'; ja mõnõ' tõsõ' olli' näidega'.

2. A' nää' löüse' kivi havva päält är' hõörütedü olõvat.

3. Ja ku nää' sisse lätsi', es lövvä' nää' Isäändä Jeesusõ kehäh.

4. Ja ku nää' tuuperäst katõvaihhol olli', kae', sis saisi' kats miist näide kõrval läükvih rõivih.

5. A' ku nää' väega' pelksi' ja uma' silmä maaha lei', sis ütli' nuu' näile: Miä tii' elävät kuuluidõ mant otsit?

6. Ei tää ei olõ' siih, a' tää om üles nõsnu', tulõtagõ' miilde, kuis tää teile om kõnõlnu', ku tää viil Kaalileamaal oll,

7. Üldeh: Inemise Poig andas är' patatsidõ inemiisi kätte ja lüvväs risti ja nõsõs kolmadal pääväl jäl' üles.

8. Ja tää sõna' tulli' näile miilde.

9. Ja nää' lätsi' havva mant tagasi ja kuuludi' sedä kõik noilõ ütele-tõiskümnele ja kõigilõ tõisilõ.

10. A' Maarja Magdaleena ja Johanna ja Maarja, Jaakobusõ imä ja muu' naase' näidega' olli' nuu', kiä sedä apostlidõlõ kõnõli'.

11. Ja näide kõnõ' oll noidõ meelest õkva kui tühi jutt ja nää' es usu' näid.

12. A' Peetrus saist üles ja juus'k havva mano, ja ku tää kuma-

rusi sisse kai, nägi tää kuulja lina' õnõ maah olõvat ja tää läts är' ja pan'd sedä esihindäh immes, miä oll sündünü'

(S. 13—35. Mark. 16, 12. 13.)

13. Ja kae', kats näist olli' minemäh tuulsamal pääväl ütte alõvihe, miä Jeruusalemmäst pia kuuskümmend vako-maad oll, tollõ nimi oll Emmaus,

14. Ja nää' kõnõli' hindä vaihhõl kõigist noist asõst, miä oll johtunu'.

15. Ja ku nää' tõnõ tõsõga' juttu ai' ja tõnõ tõsõ käest küsse', sis tull kah Jeesus esi' näide mano ja käve näidega'.

16. A' näide silmi peeti, et nää' tääd es tunnõ'.

17. Ja tää üteli näile: Mändse' kõnnõ' neo' omma', miä tii' hindä vaihhõl kõnõlõt kävvüh ja olõt kurvanäolidse'?

18. A' üts, Kleopas nimi, kos't ja üteli tälle: Kas sa' ütsindä kui võõras elät Jeruusalemmäh ja ei olõ' teedä' saanu', miä neil päivil säälsamah om johtunu'?

19. Ja tää üteli näile: Miä sis? A' nää' ütli' tälle: Sedä, Jeesusõst Naatsaretist, kiä oll proh-vet, väkev tekast ja sõ-nast Jumala ja kõgõ rahva iih,

20. Kuis mii' ülembä' preestri' ja vanõmba' tääd omma' surma kohtu ala är' annu' ja tääd risti lõõnu'.

21. A' mii' loodimi', et tää' om tuusama, kiä Iisraeli rahva är' lunas-tas ja pääle kõgõ seo om täämbä kolmas päiv, ku seo johtu.

22. A' kah mõnõ' naase' mii' siäst omma' meid är' heidütänü', kiä olli' varra hummogu havva man.

s. 1—11.

23. Ja ku nää' tää kehäh es lövvä', tulli' nää' ja ütli' hindit kah englidõ nägemist nännü', kiä ütlesse' tääd elävät.

24. Ja mõnõ' mii' siäst lätsi' havva mano ja löüse' nii, kuis naase' olli' ülnü'; a' tääd hinnäst es näe' nää'.

s. 12. Joh. 20, 3—10.

25. Ja tää üteli näile: Oh! iiii' rumala' ja süä-

mest pikälidse' sedä kõi-
kõ uskma, miä proh-
vedi' omma' kõnõlnu'.

26. Kas Kristusõl sedä
es olõ' kannahada' ja
umma avvu minnä'?

27. Ja tää nakas' Moo-
sõsõst pääle ja kõigist
prohvetest ja selet näile
är' kõiki kirõst tuud,
miä tääst oll kirotõt.

5 Moos. 18, 15. Laul 22. Jees. 53

28. Ja nää' sai' alõvi
lähkeste, kohe nää' lät-
si' ja tää tegi hinnäst
edesi minevät.

29. Ja nää' palssi' tääd
vägühüsi ja ütli': Jää'
mii' mano, sest õdag
jõud ja päiv lätt; ja tää
läts sisse ja jäi näide
mano.

30. Ja ku tää näidega'
lavvah istõ, võt't tää
leevä, õnnist ja mur'd ja
an'd näile.

p. 22, 19.

31. Sis pässi' näide
silmä' vallalõ ja nää'
tunsõ' tääd ja tää kattõ
näide iist är'.

32. Ja nää' ütli' tönõ
tõsõlõ: Kas mii' süä
mii' seeh es pala', ku
tää mii'ka' kõnõl tii
pääl ja ku tää meile
kirjo är' selet?

33. Ja nää' tulli' tuul-
samal tunnil üles ja lät-
si' tagasi Jeruusalemma
ja löüse' nuu' ütstõis-
kümme ja noid, kiä
näide man olli', kuuh
olõvat,

34. Kiä ütli': Issänd om
tõtõtõ üles nõsnu' ja
hinnäst Siimonalõ näü-
dänü'.

1 Kor. 15, 4. 5.

35. Ja nää' kõnõli' sedä
üles, miä tii pääl oll
johtunu' ja kuis nää'
tääd leevä murdmisest
olli' är' tunnu'.

(S. 36—49. Matt 16, 14—18. Joh.
20, 19—23. 1 Kor. 15, 5.)

36. A' ku nää' sedä
kõnõli', saisi' Jeesus esi'
näide keskel ja üteli' näi-
le: Rahu olgu' teile!

37. A' nää' heitü' ja
pelksi' ja mõtli' vaimu
nägevät.

38. Ja tää üteli' näile:
Miä tii' olõit nii väega'
är' heitünü'? Ja mink
peräst nõsõsõ' sändse'
mõtlõmise' tii' süämehe?

39. Et kaegõ' mu' kässi
ja mu' jalgo, et ma'
tuusama olõ; kumpkõ'
minno kässiga' ja kae-
gõ', sest vaimul ei olõ'
lihha ega' luid, nii kuis
tii' näet mul olõvat.

40. Ja ku tää sedä oll ülnü', näüdäs tää näile ummi kässi ja jalgo.

41. A' ku nää' rōõmu peräst viil es usu' ja immes panni', sis ütél tää näile: Kas teil om siih midägi' süvvä'?

42. Ja nää' panni' tää ette tükü küdsetüt kalla ja vahamett.

43. Ja tää võt't ja sei näide iih.

44. A' tää ütél näile: Neo' omma' nuu' kõnnõ', miä ma' teile kõnõli, ku ma' viil tii man olli; sest kõik saa tõtõs, miä om kirotõt mu'st Moosõsõ käsuoppuistõ ja prohvette kirjo ja laulu-raamatuhe.

45. Sis tegi tää näide mõistusõ kirjo mõistmisesse vallalõ.

46. Ja tää ütél näile: Nii om kirotõt ja nii oll Kristusõl kannatada' ja üles nõssõ' kuulust kolmadal pääväl.

47. Ja tää nimel oll kuulutada' meeleparandamist ja pattõ andis-anmist kõgõ rahva siäh, alostadõh Jeruusalemmäst.

48. A' tii' olõt noide asjo tunistaja'.

49. Ja kae', ma' lähädä tii' pääle uma Esä tōotusõ; a' tii' jääge' Jeruusalemmä liina nii kavvani', ku teid ehitedäs väega' korgõst.

(S. 50—53. Mark. 16, 19. Ap. Ieg. 1, 4—14.)

50. A' tää vei näid vällä Petaaniani' ja nõs't uma' käe' üles ja õnnist näid.

51. Ja ku tää näid õnnist, läts tää näist är' ja tää võõti üles taivahe.

52. Ja nää' kumardi' tääd ja lätsi' tagasi Jeruusalemmä suurõ rōõmuga'.

53. Ja nää' olli' alati pühäh kuah, kiti' ja tensi' Jumalat.

AAMEN.

Evangeelium

Pühä Johannōsō kirotōt.

1. Päätükk.

Jumala igäväne sõna om lihas saanu' Ristjä Johannōsō tunistus Jumala Voonast. Jeesusō edimätse' opja'.

Alostusōh oll Sōna ja Sōna oll Jumala man ja Sōna oll Jumal.

p. 17, 5. 1. Joh. 1, 1. 2. Ilm. 19, 13.

2. Seosama oll alostusōh Jumala man.

Op. sōn. 8, 22.

3. Kōik asä' omma' tää läbi tettü' ja ilma tääldä' ei olō' midägi' tett, miä tett om.

Kol. 1, 16. 17. Eebr. 1, 2.

4. Tääh oll elo ja elo oll inemiisi valgus,

p. 5, 26; 8, 12.

5. Ja valgus paist pūmehüseh ja pūmehüs es võta' sedä vasta. p. 3. 19.

6. Üts inemine, Johannōs nimi, saadōti Jumalast.

Matt. 3, 1. Mark. 1, 4.
Luuk. 1, 13—17. 57—80.

7. Tuu tull tunistusōs, et valgusōst tunistust

anda', et kōik tää läbi ususi'.

8. Tää es olō' valgus, a' et tunistust anda' valgusōst. s. 20. p. 5, 35.

9. Tōtōnō valgus, kiä valgustas kōiki inemiisi, oll tuu, kiä maailma pidi tulōma. p. 9, 5; 12, 46.

10. Tää oll maailmah ja maailm om tää läbi tett ja maailm es tunnō' tääd. s. 3—5. Eebr. 1, 2.

11. Tää tull umadsidō sekkä ja umadsō', es võta' tääd vasta;

12. A' nii mitu, kiä tääd vasta võti', noilō an'd tää võimusō Jumala latsis saia', noilō, kiä tää nime sisse usōsō',

13. Kiä ei olō' verest, ei liha tahtmisest ega' mehe tahtmisest, a' Jumalast sündünü'.

14. Ja Sōna sai lihas ja võt't kui üteh majah

mii' siäh ellä' ja mii' näimi' tää avvu kui Esäst ainusündünü' Puja avvu, täüs armu ja tõtõt.

Jees. 7, 14; 60, 1. p. 3, 16.
2 Peetr. 1, 16—17.

15. Johannõs tunist tääst, hõigas ja üteli: Seo oll, kellest ma' olõ ülnü': Kiä peräst minno tulõ, tuu om inne minno olnu', sest tää oll inne kui ma'.

s. 27, 30. Matt. 3, 11. Mark. 1, 7.

16. Ja tää tävveüesest olõmi' mii' kõik võtnu' armu armu pääle.

17. Sest käsuoppus om ant Moosõsõ läbi; arm ja tõtõ om saanu' Jeesusõ Kristusõ läbi.

18. Ütski' ei olõ' iäl Jumalat nännü'; ainusündünü' Poig, kiä Esä üsäh om, tuu om meile är' seletänü'.

19. Ja seo om Johannõsõ tunistus, ku Juuda rahvas lähät Jeruusalemäst preestri' ja Leevidi' tää käest küsümä: Kiä sa' olõt?

20. Ja tää tunist ja es salga' ja tunist Ma' ei olõ' Kristus. Luuk. 3, 15, 16.

21. Ja nää' küsse' tää käest: Miä sis? olõt sa'

Eelias? Tää üteli: Ei olõ'. Olõt sa' prohvet? Ja tää kos't: Ei.

22. Sis ütli' nää' tälle: Kiä sa' sis olõt? et mii' vastusõ võimi' viiä' noilõ, kiä meid omma' lähätänü'. Miä sa' ütlet esihindäst?

23. Tää üteli: Ma' olõ hõikaja helü laanõh: Tekke' tasatsõs Issändä tii, nii kuis prohvet Jeesaja om ülnü'.

24. Ja nuu', kiä olli' lähädedü', olli' varisere siäst.

25. Ja nää' küsse' tää käest ja ütli' tälle: Mille sa' sis ristit, ku sa' ei olõ' Kristus ega' Eelias ega' prohvet?

26. Johannõs kos't näile ja üteli: Ma' risti viiga'; a' tuu sais keset teid, kedä tii' ei tunnõ'.

Matt. 3, 11. Mark. 1, 7. 8.

27. Tuu om tuusama, kiä peräst minno tulõ, kiä inne minno om olnu', kelle kängä nüüre vallalõ pästma ma' väärt ei olõ'.

28. Seo johtu Peetasarah, tõsõlpuul Jordani, koh Johannõs riste.

29. Tõsõl pääväl näge Johannōs Jeesusõ hindä mano tulõvat ja ütles: Kae', seo om Jumala Vuun, kiä maailma patu är' kand. s. 36. Jees. 53, 7.

30. Seo om, kellest ma' olõ ülnü': Peräst minno tulõ üts miis, kiä inne minno om olnu', sest tää oll inne kui ma' s. 15. 27.

31. Ja ma' es tunnõ' tääd; a' et tää saasi' lisraelilõ avalikus, selle olõ ma' tulnu' ristmä viiga'. p. 3, 28.

32. Ja Johannōs tunist ja üteli: Ma' näi Vaimu õkvalt kui tuvi taivast maaha tulõvat ja tää jäi tää pääle.

33. Ja ma' es tunnõ' tääd; a' kiä minno lähät viiga' ristmä, tuu üteli mullõ: Kelle pääle sa' näet Vaimu maaha tulõvat ja tää pääle jäävät, tuusama om, kiä pühä Vaimuga' rist.

34. Ja ma' olõ nännü' ja tunistanu', et seo om Jumala Poig. 1 Joh. 4, 14. 15.

35. Tõsõl pääväl sais' Johannōs säääl ja kats tää opjist.

36. Ja ku tää nägi Jeesusõ kõnvat, üteli tää: Kae', seo om Jumala Vuun!

37. Ja nuu' kats opjat kuuli' tääd kõnõlõvat ja käve' Jeesusõ peräh.

38. A' Jeesus kään'd hinnäst ümbre ja nägi näid hindä peräh käüvät ja üteli näile:

39. Miä tii' otsit? A' nää' ütli' tälle: Rabbi! (seo om: opõtaja) koh sa' elät?

40. Tää üteli näile: Tulkõ' ja kaegõ'. Nää' tull'i ja kai', koh tää elli ja jäi' tuul pääväl tää mano; a' tuu oll arvada' kümnes tunn.

41. Tõnõ noist katõst, kiä Johannōsõ käest kuuli' ja Jeesusõ peräh käve', oll Andreas, Siimona Peetrusõ veli.

42. Tuusama löüd edimalt uma vele Siimona ja ütles tälle: Mii' olõmi' Messia löüdnü', seo om är' seletedült: Kristus.

43. Ja tää vei tääd Jeesusõ mano. A' ku Jeesus tääd nägi, üteli tää: Sa' olõt Siimon, Joona poig, sinno kutsutas

Keeväs, seo om är' se-
letedült: Peetrus.

44. Tösöl pääväl taht-
sõ Jeesus Kaalileamaalõ
minnä' ja lööd Viilippusõ
ja ütles tälle: Käü' mu'
peräh.

45. A' Viilippus oll peri
Petsaidast, Andreasõ ja
Peetrusõ liinast.

46. Viilippus lööd Naa-
tanaeli ja ütles tälle:
Kellest Moosõs kirotanu'
käsuraamatuhe ja proh-
vedi', tääd olõmi' lööd-
nü', Jeesusõ, Joosõbi
puja Naarsaretist.

5 Moos. 18, 18. Jees. 7, 14; 53, 2.
Jeer. 23, 5. Esek. 34, 23.

47. Ja Naatanael üt-
tel tälle: Kas Naatsaretist
või midägi' hüvvä tulla'?
Viilippus üt-
tel tälle: Tulõ'
ja kae'!

48. Jeesus nägi Naata-
naeli hindä mano tulõvat
ja üt-
tel tälle: Kae'! üts
tõtõnõ lisraeli miis, kel-
leh ei olõ' kavalust.

Laul 32, 2.

49. Naatanael üt-
tel tälle: Kost sa' minno tunnõt?
Jeesus kos't ja üt-
tel tälle: Inne ku Viilippus sinno
kut's, näi ma' sinno, ku
sa' viigipuu all olli'.

50. Naatanael kos't ja

üt-
tel tälle: Opõtaja, sa'
olõt Jumala Poig, sa'
olõt lisraeli kuningas.

p. 6, 69. 2 Saam. 7, 14. Laul 2, 7.
Matt. 14, 33; 16, 16.

51. Jeesus kos't ja üt-
tel tälle: Et ma' sullõ olõ
ülnü': Ma' näi sinno vii-
gipuu all, sis usut sa';
sa' näet suurõmbit asjo
kui neid.

p. 20, 29.

52. Ja üt-
tel tälle: Tõ-
tõtõ, tõtõtõ ma' üt-
le teile: Seost aast näet
tii' taiva vallalõ olõvat
ja Jumala engli' üles ja
maaha astvat Inemise
Puja pääle.

2. Päätükk.

Kaana pulma'. Templi puhastamine.

Ja kolmadal pääväl sai'
pulma' Kaanah, Kaa-
lileamaal ja Jeesusõ imä
oll sää-
l.

2. A' Jeesus ja tää op-
ja' olli' kah pulma kut-
sudu'.

3. Ja ku viina puudus
tull, üt-
tel Jeesusõ imä
tälle: Näil ei olõ' viina.

4. Jeesus üt-
tel tälle: Naane, miä mul om su'-
ka' tegemist? mu' tunn
ei olõ' viil tulnu'.

p. 19, 26. Matt. 12, 48.

5. Tää imä üteli tiinžilõ: Miä tää teile iäl ütles, tuud tekke'.

6. A' sinnä' olli' pantu' kuus kivist viianomat Juuda rahva puhastamise peräst ja egaüte sisse läts kats' vai kolm mõõtu.

7. Jeesus üteli näile: Täütke' viianoma' viiga'; ja nää' täüdi' noid vee-
reni'.

8. Ja tää üteli näile: Võtkõ' nüüd noidõ seest ja viige' pulma rahva talitajilõ. Ja nää' vei'.

9. A' ku pulmarahva talitaja vett mait's, miä viinas oll saanu' ja es tiiä', kost seo oll; a' tiinjä' tiise', kiä vii oll toonu', sis kut's pulma-
rahva talitaja kosilasõ,

10. Ja üteli tälle: Ega miis and inne hüä viina, ja ku nää' külät saanu', sis laihõmba; sa' olõt hüä viina siiä' maani' hoitnu'.

11. Seo oll immeteka alostus, miä Jeesus tegi Kaanah, Kaalileamaal ja näüdas umma avvu üles; ja tää opja' usksõ' tää sisse.

12. Peräst tuud läts tää

alla Kapernauma, tää ja tää imä ja tää vele' ja tää opja'; ja es jää' sinnä' kavvas aos.

13. Ja Juuda rahva paasapühä oll lähkoh; ja Jeesus läts Jeruusa-
lemmä.

(S. 14—16. Kae' Matt. 21, 12. 13. Mark. 11, 15—17. Luuk. 19, 45. 46.)

14. Ja löüse pühäh kuah istvat noid, kiä härgi ja lambit ja tuvikõisi möi' ja rahavahetajit.

15. Ja tää tegi nöörest piidsa ja ai kõik pühäst kuast vällä lammastõ ja härgiga' üteh ja rahavahetajidõ raha pill tää lakkä ja tougas näide lavva' ümbre.

16. Ja üteli noilõ, kiä tuvikõisi möi': Viige' seo siist är'; är' tekku' mu' Esä kota kauba-
kuas.

17. A' tää opja' mä-lehti', et kiroto't om: Pühä viha su' kua pe-
räst süü minno.

Laul 69, 10.

18. Sis kosti' Juuda mehe' ja ütli' tälle: Miä tähte näütät sa' meile, et sa' sedä tiit?

Matt. 21, 23.

19. Jeesus kos't ja üteli

näile: Kiskõ' seo templi maaha ja ma' taha sedä kolmõ pääväga' üles ehitäda'. Matt. 26, 61; 27, 40.

20. Sis ütli' Juuda mehe'; Seo templi om neläkümne kuvvõ aas-tagä' üles ehitet ja sa' tahat sedä üles ehitäda' kolmõ pääväga'?

21. A' tää kõnõl uma iho templist. 1 Kor. 6, 19.

22. A' ku tää oll koolnuist üles nõsnu', sis tull tää opjilõ miilde, et tää sedä näile oll ülnü' ja nää' usksõ' kirja ja sõnna, miä Jeesus oll ülnü'. Luuk. 24, 8.

23. A' ku tää Jeruusalemäh oll paasapühäl, sis usksõ' pallõ tää nime sisse, ku nää' näi' tää immetähti, miä tää tegi. p. 4, 45.

24. A' Jeesus esi' es usu' hinnäst näide kätte, selle et tää kõik är' tunsõ; p. 6, 64.

25. Ja et tälle es olõ' vaja, et kiäki' annasi' üttest inemisest tunistust; sest tää mõistsõ, miä inemiseh oll.

Mark. 2, 8. Eebr. 4, 12. 13.

3. Päätükk.

Kristusõ kõnõ' Nikodeemusõga'. Johannõs and Kristusõst tunistust.

A' üts inemine oll varisere siäst, Nikodeemus nimi, Juuda rahva ülemb. p. 7, 50; 19, 39.

2. Tuu tull Jeesusõ mano üüse ja ütäl tälle: Opõtaja, mii' tiämi', et sa' olõt Jumalast tulnu' opõtajas; sest ütski' ei vôi' neid immetähti tetä', miä sa' tiit, ku Jummal ei olõ' tääga'.

3. Jeesus vastas' ja ütäl tälle: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütäl sullõ, ku kiäki' ei sünnü' üleväst, ei vôi' tää Jumala riiki nätä'. s. 5. 1 Peetr. 1, 23.

4. Nikodeemus ütäl tälle: Kuis vôi inemine sündüda', ku tää vana om? Kas tää vôi tõist kõrd uma imä ihho minnä' ja sündüda'?

5. Jeesus vastas': Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütäl sullõ, ku kiäki ei sünnü' viist ja Vaimust, sis ei vôi' tää Jumala riiki saia'.

6. Miä lihast om sündünü', tuu om liha ja miä Vaimust om sündünü', tuu om vaim.

7. Är' pangu' immes, et ma' sullõ olõ ülnü': Tii' piät üleväst sündümä.

8. Tuul puhk, koh tää taht, ja sa' kuulõt tää hellü, a' sa' ei tiiä', kost tää tulõ ja kohe tää lätt; nii om egaüts, kiä Vaimust om sündünü'.

9. Nikodeemus vastas' ja üteli tälle: Kuis seo või sündüdä? Esek. 36, 26.

10. Jeesus kos'1 ja üteli tälle: Sa' olõt Iisraeli opõtaja ja ei mõista' sedä? Eebr. 5, 12.

11. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütle sullõ: Mii' kõnõlõmi', miä mii' tiiämi' ja tunistami', miä mii' olõmi' nännü' ja tii' ei võta' mii' tunistust vasta. p. 7, 16; 8, 26. 28.

12. Ku ma' teile kõnõlõneist asõst, miä maa pääl om ja tii' ei usu'; kuis võtasi' tii' usku', ku ma' teile kõnõlõsinoist asõst, miä üleväh taivah om? Eebr. 5, 13.

13. Sest ütski' ei olõ taivahe lännü', ku õnõtuu, kiä taivast maaha om tulnu', Inemise Poig, kiä taivah om.

p. 62. Eeves. 4, 9.

14. Ja nii kuis Moosõs hussi om laanõh ülen-dänü', nii piät Inemise Poig ülendet olõma,

15. Et ütski', kiä tää sisse usus, ei saa' hukka, a' et täl saa igäväne elo.

Mark. 16, 16.

16. Sest nii om Jummal maailma armastanu', et tää uma ainusündünü' Puja om annu', et ütski', kiä tää sisse usus, ei saa' hukka, a' et täl olõsi' igäväne elo.

Room. 5, 8; 8, 32. 1 Joh. 4, 9.

17. Sest Jummal ei olõ' umma Poiga lähätänü' maailma, et tää maailma pääle kohut mõistasi', a' et maailm tää läbi õnsas saasi'.

p. 12, 47. 1 Joh. 4, 14.

18. Kiä tää sisse usus, tuu pääle ei mõistõta' kohut; a' kiä ei usu', tuu pääle om jo' kohus mõistõt, sest tää ei olõ' usknu' Jumala ainusündünü' Puja nime sisse.

s. 36, p. 5, 24; 6, 40. 47.

19. A' tuu om kohtumõistmine, et valgus om tulnu' maailma, ja inemise' armasti' pümehest inämb kui valgust; sest näide teo' olli' kurä'.

p. 1. õ. 9—11.

20. Sest egaiſts, kiä kurja tege, vihkas valgust ja ei tulō' valgusō mano, et tää teka es laidōtasi'. Eeves. 5, 13.

21. A' kiä tōtōt tege, tuu tulō valgusō mano, et tää teo' vōisi' avalikus saia'; sest nää' omma' Jumalah tettü'.

22. Peräst sedä tull Jeesus ja tää opja' Juudamaalō; ja sinnä' viibü tää näidega' ja riste.

23. A' Johannōs riste kah Ainonih, Saalimi lähkoh, et sääl pallō vett oll, ja sinnä' tulli' rahvas, ja näid ristiti.

24. Sest Johannōs es olō' viil vangitorni heidet.

25. Sis naksi' Johannōsō opja' Juuda miihiga' küsütelema puhas-tamise peräst.

26. Ja tulli' Johannōsō mano ja ütli' tälle: Opō-taja, kiä su'ka' oll tōsōlpuul Jordani, kellest sa' tunistust anni', kae', rist ja kõik tulōva' tää mano.

27. Johannōs vastas' ja üteli: Inemine ei vōi' midägi' võtta', ku seo ei olō' tälle ant taivast. p. 19, 11. Eebr. 5, 4.

28. Tii' esi' olōt mu' tunistaja', et ma' olō ülnü': Ma' ei olō Kristus, a' et ma' olō tää ette lähätet.

29. Kellel mōrsja om, tuu om kosilanō; a' kosilasō sōbōr sais ja kuuld tääd ja om väega' rōōmsa kosilasō helü peräst; seo mu' rōōm om nüüd täüs saanu'.

30. Tää pidi kasuma, a' ma' piä vähänemä.

31. Kiä üleväst tulō, tuu om kõiki üle; kiä maast om, tuu om maast ja kōnōlōs maast; kiä taivast tulō, tuu om kõiki üle,

32. Ja tunistas sedä, miä tää om nännü' ja kuulnu', ja ütski' ei võta' tää tunistust vasta.

s. 11. p. 5, 20; 8, 26, 28; 12, 49.

33. Kiä tää tunistusō vasta võtt, tuu kinnitäs, et Jummal tōtōnō om.

1 Joh. 5, 10.

34. Sest, kedä Jummal om lähätänü', tuu kōnōlōs Jumala sōnä; sest Jummal ei anna' Vaimu mōōdu perrä.

35. Esä armastas Poiga ja om kõik tää kätte annu'.

36. Kiä usus Puja sisse, tuul om igäväne elo; a' kiä ei usu' Puja sõnna, tuu ei näe' ello, a' Jumala viha jääs tää pääle.

s. 18. Mark. 16, 16. 1 Joh. 5, 10.

4. Päätükk.

Jeesus kõnölös Saamaria naasega' ja tege kuningamehe puja terves.

Ku nüüd Issänd teedä' sai, et variseri' olli' kuulnu', et Jeesus inämb opjit kokko korjas ja rist kui Johannõs;

2. Et kül' Jeesus esi' es risti', a' tää opja'.

3. Sis jät't tää Juudamaa maaha ja läts jäl' Kaalileamaalõ.

4. A' täl oll Saamariast läbi minek.

5. Sis tull tää ütte Saamaria liina, miä kutsutas Siigaris, põllu lähkoh, miä Jaakob umalõ pujalõ Joosõpilõ oll annu'.

6. A' säälsamah oll Jaakobi kaiv. Ku nüüd Jeesus tiikäümisest oll väsinü', istõ tää kaivo mano maaha; ja tuu oll arvada' kuvvõs tunn.

7. Sis tull üts Saamaria naane vett tuuma. Jeesus ütles tälle: Anna' mullõ juvva'. 1 Moos. 24, 17

8. Sest tää opja' olli' är' lännü' liina, et ruuga osta'.

9. Sis ütlet Saamaria naane tälle: Sa' olõt Juuda miis, kuis küsüt sa' sis mu' käest juvva', ja ma' olõ Saamaria naane? Sest Juuda rahvas ei lepü' kokko Saamaria maa rahvaga'.

10. Jeesus vastas' ja ütlet tälle: Ku sa' tiiazi' Jumala andi, ja kiä seo om, kiä sullõ ütles: Anna' mullõ juvva'; sa' olõsi' tääd pallõlnu', ja tää olõsi' sullõ elävät vett annu'. p. 7, 38. 39.

11. Naane ütlet tälle: Esänd, anomat ei olõ' sul, ja kaiv om süvä; kost sis om sul seo elläv vesi?

12. Kas sa' suurõmb olõt, kui mii' esä' Jaakob, kiä meile seo kaivo om annu', ja tää esi' om säält seest joonu' ja tää puja' ja tää eläjä'?

13. Jeesus kos't ja ütlet tälle: Egaüts, kiä seost

viist juu, tuu tund joogi hätä jäl'.

p. 6, 58.

14. A' kiä iäl juu seost viist, miä ma' tälle anna, tuu ei tunnõ' joogi hätä igäveste; a' seo vesi, miä ma' tälle anna, saa tää seeh vii kaivos, miä juusk igävätse ello.

p. 6, 27, 35.

15. Naane üteli tälle: Esänd, anna' mullõ sedä vett, et ma' es tunnõsi' joogi hätä ega' mullõ vaja es olõsi' siiä' tulla' vett tuuma.

16. Jeesus üteli tälle: Mine', kutsu' uma miis, ja tulõ' siiä'.

17. Naane kos't ja üteli: Mul ei olõ' miist. Jeesus üteli tälle: Sa' ütlet õigõhõ, mul ei olõ' miist;

18. Sest viis miist om sul olnu', ja kiä nüüd sul om, tuu ei olõ' su' miis; sedä olõt sa' õigõhõ ülnü'.

19. Naane üteli tälle: Issänd, ma' näe, ei sa' prohvet olõt.

p. 6, 14.

20. Mii' vanõmba' omma' mäe pääl Jumalat kumardanu', ja tii' ütlet, et Jeruusalemmäh

paik om, koh piät Jumalat kumardama.

21. Jeesus üteli tälle: Naane, usu' minno, et tunn tulõ, et tii' ei kumarda' ei seo mäe pääl ega' Jeruusalemmäh Essä.

22. Tii' kumardat, midä tii' ei tiiä'; a' mii' kumardami', miä mii' tiiämi', sest õnnistus tulõ Juuda rahva siäst.

23. A' tunn tulõ ja om jo' nüüd, et tõtõdsõ' kumardaja' kumardasõ' Essä Vaimuh ja tõtõh, sest Esä ots kah sändsit, kiä tääd nii kumardasõ'.

24. Jummal om Vaim, ja kiä tääd kumardasõ', nuu' piät Vaimuh ja tõtõh kumardama.

2 Kor. 3, 17.

25. Naane üteli tälle: Ma' tiiä, et Messias tulõ, kedä nimitedäs Kristusõs; ku tää om tulnu', sis kuulutas tää meile kõik.

26. Jeesus üteli tälle: Ma' olõ seo, kiä su'ka' kõnõlõs.

p. 8, 25; 9, 37.

27. Ja pääle tuu tulli' tää opja' ja imehteli', et

tää naasega' kõnõl; sis-ki' es ütle' ütski': Miä sa' küsü', vai miä sa' kõnõlõt tääga'?

28. Naane jäl' jät' uma viikruusi sinnä' ja läts är' liina ja üteli rahvalõ:

29. Tulkõ', kaegõ' inemist, kiä mullõ kõik om ülnü', miä ma' olõ tennü', kas seo ei olõ Kristus?

30. Sis lätsi' nää' liinast vällä ja tulli' tää mano.

31. A' vaihhõpäälpalssi' opja' tääd ja ütli': Opõtaja, süü'.

33. A' tää üteli näile: Mul om ruuga süvvä', miä tii' ei tiä'.

33. Sis ütli' opja' hindä-vaihhõl: Kas om kiäki' tälle süvvä' toonu'?

34. Jeesus üteli näile: Mu' ruug om seo, et ma' tii' tuu tahtmise perrä, kiä minno om lähätänü' ja lõpõda tää tüü.

p. 5, 30; 6, 38; 17, 4.

35. Kas tii' esi' ei ütle', et viil neli kuud om, sis tulõ põimmine käite? Kae', ma' ütle teile: Nõsikõ' uma

silmä' üles ja kaegõ' põlda, sest nää' omma' jo' valgõ' põimulõ.

36. Ja, kiä põim, tuu saa palka, ja korjas viljä igävätse elos, et nii hõste tuu, kiä külb, kui tuu, kiä põim, ütekuuh võisi' rõõmsa' olla'.

37. Sest siih om seo sõna tõtõ, et tõnõ om, kiä külb, ja tõnõ, kiä põim.

38. Ma' olõ teid lähätänü' sedä põimma, mändse man tii' ei olõ' tüüd tennü', tõsõ' omma' tüüd tennü' ja tii' olõt näide tüü pääle tulnu'.

39. A' pallõ Saamaria rahvast seost liinast usksõ' tää sisse naase kõnnõ peräst, kiä tunist: Tää om mullõ kõik ülnü', miä ma' olõ tennü'.

40. Ku nu' Saamaria rahvas tää mano tulli', palssi nää' tääd, et tää näide mano jääsi'; ja tää jäi sinnä' katõs pääväs.

41. Ja pallõ inämb usksõ' tää sõna peräst,

42. Ja ütli' naaselõ: Mii' ei usu' inäp su' kõnnõ peräst; sest mi' olõmi' esi' kuulnu' ja

tiiämi, et seo om tötös-
tõ maailma Õnnistegijä
Kristus.

p. 17, 8.

43. A' katõ päävä pe-
räst tull tää säält vällä,
ja läts är' Kaalileamaalõ.

Matt. 4, 12.

44. Sest Jeesus esi' oll
tunistanu', et prohvedil
umal perismaal avvu ei
olõ'.

Matt. 13, 57. Mark. 6, 4. Luuk. 4, 24.

45. Ku tää nu' Kaali-
leamaalõ tull, võti' Kaa-
lileamaa rahvas tääd
vasta, kiä kõik olli'
nännü', miä tää oll Je-
ruusalemmäh tennü' suu-
rõl pühäl, sest nää' olli'
kah pühis sinnä' lännü'.

p. 2, 23.

46. Sis tull Jeesus jäl'
Kaana, Kaalileamaa lii-
na, koh tää vii oll vii-
nas tennü'.

p. 2, 1. 9.

47. Ja üts kuningamiis
oll, tollõ poig oll haigõ
Kapernaumah; ku tää
oll kuulda' saanu', et
Jeesus oll tulnu' Juuda-
maalt Kaalileamaalõ,
läts tää tää mano ja
pallõl tääd, et tää alla
tulõsi' ja tää puja terves
teesi', sest tää oll kuul-
mah.

Jees. 26, 16.

48. Sis üteli Jeesus täl-
le: Ku tii' ei näe' imme-
tähti ega' immeteka, sis
ei usu' tii'.

p. 2, 12. I Kor. 1, 21. 22.

39. Kuningamiis üteli
tälle: Issänd, tulõ' alla,
inne ku mu' pujakõnõ
koolõs.

50. Jeesus üteli tälle:
Mine', su' poig eläs; ja
inemine usksõ sõnna,
miä Jeesus tälle üteli, ja
läts är'.

51. Ku tää jo' oll alla
tulõmah, tulli' tää sula-
sõ' tälle vasta ja kuu-
ludi' ja ütli': Su' poig
eläs.

52. Sis kullõl tää näide
käest tunni, kuna tää oll
parembas saanu', ja nää'
ütli' tälle: Eelä', säits-
mendäl tunnil läts kuum-
tõbi tääst är'.

53. Sis mõis't esä, et
seo oll sündünü' tuul-
samal tunnil, kuna Jee-
sus tälle üteli: Su' poig
eläs. Ja tää usksõ ja
kõik tää pereh.

54. Seo tõsõ immetähe
tegi Jeesus jäl', ku tää
Juudamaalt tull Kaalilea-
maalõ.

p. 2, 11. 23.

5. Päätükk.

Jeesus tege Peetesta tiigi man haigõ terves. Tää tunistus esihindäst, et tää kohtumõistja ja kuuluidõ ülesherändäjä om.

Peräst tuud oll Juuda rahva pühä, ja Jeesus läts Jeruusalemmä.

3 Moos. 23, 2.

2. A' Jeruusalemmäh om lambidõ värehti lähkoh üts tiik, tuud kutasas Eebrea keeli Peetestas, seol om viis katõt hoonõht.

3. Noih magari suur hulk haigit, sögõhit, jaloluid, är' kuionuisi, kiä oodi' vii liigutamist.

4. Sest üts engli tull maaha umal aol tiiki ja segäs vett; kiä nu' edimätses peräst viisegämist sisse astõ, sai terves, miä haigus täl iäl oll.

5. A' sääl oll üts inemine kolmkümmend katõsa aastat haigõ olnu'.

6. Ku Jeesus täd nägi maah magavat ja teedä' sai, et tää jo' kavva aigu oll maah olnu', ütelt tää tälle: Kas sa' tahat terves saia'?

7. Haigõ kos't tälle: Issänd, ei olõ' mul sedä

inemist, kiä minno avitasi' tiiki, ku vett siätäs; a' seeni', ku ma' tulõ, astus tönõ mu ette sisse.

Laul 72, 12. 13.

8. Jeesus ütelt tälle: Tulõ' üles, võta' uma asõ ja käü'.

Matt. 9, 6.

9. Ja inemine sai pia terves ja võt't uma asõmõ ja käve; a' tuu oll hingämise päiv.

10. Selle ütli' juudi' toolõ, kiä oll terves saanu': Hingämise päiv om, sul ei sünnü' asõnd kanda'.

Jeer. 17, 21. Luuk. 6, 2.

11. Tää kos't näile: Kiä minno terves tegi, tuu ütelt mullõ: Võta' uma asõ ja käü'.

12. Sis küsse' nää' tää käest: Kiä om tuu inemine, kiä sullõ ütelt: Võta' uma asõ ja käü'.

13. A' tuu, kiä oll terves saanu', es tiiä', kiä tuu oll olnu'; sest Jeesus oll kõrvalõ lännü', et pallõ rahvast sääl paigah oll.

14. Peräst löüd Jeesus tää pühäst kuast ja ütles tälle: Kae', sa' olõt terves saanu', är' tekku'

inäp pattu, et sullõ mi-
dägi' kurembat ei johu'.

15. Inemine läts är', ja
kuulut Juuda rahvalõ, et
Jeesus tuu oll', kiä tää
terves tegi.

16. Ja selle kiusas'
Juuda rahvas Jeesust ta-
kah, ja püüs tääd är'
tappa', et tää sedä oll
tennü' hingämise pääväl.

Matt. 12, 14.

17. A' Jeesus kos't
näile: Mu' Esä tege
tüüd täambäni', ja ma'
tii tüüd.

p. 9, 4; 14, 10.

18. Selle püüsi' Juuda
mehe' viil inämb tääd
är' tappa', et tää õnõ
hingämise päivä es olõ'
teotanu', a' et tää oll
kah ülnü' Jumala hin-
dä Esä olõvat ja hin-
näst Jumala sugutsõs
tennü'.

19. A' Jeesus kos't ja
ütel näile: Tõtõstõ, tõ-
tõstõ ma' ütle teile,
Poig ei või' midägi' esi-
hindäst tetä', kui õnõ
tuud, miä tää näge Es-
sä tegevät; sest miä
tuu iäl tege, tuud tege
Poig kah niisama.

20. Sest Esä armastas
Poiga ja näütäs tälle

kõik, miä tää tege, ja
taht tälle suurõmbit teka
näüädä', kui neo' om-
ma', et tii' panõt sedä
immes.

21. Sest õkvalt kui Esä
kuuluid üles herändäs
ja tege eläväs, nii tege
Poig kah eläväs, kedä
tää taht.

s. 25, 28.

22. Sest Esägi' ei mõis-
ta' kohut ütegi' pääle, a'
kõik kohtumõistmise om
tää Puja kätte annu',

Taan. 7, 13. 14. Ap. teg. 17, 31.

23. Et kõik Poiga av-
vustasi', nii kuis nää'
Essä avvustasõ'; kiä ei
avvusta' Poiga, tuu ei
avvusta' Essä, kiä tääd
om lähätänü'?

Viil. 2, 10. 11. 1 Joh. 2, 23.

24. Tõtõstõ, tõtõstõ
ma' ütle teile: kiä mu'
sõnna kuuld ja usus
sedä, kiä minno om lä-
hätänü', tuul om igä-
väne elo, ja tuu ei saa'
kohtu ala, a' om sur-
mast ello lännu'.

p. 3, 16. 18; 8, 51.

25. Tõtõstõ, tõtõstõ
ma' ütle teile, et tunn
tulõ, ja nüüd jo' om, et
kuulu' kuulva' Jumala
Puja hellü, ja kiä sedä
kuulnu', nuu' eläse'.

26. Sest, õkvalt kui Esäl om elo esihindäh, nii om tää kah Pujalõ annu', et elo olõsi' tääh hindäh. p. 1, 1—4; 10, 30.

27. Ja om tälle kah võimusõ annu' kohut mõista', et tää Inemise Poig om.

28. Är' panku' sedä immes, sest tunn tulõ, kuna kõik, kiä havvoh omma', kuulva' tää hellü. s. 25. 1 Kõr, 15, 52. 1 Tess. 4, 16.

29. Ja tulõva' vällä, kiä omma' hüvvä tennü', elo ülesnõsõmises, a', kiä omma' halva tennü', hukkamõistmise ülesnõsõmises.

p. 6, 40. Taan. 12, 2.

30. Ma' ei või' esihindäst midägi' tetä'; ma' mõista kohut nii kuis ma' kuulõ, ja mu' kohus om õigõ, sest ma' ei otsi' umma tahtmist. a' Esä tahtmist, kiä minno om lähätänü'.

s. 19. p. 6, 38.

31. Ku ma' tunista esihindäst, sis ei olõ' mu' tunistus tõtõnõ.

p. 8, 14. 18.

32. Üts tõnõ om, kiä mu'st tunistas, ja ma' tiia, et tunistus tõtõnõ

om, miä tää mu'st tunistas.

s. 36—37. Jees. 42, 1. Matt. 3, 17.

33. Tii' olõt lähätänü' Johannõsõ mano, ja tää om tõtõlõ tunistust annu'. p. 1, 19—34.

34. A' ma' ei võta' tunistust inemisest; a' sedä ütle ma', et tii' õnsas saasi'.

35. Tää oll üts küünäl, miä palli ja pais't; a' tii' tahtsõ' veitkeses aos tää valgusõh väega' rõõmsa' olla'.

Matt. 3, 5; 21, 26.

36. A' mul om suurõmb tunistus kui Johannõsõ tunistus; selle et teo', miä Esä mullõ om annu' lõpõtada', neo'sama' teo' miä ma' tii, tunistasõ' mu'st, et Esä minno om lähätänü'. 1 Joh. 5, 9. p. 1, 33; 3, 2.

37. Ja Esä, kiä minno om lähätänü', tuusama om mu'st tunistanu'; tii' ei olõ' iäl tää hellü kuulnu' ega' tää näko nännü'. s. 32. Matt. 3, 17.

38. Ja teil ei olõ' tää sõnna teih olõmah; sest tii' ei usu' sedä, kedä tää om lähätänü'.

Kol. 3, 16. Jaak. 1, 21.

39. Tii' uurit kirjo läbi, sest tii' arvat, et teil näih om igäväne elo, ja neo' omma', miä mu'st tunistasõ'.

Laul 40, 8. Luuk. 24, 27.
2 Tiim. 3, 15—17.

40. A' tii' ei taha' mu' mano tulla', et tii' elo saasi'.

41. Ma' ei nõvva' avvu inemiisist.

Eebr. 5, 5. 6.

42. A' ma' tunnõ teid, et Jumala armastus teih ei olõ'.
p. 2, 25.

43. Ma' olõ uma Esä nimel tulnu', ja tii' ei võta' minno vasta; ku üts tõnõ tulõ hindä nimel, tuud võtat tii' vasta.

44. Kuis võit tii' usku', ku tii' avvu ütstõsõ käest nõvvat, ja ei otsi' sedä avvu, midä õnõ Jumalast tulõ?

45. Är' mõtõlgu', et ma' tii' pääle taha kai-vada' Esä man; üts om, kiä tii' pääle kai-bas: Moosõs, kelie pääle tii' loodat.

46. Sest ku tii' Moosõst ususi', sis ususi' tii' kah minno; sest tää om mu'st kirotanu'.

1 Moos. 3, 15; 49, 10. 5 Moos. 18, 15.

47. A' ku tii' tää kirjo ei usu', kuis võit tii' sis mu' sõnno usku'?

Luuk. 16, 31.

6. Päätükk.

Jeesus süüt viistuhat miist, käü mere pääl ja kõnõlõs uma iho ja vere vaimulikust süümisest ja juumisest. Peetrusõ tunistus.

(S. 1—15. Matt. 14, 13—21. Mark. 6, 32—44. Luuk. 9, 10—17.)

Peräst sedä läts Jeesus är' üle Kaalilea järve, Tiiberia liinani'.

2. Ja pallõ rahvast käve tää peräh, selle et nää' tää immetähti näi', miä tää haigilõ tegi.

3. A' Jeesus läts üles mäe pääle ja istõ sinnä' ummi opjidõga'.

4. A' Juuda rahva paasapühä oll lähkoh.

p. 2, 13; 11, 55.

5. Ku nu' Jeesus uma' silmä' üles nõs't ja nägi pallõ rahvast hindä mano tulõvat, sis ütel tää Viilippusõlõ: Kost meil osta' leibo, et neo' süvvä' saasi'?

6. A' sedä ütel tää tääd proomeh, sest tää tiise kül', miä tää pidi tegemä.

7. Viilippus vastas' tälle: Leibo katōsaa teenariraha iist ei saa' näile, et egaüts vōtasi' näist veitkesegi'.

8. Üts tää opjist, Andreas, Siimon Peetrusō veli, üteli tälle:

9. Siih om üts pois-kōnō, seol om viis kesväleibä ja kats kalakōist, a' miä seo om nii mitmōlō?

10. A' Jeesus üteli: Las-kō' inemiisil maaha istu'. A' sääl paigah oll pallō haina: sis istō' maaha arvu perrä pia viis tuhat miist.

11. A' Jeesus vōt' leevä' ja tenäs ja an'd opjilō, a' opja' noilō, kiä maah istō'; tuulsa-mal kumbōl kah noist kalakōisist, nii pallō kui nää' tahtsō'.

12. A' ku noidō kōtu' täüs sai', üteli tää umilō opjilō: Koräkō' üle-jäänü' palakōsō' kokko, et midägi' es saasi' hukka.

13. Sis korssi' nää' kokko katstōiskümme korvi täüt palakōisi noist viiest kesväleeväst, miä

oll üle jäänü' noist, kiä olli' söönü'.

14. Ku nu' rahvas immetähte nägi, miä Jeesus tegi, ütli' nää': Seo om tōtōstō proh-vet, kiä piät tulōma maailma.

15. Ku nu' Jeesus arvu sai, et nää' tahtsō' tulla', ja tääd vägühüsi vōtta', et kuningas nōsta', sis läts tää jäl' kõrvalō mäe pääle ütsindä'.

p. 18, 36.

(S. 16—21. Matt. 14, 22—33. Mark. 6, 45—52.)

16. A' ku ōdag sai, läisi' tää opja' järve pääle

17. Ja astō' laiva ja tulli' üle järve Kaper-nauma; a' pümme oll jo' käeh, ja Jeesus es olō' näide mano tulnu'.

18. Ja järv nakas' nō-sōma, et suur tuul puh'k.

Laul 107, 25; 46, 4.

19. Ku nää' nu' olli' sōudnu' pia katsküm-mend viis vai kolmküm-mend vako maad, sis nai' nää' Jeesusō järve pääl käüvät ja laiva lähkohe tulōvat, ja pelk-si'.

20. A' tää üteli näile: Ma' olõ seo, är' peläku'.

21. Sis tahtsõ' nää' tääd laiva võtta', ja pia sai laiv sinnä' mäele, kohe nää' lätsi'.

22. Ku nu' rahvas, kiä tösõlpuul järve sais', tösõl pääväl nägi, et tõist laivakõist sääli es olõ', kui õnõ seo ütsainus, mändse sisse tää opja' lätsi', ja et Jeesus es lää' üteh ummi opjidõga' laivakõstõ, a' et tää opja' ütsindä' olli' är' lännü':

23. A' tösõ' laivakõstõ' tulli' Tiiberiast sinnä' paiga lähkohe, koh nää' olli' leibä söönü', ku Issänd oll Jumalat tennänü';

24. Ku nu' rahvas nägi, et Jeesust sääli es olõ', ega' tää opjit, lätsi' nää' kah laivo sisse ja tulli' Kapernauma ja otsõ' Jeesust.

25. Ja ku nää' tääd tösõlpuul järve olli' löüdnü', ütli' nää' tälle: Opõtaja, kuna olõt sa' siiä' saanu'?

26. Jeesus vastas' näile ja üteli: Tõtõstõ', ma'

ütli teile, tii' otsit minno, ei selle, et tii' olõt immetähte nännü', a' et tii' noist leevost olõt söönü', ja tii' kõtt om täüs saanu'.

27. Är' nõutku' ruuga, miä kaos, a' ruuga, miä lnemise Poig teile taht anda'; sest selle om Jummal Esä k'nnitänü'.
p. 4, 14. p. 5, 36.

28. Sis ütli' nää' tälle: Miä meil tetä', et mii' võisi' Jumala tüüd tetä'?

29. Jeesus vastas' ja üteli näile: Seo om Jumala tego, et tii' usut selle sisse, kedä tää om lähätänü'.
1 Joh. 3, 23.

30. Sis ütli' nää' tälle: Mändse tähe tiit sa' sis, et mii' näesi' ja sinno ususi'? Miä tiit sa'?
p. 2, 18.

31. Mii' vanõmba' sei' mannat laanõh, kuis kiroto' om: Tää an'd näile leibä taivast süvvä'.
2 Moos. 16, 13. 14. Laul 78, 28.

32. Sis üteli Jeesus näile: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütli teile: Moosõs ei olõ' teile leibä taivast annu', a' mu' Esä and teile tõtõdsõ leevä taivast.

33. Sest Jumala leib om seo, kiä taivast maaha tulõ ja and maa-ilmalõ elo.

34. Sis ütli' nää' tälle: Issänd, anna' meile ala-ti sedä leibä.

35. A' Jeesus üteli näile: Ma' olõ elo leib; kiä mu' mano tulõ, tuu ei näe' nälgå, ja kiä mu' sisse usus, tuu ei tunnõ' iäl joogi hätä.

S. 48. p. 4, 14; 7, 37. Jees. 55, 1.

36. A' ma' olõ teile ülnü', et tii' minno kül' olõt nännü', ja ei usu'.

37. Kõik, miä Esä mullõ and, tuu tulõ mu' mano, ja kiä mu' mano tulõ, tuud ei taha' ma' vällä tougada'.

38. Sest ma' olõ tai-vast maaha tulnu', ei, et ma' tii umma taht-mist, a' tuu tahtmise perrä, kiä minno om lähätänü'.
p. 4, 34; 5, 30.

39. A' seo om Esä tahtmine, kiä minno om lähätänü', et ma' midägi' ei kaoda' seost, miä tää mullõ om annu', a' et ma' sedä perämätsel pääväl üles herändä.

p. 10, 28. 29; 17, 12.

40. A' seo om selle tahtmine, kiä minno om lähätänü', et igäväne elo olõsi' egalütel, kiä Poiga näge ja tää sisse usus, ja ma' taha tääd üles herändädä' perämätsel pääväl.

41. Sis nurisi' juudi' tää pääle, et tää üteli: Ma' olõ leib, miä tai-vast om maaha tulnu'.

42. Ja nää' ütli': Kas seo ei olõ' Jeesus Joo-sõbi poig, kelle essä ja immä mi' tunnõmi'? Kuis sis seo ütles: Ma' olõ taivast maaha tulnu'?

Luuk. 4, 22.

43. A' Jeesus kos't ja üteli näile: Är' nurisku' hindä vaihhõl.

44. Ütski' ei või' mu' mano tulla', ku ei tõmba' tääd Esä, kiä minno om lähätänü' ja ma' herändä tääd üles perämätsel pääväl.

45. Prohvette raama-tihe om kirofõt: Ja Jum-mal oppas näid kõiki; selle kõik, kiä kuulva' Esäst ja opisõ', nuu' tulõva' mu' mano.

46. Ei, et kiäki olõsi' Essä nännü', kui õnõ

tuu, kiä Jumalast om;
tuu om Essä nännü'.

p. 1. 18.

47. Tõtöstõ, tõtöstõ
ma' ütle teile: Kiä mu'
sisse usus, tuul om igä-
väne elo.

p. 3, 16, 18.

48. Ma' olõ elo leib.

s. 35.

49. Tii' vanõmba' sei'
laanõh mannat ja kuu-
li' är'.

s. 31. 32. 2 Moos. 16, 15.
Laul 78, 24. 1 Kor. 10, 3. 5.

50. Seo om leib, miä
taivast maaha tulõ, et
tuu, kiä seost süü, är'
ei koolõ'.

51. Ma' olõ elläv leib,
miä taivast om maaha
tulnu'. Ku kiäki' seost
leeväst süü, tuu eläs
igäveste; ja leib, miä
ma' anna, tuu om mu'
liha, miä ma' anna maa-
ilma elo iist. Eebr. 10, 5. 10.

52. Sis tülüdsi' Juuda
rahvas hindä vaihhõl,
üldeh: Kuis või seo
meile anda' umma lihha
süvvä'? p. 3, 9.

53. Sis üteli Jeesus
näile: Tõtöstõ, tõtöstõ
ma' ütle teile: Ku tii' ei
süü' Inemise Puja lihha
ega' juu' tää verd, sis
ei olõ' ello teih.

54. Kiä mu' lihha süü
ja mu' verd juu, tuul om
igäväne elo; ja ma' he-
rändä tääd üles perä-
mätsel pääväl.

55. Sest mu' liha om
õigõ ruug ja mu' veri
om õigõ juuk.

56. Kiä mu' lihha süü
ja mu' verd juu, tuu jääs
mu' sisse ja ma' tää
sisse.

57. Kuis elläv Esä
minno om lähätänü' ja
ma' elä Esä läbi, nii
eläs mu' läbi kah tuu,
kiä minno süü.

58. Seo om leib, miä
taivast om maaha tulnu',
ei nii, kui tii' vanõmba'
omma' mannat söönü'
ja är' koolnu'; kiä sedä
leibä süü, tuu eläs igä-
veste.

59. Sedä üteli tää ko-
godusõ kuah, ku tää
opas Kapernaumah.

60. A' pallõ tää opjit,
ku nää' sedä kuuli', ütli':
Seo, kõnõ' om kõva,
kiä või sedä kuulda'?

61. A' Jeesus tiise esi-
hindäh, et tää opja' selle
peräst nurisi' ja üteli
näile: Kas seo teid pa-
handas? Matt. 11, 6.

62. A' miä sis, ku tii' näet Inemise Puja sinnä' üles minevät, koh tää inne oll? p. 3, 13.

63. Vaim om, kiä elä-väs tege; liha ei kõlba' kohegi'; neo' sõna', miä ma' teile kõnölõ, neo' omma' Vaim ja omma' elo. 2 Kor. 3, 6.

64. A' mõnõ' omma' tii' siäst, kiä ei usu'; sest Jeesus tiise alostu-sõst, kiä neo' omma', kiä ei usu' ja kiä seo om, kiä tääd är' and.

65. Ja tää üteli: Selle olõ ma' teile ülnü', et ütski' ei vōi' mu' mano tulla', ku sedä ei olõ ant mu' Esäst. s. 37. 44.

66. Seost aost lätsi' pallõ tää opjit tagasi ja es käü' inäp tääga'.

67. Sis üteli Jeesus noilõ katõtõiskümnele: Kas tii' kah tahat är minnä'?

68. Sis üteli tälle Siimon Peetrus: Issänd, kelle mano meil minnä'? Sul omma' igävätse elo sõna'.

69. Ja mii' olõmi' usku' ja tunnu', et sa' olõt

Kristus, elävä Jumala Poig.

70. Jeesus kos't näile: Kas ma' teid katstõis-kümme ei olõ är' valinu' ja üts tii' siäst om kurat. p. 17, 12.

71. A' tää kõnöl Juudast, Siimona Pujast Iskarriotist; sest tuu tahtsõ tääd är' anda' ja oll üts noist katõtõiskümnest.

p. 12, 4. Matt. 26, 47.

7. Päätükk.

Jeesus kõnölõs lehtmaio pühäl umast oppusõst, umast är'mine-misest ja Pühäst Vaimust. Tuust tulõ rüüü juutõ siäh: Tõsõ' omma' vasta, tõsõ ususõ'.

Ja pärast sedä käve Jeesus Kaalileamaa läbi, sest tää es taha' Juudamaad läbi kävvä', sest et Juuda mehe' tääd püüse' är tappa'.

2. A' Juuda rahva lehtmaio pühä oll lähkoh.

3. Sis ütli' tää vele' tälle: Mine' siist är', ja mine' Juudamaalõ, et kah su' opja' näesi' su' teka, miä sa' tiit.

4. Sest ütski' ei tii' midägi' salajah, ja püüd esi' avalik olla; ku sa'

neid asjo tiit, sis ilmu-
da' hinnäst maailmalõ.

5. Sest tää veleki' es
usu' tää sisse.

6. Sis üteli Jeesus näile:
Mu' aig ei olõ viil käeh,
a' tii' aig om alati val-
mis.

7. Maailm ei või' teid
vihata', a' minno vih-
kas tää: sest ma' tu-
nista tääst, et tää teo'
kurä' omma'.

8. Minke' tii' üles neis
pühis; ma' ei taha' viil
neis pühis üles minnä;
sest mu' aig ei olõ' viil
täüs saanu'.

9. A' ku tää neile sedä
oll kõnõlnu', jäi tää
Kaalileamaalõ.

10. A' ku tää vele'
olli' üles lännü', läts
tää kah üles pühis, ei
avalikult, a' õkvalt kui
salajahe.

11. Sis otsõ' Juuda
rahvas tääd pühi aigu
ja ütli': Koh tää om?

12. Ja pallõ kõnõlõ-
mist oll tää peräst rahva
siäh; mõnõ' ütli': Tää
om hüä; tõsõ' ütli' jäl':
Ei, a' tää essütäs rah-
vast.

13. A' ütski' es kõnõ-
lõ' avalikult tääst, et
nää' Juuda rahvast pelk-
si'.
p. 9, 22; 12, 42; 19, 38.

14. A' jo' kesk pühhi
aigu läts Jeesus üles
pühhä kotta ja opas.

15. Ja Juuda rahvas
panni' sedä immes ja
ütli': Kuis tää kirjä tund
ilma opmalda'? Matt. 13, 54.

16. Jeesus kos't ja
üteli näile: Mu' oppus
ei olõ' mu', a' tollõ, kiä
minno om lähätänü'.
p. 8, 28.

17. Ku kiäki' tää taht-
mise perrä taht tetä',
tuu tund, kas seo oppus
Jumalast om, vai kas
ma' esihindäst kõnõlõ.

18. Kiä esihindäst kõ-
nõlõs, tuu ots hindä
avvu; a' kiä tollõ avvu
ots, kiä tääd om lähä-
tänü', tuu om tõtõnõ, ja
üttegi' ülekohust ei olõ'
tääh.

19. Kas Moosõs ei olõ'
teile käsuoppust annu',
ja ütski' tii' siäst ei tii'
käsuoppusõ perrä? Mille
püvvät tii' minno tappa'.

20. Rahvas kos't ja
üteli: Sul om kuri vaim;
kiä püüd sinno tappa'?
p. 8, 48. 52; 10, 20.

21. Jeesus kos't ja ütelnäile: Üte teo olõ ma' tennü', ja tii' panõ't sedä kõik immes. p. 5 16.

22. Selle om Moosõs teile ümbrelõikamise annu', mitte, et seo Moosõsost om, a' vanõmbist; tii' lõikat inemise kah hingämise pääväl ümbre.

23. Kui inemine ümbrelõigatas hingämise pääväl, et Moosõsõ käsoppust es rikutasi'; kas olõt tii' sis mu' pääle vihadsõ', et ma' kõgõ inemise olõ hingämise pääväl terves tennü'? p. 5, 8, 9.

24. Är' mõistku' kohut silmänäo perrä, a' mõistkõ' õigõt kohut. 5 Moos. 1, 16, 17.

25. Sis ütli' mõnõ' Jeruusalemmä rahvasiäst: Kas seo ei olõ seo, kedä nää' püüdvä' tappa'? s. 19.

26. Ja kae! tää kõnõlõs avalikult, ja nää' es ütle' tälle midägi; kas mii' ülembä' õigõhõ tunva', et seo tõtõstõ Kristus om?

27. A' mii' tiiämi', kost seo om; a' ku Kristus

tulõ', sis ei tiiä' ütski', kost tää om. s. 41.

28. Sis hõigas Jeesus pühäh kuah, ku tää opas, ja ütelnäile: Kül' tii' tunnõt minno ja tiiät, kost ma' olõ, ja esihindäst ei olõ' ma' tulnu'; a' tuu om tõtõnõ, kiä minno om lähätänü', kedä tii' ei tunnõ'. p. 8, 26, 42, 55.

29. A' ma' tunnõ tääd, sest ma' olõ tääst, ja tää om minno lähätänü'. p. 10, 15. Matt. 11, 27.

30. Sis püüse' nää' tääd kinni' võtta', a' ütski' es panõ' kätt tää külge; sest et tää tunnõ es olõ' viil tulnu'. p. 8, 20. Luuk. 22, 53.

31. A' pallõ rahvasiäst usksõ' tää sisse, ja ütli': Ku Kristus tulõ, kas tää viil inäp tähti tege, kui seo om tennü'? p. 8, 30.

32. Variseri' kuuli', et rahvas hindä vaihhol sedä tääst salahusi kõnõli'; ja variseri' ja ülembä' preestri' lähädi' sulasit, et nää' tääd kinni' võtasi'.

33. Sis ütelnäile: Ma' olõ viil veitkeses aos tii man, ja

sis lää ma' tuu mano, kiä minno om lähä-tänü'. p. 13, 33; 16, 5.

34. Tii' otsit minno, ja ei lövvä' minno, ja koh ma' olõ, sinnä' ei vôi' tii' fulla'. p. 8, 21.

35. Sis üteli Juuda rahvas hindä vaihhõl: Kohe taht seo minnä', et mii' tääd es lövväsi'? Taht tää Kreeka rahva sekkä lakkä pilludu Juuda rahva mano minnä' ja Kreeka rahvast opada'?

36. Miä kõnõ' seo om, miä tää kõnõlõs: Tii' otsit minno', ja ei lövvä' minno, ja koh ma' olõ, sinnä' ei vôi' tii' fulla'?

37. A' pühi perämätsel pääväl, miä suur oll, sais' Jeesus ja hõigas ja üteli: Ku kellelgi' joogi hädä om, tuu tulgu' mu' mano ja joogu'.

38. Kiä mu' sisse usus nii kui kiri ütles, tuu ihost juuskva' elävä vii jõõ'.

39. A' sedä üteli tää Vaimust, kedä noil oll saia', kiä tää sisse ussõ'; sest pühä Vaim es olõ' viil näide pääl, sest

Jeesust es olõ' viil avvu nõstõt. p. 16, 17.

40. Sis üteli' pallõ rahvasiäst, kiä sedä kõnõht kuuli': Seo om tõtõstõ prohvet.

41. Muu' üteli': Seo om Kristus; a' muu' üteli': Kas Kristus Kaalileamaalt tulõ?

42. Kas kiri ei üteli', et Kristus tulõ Taavedi suust, ja Petlemmäst, alõvist, kost Taavet oll?

² Saam. 7, 12. Miik. 5, 1. Matt. 2, 5. 6; 22. 42.

43. Nii tull tülü rahvas sekkä tää peräst. p. 9, 16.

44. A' mõnõ' näist tahtsõ' tääd kinni' võtta', a' ütski' es panõ' kässi tää külge. s. 30.

45. Sis tuli' sulasõ' ülembidõ preestridõ ja varisere mano, ja nää' üteli' näile; Mille ei olõ' tii' tääd toonu'?

46. Sulasõ' kosti': Ütski' inemine ei olõ' kunagi' nii kõnõlnu' kui seo inemine. Matt. 7, 28, 29.

47. Sis kosti' variseri' näile: Olõt tii' kah är' essütedü'?

48. Kas ütski' ülembist vai variserest om tää sisse usknu'?

49. Vai rahvas, kiä ei mõista' käsuoppust, om är' vannut.

50. Nikodeemus, kiä üüise tää mano tull, ja üts näide seldsist oll, ütél näile: p. 3, 1. 2.

51. Kas mii' käsk üte inemise hukka mõist, inne ku tääd kullõldas ja tiidä' saias, midä tää om tennü'?

52. Nää kosti' ja ütli' tälle: Olõt sa' kah Kaalileamaalt? Otsi' läbi ja kae', et Kaalilea- maalt ei olõ' ütski' proh- vet tulnu'. s. 41.

53. Ja egamiis läts umma kodo.

8. Päätükk.

Abielorikja naane. Jeesus maa- ilma valgus. Jeesusõ kõnõ' juutõ umbusu vasta.

A' Jeesus läts Ölli- mäele.

2. Ja varra hummogu tull tää jäl' pühhä kotta, ja kõik rahvas tulli' tää mano, ja tää istõ maaha ja opas näid.

3. A' kirätunja' ia vari- seri' tõi' üte naase tää mano, tuu oll abielorik-

misest lõüt: ja kui nää' tää sinnä' kespaika olli' pannu',

4. Ütli' nää' tälle: Opõ- taja, seo naane om lõüt abielorikmise tüü päält.

5. A' Moosõs om käsuoppusõh meid käsk- nü', sändse' kivvega kuu- lus visada'; a' miä sa' ütlet? 3 Moos. 20, 10.

6. A' sedä ütli' nää' kiusatõh, et näil kaiba- mist olõsi' tää pääle. A' Jeesus kumard maaha ja kirot sõrmõga' maa pääle.

Room. 2, 1. 5 Moos. 17, 7. Matt. 7, 3.

7. A' ku nää' kússeh tää pääle ai', sirot tää hinnäst ja ütél näile: Kiä tii' siäst patulda' om, tuu olgu' edimäne tää pääle kivvi viskama.

8. Ja kumard jäl' maaha, ja kirot maa pääle.

9. A' ku nää' sedä kuuli' ja süäme tunistu- sõst noomitut sai', lätsi' nää' vällä ütstõsõ perrä ja naksi' är' minemä vanõmbist perämätseni'; ja Jeesus jätetü ütsindä', ja naane kespaika saisma.

10. A' Jeesus sirot hinnäst ja ku tää ke-

dägi' es näe', pääle naase, ütël tää tälle: Naane, koh omma' nuu' sullõ päälekaibaja'? Kas ütski' sinno ei olõ' hukka mõistnu'?

11. A' tää kos't: Ei ütski', Issänd. A' Jeesus ütël tälle: Ega' ma'ki' ei mõista' sinno hukka; mine' ja är' tekku' inäp pattu.

12. Sis kõnõl Jeesus jäl' näile, ja ütël: Ma' olõ maailma valgus; kiä mu' peräh käü, tuu ei käü' püme hüseh, a' täl om elo valgus.

13. Sis ütli' variseri' tälle: Sa' tunistat esihindäst, su' tunistus ei olõ' tõtõ,

14. Jeesus kos't ja ütël näile: Vai ma' kül' esihindäst tunista, siski' om mu' tunistus tõtõ; sest ma' tiiä, kost ma' olõ tulnu' ja kohe ma' lää; a' tii' ei tiiä', kost ma' tulõ ja kohe ma' lää.

15. Tii' mõistat kohut liha meele perrä; ma' ei mõista' kohut kellegi' pääle.

16. A' ku ma' kah kohut mõista, sis om

mu' mõistmine tõtõ; sest ma' ei olõ' ütsindä', a' ma' ja Esä, kiä minno om lähätänü'.

17. Ja tii' käsku om kah kirotõt, et katõ inemise tunistus tõtõ om,

5 Moos. 17, 6; 19, 15.

18. Ma' olõ, kiä ma' esihindäst tunista, ja Esä, kiä minno om lähätänü', tunistas mu'st kah.

19. Sis ütli' nää' tälle: Koh om su' Esä? Jeesus kos't: Tii' ei tunnõ' minno ega' mu' Essä, ku tii' minno tunnõsi', sis tunnõsi tii' kah mu' Essä.

p. 16, 3; 14, 7. 9.

20. Neosinädse' sõna' kõnõl Jeesus ohvriraha kirstu man, ku tää pühäh kuah opas; ja ütski' es võta' tääd kinni', sest et tää tunn es olõ' viil tulnu'. p. 7, 30. Laul 22, 53.

21. Sis ütël Jeesus jäl' näile: Ma' lää är', ja tii' otsit minno, ja tii' koolõt umma pattu; kohe ma' lää, sinnä' ei või' tii' tulla'. p. 17, 34; 13, 33.

22. Sis ütli' Juuda rahvas: Taht tää esihinäst är' tappa', et tää

ütles: Kohe ma' lää',
sinnä' ei vōi' tii' tulla'?

p. 7, 35.

23. Ja tää üteli näile:
Tii' olōt alt, ma' olō
üleväst; tii' olōt seost
maailmast, ma' ei olō
seost maailmast.

p. 3, 31.

24. Selle olō ma' teile
ülnü', et tii' koolōt um-
mi pattō sisse; sest ku
tii' ei usu', et ma' seo
olō, sis koolōt tii' ummi
pattō sisse.

25. Sis ütli' nää' tälle:
Kiä sa' sis olōt? Ja
Jeesus kos't näile: Ma'
olō tuu, kedä ma' teile
olō alostusōst ülnü' hin-
näst olōvat.

26. Mul om teist viil
pallō kõnölōmist ja
mōistmist; a' kiä minno
om lähätänü, tuu om
tōtōnō, ja miä ma' tält
olō kuulnu', tuud kõnölō
ma' maailmalō.

27. Nää' es mōista',
et tää Esäst näile kõnöl.

28. Sis üteli Jeesus
näile: Ku tii' Inemise
Puja olōt ülendänü', sis
mōistat tii', et ma' seo
olō, ja et ma' ei tii'
midägi esihindäst, a'
ma' kõnölō sedä, nii

kuis mu' Esä minno
om opanu'.

29. Ja kiä minno om
lähätänü', tuu om mu'ka';
Esä ei jätä' minno üt-
sindä', sest et ma' alati
tii, miä tää meele perrä
om.

30. Ku tää sedä kõnöl,
usksō' pallō tää sisse.

p. 7, 31.

31. Sis üteli Jeesus
Juuda rahvalō, kiä tääd
usksō': Ku tii' mu'
sōnna jäät, sis olōt tii'
tōtōstō mu' opja';

p. 15, 10, 14.

32. Ja tunnōt tōtōt, ja
tōtō tege teid vabas.

33. Nää' kosti' tälle:
Mii' olōmi' Abrahami
sugu, ja mii' ei olō' viil
iäl ei ütegi' sulasō' ol-
nu', kuis sa' sis ütlet:
Tii' saat vabas?

Matt. 3, 9.

34. Jeesus kos't näile:
Tōtōstō, tōtōstō ma'
ütli teile, et egaüts, kiä
pattu tege, tuu om patu
ori.

Room. 6, 16, 20. 2 Peetr. 2, 19.

1 Joh. 3, 8.

35. A' sulanō ei jää'
igäveste maija; poig
jääs igäveste.

36. Ma' tiiä', et tii'
Abrahami sugu olōt, a'
tii' püvvät minno är'

tappa', et mu' sõna tii' sisse ei mahu'.

38. Ma' kõnõlõ, miä ma' umast Esäst olõ nännü'; ja tii' tiit, miä tii' umast esäst olõt nännü'.

39. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Abraham om mii' esä; Jeesus üteli näile: Ku tii' Abrahami latsõ' olõsi', sis teesi' tii' kah Abrahami teka.

Matt. 3, 9. Luuk. 3, 8.

40. A' nu' püvvät tii' minno är' tappa', üttele inemist, kiä ma' olõ teile tõtõt kõnõlnu', miä ma' Jumalast olõ kuulnu'; sedä ei olõ Abraham tennü'.

41. Tii' tiit uma esä teka. Sis ütli' nää' tälle: Mii' ei olõ pordoelost sündünü', meil om üts Esä, Jummal.

42. Sis üteli Jeesus näile: Olõsi' Jummal tii' Esä, sis armastasi' tii' kah minno; sest ma' olõ Jumalast vällä lännu' ja tulõ tääst; sest ma' ei olõ esihindäst tulnu', a' tää om minno lähätänü'.
p. 16, 27.

43. Mille ei tunnõ' tii' mu' kõnnit? Selle et

tii' ei või' mu' sõnna kuulda'.

44. Tii' esä om kurat, ja uma esä himma perrä tahat tii' tetä'; tää om inemise tapja olnu' alostusõst ja ei olõ saisma jäänü' tõtõ sisse, sest tõtõt ei olõ' tääh; ku tää võlssi kõnõlös, sis kõnõlös tää umast, sest tää om võlsslik, ja võlssliku esä.

1 Joh. 3, 8—10.

45. A' et ma' tõtõt kõnõlõ, sis ei usu' tii' minno.

46. Kiä tii' siäst või pattu mu' pääle tõtõs tunistada? A' ku ma' tõtõt kõnõlõ, mille ei usu' tii' minno?

47. Kiä Jumalast om, tuu kuuld Jumala sõnno, selle ei kuulõ' tii, sest et tii' Jumalast ei olõ'.

48. Sis kosti' juudi' ja ütli' tälle: Kas mii' õigust ei ütle', et sa' Saamaria miis olõt, ja et sul kuri vaim om?

49. Jeesus kos't: Mul ei olõ' kurja vaimu, a' ma' avvusta umma Essä, ja tii' teotat minno.

50. A' ma' ei otsi' umma avvu; üts om,

kiä tuud ots ja kohut
mõist. p. 5, 41.

51. Tõtõstõ, tõtõstõ
ma' ütle teile, ku kiäki'
mu' sõnna pidä', tuu ei
näe' surma igäveste.

p. 5, 24; 6, 40, 47.

52. Sis ütli' juudi' tälle:
Nüüd olõmi' mii' tunnu',
et sul kurivaim om.
Abraham om koolnu'
ja prohvedi', ja sa üt-
let: Ku kiäki' mu' sõn-
na pidä, tuu ei maidsa'
surma igäveste.

53. Kas sa' suurõmb
olõt, kui mii' Esä Abra-
ham, kiä om koolnu'?
Kelles sa' esihinnäst
panõt?

54. Jeesus kos't: Ku
ma' esihinnäst avvusta,
sis ei olõ' mu' au mi-
dägi'; mu' Esä om, kiä
minno avvustas, kedä
tii' ütlet hindä Jumala
olõvat. p 5, 31, 41.

55. Ja tii' ei olõ' tääd
tunnu'; a' ma' tunnõ
tääd, ja ku ma' ütlesi',
et ma' tääd ei tunnõ',
sis olõsi' ma' tii' sugunõ,
üts võlsslik; a' ma'
tunnõ tääd, ja piä tää
sõna.

56. Abraham, tii' esä,
sai väega' rõõmsas, et

tää mu' päivä nägi, ja
tää nägi sedä ja oll
rõõmsa. Luuk. 10, 24.

57. Sis üteli' Juuda rah-
vas tälle: Sa' ei olõ
viil viiskümmend aastat
vana ja olõt Abrahami
nännü'?

58. Jeesus üteli' näile:
Tõtõstõ, tõtõstõ ma'
üteli teile, inne ku Abra-
ham sai, olõ ma'.

59. Sis võti' nää' kivve
üles, et tääd visa-
da'; a' Jeesus kække
hinnäst är', ja läts kes-
kelt näist läbi minneh
pühäst kuast vällä, ja
nii pässe tää är'.

9. Päätükk.

Jeesus tege hingämise pääväl sün-
dünü sõgõhõ terves. Juudi' pa-
handasõ' tuu immeteo peräst.

A' ku Jeesus müüdä
läts, nägi tää üte
inemise, kiä sõkõ oll
sündünü'.

2. Ja tää opja' küsse'
tää käest ja ütli': Opõ-
taja, kiä om pattu ten-
nü', seo vai tää va-
nõmba', et tää sõkõ
om sündünü'. Luuk. 13, 2.

3. Jeesus kos't: Ei seo
ei olõ' pattu tennü' ega'

tää vanõmba', a' et Jumala teo' saasi' tääh avalikus.

4. Ma' piä tegemä tollõ teka, kiä minno om lähätänü', nii kavva kui päiv om: üü tulõ, kuna ütski' ei vôi' midägi' tetä'. p. 5, 17, 19; 11, 9.

5. Nii kavva kui ma' maailmah olõ, olõ ma' maailma valgus. p. 8, 12.

6. Ku tää sedä oll ülnü', süläs tää maa pääle, ja tegi muta sülest, ja määre tuu mua-ga' sõgõhõ silmi,

Mark. 8, 23.

7. Ja üteli tälle: Mine', mōsō' silmi Siiloa tiigih, sedä seletedäs: lähätet; sis läts tää sinnä', ja mōs'k silmi ja tull nägijä tagasi.

8. A' lähengodsō' ja kiä tääd inne olli' nannü' sõgõhõ olõvat, ütli': Kas seo tuu ei olõ, kiä istõ ja santõ?

9. Muu' ütli': Seo om tuu. A' nuu': Täa om sedäsamma näko. Täa esi' üteli: Ma' olõ tuu.

10. Sis ütli' nää' tälle: Kuis omma' su' silmä' vallalõ tettü'?

11. Täa vastas' ja üteli: Inemine, kedä Jeesusōs kutsutas, tegi muta, ja määre tuuga' mu' silmi, ja üteli mullõ: Mine' Siiloa tiigi mano ja mōsō' silmi; a' ku ma' sinnä' lätsi ja silmi mōsi, sai ma' nägijäs.

12. Sis ütli' nää' tälle: Koh om täa? Täa üteli: Ma' ei tiä'.

13. Sis vei' nää' täa, kiä inne sõkõ oll, varisere mano.

14. A' tuu oll hingämise päiv, ku Jeesus muta tegi ja täa silmä' vallalõ tegi. p. 5, 9.

15. Sis küsse' nää' jäl' täa käest, ja variseri' kah, kuis täa oll nägijäs saanu'. A' täa üteli näile: Täa pan'd muta mu' silmi pääle, ja ma' mōsi näid ja näe.

16. Sis ütli' mōnō' variseri': Seo ei olõ' Jumalast, selle et täa hingämise päivä ei piä; tōsō' ütli': Kuis vôi patanõ inemine sändsit tähti tetä'? Ja näide siäh oll tülü.

17. Nää' ütli' jäl' sõgõhõlõ: Sa', miä sa' üt-

let tääst, et tää su' silmä' om vallalõ tennü'? A' tää üteli: Tää om prohvet.

18. A' juudi' es usu', et tää oll sõkõ olnu' ja nägijäs saanu', kooni' nää' kutsi' tollõ vanõmba', kiä nägijäs oll saanu'.

19. Ja nää' küsse' näide käest ja ütli': Kas seo om tii' poig, kedä tii' ütlet sõkõ sündünü' olõvat? Kuis tää sis nüüd näge?

20. Tää vanõmba' kosti' näile ja ütli': Mii' tiiämi', et seo mii' poig om, ja et tää sõkõ ilmalõ om tulnu'.

21. A' kuis tää nüüd näge, ei tiiä' mii'; tää om külät vana, küstige' tää käest; kül' tää esi' hindä iist kost.

22. Sedä ütli' tää vanõmba', et nää' juu õ pelksi'; sest juudi' olli' jo' hindä vaihhõl nõvvos võtnu', et ku kiäki' tääd Kristusõs tunistas, tuu vi-satas kogodusõst vällä.

23. Selle ütli' tää vanõmba': Tää om külät vana; küstige' tää käest.

24. Sis kutsi' nää' tõist kõrd inemise, kiä sõkõ oll olnu', ja ütli' tälle: Anna' Jumalalõ avvu; mii' tiiämi', et seo inemine patanõ om.

25. Sis kos't tää ja üteli: Kas tää patanõ om, ei tiiä ma'; üttele asja tiiä ma', et ma' sõkõ olli ja näe nüüd.

26. A' nää' ütli' jäl' tälle: Miä tegi tää sullõ? Kuis tegi tää su' silmä' vallalõ?

27. Tää kos't näile: Jo' ma' olõ teile ülnü', ja tii' ei olõ sedä kuulnu'? Miä tii' jäl' tahat sedä kuulda'? Kas tii' tahat kah tää opjas heitä'?

28. Sis sõimsi' nää' tääd ja ütli': Sa' olõt tää opja, a' mii' olõmi' Moosõsõ opja'. p. 8, 39.

29. Mii' tiiämi', et Jummal Moosõsõga' om kõnõlnu', a' sedä ei tiiä' mii', kost tää om.

30. Inemine kos't ja üteli näile: Seo om ummõhtõ õigõhõ imeh, et tii' ei tiiä', kost tää om, ja tää om mu' silmä' vallalõ tennü'. p. 10, 37, 38.

31. A' mii' tiiami', et Jummal patatsit ei kuulō', a' ku kiäki' jumalapelglik om ja tege lää tahtmise perrä, tuud kuuld tää.

32. Maailma alostusōst ei olō' kuult, et kiäki' om vallalō tennü' kellegi' silmä', kiä sökō om sündünü'.

33. Ku seo ei olōsi' Jumalast, sis tää ei võisi' midägi' tetä'.

s. 16. p. 3, 2.

34. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Sa' olōt kogoni' pattō seeh sündünü', ja sa' oppat meid? Ja touksi' tää vällä.

35. Jeesus kuul'd sedä, et nää' tää olli' vällä touganu': ja ku tää tääd löüs, üteli Jeesus tälle: Kas sa' usut Jumala Puja sisse.

Matt. 14, 23.

36. Tää kos't ja üteli: Issänd, kiä seo om, et ma' tää sisse võisi' usku'?

37. A' Jeesus üteli tälle: Sa' olōt tääd nännü', ja kiä su'ka' kōnōlōs, seo om seosama.

p. 4, 26.

38. A' tää üteli: Issänd ma'usu; ja kumard tääd.

p. 6, 69.

39. Ja Jeesus üteli: Ma' olō kohtumōistmises seohō maailma tulnu', et nuu', kiä ei näe', saava' nägijäs, ja kiä nägevä', sōgōhōssaava'.

Matt. 13, 11—13.

40. Ja mōnō' variseri', kiä tää man olli', kuuli' sedä ja ütli' tälle: Kas mii' kah sökō' olōmi'?

41. Jeesus üteli näile: Olōsi' tii sökō', sis ei olōsi' teil pattu, a' et tii' nüüd ütlet: mii' näemi', sis jääs tii' patt.

Op. sōn. 26, 12. p. 15, 22.

10. Päätükk.

Hüä karlis ja lää lamba'.

Tōtōstō, tōtōstō ma' ütle teile: Kiä ei lää' ussōst sisse lambidō lauta, a' astus muialt sisse, tuu om varas ja rüüvli.

2. A' kiä ussōst sisse läft, tuu om lambidō karüs.

3. Toolō tege ussōhoitja vallalō, ja lamba' kuulva' tää hellü, ja tää kuts ummi lambit nimme pite ja vii näid vällä.

Jees. 43, 1.

4. Ja ku tää uma' lamba' om vällä ajanu', sis käü tää näide iih ja lamba' käüvä' tää peräh, sest nää' tunva' tää hellü.

p. 8, 43.

5. A' vōōra peräh ei käü' nää', a' pakōsō' tää iist, sest nää' ei tunnō' vōōridō hellü.

6. Seo tähendämise sōna üteli Jeesus näile: a' nää' es mõista', miä seo olnōs, miä tää näile kōnōl.

7. Selle üteli Jeesus näile: Tōtōstō, tōtōstō ma' üteli teile: Ma' olō lambidō uss.

8. Kōik, kiä inne minno omma' tulnu', nuu' omma' varga' ja rüüvli'; a' lamba' ei olō' näid kuulnu'. Jeer. 23, 2 Esek. 34, 2—6.

9. Ma' olō uss; ku kiäki' mu' sisse lätt, tuu saa õnsas ja lätt sisse ja vällä ja löüd süümist.

10. Varas ei tulō' muu pärast kui varastama ja tapma ja hukkama: ma' olō tulnu', et näil olōsi' elo ja kōikō rohkōhō.

Laul 23, 1.

11. Ma' olō hüä karüs; hüä karüs jätt

uma elo lambidō pärast.

12. A' palgaline, kiä ei olō' karüs, kelle uma' lamba' ei olō', näge suft tulōvat, ja jätt lamba' maaha ja pakō; ja susi võtt näid kinni' ja pill lamba' lakkä.

13. A' palgaline pakō, sest et tää om palgaline, ja tää ei hooli' lambist.

14. Ma' olō hüä karüs ja tunnō umatsit, ja mu' umadsō' tunva' minno.

15. Nii kuis minno Esä tund, ja ma' tunnō Essä ja jätä uma elo lambidō pärast.

16. Ja mul omma' viil tōsō' lamba', nuu' ei olō' seost laudast, ja näid tulōhus mul kah siiä' tuvva', ja nää' kuulva' mu' hellü, ja saa üts kari ja üts karüs.

17. Selle armastas minno Esä, sest et ma' jätä uma elo, et sedä jäl' võtta'.

18. Ütski' ei võta' sedä mu' käest, a' ma' jätä sedä esihindäst; mul om võim sedä jättä, ja võim

sedä jäl' võtta'; seo käsusõna olõ ma' uma Esä käest saanu'.

19. Sis tull jäl' tülü Juuda rahva sekkä neide sõnno peräst. p. 7, 43; 9, 16.

20. A' pallõ näide siäst ütli': Täl om kuri vaim, ja tääd kullõt?

p. 7, 20.

21. Tõsõ' ütli': Neo' ei olõ sändse' sõna', kui tollõ, kedä kuräst vaimust vaivatas; kas kuri vaim või sõgõhidõ silmi vallalõ tetä'?

22. A' sis peeti templi puhastamise pühhä Jeruusalemmäh, ja tuu oll talvõl.

23. Ja Jeesus käve pühäh kuah Saalomoni võlvituh huunõh.

Ap. teg. 3, 11.

24. Sis astõ' juudi' tää ümbrele ja ütli' tälle: Kavvas jätät sa' mii' hinge katõvaihholõ? Olõt sa' Kristus, sis ütle' meile sedä julgõhõ.

25. Jeesus kos't näile: Ma' olõ teile jo' ülnü', ja tii' ei usu'; teo', miä ma' tii uma Esä nimel, neo' tunistasõ' mu'st.

26. A' tii' ei usu'; sest tii' ei olõ' mu' lambist, nii kuis ma' teile olõ ülnü'. p. 8, 45.

27. Mu' lamba' kuulva' mu' hellü, ja ma' tunnõ näid, ja nää' käüvä' mu' peräh.

s. 3. 4. p. 8, 19, 47.

28. Ja ma' anna näile igävätse elo, ja nää' ei saa' iäl hukka, ja ütski' ei kisu' näid mu' käest, p. 6, 39; 17, 12

29. Mu' Esä, kiä näid mullõ om annu', om suurõmb kui kõik; ja ütski' ei või' näid mu' Esä käest kisku'. p. 14, 28.

30. Ma' ja Esä olõmi' üts. p. 17, 21.

31. Sis võti' juudi' jäl' kivve maast, et tääd noidõga' visada'.

32. Jeesus kos't näile: Pallõ hüvvi teka olõ ma' teile näüdänü' umast Esäst; mändse teo peräst noidõ siäst viskat tii' minno kivvega'?

33. Juudi' ütli' tälle: Hüä teo peräst ei viska' mii' sinno kivvega', a' Jumala teotamise peräst, ja et sa', kiä sa' ine-

mine olõt, esihinnäst Jumalas tiit.

p. 5, 18. Matt. 26, 65.

34. Jeesus kos't näile: Kas tii' käsku ei olõ kirotõt: Ma' olõ ülnü': tii' olõt jumala'?

35. Ku tää näid jumalis kuts, kellele Jumala sõna ülti, ja kiri ei või võlsis jäiä';

36. Kas tii' sis ütlet toolõ, kedä Esä om pühitsenü' ja maailma lähätänü': Sa' teotat Jumalat! et ma' olõ ülnü': Ma' olõ Jumala Poig?

p. 5, 17—20.

37. Ku ma' uma Esä teka ei tii', sis är' usku minno;

38. A' ku ma' näid tii', sis uskõ' teka, ku tii' minno ei usu', et tii' mõistasi' ja ususi', et Esä mu' seeh, ja ma' tää seeh olõ.

p. 14, 11.

39. Sis püüse' nää' jäl' tääd kinni' võtta'; a' tää läts näide käest är'.

p. 8, 59. Luuk. 4, 30.

40. Ja tää läts jäl' tõsölõ poolõ Jordani, sinnä' paika, koh Johannõs edimält oll ristmäh; ja jäi sinnä'.

41. Ja pallõ tulli' tää mano ja ütli': Johannõs es tii' kül' üttegi' immetähte; a' kõik, miä Johannõs seost om ülnü', seo om tõtõ.

42. Ja säääl usksõ' pallõ tää sisse.

11. Päätükk.

Laatsarusõ ülesherändamine.
Ülembidõ preestridõ kuri nõu Jeesusõ elo vasta.

A' üts haigõ oll, Laatsarus Petaaniast, Maarja ja tää sõsarõ Marta alõvist.

2. A' Maarja oll tuu, kiä Issändät kalli salviga' oll võidnu', ja tää jalgo ummi hiusidõga' kuivatanu'; kel veli Laatsarus haigõ oll.

p. 12, 13.

3. Sis lähädi' tää sõsarõ' tää mano ja ütli': Issänd, kae', kedä sa' armastat, tuu om haigõ.

Jeer. 31, 3.

4. A' ku Jeesus sedä kuul'd, üteli' tää: Seo haigus ei olõ surmas, a' Jumala avvus, et Jumala Poiga seo läbi avvustõdasi'.

5. A' Jeesus armast Martat ja tää sõsart ja Laatsarust.

p. 14, 21.

6. Ku tää nu' kuul'd tääd haigõ olõvat, sis jäi tää viil kats päivä sinnä' paika, koh tää oll.

7. Peräst sedä üteli tää opjilõ: Läämi' jäl' är' Juudamaalõ.

8. Opja' ütli' tälle: Opõtaja, vast püüise' sinno juudi' kivvega' visada', ja sa' läät jäl' sinnä'?

9. Jeesus kos't: Kas ei olõ' katstõiskümme tunni pääväl? Ku kiäki' päivä käü, ei touka' tää hinnäst, sest tää näge seo maailma valgõt.

p. 9, 4. 5.

10. A' ku kiäki üüse käü, tuu toukas hinnäst, sest tääh ei olõ' valgust.

p. 12, 55; 8, 21.

11. Sedä kõnõl tää ja peräst sedä üteli tää näile: Laatsarus, mii' sõbõr, maka, a' ma' lää tääd unõst üles herändämä.

12. Sis ütli' tää opja': Issänd, maka tää, sis saa tää terves.

13. A' Jeesus kõnõl tää surmast; a' nää' mõtli', et tää unõ magamisest kõnõlõs.

14. Sis üteli Jeesus näile julgõhõ: Laatsarus om är' koolnu'.

15. Ja ma' olõ röömsa tii' peräst, et ma' sääl ei olõ' olnu', et tii' võisi' usku'; a' läki' är' tää mano.

16. Sis üteli Toomas, kedä kutsutas katsigõs, näile kiä kah opja': Läki' kah är', et tääga' koolda'.

17. Ja ku Jeesus tull, löüs tää, et tää jo' neli päivä oll havvah olnu'.

18. A' Jeruusalemma lähkoh oll Petaania, pia viiskümmend vako maad.

19. Ja pallõ Juuda rahvast olli' tulnu' Marta ja Maarja mano, näid trüüstmä näide vele peräst.

20. Ku nu' Marta kuu'ld, et Jeesus tull, läts tää tälle vasta; a' Maarja jäi kodo.

21. Sis üteli Marta Jeesusõlõ: Issänd, olõsi' sa' siih olnu', mu' veli es olõsi' koolnu'.

22. A' nüüdki' tiia ma', et Jummal sullõ and, miä sa' iäl Jumalakäest pallõt.

23. Jeesus üteli tälle: Su' veli nōsōs üles. ja tääd trööste', näi', et Maarja äkitselt üles

24. Marta üteli tälle: Ma' tiia, et tää üles saistas' ja vällä läts; nōsōs ülesnōsōmiseh perämätsel pääväl. käve' nää' tää peräh ja ütli': Tää lätt havva mano sääli ikma.

25. Jeesus üteli tälle: Ma' olō ülesnōsōmine ja elo: sinna' tull, koh Jeesus kiä mu' sisse usus, tuu oll, ja tääd nägi, heit' eläs, vai tää kül' koolōs! tää tää jalgo ette maaha, ja üteli tälle: Issänd,

26. Ja egaüts, kiä eläs olōsi' sa' siih olnu', mu' ja usus mu' sisse, tuu veli es olōsi' är' koolnu'. ei koolō' igäveste är'; kas sa' sedä usut?

p. 6, 35, 51; 8, 51.

27. Tää üteli tälle: nägi ikvat ja juutō, kiä Jah, Issänd, ma' olō tääga olli' tulnu', sis usknu', et sa' olōt Kris- kihvaht tää süä vaimuh, tus, Jumala Poig, kel ja tää sai kurvas. oll maailma tulla'. p. 6, 69.

28. Ja ku tää sedä oll 34. Ja tää üteli: Kohe ülnü', läts tää är', ja olōt tii' tää pannu'? kut's umma sōsart Mar- Nää' ütli tälle: Issänd, tat salahusi ja üteli: tulō' ja kae'. Opōtaja om siih ja kuts sinno.

29. Ku tää sedä kuul'd, 35. Jeesus ik'k. Luuk. 19, 41. saistas' tää sedämaid 36. Sis ütli' juudi': Kae', üles ja tull tää mano. kuis tää tääd om ar- mastanu'.

30. Sest Jeesus es olō' 37. A' mōnō' näide viil alōvihe tulnu', a' siäst ütli': Kas seo, kiä oll viil sääli paigah, koh sōgōhō silmä' om valla- Marta tää vasta oll lö tennü', es vōi' tetä', tulnu'. et kah seo es olōsi' koolnu'?

31. Ku nu' juudi', kiä 38. Sis kihvaht Jee- tää man sääli kuuh olli' susō süä jäl' tääh, ja tää tull havva mano; a'

sääl oll kuup, ja kivi sinnä' ette pant.

39. Jeesus üteli: Nōst-kō' kivi är'; sis üteli Marta, koolnu sōsar, tälle: Issänd, tää haisas jo', sest tää om jo' neli päivä havvah olnu'.

40. Jeesus üteli tälle: Kas ma' ei olō' sullō ülnü': ku sa' ususi', saasi' sa' Jumala avvu nātä'?

41. Sis nōsti' nää' kivi är', koh all koolnu' oll; a' Jeesus nōst uma' silmä' üles ja üteli: Ma' tennä sinno, Esä, et sa' minno olōt kuulnu'.

42. A' ma' tiise, et sa' minno alati kuulōt; a' rahva peräst, miä siih ümbre sais, kōnōlō ma', et nää' ususi', et sa' minno olōt lähätänü'.

43. Ja ku tää sedä oll ülnü', tänit tää suurō helüga': Laatsarus, tulō' vällä! p. 5, 28, 29.

44. Ja koolnu' tull vällä, jalost ja käsist koolnumähkmidōga'mähit, ja tää silmä' olli' higrätiga' ümbre mähi-dü'. Jeesus üteli näile:

Pästke' tääd vallalō ja laskō' tää minnä'.

45. Sis usksō' tää sisse pallō Juuda rahvast, kiä Maarja mano olli' tulnu' ja nännü', miä Jeesus oll tennü'. p. 10, 42.

46. A' mōnō' näist lätsi' är' varisere mano ja ütli' näile, miä Jeesus oll tennü'.

47. Sis kogosi' ülembä' preestri' ja variseri' suurō kohtu kokko ja ütli': Miä meil tetä' sest seo inemine tege pallō immetähti.

48. Ku mii' tääd nii jätämi', sis ussō' kōik tää sisse; sis tulō Rooma rahvas ja võtt mii' paiga ja rahva är'.

49. A' üts näide siäst, Kaivas, kiä tuul aastal ülemb preestri oll, üteli näile: Tii' ei tiä' midägi'.

50. Ega' mõtlō' tuu pääle, et meil paremb om, et üts inemine koolōs rahva iist, ku et kōik rahvas hukka saa. p. 18, 14.

51. A' sedä es kōnōlō' tää esihindäst, a' et tää tuul aastal ülemb preestri

oll, sis kuulur tää proh-
vedi viisi, et Jeesus
koolõs rahva iist.

52. Ia ei seo rahva
iist ütsindä', a' et tää
kah lakkä pilludu' Ju-
mala latsõ' kokko korjas.

53. Selle pei' nää'
tuust pääväst pääle üteh-
kuuh nõvvõ, et tääd är'
tappa'.

54. Sis es käü' Jeesus
inäp avalikult Juuda rah-
va siäh, a' läts säält
är' ütte maakotusõhe
laanõ lähkohe, liina,
midä kutsutas Evraimis;
ja jäi sinnä' ummi op-
jidõga'.

55. A' Juuda rahva
paasapühä oll lähkoh,
ja pallõ lätsi' säält maalt
Jeruusalemmä inne paa-
sapühhi, et hindit puhas-
tada'.

56. Sis otsõ' nää' Jee-
sust, ja kõnõli' ütstõ-
sõga' pühäh kuah sais-
tõh: Miä arvat tii', et
tää ei tulõ' pühis?

57. Sest ülembä' preest-
ri' ja variseri' olli' kah
käsu annu', et tuu, kiä
tiid, koh tää om, tiidä'
annasi', et nää' tääd
võisi' kinni' võtta'.

12. Päätükk.

Jeesust võiofas Petaaniah. Tää
läft Jeruusalemmä. Tää surma
kasust. Helü talvast. Juutõ umbusk.

(S. 1—8. Matt. 26, 6—13. Mark. 14,
3—9.)

A' kuus päivä inne
paasapühhä tull Jee-
sus Petaaniahe, koh
Laatsarus oll, kiä kool-
nu' oll olnu', kedä tää
kuulust oll üles herän-
dänü'. p. 11, 1. 43.

2. Sis tei' nää' säält
tälle õdagusöömäao, ja
Marta talit kõik; ja Laat-
sarus oll üts noist, kiä
tääga' lavvah istõ'.

3. Sis võt't Maarja
nagla selget ja väega'
kallist nardi-salvi ja
võisõ Jeesusõ jalgo ja
kuivat tää jalgo ummi
hiusidõga'; a' maja sai
täüs salvi lõhna.

Luuk. 7, 38.

4. Sis üteli üts tää op-
jist, Juudas, Siimona
poig, Iskariot, kiä tääd
peräst är' an'd:

5. Mille ei olõ' seo
salv är' müüd kolmõsaa
teenariraha iist ja vae-
silõ ant?

6. A' tuud üteli tää, ei,
et tää vaesidõ iist mu-
rõht kan'd, a' et tää üts

varas oll, ja tää käeh
pung oll, ja tää är' vôi't,
miä sisse panti.

7. Sis üteli Jeesus: Jätä'
tää rahulō; sedä om
tää hoitnu' mu' matusō
pääväs;

8. Sest vaesit om alati
tii' man, a' minno ei olō'
teil alati.

9. A' pallō Juuda rahva
siäst sai' nüüd tiidä', et
tää sääl oll, ja es tulō'
ütsindä' Jeesusō peräst
sinnä', a' et nää' kah
Laatsarust vōisi' nätä'
saia', kedä tää oll kuul-
nuist üles herändänü'.
p. 11, 43. 44.

10. A' ülembä' preest-
ri' pei' nõvvo, et nää'
Laatsarust kah vōisi'
är' tappa;

11. Sest tää peräst
läts pallō Juuda rahvast
sinnä' ja usksō' Jeesusō
sisse.
p. 11, 43.

(S. 12—19. Matt. 21, 1—11. Mark. 11,
1—10. Luuk. 19, 29—40.)

12. Tōsōl pääväl, ku
pallō rahvast, kiä oll
pühis tulnu', kuul'd, et Jee-
sus Jeruusalemma tulō,

13. Vōti' nää' palmi-
puu ossō ja lätsi' vällä
tää vasta, ja tänidi':
Hosianna, kitet olgu'

tuu, kiä tulō Issändä
nimel, Iisraeli kuningas!

14. A' Jeesus löüs üte
eesli ja istō tää sälgä,
nii kuis kirotōt om:

Sakar. 9, 9.

15. Är' peläku', Siioni
tütar! kae', su' kuningas
tulō ja istus imäeesli
varsa säläh.

16. A' sedä es mõista'
opja' edimält, a' ku Jee-
sus oll avvu sisse nōs-
tōt, sis tull näile miilde,
et seo tääst om kirotōt,
ja et nää' tälle sedä olli'
tennü'.

17. A' rahvas, kiä tää
man oll, tunist, et tää
Laatsarusō oll havvast
vällä hōiganu', ja tää
kuulnustüles herändänü'.

18. Selle läts kah rah-
vas tälle vasta, ku nää'
kuuli', et tää selle imme-
tähe oll tennü'.

19. A' variseri' kõnōli'
hindä vaihhōl: Kas tii'
ei näe', et tii' ei vōi'
midägi' tetä'; kae' kõik
maailm juusk tää perrä.

20. A' mõnō' Kreeka
mehe' olli' noidō siäst,
kiä olli' tulnu' pühis
Jumalat kumardama;

21. Nuu' tulli' nüüd Viilippusō mano, kiä oll Petsaidast, Kaalileamaa liinast, ja palssi' tääd ja ütli': Esänd, mii' tahami' Jeesust nätä'.

22. Viilippus tulō ja ütles sedä Andrealō, ja Andreas ja Viilippus ütli' jäl' Jeesusōlō.

23. A' Jeesus kos't näile ja üteli: Tunn om tulnu', et Inemise Poig nōstōtas avvu sisse.

p. 13, 22. 17, 1.

24. Tōtōstō, tōtōstō ma' ütli teile: Ku nisuterä maa sisse ei sata' ja är' ei koolō', sis jääs tää ütsindä'; a' ku tää koolōs, sis kand tää pallō viljä.

25. Kiä umma ello armastas, tuu kaotas sedä, ja kiä umma ello põlg siih maailmah, tuu hoit sedä igävätses elos.

Matt. 10, 39. Luuk. 17, 33.

26. Ku kiäki' minno tiin, tuu käügu' mu' perrä, ja koh ma' olō, sääl om mu' tiinjä kah; ja kiä minno tiin, tuud taht mu' Esä avvustada'.

27. Nüüd värises mu' hing. Ja miä ütli ma'? Esä pästä' minno seost

tunnist! A' selle olō ma' seo tunni sisse tulnu'.

28. Esä, avvusta' umma nimme. Sis tull helü täivast: Jo' ma' olō avvustanu', ja taha jäl' avvustada'.

29. A' rahvas, kiä sääl sais' ja sedä kuul'd, üteli: Pikne om kärähtünü'; a' tōsō' ütli': Üts engli om tääga' kōnōlnu'.

30. Jeesus kos't ja üteli: Seo helü ei olō' mu' pärast johtunu', a' tii' pärast.

31. Nüüd käü kohus üle seo maailma; nüüd tougatas seo maailma vürst vällä.

p. 14, 30; 16. 11. Luuk. 10; 18.

32. Ja ma' taha, ku minno maast üles nōstōtas, näid kõiki hindä poolō tōmmada'.

33. A' sedä üteli tää, tähendädeh, määnest surma tää koolōs.

34. Sis kos't rahvas tälle: Mii' olōmi' kuulnu' käsuoppust, et Kristus jääs igäveste: kuis ütlet sis sa', et Inemise Poiga ülendetäs? Kiä om seo Inemise Poig?

35. Sis ütél Jeesus näile: Valgus om viil veitkeses aos tii' man: käüge' nii kavva kui teil valgus om, et pümeheus teid kinni' ei võta': sest kiä pümeheuseh käü, tuu ei tiiä', kohe tää lätt.

36. Uskõ' valgusõ sisse, nii kavva kui teil valgus om, et tii' valgusõ latsis saat. Sedä kõnõl Jeesus ja läts ja kække hinnäst näide iist är'.

37. Ja et tää kül' nii mitu immetähte oll tennü' näide näteh, es usu' nää' siski' tää sisse.

38. Et prohvedi Jeesaja sõna tõtõs saasi', miä tää ütles: Issänd, kiä om mii' kuulutamist usknu', ja kellele om Issändä käevars ilmutõt? Jees. 53, 1. Room. 10, 16.

39. Selle es või' nää' usku', et Jeesaja ütél jäl': Jees. 6, 9, 10. Matt. 13, 14, 15.

40. Tää om näide silmä' sōgōhōs tennü' ja näide süäme' kõvas, et nää' silmiga' ei näe' ja süämega' ei mõista' ja ümbre ei käänä', et ma' näid ei saa' parandada'.

41. Sedä ütél Jeesaja, ku tää tää (Jeesusõ) avvu nägi ja tääst kõnõl,

42. Sis usksõ' kah pallõ ülembist tää sisse: a' varisere pärast es tunista' nää' tuud üles, et näid es tougatasi' kogodusõst vällä.

43. Sest nää' armasti' inemise avvu inämb kui Jumala avvu. p. 5, 44.

44. A' Jeesus hōigas ja ütél: Kiä mu' sisse usus, tuu ei usu' mu' sisse, a' tollõ sisse, kiä minno om lähätänü'.

45. Ja kiä minno näge, tuu näge tuud, kiä minno om lähätänü'.

p. 14, 19; 10, 30.

46. Ma' olõ valgusõs maailma tulnu', et ütski', kiä mu' sisse usus, pümeheuste es jääs'.

s. 35. p. 1, 9; 8, 12; 9, 5. Jees. 49, 6.

47. Ja ku kiäki' mu' sõnno kuuld ja ei usu', tuu pääle ei mõista' ma' kohut; sest ma' ei olõ tulnu' maailma pääle kohut mõistma, a' maailma õnsas tegemä.

p. 3, 17. Luuk. 9, 56.

48. Kiä minno põlg ja ei võta' mu' sõnna vasta, tuul om jo' tuu,

kiä tää pääle kohut mõist; sõna, miä ma' olõ kõnõlnu', tuusama mõist tää pääle kohut perä-mätsel pääväl.

p. 3, 18. s. Moos. 18, 18. 19.

49. Sest ma' ei olõ esihindäst kõnõlnu', a' Esä, kiä minno om lähä-tänü', tuu om mullõ käsu-sõna annu', midä üldä', ja midä kõnõlda'. p. 14, 31.

50. Ja ma' tiiä, et tää käsusõna om igäväne elo; midä ma' nüüd kõnõlõ, tuud kõnõlõ ma' nii, kui Esä mullõ om ülnü'.

13. Päätükk.

Jalgo mõskmine. Jeesus and op-
jilõ armastusõ iihkujo ja käsu,
tähendäs uma är'anja är' ja kuulu-
tas Peetrusõ salgamist ette.

A' inne paasapühhi, ku Jeesus tiise, et tää funn oll tulnu' siist maailmast är' minnä' Esä mano, näüdäs tää ummi vasta, kedä tää maailmah oll armastanu', armastust üles kooni' maailma otsani'.

2. Ja ku õdagusöömä-
aig käeh oll, ku kurat
jo' oll Juuda, Siimona

puja, Iskarioti süämehe
pannu', tääd är' anda',

3. Ja Jeesus tiise, et
Esä kõik tää kätte oll
annu', ja et tää Juma-
last oll tulnu', ja Ju-
mala mano läts;

4. Sis saistas' tää
õdagusöömäaost üles ja
pan'd uma' rõiva' maaha
ja võt't räti ja köüt' hindä
ümbre.

5. Peräst vala tää vett
liuda, ja nakas opjido
jalgo mõskma, ja rätiga
kuivatama, miä tää
ümbre oll köüdet.

6. Sis tulõ tää Siimona
Peetrusõ mano, ja tää
ütles tälle: Issänd, kas
sa' mu' jalgo mõsõt?

7. Jeesus kos't ja üt-
les tälle: Miä ma' tii, sedä
ei tiiä sa' nüüd, a' pe-
räst sedä saat sa' teedä'.

8. Peetrus ütles tälle:
läl ei mõsõ' sa' mu'
jalgo. Jeesus kos't tälle:
Kui ma' sinno ei mõsõ',
sis ei olõ' sul ossa
mu'ka'.

9. Siimon Peetrus üt-
les tälle: Issänd, ei õnõ
mu' jalgo, a' kah kässi
ja pääd.

10. Jeesus ütlet tälle: Kiä mõst om, toolõ ei olõ vaja muud, kui jalgo mõskõ', sest tää om kõõtävvega' puhas; ja tii' olõt puhta', a' ei kõik.

11. Sest tää tiise, kiä tääd är' and; selle ütlet tää: Tii' ei olõ' kõik puhta'.
p. 6, 64. 70. 71.

12. Ku tää nu' näide jala' oll är' mõsknu', ja uma' rõiva' võtnu', sis istõ tää jäl' maaha ja ütlet näile: Kas tii' tiät, midä ma' teile olõ tennü'?

13. Tii' kutsut minno opõtajas ja Issändäs ja ütlet õigõhõ, sest ma' olõ seo.
Matt. 23, 8. 10.

14. Ku nu' ma, Issänd ja opõtaja, tii' jalgo olõ mõsknu', sis piät tii' kah üts tõsõ jalgo mõskma.
Luuk. 22, 27.

15. Sest üte oppusõ tähe olõ ma' teile annu', et kah tii' nii tiit, kuis ma' teile olõ tennü'.

Viil. 2, 5. Kol. 3, 13. 1 Peetr. 2, 21.
1 Joh. 2, 6.

16. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile: Sulanõ ei olõ' suurõmb umma esändät ega' lähätedü suurõmb tääd lähätäjät.

p. 15, 20, Matt. 10, 24.

17. Ku tii' sedä tiät, õnsa' olõt tii', ku tii' sedä tiit. Matt. 7, 24. Jaak. 4, 17.

18. Ma' ei ütlet teist kõigist; ma' tiia, kedä ma' olõ är' valitsõnu', a' selle, et kiri saagu' tõtõs: Kiä mu'ka' leibä süü, tuu nõst uma kundsä mu' vasta üles.

19. Sest aost ütlet ma' teile, inne ku seo johtu, et ku seo johus, tii' usut, et ma' seo olõ.

20. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile: Kiä vasta võtt, ku ma' kedägi lähädä, tuu võtt minno vasta; a' kiä minno vasta võtt, tuu võtt tuu vasta, kiä minno om lähätänü'.
Matt. 10, 40.

(S. 21—30. Matt. 26, 21—25. Mark. 14, 18—21. Luuk. 22, 21—23.)

21. Ku Jeesus sedä oll ülnü', sai tää kogoni' kurvas ja tunist ja ütlet: Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütlet teile, et üts tii' siäst and minno är'.

22. Sis kai' opja' üts-tõsõ silmi ja olli' mõist-malda', kellest tää kõnõ-lõs.

23. A' Jeesusõ rinna nõal maah lavvah. oll

üts tää opjist, kedä Jeesus armast;

24. Tuu poolõ lei Siimon Peetrus pääga', et tää küüsi', kiä tuu kül' om, kellest tää kõnõlõs.

25. A' seo las'k hinnäst Jeesusõ rinna pääle ja ütlet tälle: Issänd, kiä tuu om?

26. Jeesus kos't: Tuu om tuusama, kellele ma' raasakõsõ sisse hämmes ja anna; ja tää hämmes tükükese sisse, ja an'd tuu Juudalõ, Siimona pujalõ, Iskariotilõ.

27. Ja tükükese perrä läts saadan tää sisse, sis ütlet Jeesus tälle: Miä sa' tiit, tuud tii' ruttu.

28. A' tuud es mõista' ütski' noist, kiä lavvah maah istõ, mille tää sedä tälle ütlet.

29. Sest mõnõ' mõtli', et Juuda käeh pung oll, et Jeesus tälle ütles: Osta', miä meile vaja om pühis, vai et tää vaesilõ midägi' annasi'.

30. Ku tää nu' tükükese oll võtnu', läts tää sedämaid vällä; a' üü oll.

31. Ku tää nüüd oll vällä lännü', ütlet Jeesus: Nüüd om Inemise Poig avvustõt, ja Jummal om tääh avvustõt.

32. Ku Jummal tääh om avvustõt, sis avvustas tääd kah Jummal esihindäh, ja avvustas tääd pia.

33. Latsõkõsõ', ma' olõ viil veitkeses aos tii' man, kül' tii' otsit minno, ja õkvallt kui ma' Juuda rahvalõ olõ ülnü': Kohe ma' lää, sinnä' ei vöi' tii' tulla', nii ütlet ma' nüüd teile kah.

p. 7, 34; 8, 21.

34. Üte vahtsõ käsusõna anna ma' teile, et tii' ütstõist armastasi', nii kuis ma' teid olõ armastanu', et tii' kah ütstõist armastasi'.

p. 15, 12. 13. 17.

35. Seost tunva' kõik, et tii' mu' opja' olõt, ku teil armastus om hindä vaihhõl.

(S. 36—38. Matt. 26, 33—35. Mark. 14, 29—31. Luuk. 22, 31—34.)

36. Siimon Peetrus ütlet tälle: Issänd, kohe sa' läät? Jeesus kos't tälle: Kohe ma' lää, ei vöi' sa' nitüd mu' perrä

kävvä'; a' peräst käüt sa' mu perrä.

37. Peetrus ütlet tälle: Issänd, mille ma' nüüd ei vöi' su' perrä kävvä'? Ma' taha uma elo su' peräst jättä'.

38. Jeesus kos't tälle: Tahat sa' uma elo mu' peräst jättä'? Tötöstö, tötöstö ma' ütlet sullö: Kikas ei kiri' inne, ku sa' minno jo' kolm körd är' salgat.

14. Päätükk.

Jeesusõ jumalagajätmise kõnnõ.
Pühä Valmu föötamine.

Tii' süä är' heitügu'; uskõ' Jumalahe, ja uskõ' mu' sisse.

2. Mu' Esä majah om pallö eloasõmit. Ku seo nii es olõsi', kas ma' sis teile olõsi' ülnü': Ma' lää teile asõnd valmis-tama;
2 Kor. 5, 1.

3. Ja ku ma olõ' län-nü' ja teile asõmõ val-mistanu', sis tulõ ma' jäl' ja taha teid hindä mano võtta', et tii' kah olõt, koh ma' olõ.

4. Ja tii' tiiät, kohe ma' lää, ja tii tiiät tiid.

5. Toomas ütlet tälle: Issänd, mii' ei tiiä', kohe sa' läät, ja kuis võimi' mii' tiid tiidä'?

6. Jeesus ütlet tälle: Ma' olõ tii ja tötö ja elo. Ütski' ei saa' Esä mano muido kui mu' läbi.

7. Ku tii' minno tun-nõsi', sis tunnõsi' tii' kah mu' Essä, ja seost aost tunnõt tii' tääd ja olõt tääd nännü'.

8. Viilippus ütlet tälle: Issänd, näüdä' meile Essä, sis saa meile tuust külät.

9. Jeesus ütlet tälle: Nii kavva aigu olõ ma' tii' man, ja sa' ei olõ' minno tunnu', Viilippus? Kiä minno om nännü', tuu om Essä nännü'; kuis ütlet sa' sis: Näüdä' meile Essä?

p. 12, 45. Eebr. 1, 3.

10. Kas sa' ei usu', et ma' Esäh ja Esä mu' seeh om? Ma' ei kõ-nölõ' esihindäst neid sönno, miä ma' teile kõnölõ; a' Esä, kiä mu' sisse jääs, tuusama tege neid teka.

11. Uskõ' minno, et ma' Esäh olõ, ja et Esä

mu' seeh om; a' kui ei, sis uskõ' minno neidesammo teka peräst.

s. 20. p. 10, 25, 38.

12. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' ütle teile: Kiä mu' sisse usus, tuu tege kah noid teka, miä ma' tii, ja tege viil suurõmbit, kui neo' omma'. Sest ma' lää uma Esä mano.

Mark. 16, 19, 20.

13. Ja miä tii' iäl pallõd mu' nimel, tuud taha ma' tetä', et Esä saasi' avvustõt Pujah.

p. 15, 7. Matt. 7, 11; 21, 22.
Mark. 11, 24.

14. Kui tii' midägi' mu' nimel pallõt, sis taha ma' tuud tetä'.

15. Ku tii' minno armastat, sis pidäge' mu' käsusõna'. p. 15, 10. 1 Joh. 5, 3.

16. Ja ma' taha Essä pallõlda', ja tää and teile üte tõsõ rõõmus-taja, et tää tii' mano igäveste jääsi',

s. 26. p. 15, 26; 16, 7.

17. Tõto Vaimu, kedä maailm ei või' vasta võtta', sest tää ei näe' tääd ega' tunnõ tääd, sest tää jääs tii' mano, ja om teih.

18. Ma' ei taha' teid vaesis latsis jättä'; ma' tulõ tii' mano.

19. Viil om veitkese aigu, sis maailm ei näe' minno inäp, a' tii' näet minno; sest ma' elä, ja tii' elät. p. 16, 16.

20. Seol pääväl tunnõt tii', et ma' olõ umah Esäh, ja tii' mu' seeh, ja ma' teih. p. 17, 21, 23.

21. Kel mu' käsusõna om, ja kiä näid pidä, tuu om seo, kiä minno armastas; a' kiä minno armastas, tuud armastas mu' Esä, ja ma' taha tääd armastada', ja esihinnäst tälle avaldada'.

22. Tää vasta ütles Juudas, ei Iskariot: Is-sänd, miä seo om, et sa' hinnäst meile tahat avaldada', ja ei maailmalõ?

23. Jeesus kos't ja ütlet tälle: Ku kiäki' minno armastas, kül' tuu pidä mu' sõna, ja mu' Esä armastas tääd, ja mii' tahami' tää mano tulla', ja eloasõnd tää mano tetä'. s. 21. p. 13, 34. Op. sõn. 8, 17

Eeves. 3, 17.

24. Kiä minno ei armasta', tuu ei piä' mu'

sönno; ja sōna, miä tii' kuulōt, ei olō' mu', a' Esä sōna, kiä minno om lähätänü'.

25. Sedä olō ma' teile kōnōlnu' tii' man ollōh.

26. A' trüüstjä, pühä Vaim, kedä mu' Esä taht lähätä' mu' nimel, tuusama oppas teile kōik, ja tulōtas tii' miilde kōik, miä ma' teile olō ülnü'. s. 16.

27. Rahu jätä ma' teile, uma rahu anna ma' teile; ma' ei anna' teile, nii kuis maailm and. Tii' süä är' heitügu', ega' saagu' pelglikus.

28. Tii' olōt kuulnu', et ma' teile olō ülnü': Ma' lää är', ja tulō jäl' tii' mano. Ku tii' minno armastasi', kül' tii' sis olōsi' rōōmsa', et ma' olō ülnü': Ma' lää Esä mano; sest mu' Esä om suurōmb minno.

29. Ja nüüd olō' ma' teile ülnü' inne ku seo johus, et tii' usut, ku seo johus. p. 13, 19

30. Ma' ei saa' inäp pallō tii'ka' kōnōlda', sest seo maailma vürst

tulō. Täl ei olō' mu' kottal määnestki' õigust.

31. A' et maailm mõis-tasi', et ma' Essä ar-masta, ja nii tii, kuis Esä minno om käsknü': Saistakō' üles, läämi' siist är'.

15. Päätükk.

Kristus omi õigō viinapuu.

Ma' olō tōtōnō viina-puu, ja mu' Esä om viinamäe perremiis.

2. Ega ossa mu' küleh, miä viljä ei kannä', kisk tää är', ja eka ütte, kiä viljä kand, ari tää, et tää inämb viljä kannasi'.

Matt. 15, 13.

3. Jo' tii' olōt puhta' sōna peräst, miä ma' teile olō kōnōlnu'.

4. Jääge' mu' sisse, ja ma' tii' sisse; õkvalt kui viinapuu oss ei vōi' viljä kanda' esihindäst, ku tää ei jää' viinapuu külge, nii kah tii', ku tii' ei jää' mu' sisse.

5. Ma' olō viinapuu, tii' viinapuu ossa'; kiä mu' sisse jääs, ja ma' tää sisse, tuu kand pallō

viljä; sest mu'lda' ei vôi' tii' midägi' tetä'.

6. Ku kiäki' mu' sisse ei jää', tuu visatas vällä ku viinapuu oss, ja kuios är'; ja noid korätas kokko, ja visatas tullõ ja palotõdas är'.

7. Ku tii' mu' sisse jäät, ja mu' sõna' tii' sisse jäävä', sis pallõt tii', miä tii' iäl tahat, ja tuu sünnüs teile. Mark. 11, 24.

8. Seoh om mu' Esä avvustõt, et tii' pallõ viljä kannat, ja olõt mu' opja'.

9. Ökvalt kui mu' Esä minno om armastanu', nii olõ ma' kah teid armastanu'; jääge' mu armastustõ.

10. Ku tii' mu' käsusõna' piät, sis jäät tii' mu' armastustõ, nii kuis ma' uma Esä käsusõna' olõ pidänu' ja jää tää armastustõ. p. 14, 15.

11. Sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et mu' rōõm tii' sisse jääsi' ja tii' rōõm täüs saasi'. p. 17, 18.

12. Seo om mu' käsusõna: et tii' üts tõist armastasi', nii kuis ma' teid olõ armastanu'.

p. 13, 34.

13. Suurõmbat armastust ei olõ' üteltgi', kui tuu, et tää uma elo jätt ummi sõpro iist.

14. Tii' olõt mu' sõbra', ku tii' tiit, miä ma teile käse. p. 8, 31.

15. Ma' ei ütle' teid inäp sulasõ' olõvat; sest sulanõ ei tiia', miä tää esänd tege; a' teid olõ ma' sõbras nimitänu', et ma' kõik, miä ma' uma Esä käest olõ kuulnu', teile olõ tiidä' annu'.

16. Tii' ei olõ' minno är' valinu', a' ma' olõ teid är' valinu', ja olõ teid säädnu', et tii' lääsi' ja viljä kannasi', ja et tii' vili jääsi', et, miä tii' iäl mu' Esä käest pallõt mu' nimel, tää teile annasi'.

17. Sedä käse ma' teile, et tii' ütstõist armastasi'.

18. Ku maailm teid põlg, sis tiitke', et tää minno inne teid om põlgnu'. p. 7, 7.

19. Olõsi' tii' maailmast, sis armastasi' maailm umma; a' et tii' maailmast ei olõ', a' ma' olõ teid maailmast

är' valinu', selle põlg teid maailm.

p. 17, 14. 1 Joh. 3, 13; 4, 5.

20. Mõtõlgõ' seo sõna pääle, miä ma' teile olõ ülnü': Sulanõ ei olõ suurõmb kui tää esänd. Omma' nää' minno takah kiusanu', sis kiusasõ' nää' teidki' takah; omma' nää' mu' sõna pidänü', sis pidävä' nää' tiiki' sõna.

21. A' sedä kõik tegevä' nää' teile mu' nime pärast, sest et nää' tääd ei tunnõ', kiä minno om lähätänü'.

22. Ku ma' es olõsi' tulnu', ja es olõsi' sedä näile ülnü', sis es olõsi' näil pattu; a' nüüd ei vôi' nää' umma pattu vabandada'.

23. Kiä minno põlg, tuu põlg kah mu' Essä.

p. 5, 23.

24. Ku ma' teka es olõsi' tennü' näide siäh, miä ütski' muu es tii', sis es olõsi' näil pattu; a' nüüd omma' nää' kah nännü' ja põlanu' nii hõste minno kui mu' Essä.

p. 10, 37; 14, 11.

25. A' et sõna tõtõs saasi', miä näide käsu-

oppustõ om kirotõt: Nää' omma' minno ilmaasända' põlanu'.

Laul 35, 19; 69, 5.

26. A' ku trüüstijä tulõ, kedä ma' teile taha lähätä' Esäst, tõtõ Vaimu, kiä Esäst vällä lätt, tuusama tunistas mu'st.

27. Ja tii' tunistat kah, sest tii' olõst alostusõst mu'ka' olnu'.

Ap. teg. 1, 8; 5, 32.

16. Päätükk.

Kristusõ är'minek Esä mano.

Sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et tii' hindit es pahandasi'. p. 14, 29.

2. Ja nää' toukasõ' teid kogodusõst vällä; ja tulõ tunn, et egaüts, kiä teid tapp, mõtlõs hinnäst Jumalalõ meelehüvvä kui ohvriga' tegevät.

Matf. 24, 9.

3. Ja sedä teevä' nää' teile, selle et nää' ei olõ tunnu' Essä ega' minno.

p. 15, 21.

4. A' sedä olõ ma' teile kõnõlnu', et, ku tunn tulõ, tii' seo pääle mõtlõt, et ma' teile sedä olõ ülnü'; a' sedä ei olõ' ma'

alostusõst teile ülnü',
sest et ma' tii'ka' olii.

5. A' nüüd lää ma'
tuu mano, kiä minno
om lähätänu', ja ütski'
tii' siäst ei küsü' mu'.
käest: Kohe sa' läät?

6. A' et ma' teile sedä
olõ ülnü', om tii' süä
täüs kurbust saanu'.

7. A' ma' ütfe teile
tötöt: Patu peräst, et
nää' ei usu' mu' sisse.

p. 3, 18.

8. Ja ku tuu om tulnu',
and tää maailmalõ mõis-
ta' patu peräst ja õigusõ
peräst, ja kohtu peräst.

1 Kor. 14, 24.

9. Seo tulõ teile hüäs,
et ma' är' lää, sest ku
ma' är' ei lää', sis ei
tulõ' trüüstjä tii' mano;
a' ku ma' är' lää, taha
ma' tääd tii' mano lä-
hätä'.

p. 14, 16, 26.

10. A' õigusõ peräst,
et ma' Esä mano lää,
ja tii' minno ei näe';

Ap. teg. 5, 31. Room. 4, 25

11. Ja kohtu peräst, et
seo maailma vürsti pääle
kohus om mõistõt.

p. 12, 31; 14, 30.

12. Mul om teile viil
pallõ ütlemist, a' tii'

ei vöi' sedä nüüd kan-
da';

1 Kor. 3, 1.

13. A' ku tää, tötö
Vaim, tulõ, tuu juhatas
teid kõgõ tötõhe, sest
tää ei kõnölõ' esihindäst,
a' miä tää kuuld, tuud
kõnölõs tää, ja tulõvit
asjo kuulutas tää teile.

p. 14, 26. 1 Joh. 2, 27.

14. Tuusama avvustas
minno, sest mu' umast
võtt tää ja kuulutas teile.

15. Kõik tuu, miä Esäl
om, tuu om mu'; selle
olõ ma' ülnü', et tää
võtt mu' umast ja kuulu-
tas teile.

16. Veitkese ao peräst,
sis ei näe' tii' minno,
ja jäl' veitkese ao pe-
räst, sis näet tii' minno,
sest ma' lää Esä mano.

p. 7, 33; 13, 33; 14, 19.

17. Sis ütli' mõnõ' tää
opjist hindä vaihhõl:
Miä seo om, miä tää
meile ütles: Veitkese ao
peräst, sis ei näe' tii'
minno, ja jäl' veitkese
ao peräst, sis näet tii'
minno, ja ma' lää Esä
mano?

18. Selle ütli' nää':
Miä seo om, miä tää
ütles: Veitkese ao pe-

räst? Mii' ei tiiä', miä
tää kõnõlõs.

19. Sis mõis't Jeesus,
et nää' tää käest tahtsõ'
küssü', ja üteli näile:
Sedä küsüt tii' hindä
vaihhõl, et ma' olõ ülnü':
Veitkese ao pärast, sis
ei näe' tii' minno, ja
jäl' veitkese ao pärast,
sis näet tii' minno.

20. Tõtõstõ, tõtõstõ ma'
ütli teile: Tii' ikõt ja
undat, a' maailm om
rõõmsa. Teid kurvas-
tõdas; a' tii' kurvastus
lätt rõõmus. Jees. 65, 13. 14.

21. Naasel, ku tää last
ilma tuu, om kurbus,
sest tää tunn om tulnu';
a' ku tää om latsõ saa-
nu', ei mõtlõ' tää inäp
viletsüse pääle rõõmu
pärast, et inemine ilma
om sündünü'. Jees. 26, 17.

22. Ja teil om kül'
nüüd kah murõht; a'
ma' taha teid jäl' nätä',
ja tii' süä om rõõmsa,
ja ütski' ei võta' tii'
rõõmu tii' käest är'.
Jees. 35, 10.

23. Ja tuulsamal pää-
väl ei küsü' tii' mu'
käest midägi'. Tõtõstõ,
tõtõstõ ma' ütli teile:
Miä tii' iäl Esä käest

pallõt mu' nimel, tuud
and tää teile.

24. Täambani' ei olõ'
tii' midägi' pallõlnu' mu'
nimel. Pallõlgõ', sis
võtat tii', et tii' rõõm
võisi' täüs olla'.

25. Sedä olõ ma' teile
tähendämise sõnnoga'
kõnõlnu'; a' tunn tulõ,
et ma' tähendämise sõn-
noga' inäp teile ei kõ-
nõlõ', a' kuuluda teile
julgõhõ umast Esäst.

26. Tuulsamal pääväl
pallõt tii' mu' nimel. Ja
ma' ei ütli' teile, et ma'
taha Essä tii' pärast
pallõlda'.

27. Sest Esä esi' ar-
mastas teid, selle et tii'
minno olõt armastanu'
ja usknu', et ma' Juma-
last olõ vällä lännü'.

28. Ma' olõ Esäst vällä
lännü' ja tulnu' maa-
ilma; jäl' jätä ma' maa-
ilma maaha, ja lää Esä
mano. p. 13, 3.

29. Sis ütli' tää opja'
tälle: Kae', nüüd kõnõ-
lõt sa' julgõhõ, ja ei
ütli' tähendämise sõnna.

30. Nüüd tiiämi' mii',
et sa' kõik tiit, ja sullõ
ei olõ' vaja, et su' käest

kiäki' küsüsi'. Seost
usumi' mii', et sa' Juma-
last olöt vällä lännü'.

31. Jeesus kos't näile:
Usut tii' nüüd?

32. Kae', tunn tulō ja
om nüüd tulnu', et teid
är' lakkä aetas egäüts
uma sisse ja jätät minno
ütsindä'. Ja ma' ei olō
ütsindä', sest Esä om
mu'ka'.

33. Sedä olō ma' teile
kōnōlnu', et teil mu'
seeh rahu olōsi'. Maa-
ilmah om teil viletsüs;
a' olkō' julgō', ma' olō
maailma är' võitnu'.

17. Päätükk.

Kristusō ülembä preestri palvō
hindä, ummi opiidō ja uma kogo-
dusō iist.

Sedä kōnōl Jeesus ja
nōs't uma' silmä'
taiva poolō ja ütēl: Esä,
tunn om tulnu'; avvusta'
umma Poiga, et kah
Poig sinno avvustasi'.

2. Nii kuis sa' tälle
olöt võimusō annu'kōgō
liha üle, et tää kōigilō,
kedä sa' tälle olöt annu',
igävätse elo annasi'.

p. 3, 35.

3. A' seo om igäväne
elo, et nää' tunva' sinno,
ütsikut tōtōt Jumalat,
ja Jeesust Kristust, kedä
sa' olöt lähätänü'.

4. Ma' olō sinno av-
vustanu' maa pääl; ma'
olō tüü lõpōtanu', miä
sa' mullō olöt annu'
tetä'.

p. 4, 34.

5. Ja nüüd avvusta'
minno sa', Esä, hindä
man avvuga', miä mul
oll su' man, inne ku
maailm oll.

s. 24. p. 1, 1. Viil. 2, 6.

6. Ma' olō su' nime
tiidä' annu' inemiisile,
kedä sa' mullō maail-
mast olöt annu'; su' pe-
rält olli' nää', ja sa' olöt
näid mullō annu', ja nää'
omma' su' sõna pidänü'.

7. Nüüd omma' nää'
tunnu', et kōik, miä sa'
mullō olöt annu', su'st
om.

8. Sest sõna', miä sa'
mullō olöt annu', olō
ma' näile annu', ja nää'
omma' sedä vasta vōt-
nu', ja tōtōstō tunnu',
et ma' su'st olō vällä
lännü'; ja nää' omma'
usknu', et sa' minno
olöt lähätänü'.

9. Ma' pallõ näide peräst; maailma peräst ei pallõ' ma', a' noidõ peräst, kedä sa' mullõ olõt annu', sest nää' omma' su' perält.

10. Ja kõik, miä mu' om, om su', ja miä su' om, om mu', ja näih olõ ma' avvustõt.

11. Ja ma' ei olõ' edespidi inäp maailmah, a' neo' omma' maailmah, ja ma' tulõ su' mano. Pühä Esä, hoia' noid umah nimeh, kedä sa' mullõ olõt annu', et nää' üts olõsi'. p. 10, 30.

12. Ku ma' näidega' olli maailmah, hoisõ ma' näid su' nimeh; kedä sa' mullõ olõt annu', näid olõ' ma hoitnu', ja ütski' ei olõ' näist kaonu', ku õnõ kado-mise lats, et kiri tõtõs saasi'.

13. A' nüüd tulõ ma' su' mano, ja kõnõlõ sedä maailmah, et mu' rõõm näil võisi' olla' tävveste näih. p. 15, 11.

14. Ma' olõ näile su' sõna annu', ja maailm om näid põlanu'; sest nää' ei olõ' maailmast,

nii kuis ma' maailmast ei olõ'. p. 15, 18, 19.

15. Ma' ei pallõ', et sa' näid maailmast är' võtasi', a' et sa' näid kurä iist hoiasi'.

16. Nää' ei olõ' maailmast, nii kuis ma' maailmast ei olõ'.

17. Pühendä' näid umah tõtõh; su' sõna om tõtõ. p. 6, 13.

18. Õkvalt kui sa' minno olõt lähätänü' maailma, nii lähädä ma' näid kah maailma. p. 20, 21.

19. Ja näide iist pühendä ma' esihinnäst, et kah nää' olõsi' pühendä' tõtõh. Eebr. 2, 11; 10, 10.

20. A' ma' ei pallõ' üt-sindä' neide peräst, a' kah noidõ peräst, kiä näide sõna läbi mu' sisse ususõ',

21. Et nää' kõik üts olõsi', nii kuis sa', Esä, mu' seeh, ja ma' su' seeh, et nää' kah meih üts olõsi', et maailm ususi', et sa' minno olõt lähätänü'.

22. Ja ma' olõ seo au, miä sa' mullõ olõt annu', näile annu', et nää' üts

olõsi', nii kuis mii' üts olõmi'.

23. Ma' näih, ja sa' mu' seeh, et nää' täv-veste olõsi' üteh, ja et maailm tunnõsi', et sa' minno olõt lähätänü' ja armastanu' näid, nii kuis sa' minno olõt armastanu'.

24. Esä, ma' taha, et koh ma' olõ, kah nää' mu' man olõsi', kedä sa' mullõ olõt annu'; et nää' nägevä' mu' avvu, miä sa' mullõ olõt annu'; sest sa' olõt minno armastanu' inne maailma asotamist.

25. Öigõ Esä! maailm ei olõ' sinno tunnu'; a' ma' tunnõ sinno, ja neo' omma' tunnu', et sa' minno olõt lähätänü'.

p. 15, 21.

26. Ja ma' olõ su' nime näile tiidä' annu', ja taha sedä tiidä' anda', et armastus, minka' sa' minno olõt armastanu', näih olõsi', ja ma' näih.

p. 15, 9.

18. Päättukk.

Jeesusõ vangi võtmine. Tää tunistus suurõ kohtu iih. Peetrusõ salgamine. Kristusõ illekullõmine Pilatusõ iih.

Ku Jeesus sedä oll kõnõlnu', läts tää vällä ummi opjidõga' üle Kidroni jõõ, koh ald oll, sinnä' sisse läts tää ja tää opja'.

Matt. 26, 30. Mark. 14, 26. Luuk. 22, 69
2 Saam. 14, 23

(S. 2—11. Matt. 26, 47—56. Mark. 14, 43—52. Luuk. 22, 47—53.)

2. A' Juudas, kiä tääd är' an'd, tiise kah tuud paika, sest et Jeesus sagõhõhõ sinnä' ummi opjidõga' oll kokko tulnu'.

3. Ku nu' Juudas hindä mano oll võtnu' väehulga, ja mõnõ' ülembä preestridõ ja varisere sulasist, tull tää sinnä' lühtridõ, lampõ ja sõariistoga'.

4. Ku nu' Jeesus tiise kõik, miä tääga' tulõ, läts vällä ja üteli näile: Kedä tii' otsit? p. 19, 28

5. Nää' kosti' tälle: Jeesust Naatsaretist. Jeesus üteli näile: Ma' olõ seo. A' Juudas, kiä tääd är' an'd, sais kah näide man.

6. Ja ku tää näile üteli: Ma' olõ seo, sis lätsi' nää' tagasi ja sattõ' maaha.

7. Tää küsse näide käest jäl': Kedä tii' ot-sit? A' nää' ütli': Jeesust Naatsaretist.

8. Jeesus kos't: Ma' olõ' teile ülnü', et ma' seo olõ; ku tii' nüüd minno otsit, sis laskõ' neil är' minnä', —

9. Et sõna tõtõs saasi', miä tää oll ülnü': Ma' ei olõ' kedägi' är' kaotanu' noist, kedä sa' mullõ olõ annu'.

10. Sis oll Siimon Peetrusõl mõõk, ja tää tõmmas tuu vällä ja lei ülembä preestri sulast ja ragi tää hüä kõrva är'; a' sulasõ nimi oll Malkus.

11. Sis üteli Jeesus Peetrusõlõ: Panõ' uma mõõk tuppõ; kas mul ei olõ' sedä pikrit juvva', miä mullõ Esä om annu'?

(S. 12—27. Matt. 26, 57—75. Mark. 14, 53—72. Luuk. 22, 54—71.)

12. A' väehulk ja ülemb päalik ja Juuda rahva sulasõ' võti' Jeesusõ kinni' ja köüdi' tää.

13. Ja vei' tääd edimält Anna mano; sest tuu oll Kaiva naase esä, kiä tuul aastal ülemb preestri oll.

14. A' Kaivas oll tuu, kiä Juuda rahvalõ nõu oll annu', et tuu hüäs tulõ, et üts inemine rahva iist hukatas.

15. A' Siimon Peetrus käve Jeesusõ peräh, ja üts tõnõ opja tääga'; a' tuu opja oll ülembä preestriga' tutva, ja läts Jeesusõga' ülembä preestri kotta.

16. A' Peetrus saisi' väläh ussõ iih; sis läts tõnõ opja, kiä ülembä preestriga' tutva oll, vällä ja kõnõl ussõhoitjaga' ja vei Peetrusõ sisse.

17. Sis üteli ussõhoitja tütrek Peetrusõlõ: Kas sa'ki' ei olõ' seo inemise opjist? Tää üteli: Ei olõ'.

18. A' sulasõ' ja tiindre' saisi' ja olli' hüdse tuld tennü', et külm oll, ja peesüti' hindit; a' Peetrus saisi' näide man, ja peesüt hinnäst.

19. A' ülemb preestri küsse Jeesusõ käest tää

opjidõ ja tää oppusõ peräst.

20. Jeesus kos't tälle: Ma' olõ julgõhõ kõnõlnu' maailmalõ; ma' olõ alati opanu' kogo-dusõ ja pühäh kuah, kohe kõigist paigost Juuda rahvas kokko tulõ, ja salgusi ei olõ' ma' midägi' kõnõlnu'.

p. 7, 14. 26.

21. Miä sa' mu' käest küsüt? Küsü' noilt, kiä kuulnu', miä ma' näile olõ kõnõlnu'; kae', neo' tiidvä', miä ma' olõ kõnõlnu'.

22. A' ku tää sedä oll ülnü', lei üts tiinjist, kiä säääl man saisi', Jeesust kepiga' ja üteli: Kas nii sa' ülembäle preestrilõ kostat?

23. Jeesus kos't tälle: Ku ma' kurästõ olõ kõnõlnu', sis tunista' sedä kuräst olõvat; a' ku ma' hõste olõ kõnõlnu', miä sa' minno lüüt?

24. A' Annas oll tääd lähätänü' kinnikõüdedült ülembä preestri Kaiva mano.

25. A' Siimon Peetrus sais' ja peesüt hinnäst.

Sis ütli' nää' tälle: Kas sa' kah ei olõ' tää opjidõ siäst? Tää salas ja üteli: Ei, ma' ei olõ'.

26. Sis üteli üts ülembä preestri sulasist, tollõ sugulanõ, kelle kõrva Peetrus oll är' ragonu': Kas ma' sinno tääga' aiah es näe'?

27. Sis salas Peetrus jäl' ja sedämaid kirge kikas.

(S. 28—p. 19, 15. Matt. 27, 2. 11—30. Mark. 15, 1—19. Luuk. 23, 1—25.)

28. Sis vei' nää' Jeesusõ Kaiva mant kohtukotta; a' tuu oll varra. Ja nää' es lää' esi' kohtukotta, et nää' es saasi' roojatsõs, a' et võisi' paasat süvvä'.

29. Sis läts Pilatus näide mant vällä ja üteli: Miä teil om kaibamist seo inemise pääle?

30. Nää' kosti' ja ütli' tälle: Ku tää es olõsi' kurategijä, sis es olõsi' mii' tääd sullõ är' annu'.

31. Sis üteli Pilatus näile: Võtkõ' tii' tääd ja mõistkõ' uma käsuppusõ perrä tää pääle kohut. Sis ütli' juudi'

tälle: Meil ei olõ luba kedägi' är' tappa', —

32. Et Jeesusõ sõna tötös saasi', miä tää oll ülnü', ku tää tähend, määnest surma tää koolõs.

33. Sis läts Pilatus jäl' kohtukotta ja kut's Jeesusõ ja üteli tälle: Olõt sa' Juuda rahva kuningas?

34. Jeesus kos't tälle: Kõnõlõt sa' sedä esihindäst, vai omma' sullõ tösõ' sedä mu'st ülnü'?

35. Pilatus kos't: Olõ ma' Juuda miis? Su' uma rahvas ja ülembä' preestri' omma' sinno mullõ är' annu'. Miä sa' olõt tennü'?

36. Jeesus kos't: Mu' kuningriik ei olõ seost maailmast; olõsi' mu' kuningriik seost maailmast, kül' mu' tiinjä' taplõsi', et minno Juuda rahva kätte es saasi' är' ant; a' nüüd ei olõ mu' kuningriik siist.

37. Sis üteli Pilatus tälle: Olõt sis ummõhtõ kuningas? Jeesus kos't: Jah, ma' olõ kuningas; ma' olõ tuu jaos sündü-

nü' ja tuu jaos ilma tulnu', et ma' tötölõ tunistust anna; egaüts, kiä tötöst om, tuu kuuld mu' hellü. 1 Tiim. 6, 15.

38. Pilatus üteli tälle: Miä om tötö? Ja ku tää tuud oll ülnü', läts tää jäl' vällä juutõ mano ja üteli näile: Ma' ei lövva' üttegi' süüdü tääst.

39. A' teil om viisis, et ma' üte teile vallalõ lasõ paasapühäl; tahat tii' nüüd, et ma' teile Juuda rahva kuninga vallalõ lasõ?

40. Sis tänidi' nää' jäl' kõik ja ütli': Ei tääd, a' Parraba; a' Parrabas oll rüüvli.

19. Päätükk.

Jeesus Pilatusõ iih. Piidsaga' pesmine. Oräppuu vanik. Ristilõmine. Jeesusõ perämädse' sõma', surm ja matmine.

Sis võt't Pilatus Jeesusõ ja pes's tääd piidsaga'.

2. Ja sõamehe' koi' vanigu orävitsost ja panni' tuu tälle päähä, ja panni' purpurimäntli tää ümbre,

3. Ja ütli': Tereh, Juuda rahva kuningas! ja lei' tääd keppega'.

4. Sis läts Pilatus jäl' vällä ja üteli näile: Kae', ma' tuu tääd teile vällä, et tii' tunnõt, et ma' tääst ütlegi' süüdü ei lõvvä'.

5. Sis läts Jeesus vällä ja kan'd oräviitsa vanigut ja purpurimäntlit; ja Pilatus üteli näile: Etnäe' inemist!

6. Ku nu' ülembä' preestri' ja tiinjä' tääd näi', tänidi' nää' ja ütli': Puu' risti! puu' risti! Pilatus üteli näile: Votkõ' tii' tääd ja poogõ' tääd risti, sest ma' ei lõvvä' süüdü tääst.

7. Juudi' kosti' tälle: Meil om käsk ja mi' käsu perrä piät tää kuulma, sest tää om esihinnäst Jumala Pujas tennü'. p. 10, 33. 3 Moos. 24, 16.

8. Ku nu' Pilatus tuud sõnna kuul'd, peläs tää viil inämb.

9. Ja läts jäl' kohtukotta ja üteli Jeesusölõ: Kost sa olõt? A' Jeesus es anna' tälle vastust.

10. Sis üteli Pilatus Jeesusölõ: Kas sa' ei kõnõlõ' mu'ka'? Kas sa' ei tiiä', et mul võim om sinno risti puvva' ja võim om sinno vallalõ laskõ'?

11. Jeesus kos't: Sul ei olõsi' mäanestki' võimu mu' üle, kui tuu sullõ ei olõsi' ant üleväst; selle om tuul, kiä minno sullõ om är' annu', suurõmb patt.

12. Tuust aost püüse Pilatus tääd vallalõ laskõ'; a' juudi' tänidi' ja ütli': Ku sa' seo vallalõ lasõt, sis ei olõ' sa' keisri sõbõr, sest ega üts, kiä esihinnäst kuningas tege, tuu om keisri vastanõ.

13. Ku nu' Pilatus tuud sõnna kuul'd, vei tää Jeesusõ vällä, ja istõ maaha kohtujäre pääle sinnä' paika, midä kutasas kivipõrmandus, a' heebreakeeli Kabbatas.

14. A' tuu oll paasapühä valmistamise päiv, arvada' kuvvõndamal tunnil; ja tää üteli juudölõ: Etnäe' tii' kuningat!

15. A' nää' tänidi':
Vii' är', vii' är', puu'
tääd risti! Pilatus üteli
näile: Kas ma' piä tii'
kuninga risti puuma?
Ülembä' preestri' kosti':
Meil ei olõ' kuningat,
kui õnõ keisri.

(S. 16—30. Matt. 27, 31—50. Mark. 15,
20—37. Luuk. 23, 26—46.)

16. Sis an'd tää tääd
näide kätte risti puvva'.

17. A' nää' võti' Jee-
susõ ja vei' tää är'; ja
tää kan'd umma risti ja
läts vällä sinnä' paika,
miä kutsutas pääläe asõ-
mõs, tuud kutsutas heeb-
reakeeli Kolgatas.

18. Sääl poi' nää' tää
risti ja tõist kats tääga'
kummalõgi' poolõ, a'
Jeesusõ keskehe.

19. A' Pilatus kirot
kah päälkirä ja pan'd
tuu risti külge; a' tuu
oll kirotõt: Jeesus Naat-
sarefist, Juuda rahva ku-
ningas.

20. Tuud päälkirjä loi'
pallõ Juuda rahvast; sest
paik oll liina lähkoh, koh
Jeesus risti puudi; ja
tuu oll kirotõt heebrea-,
kreeka- ja ladinakeeli.

21. Sis ütli' Juuda rah-
va ülembä' preestri' Pila-

tusölõ: Är' kirotagu':
Juuda rahva kuningas;
a' et tää om ülnü': Ma'
olõ Juuda rahva kunin-
gas.

22. Pilatus kos't: Miä
ma' kirotanu', olõ ma'
kirotanu'.

23. Ku nu' sõamehe'
Jeesusõ olli' risti poonu',
võti' nää' tää rõiva', ja
tei' neli jako, egalõ sõa-
mehele üte jao, ja särgi;
a' särk oll umblõmalda',
üleväst kõik koet.

24. Sis ütli' nää' üts-
tösölõ: Är' kisku' sedä
katski', a' heidämi' liisko
seo pärast, kelle perält
seo saa; et kiri tõtõs
saasi', miä ütles: Nää'
omma' mu' rõiva' hindä
vaihhõl jaganu' ja mu'
särgi pärast liisko heit-
nü'; tuud tei' kah sõa-
mehe'.

25. A' Jeesusõ risti man
sais tää imä ja tää imä
sõsar Maarja, Kleopa-
naane, ja Maarja Mag-
daleena.

26. Ku nu' Jeesus umma
immä nägi, ja opja sääl
man saisvat, kedä tää
armast, ütles tää umalõ
imäle: Naane, kae', seo
om su' poig.

27. Peräst ütles tää opjalõ: Kae', seo om su' imä. Ja tuustsamast tunnist võt' opja tääd umma kotta.

28. Peräst, ku Jeesus tiise, et jo' kõik oll lõpõtõt, et kiri tõtõs saa, ütles tää: Mul om joogi hädä.

29. A' sääl sais üts anoma täüs ätiket; ja nää' täüdi' pesso ätikega' ja panni' iisopi otsa, ja panni' tuu tää suu ette.

30. Ku nu' Jeesus ätiket oll võtnu', üteli tää: Seo om lõpõtõt; ja nõrgut pääd ja heit' hinge.

31. A' et valmistamise päiv oll, ja et mitte kehhi jättä' hingämise pääväl risti pääle, sest tuu hingämise päiv oll suur, palssi' juudi' Pilatust, et näide seereluu' murrõtasi' ja näid maaha võõtasi'. 5 Moos. 21, 23.

32. Sis tuli' sõamehe' ja murri' edimätse seereluu, ja tõsõ, kiä tääga' oll risti puud.

33. A' ku nää' Jeesusõ mano tuli' ja näi' tääd

jo' koolnu' olõvat, es murra' nää' tää seereluid;

34. A' üts sõamehist tsusas odaga' tää külge, ja sedämaid tull veri ja vesi vällä.

35. Ja kiä tuud om nännü', tuu om sedä tunistanu', ja tää tunistus om tõtõnõ, ja tuu tiid, et tää kõnõlõs, miä tõtõ om, et tii' ususi'.

36. Sest seo om jहतunu', et kiri tõtõs saasi': Tää luud är' murtagu' katski'.

37. Ja jäl' ütles tõnõ kiri: Nää' nägevä', kelle sisse nää' omma' tsusanu'.

(S. 38—42. Matt. 27, 57—61. Mark. 15, 42—47. Luuk. 23, 50—55.)

38. A' peräst tuud pallõl Pilatusõ käest Joosõp Arimatias, kiä Jeesusõ opja oll, a' salahusi, pelü peräst juutõ iist, et Jeesusõ kehha maaha võtta'; ja Pilatus an'd tälle luba; sis tuli tää ja võt' Jeesusõ kehha maaha.

39. Sis tuli kah Nikodeemus, kiä inne üüse Jeesusõ mano oll tulnu'

ja tõi siätüt mirri ja aloet pia sada nakla.

40. Sis võti' nää' Jeesusõ kehä ja mähe' tuu linadsidõ rõividõ sisse kallidõ ruuhiga', nii kuis Juuda rahval maaha matmise viis om.

41. A' sääl paigah, koh tää oll risti lüüd, oll aid ja aiah vahtsõnõ haud, kohe es olõ' ütski' iäl pant.

42. Sinnä' panni' nää' sis Jeesusõ Juuda rahva valmistamise päävä peräst, sest et haud läh-koh oll.

20. Päätükk.

Jeesus näütäs peräst ülesnõsõmist Maarja Magdaleenalõ, lüteletois-kümnele opjalõ ja näitäl ildampa Tuumalõ.

(S. 1—18. Matt. 28, 1—10. Mark. 16, 1—11. Luuk. 24, 1—12.)

A' edimätsel nädäli pääväl tulõ Maarja Magdaleena varra, ku viil pümme oll, havva mano ja näge, et kivi havva iist oll är' võõt.

2. Sis juusk tää ja tulõ Siimona Peetrusõ ja tõsõ opja mano, kedä Jeesus armast, ja ütäl

noilõ: Nää' omma' Is-sändä havvast är' võt-nu' ja mii' ei tiiä', kohe nää' tää omma' pannu'.

3. Sis läts Peetrus vällä ja tõnõ opja ja tull havva mano.

4. A' nuu' joosi' mõ-lõmba' üteh ja tõnõ opja juus'k ette virgõmbahe kui Peetrus ja tull inne havva mano.

5. Ja tää nägi kumaruisi kaiõh koolnulina' sääl olõvat, a' tää es lää' sisse.

6. Sis tulõ Siimon Peetrus, kiä tää peräh käve, ja lätt hauda ja näge koolnulina' maah olõvat.

7. Ja et higirätt, miä tää pää pääl oll, es olõ' koolnulinoga' maah, a' esierälde mähit üteh tõ-sõh paigah.

8. Sis läts kah tõnõ opja, kiä inne oll tulnu', hauda ja nägi ja usksõ.

9. Sest nää' es mõista' viil kirjä, et tää kuuluist üles nõsõs.

1 Kor. 15, 4. Ap. teg. 2, 24, 32.

10. Sis lätsi' opja' jäl' umatsidõ mano.

11. A' Maarja sais' havva man väläh ja ik'k; ku tää ik'k, kai tää kumaruisi hauda,

12. Ja näge kats englit valgih rõivih istvat, tõsõ pähütseh ja tõsõ jalotsih, koh Jeesusõ kehä oll maanu'.

13. Ja nää' ütles' tälle: Naane, miä sa' ikõt? Tää ütles näile: Nää' omma' mu' Issändä är' veenu' ja ma' ei tiiä', kohe nää' tää omma' pannu'. Mark. 16, 9.

14. Ja ku tää tuud oll ülnü', kään'd tää hinnäst ümbre ja nägi Jeesusõ saisvat ja es tiiä', et tuu Jeesus oll.

15. Jeesus ütles tälle: Naane, miä sa' ikõt? Kedä sa' otsit? Tää mõtöl, et tuu om aidnik, ja üteli tälle: Esänd, ku sa' olõt tää ä' kannu', sis üteli mullõ, kohe sa' tää olõt pannu' ja ma' taha tää ä' võtta'.

16. Jeesus üteli tälle: Maarja! Tää kään'd hinnäst ümbre ja üteli tälle: Rabbuni! tuu om: Opõtaja.

17. Jeesus üteli tälle:

Är' putu' mu' külge, sest ma' ei olõ' viil üles lännu' uma Esä mano, a' mine' mu' veljo mano ja üteli näile: Ma' lää üles uma Esä ja tii' Esä mano ja uma Jumala ja tii' Jumala mano.

18. Maarja Magdaleena tulõ ja kuulutas opjilõ, et tää oll Issändät nannü' ja et tä tälle tuud oll ülnü'.

(S. 19—23. Mark. 16, 14—18. Luuk. 24, 36—49.)

19. Ku nu' õdagunõ aig oll tuulsamal edimätsel nädäli pääväl ja ussõ' tabah olli' sääl, koh opja' üteh kuuh olli, pelü pärast juutõ iist, sis tull Jeesus ja sais' keset näid ja üteli näile: Rahu olgu' teile!

20. Ja ku tää tuud oll ülnü', näüdas tää näile ummi kässi ja külge, sis sai' opja' rõõmsas, ku nää' Issändät näi'.

21. Sis üteli Jeesus näile jäl': Rahu olgu' teile! nii kuis Esä minno om lähätänü', nii lähädä ma' teid kah.

22. Ja ku tää tuud oll ülnü', puh'k tää näide

pääle ja üteli näile: Votkõ' pühhä Vaimu.

23. Kellele tii' iäl patu' andis annat, noilõ omma' nuu' andis antu'; kellele tii' iäl patu' kinnitât, noilõ omma' nuu' kinnitedü'.

24. A' Toomas, üts noist katõsttõiskümnest, kedä nimitedäs katsigõs, es olõ' näidega', ku Jeesus tull.

25. Sis ütli' tõsõ' opja' tälle: Mii' olõmi' Issändât nännü'. A' tää üteli näile: Ei ma' usu', ku ma' ei näe tää kässih naklo asõnd ja ei panõ' umma sõrmõ naklo asõmõhe ja ei panõ' umma kätt tää küle sisse.

26. Ja katsa päävä peräst olli' opja' jäl' sääl-samah ja Toomas näidega'; sis tull Jeesus, ku ussõ' tabah olli', ja sais' keset näid ja üteli: Rahu olgu' teile!

27. Peräst ütles tää Tuumalõ: Panõ' uma sõrm siiä' ja kae' mu' kässi ja anna' uma käsi siiä' ja panõ' mu' küle sisse ja är' olgu' uskmalda', a' usklik.

28. Ja Toomas kos't ja üteli tälle: Mu' Issänd, ja mu' Jummal!

29. Jeesus üteli tälle: Toomas, sa' olõt usknu', sest et sa' minno olõt nännü'; õnsa' omma' nuu', kiä ei näe' ja siski' ususõ'.

30. A' Jeesus om pallõ muid immetähti tennü' ummi opjidõ iih, miä ei olõ' üles kirotõt seohhõ raamaduhe.

p. 21, 25.

31. A' neo' omma' kirotõdu', et tii' ususi', et Jeesus om Kristus, Jumala Poig, ja et tii' usu läbi elo saasi' tää nimeh.

21. Päätükk.

Jeesus näütäs Keenetsarefi järve veereh, kõnõlõs Peetrusõga' ja kuulutas Peetrusõ ja Johannõsõ perämäist aigu ette.

Peräst sedä näüdas Jeesus hinnäst jäl' opjilõ Tiiberia järve veereh; a' tää näüdas hinnäst nii:

2. Siimon Peetrus ja Toomas, kedä kutsutas katsigõs, ja Naatanael, kiä oll Kaana liinast Kaalileamaalt ja Sebedeusõ puja' ja viil tõist

kats tää opjist olli' sääi kuuh.

3. Sis üteli Siimon Peetrus näile: Ma' lää kallo püüdmä. Nää' ütli' tälle: Mii' tulõmi' kah su'ka'. Nää' lätsi' vällä ja astõ sissama laiva pääle ja tuu üüse es saa' nää' midägi'.

4. A' ku jo' valgõ tull, sais' Jeesus järve veereh ja opja' es tiiä, et tuu Jeesus oll.

5. Sis üteli Jeesus näile: Latsõkõsõ', kas teil ei olõ' midägi' leevä kõrvalist? Nää' kosti' tälle: Ei olõ'. Luuk. 24, 41.

6. Sis üteli Jeesus näile: Heitke' nuut vällä hüäle poolõ laiva, sis lövvät tii'. Nää' heidi' sis ja es jõvva' inäp tuud vitä' kala hulga pärast.

Luuk. 5, 4—6.

7. Sis ütles tuusama opja, kedä Jeesus armast, Peetrusõlõ: Seo om Issänd. Ku nu' Siimon Peetrus kuul'd tää Issändä olõvat, sis pan'd tää hammõ hindä ümbre, sest tää oll alastõ, ja heit' hinnäst järve.

8. A' tõsõ' opja' tulli'

laivakõsõga' sest nää' es olõ' kavvõh maalt är' pia katssada küünärd maad ja vei' nuuta kalloga'.

9. Ku nää' nu' säält är' tulli' mäele, näi' nää' hüdsetulõ sääi maah ja kalakõisi pääle pant olõvat ja leibä.

10. Jeesus üteli näile: Toogõ' noist kalakõisist, miä tii' parhilla' olõt püüdnü'.

11. Siimon Peetrus läts ja vidi noode mäele täüs suuri kallo sada viiskümmend kolm tükkü, ja nuut es lää' katski', et näid oll kül' nii pallõ.

12. Jeesus üteli näile: Tulkõ', võtkõ' hummogust; a' ütski' opjist es julgu' tää käest küssü': Kiä sa' olõt? Sest nää' tiise' tääd Issändä olõvat.

13. Sis tull Jeesus ja võt't leevä ja an'd näile ja kalakõisi tuulsamal kumbõl.

14. Jo' tuu oll kolmas kõrd, et Jeesus hinnäst näüdäs umilõ opjilõ, ku tää oll kuuluist ülesnõsnu'.

15. A' ku nää' olli' söönü', ütles Jeesus Siimon Peetrusõlõ: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno inämb kui neo'? Tää ütles tälle: Jah, Issänd, sa' tiiät, et ma' sinno armasta. Tää ütles tälle: Olõ' mu' voonakõisi karüs.

16. Tää ütles tälle jäl' toist kõrda: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno? Tää ütles tälle: Jah, Issänd, sa' tiiät, et ma' sinno armasta. Tää ütles tälle: Hoia' mu' lambit kui karüs,

17. Kolmadat kõrda ütles tää tälle: Siimon, Joona poig! armastat sa' minno? Peetrus sai kurvas, et tää tälle kolmadat kõrda oll ülnü': Armastat sa' minno? ja üteli tälle: Issänd, sa' tiiät kõik, sa' tunnõt, et ma' sinno armasta. Jeesus üteli tälle: Olõ' mu' lambidõ karüs.

18. Tõtõstõ, tõtõstõ ma' üteli sullõ: Ku sa' noorõmb olli', sis panni' sa' esi' uma vüü vüüle ja käve', kohe sa' tahtsõ'; a' ku sa' jäät vanas, sis

sirotat sa' uma' käe' vällä, ja üts tõnõ pand vüü su' ümbre ja vii sinno, kohe sa' ei taha'.

19. Ja sedä üteli tää tähendädeh, mändse surmaga' tää avvustas Jumalat. Ja ku tää tuud oll kõnõlnu', ütles tää tälle: Käu' mu' perrä.

p. 13, 36. 2 Peetr. 1, 14.

20. A' Peetrus kää'n'd hinnäst ümbre ja nägi opja, kedä Jeesus armast, peräh käüvät, kiä kah oll õdagusõõmäaol hinnäst Jeesusõ rinna pääle lasknu' ja ülnü': Issänd, kiä tuu om, kiä sinno är' and?

21. Ku Peetrus tääd nägi, üteli tää Jeesusõlõ: Issänd, a' miä sis tääst saa?

22. Jeesus üteli tälle: Ku ma' taha, et tää jääs, kooni' ma' tulõ, miä sul tuuga' asja? Käu' sa' mu' perrä.

23. Sis nõssi kõnõveljo siäh, et seo opja ei koolõ'; a' Jeesus es üteli, et tää ei koolõ', a': Ku ma' taha, et tää jääs, kooni' ma' tulõ; miä sul tuuga' asja?

24. Tuu om tuu opja, kiä neist asöst tunistas, ja sedä om üles kiro-tanu' ja mii' tiiami', et tää tunistus om tötö.

p. 15, 27.

25. A' viil pallö muid asjo om, miä Jeesus om

tennü'; ku neo' kõik esi-erälde saasi' üles kiro-todus, sis arva ma', et kah maailm esi' ei jõv-vasi' är' mahutada' neid raamatit, miä saasi' kiro-todus.

p. 20, 30.

AAMEN.

N° 2381.

~~2867~~

30. / 5365

464.620

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00136007 8